

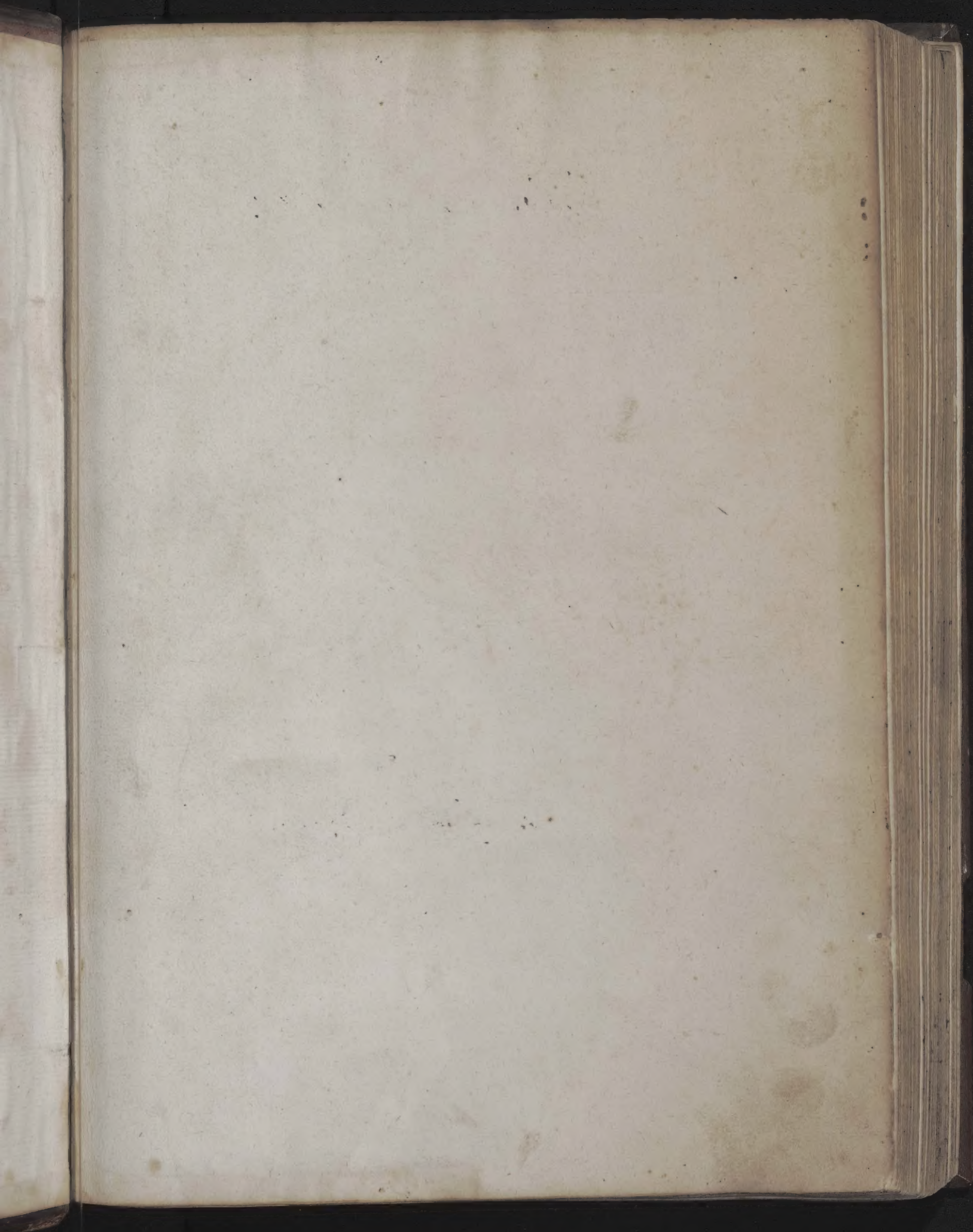

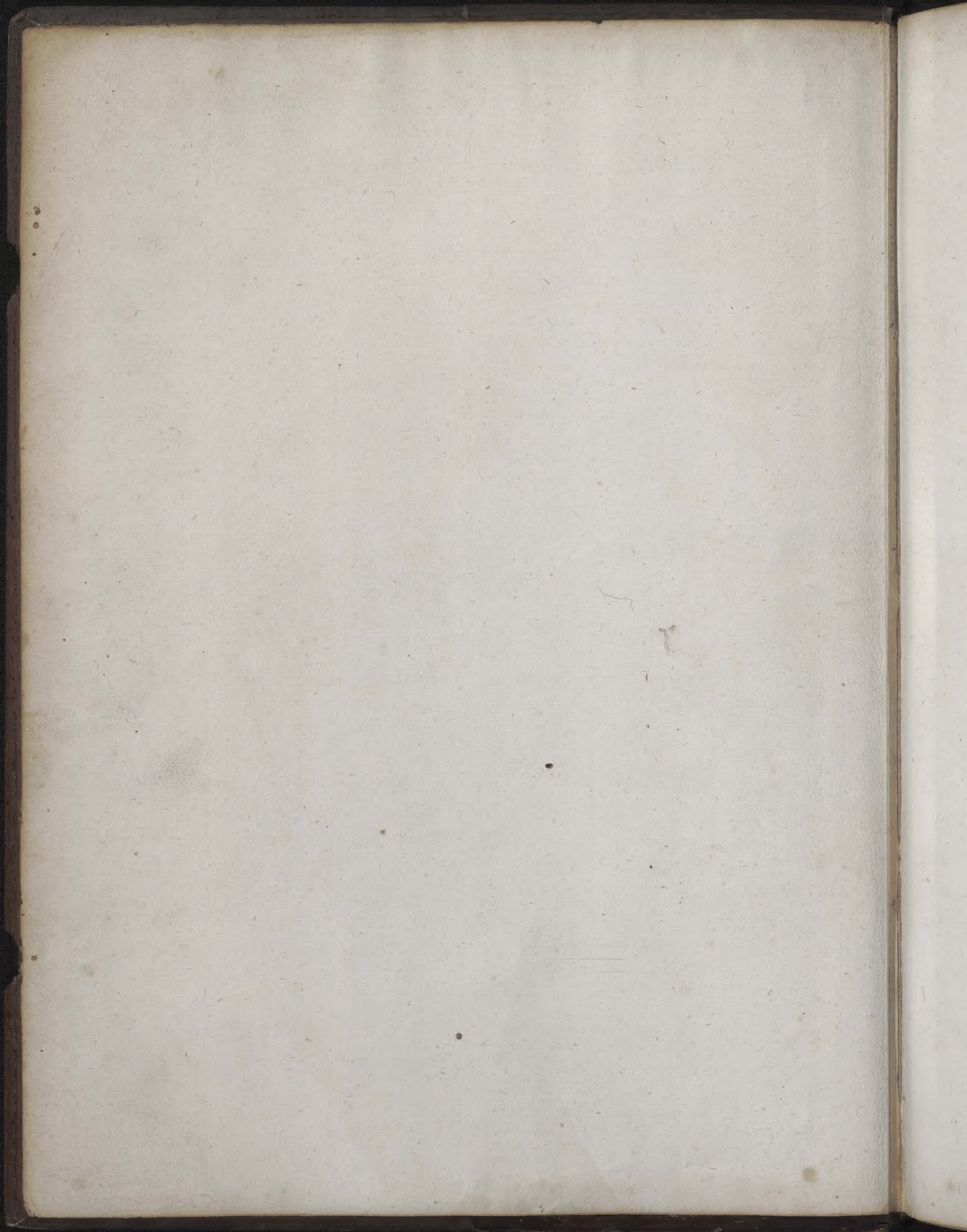
lib. vj. Ciii

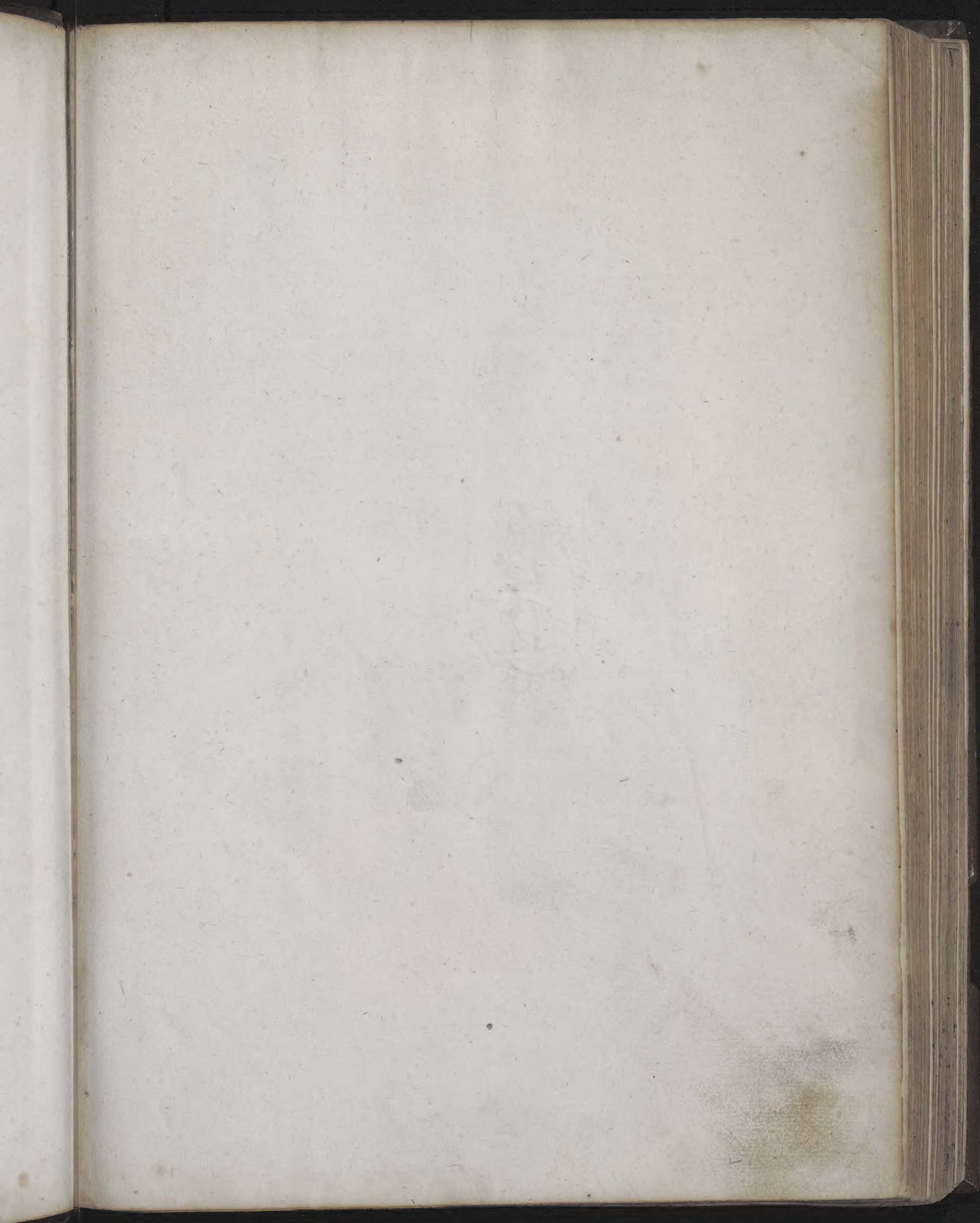
Philosophia 2574.
a, b.

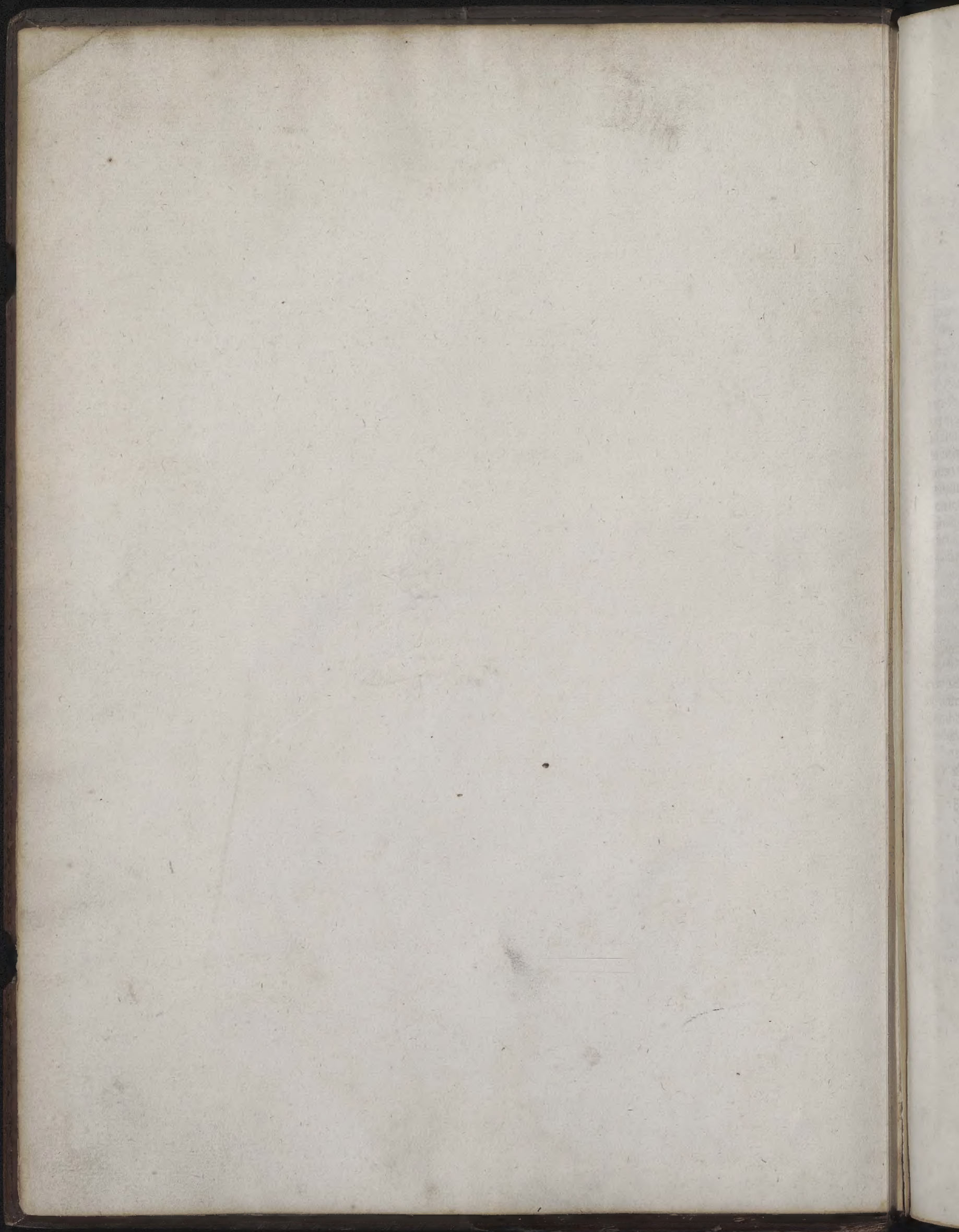
Ine. 3278 - 3280

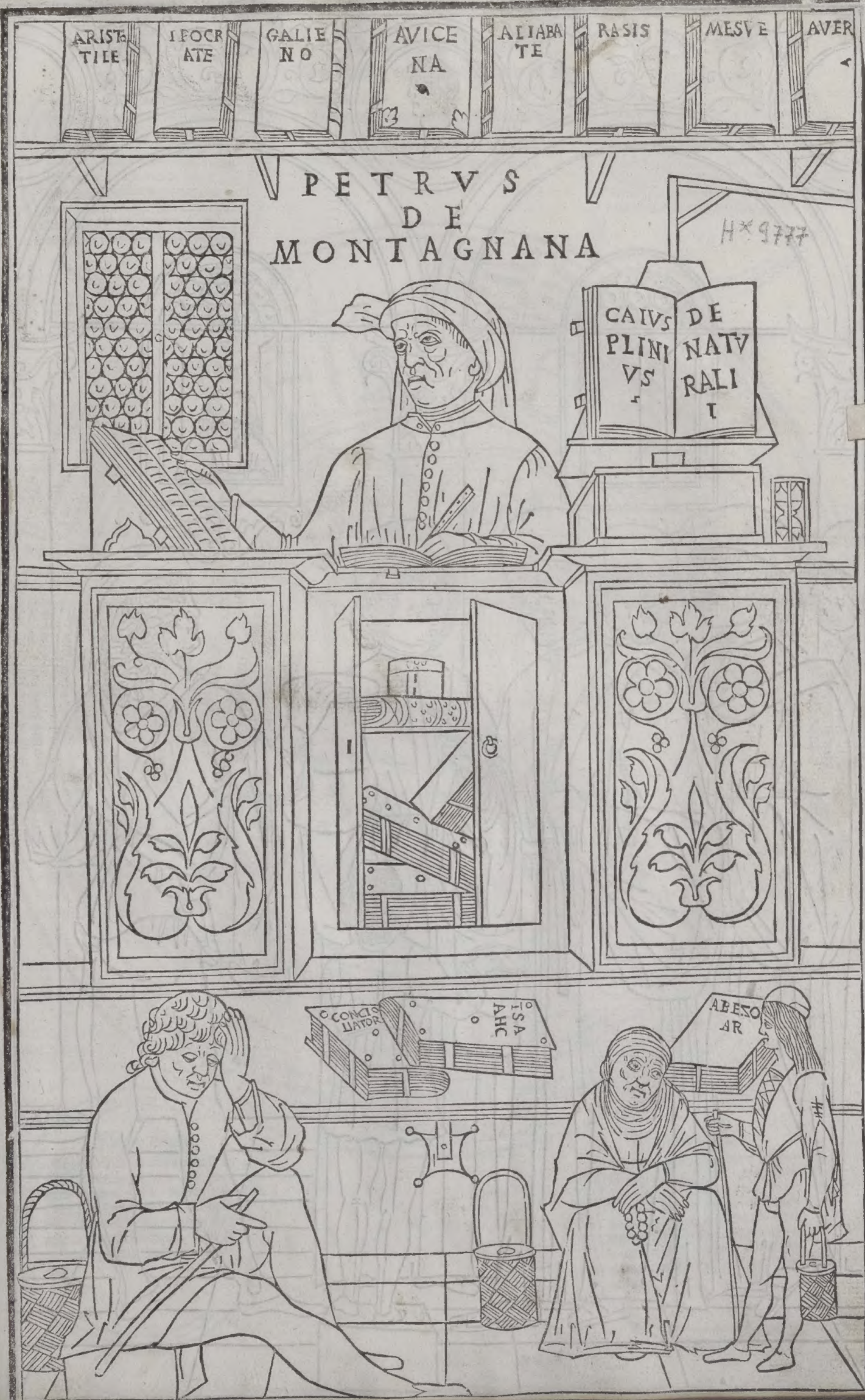
Alexander Achilius
de Chymantia et Physiognomia

Ine. 3280

Natur
cates. J
dire fre
delecta
plares
Dibib
gis apri
uter me
ris ridē
carnolu

Remissus
his colo
fuc.
Subpallidus co
lor vrie vt succ
carnis n finillus

Larop color vrie
virellus Larmell
y actus color xii
lactis

flegm
talq
gues
Dcia
pora so
motus
nolent
tus.

Fasciculus medicine.
Similitudo complexionum & ele
mentorum.

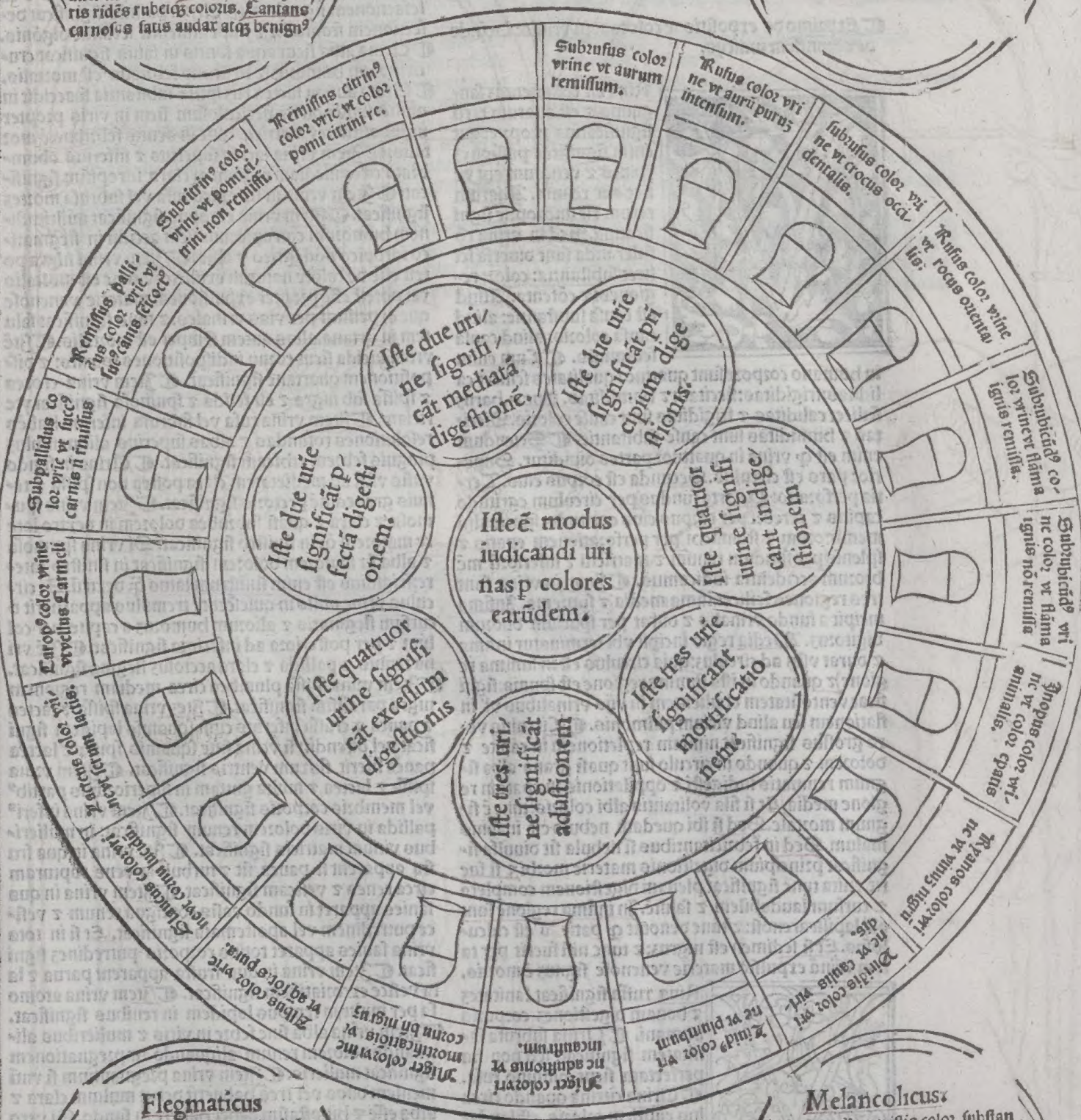
Sanguineus

Matura pingues isti sunt atq; iocantes. Monos rumores cupiunt audire frequenter. Hoc venus & bacchus delectat fercula risus. Et facit hos plures & dulcia verba loquentes. Dibus hi studiis abiles sunt & magis apti. Qualibet ex ea nec hos leuiter mouet ira. Largus amas plaris ridens rubetq; coloris. Lantans carnosus satus audax atq; benignus.

Dumidus est sanguis color est vis aeris illi. Sicca calet colera sic est illi similita. Alget humet flegma ac illi vis sic aquosa. Melancolia friget ac ericcat quasi terram.

Colericus.

Est humor colere que conuenit iperuos. Hoc genus est hominum cupiens precellere cunctos. Hec leuiter discunt necnon multum cito crescunt. Inde magnanimi sunt necnon largi summa perentes. Iratus fallax irascens prodigus audax. Astutus gracilis fucus croceiq; coloris.

Flegmaticus

Flegma vires modicas tribuit laetitiaque breuesq; flegma facit pingues sanguis reddit mediocres. Quia non studio tradunt sed coram somno. Sensus ebes tardus motus pigritia somnus. Hic solentius piger in putamine mulcus.

Melancolicus.

Restat adhuc tristis color substantie nigre. Que reddit paruos tristes semper alta loquentes. Hi vigilant studio nec mens est dedita somno. Seruant propositum sibi nil reputant fore gratum. Non expers fraudis timidus luteiq; coloris. Inuidus & tristis cupidus dexteraq; senacis.

Incipit fasciculus medicine compositus per excellē-
tissimum artium ac medicine doctorum: dominus Joā-
nem de Ketham Alamahum: tractans de anothomia
z diuersis infirmitatibus: z corporis humani: cui at-
nectuntur multi alij tractatus per diuersos excellētissi-
mos doctores cōpositi. Necnon anothomia Mūdinī.

Et primo de expositione colorum in vrinis: Deinde
de eorundem iudicijs.

Vrina est colamentum san-
guinis: z est duarum rerū
significatiua proprie: aut
enim significat passionē
epatis z venarum aut ve-
sice aut renum. Aliarum
rerum est improprie signi-
ficatiua. Sed in vrina cō-
sideranda sunt diuersa sci-
licet substantia: color: re-
giones: z cōtenta. Aliud
est causa substantie: aliud
causa coloris: aliud causa
sediminis. **C**um enim
in humano corpore sunt quattuor qualitates scilicet ca-
lidas: frigiditas: siccitas: z humiditas. Due n. harū
scilicet caliditas z frigiditas sunt cause coloris. Siccitas
z humiditas sunt cause substantie. **S**ciendum
enim est qd vrina in quattuor partes diuiditur. **S**upe-
rior pars est circulus. **S**ecunda est corpus eius. **T**er-
tia perforatio: **Q**uarta fundus per circulum egritudo
capitis z cerebri per corpus eius egritudo spiritaliū
membrorum z stomachi per perforationem epatis z
splenis per fundum renum z matricis z inferiorū mē-
brorum accidentia iudicamus. **I**tem in vrina sunt
tres regiones scilicet infima media z suprema. **I**nfima
incipit a fundo vrialis z durat per spacium duorum
digitorū. **M**edia regio incipit vbi terminatur infima
z durat vsqz ad circulum: quia circulus est in summa re-
gione: z quando in ista summa regione est spuma: signi-
ficat ventositatem ebullientem in vjs vrialibus vñ in
flationem seu aliud vicium pulmonis. **C**irculus ve-
ro grossus significat nimiam repletionem in capite z
dolorē z quando in circulo sunt quasi grana alba si-
gnum reumatis indigesti z oppilationis in epate in re-
gione media. **E**t si fila volitantia albi coloris: tunc ē si-
gnum mortale. Sed si ibi quedam nebula est in sanis
malum. Sed in febricitantibus si nebula sit diuisa si-
gnificat principium digestionis materie morbi: si fue-
rit vnita tunc significat plenam digestionem completā
z cursum laudabilem z salutē. **I**n infima regione sunt
alij lapilli arenosi: z tunc denotat qd patiens est calcu-
losus. **E**t si sedimen est nigrum: z tunc nisi fuerit per ta-
lem vrinā expulsio materie venenose signū ē mortis.

Vrina ruffa significat sanitates
z bonam digestionē corporis
humani. **U**rina subrufa sa-
nitatem significat: sed non ita
perfectam sicut omnino rufa.
Urina citrina quando circu-
lus eiusdem coloris est lauda-
bilis est z etiam subcitrina li-
cet non ita perfecte sicut omni-
no citrina. **U**rina rubea sicut rosa effimeram febrez
significat: z si continue mingatur significat febrē quoti-
dianam. **U**rina sicut sanguis in vitro significat fe-

brez ex nimio sanguine: z tunc statim debet fieri minu-
tio nisi fuerit luna in medio geminorum. **U**rina vi-
ridis quando mingitur post rubeam significat adustio-
nem z est mortalis. **U**rina rubea claritate remota
omnino declinationem morbi significat. **U**rina ru-
bea permixta aliquatulum nigredini vicia epatis z ca-
lesfactionem significat. **U**rina pallida significat de-
fectionem stomachi z impedimentū secunde digōis.
Urina alba sicut aqua fontis in sanis significat cru-
delitatem humorū: z in acutis febribus est mortalis.
Urina autem lactea cuz spissa substantia si accidit in
mulieribus non ita periculosum sicut in viris propter
indispositiones matricis tunc in acutis febribus ē mor-
talis. **I**tem vrina lactea superius z inferius obum-
brata circa mediam regionem clara idropisim signifi-
cat. **I**tem vrina in idropico rufa vel subrufa mortē
significat. **I**tem vrina caropus significat multitudine
humorum corruptorum sicut accidit in flegmati-
co idropico podagrico z alijs. **I**tem vrina nigra po-
test esse de calore naturali extincto: z tunc est mortalis
vel potest esse propter expulsionem materie venenose
que expellitur per vias vrialales: z tunc significat salu-
tem in qrtana. alias autem semper est mortalis. **I**tem
vrina lucida sicut cornu indispositiones splenis: z dis-
positionem quartane significat. **I**tem vrina crocea
z spissa sub nigra z est fetida z spumosa significat yte-
riciam. **I**tem vrina rufa vel subrufa inferius habēs
resolutiones rotundas z albas superius aliquantulum
pinguis febrez ethicam significat. **U**rina in fundo
vasis vsqz ad medietatem clara postea non spissa z te-
nuis grauedine pectoris significat. **I**tem vrina spu-
mosa z clara z quasi subrubea dolorem in dextro late-
re maiorem qd in sinistro significat. **S**i vrina spumosa
z alba sit maiorem dolorem significat in sinistro late-
re: frigidius est enim sinistrum latus qd dextrū. **S**i cir-
culus vrine nullo in quiescente tremulus apparuerit o-
cursum flegmatis z aliorum humorū a capite per col-
lum z per posteriora ad inferiora significat. **I**tem vri-
na tenuis z pallida z clara acetosus flegma significat.
Item vrina spissa plumbea circa mediam regionem
nigra paralysim significat. **I**tem vrina spissa z lactea
z pauca z crassa inferius cum squamis lapidem signi-
ficat vel ostendit: si vrina sine squamis spissa z lactea
pauca fuerit fluxum ventris significat. **I**tem vrina
spissa z lactea z multa guttam in superioribus partibz
vel membris corporis significat. **I**tem vrina inferi-
pallida in viris dolorem renum significat: in mulieri-
bus vitium matricis significat. **I**tem vrina in qua fru-
sta apparent si pauca sit z turbulosa vene rupturam
circa renes z vesicam significat. **I**tem vrina in qua
sanies apparet in fundo vasis conigua renum z vesi-
ce putredinem vel apostemata significat. **E**t si in tota
vrina sanies apparet totius corporis putredine signi-
ficat. **I**tem vrina in qua frusta apparent parua z la-
ta vesice excoctationem significat. **I**tem vrina atomo-
sa per multum tempus lapidem in renibus significat.
Item vrina alba sine febre in viris z mulieribus ali-
quando dolorem renum aliquando impregnationem
significat mulieris. **I**tem vrina pregnantium si vñ
mensem duos vel tres habuerit debet multum clara z
alba esse z hipostasim debet habere in fundo. **S**i vero
quattuor habuerit menses: vrina tunc debet esse serena
(z hipostasis alba z grossa in fundo.

Solet imago in vase vrialis tanqz in specu-
lo apparere si vrina sit mulieris conceptio-
nem factam significat. **E**t si imago iudican-

tis apparuerit in vrina patientis febres interpolatas vel epaticam egritudinem prolixitatem morbi significat. **¶** Item vrina spumosa ventositatem stomachi in mulieribus vel ardorem ab umbilico vsq; guttur et sitim significat. **¶** Item vrina virginis quasi subcitrina debet esse, unde vrina liuida et nimis serena virginem declarat esse constantem. **¶** Vrina turbida in qua semen apparuerit in fundo vasis mulierem iacentem cum viro significat. **¶** Vrina mulieris densa eam esse corruptam tunc declarat predicta vrina saltem turbida in qua semen apparet in fundo vasis. Si vero vrina talis fuerit in viro recenter cum muliere coisse tunc declarat. Si vrina turbida velut subiugarius habuerit vulue matricis dolorem significat. **¶** Vrina multum nigra mulieribus superueniens si mota aliquantulum ruborem habuerit solutionem menstruum significat.

¶ De modo iudicandi vrinarum. **¶** Modus iudicandi vrinarum est. Consideratis omnibus que a medico debent considerari sic procedendum est. **¶** Primo videndum est de coloribus. **¶** Secundo de substantia. **¶** Tercio de co-

lore et sic poteris cognoscere quis humor dominatur in corpore humano.

Si igitur vrina apparuerit tenuis et alba melancholia dominatur.

Si vero apparuerit alba et spissa significat flegma dominari.

Si autem apparuerit spissa et rubea sanguis dominatur.

Si vero rubea et tenuis colera dicitur dominari.

Et nota super eadem.

Et nota quod sanguis in anteriori parte capitis dominatur.

Colera in dextra parte capitis.

Flegma in posteriori parte.

Melancholia in sinistra parte capitis dicitur dominari.

Circulus rubens in anteriori parte capitis dolorem significat.

Circulus albus in posteriori parte dolorem significat.

Circulus niger in sinistra parte ipsius capitis dolorem ut factum est manifeste demonstrat. **¶** Item predictum modum de iudicijs et demonstrationibus vrinarum sufficiat.

Due vene retro aures
ex utraque parte valent
ad bonam memoriam
et ad mundificandum
vultus a pustulis et con-
tra omnes alias macu-
las faciei.

Vena sub mento valet
contra dolorem maxil-
larum et contra puru-
tum et fetorem narium
et dolores faciei et con-
tra dolores et pustulas
pectoris.

Vena sub utraque parte afe-
le incisa facit hominem ride-
tem mori et talis vena balse-
cos vel balsetes appellatur.
Omnes vene brachiorum sunt
ante comestionem minuende.

Vena transiens a sinistro et cur-
rit in utroque brachio
debet incidi contra dolores
pectoris et pulmonis. Et inci-
sio ipsius valet etiam illis qui
graviter anhelitum attrahunt
et spiramine gravamen habentibus.

Vena in ambobus lateribus
corporis debet incidi contra
pustulas antiquas et contra in-
fermitatem frigidam et liente-
riam et quando homo non po-
test habere digestionem.

Vena basilica et epati-
ca solet aperiri per pas-
sionem epatis et splenis
aut perfectius edocetur
circa manum sinistram.

Vena pulsantis incisa
in cardiacam passionem mul-
tum profert.

Vetose postea sub renibus va-
lent apostemantibus coram sca-
bri podagre et ventositatibus ve-
sicis et pleuresi.

Vena sub prepucio
valz contra ydropi-
simum et contra omnes cor-
poris tumores.

Due vene de coram et due de ti-
biis et unaquodque in utroque pe-
de valet contra dolorem coram et
tibiis et crurum et utriusque pe-
dis aut si immitas evenit ex ve-
sica artetica podagra sciatica
ydropisim valet etiam contra ner-
uorum constrictiones et tumo-
rem et menstruum subtractionem.

Due vene interiores sub talis
in utroque pede valet contra are-
nam et calculum et valent mulieri-
bus post partum non bene purga-
tis valet et illis qui non sunt bene di-
gesti ad recipiendum semen et
etiam mulieribus qui non sunt bene.

Vena in utroque pede su-
pra pedem maiorem valet
propter obtiniam et propter fa-
ciem pustulas et menstruum
retentiones et contra coce-
ptionem et propter pustulas
crurum.

Due vene inferiores supra
prepucium valent tume-
factionibus testiculorum
et dolore renum et fisteris
et vitis.

Vena supra prepucium va-
let contra tumores et in-
flationes testiculorum et
contra omnia vicia vesice
et arena calculo et contra
alia mala.

Vene saluette in dextra pre-
coram valent contra pteri-
nam. ver. Dat saluella mihi
plurima dona minuta. In na-
turalem tollit de corde calorem
purgat epam splenem pectus
pccordia vocem.

a Vena in
mata oculo-
res capitis
et contra
b Due ven-
ma capitis.
sunt minuer-
c Vena in
stulas facie
rem dentium
graviditatem
e Vena la-
et etiam in
dentes.
f Vena su-
tis et nimis
g Due ven-
tium et gin-
apostemat
omnia viti-
h Vena
ipsius cap-
in principium
tionem m-
i Vena co-
diana inci-
manu fini-
k Vena
riorum.
l Vena il-
teriorum.
m Salu-
peccat fan-
gus epa-
nes ad fir-
n Vena
ter incedo
commesti-
o Vena
dolores
ticas pre-
p Vena
tat renea-
q Vena
et inflati-
r Due v-
dis valet
et lienter-
s Vena
contra ol-
rum rete-
stulas cr-
t Vena
g pede
u Vena
let contra
contra fi-
miam et
t Due v-
de fleub-
flatione
t Vena
let contra
contra
t Vena

- a** Vena in medio frontis percussa valet contra apostemata oculorum et contra emigraneam: et contra dolores capitis grauissimos: et contra mentis alienationem: et contra frenesim et contra nouam lepram.
- b** Due vene in collo incidunt propter humores et reuma capitis. Nota omnes vene capitis post comestiones sunt minuende excepta vena sub mento.
- c** Vena iuxta nares incisa purgat caput et iuuat auditum.
- d** Due vene in faucibus oris quelibet valet contra pustulas faciei: et contra scabiem capitis: et contra dolorem dentium et mandibularum. Et etiam valet contra grauedinem capitis gutturis et oris.
- e** Vena labiorum contra apostemata in ore existentia et etiam in gingiuis et etiam in carne qua radicanter dentes.
- f** Vena summitate nasi valet contra grauedinem capitis: et nimium fluxum oculorum.
- g** Due vene sub lingua valent ambe contra dolores dentium et gingiuarum: et contra reuma capitis: et contra apostemata gutturis et contra squinantiam et contra omnia vitia oris.
- h** Vena cephalica capitis percussione incidunt: ipsius capitis ut melius ex alio latere in manu sinistra in principio. Item omnes vene manuum sunt post comestionem minuende.
- i** Vena cordiaca cordis seu coralis hoc est vena mediana incidunt pro passionibus spirituum et plenius in manu sinistra valor eius declaratur.
- k** Vena purpurea contra passiones minuitur interiorum.
- l** Vena iliaca et tiliaris aperitur pro passionibus inferiorum.
- m** Saluatella in dextra manu minuenda est quando peccat sanguis in qualitate vel in quantitate vel in vitro: quia epas est in dextro latere matrix autem splen et renes ad sinistram latus declinant.
- n** Vena in poplitibus incisa facit hominem incessanter incedere. Item omnes vene crurium ac pedum post comestionem sunt minuende.
- o** Vena sub utroque genu valet contra apostemata et dolores renum et lumborum corarum et vesice: et articas precisiones mirabiliter curat.
- p** Vena gibbo incisa purgat melancoliam et confortat renes.
- q** Vena veniens ad pollicem incisa valet idropis et inflatis: et etiam contra ventositatem.
- r** Due vene secte in utraque parte coniuncte pudibundis valent contra omnia vitia verendorum: stragurie et lienterie passiones: et vesice et testiculorum dolores.
- s** Vena in utroque pede supra pedicam maiorem valet contra obtalmiam: et contra faciei pustulas: et menstruum retentiones: et contra conceptionem: et contra pustulas crurium.
- t** Vena super minimam pedicam incisa valet in utroque pede ad coleram.
- u** Vena inter pollicem et indicem in utraque manu valet contra dolorem capitis: et contra dolorem oculorum: contra febres: et contra fellis effusionem: et contra opthalmiam: et contra ruborem et fluxum oculorum.
- x** Due vene exteriores saphene sub tales in utroque pede de flebotomia contra dolores Auchaium: et contra inflammationes et apostemata testiculorum.
- y** Vena in utraque manu supra minimum digitum valet contra ictericitiam: et contra omnia vitia splenis. Et contra frenesim et quacunque febrem.
- z** Vena epatica habet initium a stomacho: a corde:

lecore: et est posita vel locata ad extremam partem brachij: et si non bene incidunt predictum locum facit tumescere. Et etiam ex hoc generantur apostemata et spasmi in brachijs et digitis: et etiam stomachi et splenis: et etiam contra fluxum sanguinis de naribus: et etiam contra punctiones seu stimulationes lateris. Et incisio ipsius precipue et principaliter debet fieri in nonis magis: hoc est sequenti die post festum sancti Iohannis chrysostomi.

z Vena mediana capitis initium suum a pulmone. Et est medio brachij posita ubi non est mus. Et si non bene incisa fuerit dat spissum sanguinem. Et si bene incidunt valet contra omnes dolores membrorum cordis stomachi costarum et laterum. Et etiam si non bene incisa fuerit saniem plurimam et pessimam mitteret: et vulnera famosa: et ad perniciem hominem deducit: et precipue et principaliter incisio vene predictae debet fieri nonis septembris: hoc est circa festum Natiuitatis beate virginis Marie.

aa Vena Cephalica a capite habet principium et per illam venam transit alia vena que mus nuncupatur que aliquando incidunt loco cephalice per negligentiam: et talis incisio importat tumositate et propinquam mortem. Sed incisio vene cephalice valet contra fluxum oculorum: et contra omnes dolores capitis: et etiam incisio vene predictae valet contra caducum morbum: et incisio ipsius bona est sequenti die post festum sancti Ambrosij seu in nonis Aprilis.

bb Due vene in occipite ex utraque parte valent contra querelam capitis inani: et stuporem mentis: et amissionem rationis.

cc Vena in concanitate aurium ex utraque parte valet contra tremorem capitis: et contra tinnitum aurium: etiam valet contra nouellam surditatem.

dd Due vene in temporibus valent contra dolores aurium: nimiam effusionem lachrymarum de oculis: et contra emigraneam: et secundum Auicennam non debent minui in quibus requiritur potentia generandi: quia per istas venas euacuatur spiritus: quia natura missi sunt ad fetum generandum.

ee Vena in angulis oculorum in quelibet parte valet ad clarificandum visum: et contra omnes fluxus et maculas oculorum et maxime albulam et nebulam: et palpebre inuersionem.

¶ 31a

Ista tabula tractat de iudicijs venarum et de minutionibus earundem una cum cautelis.

Inutio alia per metatesim: alia per antifrasm. et si sit inueterata passio fiat minutio per metatesim. Si vero recens per antifrasm. per metatesim debet fieri quando ex eadem parte in qua est egritudo extrahitur sanguis per antifrasm fit quando ex contraria parte fit minutio seu fleubotomia quod est idem. Considerandum enim est an materia fuerit furiosa ut in antrace per metatesim: tunc debet fieri minutio. Similiter si quis punctus fuerit ab animali venenoso per metatesim minuatur. Sed quia iuvenes humidant calidis humoribus: in horum calidorum humorum causa debent fleubotomari. Cum igitur sanguis humidet ante tertiam et colera inter tertiam et nonam et ipsi iuvenes in his horis debent fleubotomari. Si enim humides frigidis humoribus et maxime melancolica in hora melancolie idest post nonam. preterea ut ait Galienus in tegni. Si quis habet stomachum debilem canere debet fleubotomiam et maxime de venis que sunt implicatis brachiorum. Et nota quod luna non fit in medio geminorum quando minuitur de ipsis venis implicatis ipsorum brachiorum neque etiam super spatulas ventose debent apponi. Et si sanguis exierit niger tollatur usque sit rubicundus. Si spissus usque sit rubicundus: et usque ad tenuitatem. si aquosus usque ad grossicem. Et si sanguis non potest exire: clauso enim fleubotomie vulnere cum digito postea subito cum maior impetu exit sanguis et fumosus.

Cautela alia.

In fleubotomia quattuor possunt attendi scilicet: tempus consuetudo: etas et virtus. in tempore calidissimo non debet fieri fleubotomia: quia humores sunt perturbati: et sic exiret ita cito boni sicut mali. nec in tempore frigidissimo quia humores sunt compacti in corpore et difficiles ad educendum et citius exirent boni quam mali. In noua vero luna non debet fieri fleubotomia: quia corpora sunt ab humoribus euacuata sed per fleubotomiam magis euacuarentur. Consuetudo debet attendi. si senex non consuevit fleubotomari non minuat propter consuetudinem et debilitatem. Etas etiam est attendenda quoniam ante duodecim annos nullus debet fleubotomari neque senex senio constitutus. Tamen sunt quidam fortes et vigorosi et tales possunt magis minui: virtus enim consideratur maxime: fortes enim minui debent: debiles vero non: unde virtus et etas magis attenduntur quam tempus et consuetudo.

Ista conueniunt fleubotomiato.

Fleubotomiato ista conueniunt. panis ferme tatus bene coctus triticus vinum leue quod stomachum non grauat oua sorbilia pisces aspratiles et carnes porcine ovine arietine pulline. Iuuenus bestiarum parua poma que tunc reperiuntur: caules non comedantur: quia generant venenum in stomacho neque caseum nec aliqua que de eo cocta sunt. Ait namque Galienus Hippo. apho. lxiij. particule quinte. lac dare febricitantibus vel caput dolentibus pessimum est: ipsa die somnum vitetur. Nam per somnum solet quedam parua accensio febrilium accendi et lippothemia incurrere. idest defectus cordis vel te-

nebroositatem oculorum ut quibusdam extasim pariat.

Utilitas fleubotomie.

Fleubotomia enim mentem sincerat: prebet memoriam: sensum subtiliat: vocem subtiliando clarificat: lumen acuit: auditum temperat: digestionem prouocat: stomachum adiuuat: sanguinem malum expellit: naturam confortat. Et cum ipsa malos humores extirpat. Et longius vite sanitatem amministrat. unde ait Aui. quarta pmi. cap. xi. in principio. fleubotomia est vniuersalis euacuatio omnium humorum: laborans ex sinothio. idest ex nimio sanguine vel ex sinothio. idest ex sanguine putrefacto statim minuat omni tempore cum nisi quod luna fuerit in medio signo geminorum. Dicitur autem a sinos quod est febris et nocha quod est sanguis. versus. Sinocha de multo: sed sinochus putrefacto.

Laborans effimera contra sinotham inflatam minuat de vena mediana et de vena cordiaca dextri brachij in estate. sinistri vero in hyeme. Effimera enim est febris que durat per unum diem vel parum plus vel parum minus. Laborans effimera ex causa calida vel ieiunio minuat de vena capitis vtri usque brachij. Laborans effimera ex ieiunio et frigiditate caueat minutiones. Laborans ex frenesi minuitur de vena capitis vel de vena in medio frontis. Laborans effimera ex debilitate minuat cum setis porcinis de naribus suis. Laborans effimera ex litargia minuat inter medium et auriculare. Laborans ex squantia minuat de cephalica vtri usque brachij. Laborans effimera ex apostemate minuat de vena veniente ad auricularem digitum. Laborans effimera ex pleuresi minuat de vena cordis per metatesim hoc est si pleuresis sit in sinistro latere fiat minutio in sinistro brachio. Et si pleuresis in dextro fuerit brachio seu latere: tunc fiat minutio in dextro latere vel brachio. Laborans ex quotidiana interpollata minuat de vena mediana idest de vena cordis. Laborans ex quotidiana ex vitio quod flegmate minuat de vena dextri brachij in estate. sinistri vero in hyeme. Laborans ex flegmate falso cum pruritu fiat scarificatio in tibis. Laborans ex tertiana minuat de basilica idest de vena epatis dextri brachij in estate. sinistri autem in hyeme. Laborans ex quartana minuat de saluatella sinistre manus inter medium et auricularem. Laborans ex quacunque acuta minuat de basilica usque ad quartum diem. Laborans ex febre ethica minuat de mediana idest de cordiaca. Laborans ex hidropisi quacunque minuat de vena epatis dextri brachij in estate. sinistri autem in hyeme. Laborans ex ictericia de basilica vtri usque brachij in estate et in hyeme. Laborans ex melancolia inaniam et frenesi minuat de vena que est in medio frontis. Laborans ex epatis calefactione minuat de basilica dextri brachij. Laborans ex vitio splenis minuat de saluatella sinistre manus. Laborans ex vitio renum matricis et vesice minuat de saphena interiori idest de vena que est sub talo interiori vtri usque pedis. Laborans ex ventositate et inflatione incidatur vena que dirigitur ad pollicem vtri usque pedis. Laborans ex partibus inferioribus minuat de saphena interiori et exteriori pedis. Laborans ex sciatica minuat de saphena exteriori pedis partis dolentis. Laborans ex podagra minuat de saphena et de basilica interiori et exteriori vtri usque pedis.

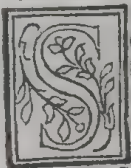
Remedium.

Contra

Contra inflationem venarum post minutionem. Re-
ciperutam absinthium et ordeum hoc totum cōtunde:
et in patella calida confice ex illis ad modum empla-
stri et liga super tumorem et sanabitur.

Aliud remedium.

Contra debilitates venarum cum homo senserit quod est piger et
gravis in toto corpore et plenus doloribus ante et re-
tro in capite suo talis minuat sanguinem de vena epati-
ca quod mirabiliter per hoc curabitur. Super isto dicit Salie-
nus quod generat humores pessimos in sanguine illo: intrin-
secus sanies et vlcera magna generant et oritur si cito
minutio non occurrat per venas naturales. Et quasi eadem
vene naturales non recuperant quod sunt debilitate per na-
turam immundam hominis sine imminutione quod sunt obstruite san-
guine malo. Id aperiri debent alio destruentur: sicut au-
tem diu sepelitur et calidat in igne. Taliter et homo destruitur
si sibi imminutione medietate non succurrat vel aliquis medici-
nis. Item dicit Hippocrates aphorisma quod homo nimis languori-
bus debilitatus per minutionem sanabitur et dissolvetur.

igitur tempus bonum flebotominandi secundum
electionem et non necessitatem quantum ad locum
lune et non aliarum planetarum quod tamen est
necessarium pro tempore multo bono et lauda-
bili optas scire. Nota primo regulas genera-
les. Prima in tempore novilunij et plenilunij
non valet flebotomia. Et si luna non fuerit in bono si-
gno item incidere membrum cum ferro luna existente in si-
gno illud membrum respiciente horrendum est item luna
existente in signis aeris vel igneis plus valet operatio
vene quam ipsa existente in signis terrenis vel aquaticis.
Quapropter iuvenes vel viri in augmento lune sunt
flebotomandi senes vero in defectu. versus. Luna ve-
tus veteres iuvenes nona luna regit ite tempore ve-
ris et estatis flebotomia fieri debet de parte dextra.
Tempore autem autumnij et hyemis de parte sinistra.
versus. Veritas dextris autumnij hyemis quoque sini-
stras. Incidunt venas morbofo sanguine plenas. In se-
vel iuvene si sint vene sanguine plene. Omni mense be-
ne confert incisio vene.

Um igitur quantum ad signum lune tem-
pus minutionis scire volueris tunc predi-
cta videas quando luna fuerit in signo bo-
no et valente pro minutione tunc ipso die
minutio erit bona. Stante illo quod eodem die
nec sit novilunium nec plenilunium: et sic
de alijs regulis prout dictum est observatis. Et si potes
aspectum lune ad alios planetas et ascendentia conser-
uare bonum erit. Nam stat quod luna sit in bono signo sed
forte coniuncta vel aspecta aspectu malo a saturno vel
a Marte. Et si quidem ex parte signi lune valet apertio
vene tamen propter coniunctionem vel aspectum non
valet. Si tamen hec omnia haberi non possunt habetur ta-
men luna in signo bono et satis ad presens erit pro tem-
pore electionis: et iste sunt regule astronomicales.

Medicinales vero sunt alie multum necessarie que
alibi videri debent observentur tamen iste. Primo quod
aer filius diei sit clarus temperatus non multum frigi-
dus aut calidus non turbidus aut pluviosus: aut cor-
ruptus versus. Jan. feb. april. maij. noven. sep. atque de-
cember. versus. His minue venam lunam dum videris
aptam. In his festis communiter celebratur flebotomia.

Item alij versus. Martini Blasii Philippi Bartho-
lomei. Venas precidant ut longo tempore vivant. In
his metris continentur festa circa que festa proprie co-
tingit fieri cōiter flebotomia. Non quod semper valeat in
illis festis sed prope illa festa.

De iudicio cruoris.

Dindicandum cruorem de vena amissum. Primum
si est spissus male se habet circa pectus. Si fla-
vens male circa splen. Si glaucus male ha-
bens circa iecur. Si autem durus et niger nimis
timidus. Si est rufus habens nigrum circulum est causa debili-
tatis capitis. Si autem est rufus niger durus et coagula-
tus time paralysim. Si autem est niger et aquosus nimis
time febres quartanas. Quod enim est aquosius et aquosius
tunc hidropisus. Cum autem est cruor valde rufus et parum aquosus
habens superius hilarem vultum facit: et est signum sanitatis.

Uersiculos nota quibus cernes experimenta.
Sanguinis emissi de venis ordine tali.
Si cruor est albus hominis quasi spuma repertus.
Tussim designat: pulmone doloris paratur.
Et si ceruleus sanguis fuerit speculatus.
Est de feruore: tunc dolor in iecore.
Sanguis preterea et nare videtur in vnda.
Physicus hunc hominem pati dicit lapidem.
Si siccus sanguis fuerit variegatus coloris.
Et velut collum columbi sit rubensque.
Talem paralysim verat ubique satis.
Si sanguis pure pellis dinoscitur esse.
Inter cutanea pestis ibi tunc dominatur.
Si natant globuli tunc fiant vulnera causam.
Si rufus pulcher sit et vnda parumper.
Est talis sanus non tibi sit iste dubius.

Debet autem minutus sibi cauere maxime in primis tribus
diebus a supfluo cibo et potu aut forti exercitio. id est labor-
re et supfluo sono maxime in prima die: tristitiaque et sollici-
tudine: hec enim sanguinem corrumpunt et in genus melanco-
lie pervertunt. Quartoque die vel quinto post quod vulnus solidum
fuerit balneum intrare et tempore ibidem manere inuatiunz
est: fiat autem ipso die existente in balneo moderata et sua-
vis fricatio circa corpus: exiens autem a balneo cauet si-
bi a frigore: imo et involutus sudario et sufficientibus
operimentis vestitus maneat in domo temperati aeris.

Uersus.

Prima dies vene gaudet moderamine cene.
Altera leta dies: tertia vero quies.
Postque dies quartus cunctos exterminat actus.
Princeps dies quintus virtutes colliget intus.
Balnea sexta petit: sed septima vult spaciari.
Percipit octava ludere cum domina cara.

Sequitur de xij. signis zodiaci: et primo de ariete.
Luna existente in ariete bonum est sanguinem minuire et
brachij. balneum intrare. scribere incipere. fenum falcare.
Ad mercatum ire. foramen cernere incedere. Et omnia que
cuius igne sunt bonum est operari: malum est medicari. Tur-
rim et castrum vel domum edificare incipere: non est bonum san-
guinem de manibus minuire nec vetulas ponere debes.

Taurus.

Luna existente in tauro bonum est sanguinem minuire:
hortos facere: seminare vineas. et arbores plantare. Na-
cito crescit et multum durabit: bonum est mansiones edifi-
care: vxorem ducere: et omnia lignea opera incipere: bonum est
terras emere sicut agros: et homines et arare incipere: ma-
lum est medicare collum: oculos: guttur: et ungulas.

Gemini.

Luna existente in geminis bonum est incipere ea que
pertinent ad duo. scilicet ad simoniam: ad societatem: de amicitia
tractare: bonum stabilia facere. Incipere plantare. Item autem
iudices: malum est medicare in humeris: scapulis: brachij:
vlnis et manibus: seu ungues de manibus incidere. Item
incipere minuire de brachij: bonum tamen potionem sumere.

Cancer.

Luna

Luna existente in cancro bonū est sanguinē minuere
z medicinā sumere: z facere ea que cū aqua sūt vt sūt
molēdina: piscine: z aqueductus: intrare nauē: iter acci-
pere: nouā domū intrare: z mutare d vna domo in aliā:
z vxoꝝ ducere: z bestias minatas emere: vt porcos:
oues: capras: z cōsimilia. Malū est medicari pectus:
pulmonem: z splenem: z domum edificare.

Leo.

Luna existente in leone bonū est icipere ea que cum
igne sunt: fundare castra: domū intrare: loq potestati-
bus seu pncipibus: pfirmare mīmoniu. malū est medi-
cari stomachū. Cor: z pectus latera pononē z medici-
nā sumere. Malū est ēē medicari Spar z oīa sterioꝝa
iter longum incipere nouam vestem induere.

Virgo.

Luna existēte in virgine bonū seminare: z colere ter-
rā: z plātare vineas: z arboꝝes: z hortos facere: scribe-
re icipere: z oīa operari que vis germiari: tractare pa-
cē: iduere nouā vestē. malū est medicari ventrē z oīa i-
terioꝝa ventris. malū ēē est vxoꝝē ducere qz sterilis erit
aut paucos filios gñabit: locū mutare: z facere ea que
cū igne sūt s; medicinam sumere multū landabile est.

Libra.

Luna existente i libra bonū est sanguinē minuere: rō-
nē ponere. Emere vendere ponderare oīa q sūt ponde-
rabilia. malū est medicari iterioꝝa vētris. Renes z ve-
sicam z ea que sunt vsqz ad pudibunda: z oīa incipere
facere que cum terra sūt.

Scorpius.

Luna existēte in scorpiōe nō video q sit aliqd bonū
facere: qz tūc est in suo casu z ifortunio. Jō ipsa debili-
tat z ipedit in bonis opatiōibus tñ bonū est balneari
z ea facere q cū aqua z de aqua sūt. Malū est medi-
cari mēbra virilia vt pputiū: autū: vel aliqd vulneratū
arboꝝē z montē ascendere. Iter facere z pncipue p terrā
vel p nauim.

Sagittarius.

Luna existēte in sagittario bonū est sanguinē minue-
re: balnea intrare: caput radere: capillos pcingere: di-
scordes recōciliare: copulationē inter amicos facere: so-
cietatem firmare: puerum ad artem applicare: matri-
monium intrare seu ordinare: sed non perficere qz ste-
rilis erit vxoꝝ in pueris. z superba. bonum est facere
omnia que pertinent ad constructionem domoꝝum: ter-
ram colere: z hortos facere: malum est facere medica-
ri coras: femora additiones membroꝝum.

Capricornus.

Luna existente in capricorno. bonum est facere ea
que cum terra z de terra sunt vt seminare z vineas
plantare venari aucupari: z omnia instabilia exercere.
Iter incipere versus meridiem. malum est vxoꝝem du-
cere: z facere ea que cum igne sūt. Non est bonum
minuere nec potionem sumere: nec in genibus nec in
neruis facere medicinam: nec in aqua laborare.

Aquarius.

Luna existente in aquario bonum est vxoꝝem ducere
intrare domū. Iter incipere ad orientem loq Platis
z oībus alijs dignitatem habentibus. malū est medica-
re tibias zc. vsqz ad cauillas pedū. Iter longū icipere.

Pisces.

Luna existente in piscibus bonum est sumere medi-
cinam z potionem. Et quicquid pertinet ad gemina-
tionem vt amicitias tractare: rationem ponere: vxo-
rem ducere. Et ea facere que ad aquam pertinent vt
molendina z aqueductus. Iter per aquas incipere: z
fundare ecclesias: z alia edificia. malum est pedes me-
dicari z omnes partes eozum.

Taurus

Virgo

Capricornus.

frigida z sicca

Lancer

Scorpio

Pisces

frigida z humida

Aries

Leo

Sagittarius

calida z sicca

Semini

Libra

Aquarius

calida z humida

Et nota ea que dicta sunt de flebotomia de. xij. signis
zodiaci debēt itelligi solū fm motū lune: z nō alioꝝum
planetaz quo ad tēpus electiōis pro sanitate pseruan-
da: nō aut ad tēpus necessitatis igit nec signū nec hoꝝ
cōsiderare: qz indigenti nulla lex est iposita. Indigens
igitur aut expectare d; sed minuere in nomine domini
nostri Jesu xpi dum necesse est: z oportet. versus.

Ar li de vena bene fundunt vena sagitta.

Can capis vir media cetera dico mala.

Flebotominandū est oī tpe si necessitas vr-
get: z maxie luna. iij. viij. xi. xij. xvi. xvij. xvij.
xvi. Quia tūc minutio melior est q; alijs die-
bus. Itē sanguines minuere vtilissimū est ab
viij. kal. Julij vsqz ad. xv. kal. Augusti: qz tūc

crescit z augmentat sanguis. Dies caniculares itulaf
a. xv. kal. Augusti vsqz ad nonas septembris in qbus
nō est flebotomandū: nec potio est accipienda. flebo-
tomia non est vtilis ab. viij. kal. octobris vsqz ad. viij.
kal. decēbris vt nocuos hūiores quos estiuus tempus
contraheret. Autumnuo deperdat z sicca colera vsqz
ad scdm autumnum securus eris.

Sanguinem nō minuas nec de ansera coñre-
das: neqz potionē sumas. viij. z. ix. die Apri-
lis. z kal. Augusti: z vltia die Decembris p
sertim z vltima die Junij: qz tūc vene ni-
mis plene sūt. Jō in hoibus z pecudibus flebotomie
incisus vel alijs aialibus vulneratis piculosum est: hō
etiā q in istis diebus natus est vel fuerit: aut morte ma-
la: aut maximo labore peribit. Et die Januarij vlti-
mo z februarij vult pmo: hō q natus fuerit post mor-
tē suā nūq; putredine soluet. Et nota q hoies sani de
mane habent vrinā albam. Ante prandium rubeam.
Post prandiu candidā. Et ante cenā calidā. Equendū
est etiā sime ne alijs in subnotatis diebus minuat: qz
pericula ex hoc euentū infrascripta. Si sexto. kalēdas
Januarij aliq sanguinem trahit: aut moritur infra an-
nū: aut visus: aut alijs sensus ei minuetur: aut febre ca-
pief. Si octauo kalēdas februarij: aut morte aut spa-
smus cordis: aut paralifim patiet. Si pridie kalēdas
Martij: aut moritur: aut spasmū: aut paralifim: aut fe-
brem succurreritiam si qz quocunq; die alio in predi-
cto in Martio minuetur ille in Augusto febricitabit.
Si tertio idus Aprilis: aut statim aut quarto die mo-
rietur: aut patietur febre: aut spasmum. Si tertio vel
quinto kalēdas Maj: aut moritur aut febre incur-
rit: aut dissolutionem mentis habebit. Et si primo no-
nas Maj: aut moritur: aut emigraneam patietur. Si
tertio idus Junij: aut epilepsiam: aut elephantiam in-
currit. Si Octauo kalēdas Julij: aut moritur: aut i ex-
tasim vertitur: aut in iccore dolebit. Et si qnto nonarij
Julij

Julg: aut moritur: aut obliuiofus erit: aut viscera in frigora sustinebit. Si nono kalendis Augusti: aut statim: aut quinto die moritur. Et si eodem die potionem sumpsit ante trigessimam diem morietur. Si tertio kalendas Septembris: aut infra annum morietur: aut frenesim patietur: aut visus oculorum eius extinguetur: aut scabiem: aut pruriginem: aut sudorem fetidum sustinebit. Et si tertio nonas ipsius Septembris: aut moris: aut spasmus habebit. Si duodecim kalendas Octobris aut moris: aut hebetudo sibi occurrit: aut icterici⁹ erit.

¶ Sequitur de duodecim mensibus.

¶ De Januario.

Niano claris calidis cibus potiaris.
Ne tibi languores sint aptos sume liquores.

Nec minui cogita: contraria fercula vita.
Balnea sunt grata et potio sit moderata.

¶ Februarius.

Signatur occulta februo febris tibi multa.
Si comedis betam necnon aucam vel anetam.
Potio sumatur: in pollice tunc minuatur.
Frigida vitentur sed balnea sana videntur.

¶ Marcus.

Marcus referat humores: gignitque dolores.
Sume cibum pure coctana si placet vre.
Balnea sunt asla nec dulcia sunt tibi cassa.
Vena nec habeda nec potio sit minuenda.

¶ Aprilis.

Se probat in vere vires aprilis habere.
Cuncta renascuntur pori tunc aperiantur.
Hincque scalpescit corpus sanguis quoque crescit.
Ergo solvatur venter cruor at minuatur.

¶ Maius.

Maius secure laxari sit tibi cure.
Scindatur vena sed balnea dens amena.
Cum validis rebus sint balnea seu speciebus.
Potibus astricta sit salvia cum benedicta.

¶ Junius.

Qui vult solamen iulio probet hoc medicamen.
Venam non ce lat: nec ventrem potio ledat.
Somnum compescat: et balnea cuncta pauescat
At venerem vita sit anetum salvia ruta,

¶ Augustus.

Quisque sub angusto viuat moderamine iusto.
Rare dormitet: frigus coitum quoque vitet.
Nec minui cogita: contraria fercula vita.
Potio vitatur: ac lono nulla paratur.

¶ September.

Fructus maturi septembris sunt valituri.
Sed pira cum vino: panis cum lacte caprino.
Atque diuretica potio tibi fertur amica.
At venam pandas species cum semineundas.

¶ October.

October vina prestat: valetque ferina.
Necnon ancina caro conuenit et volucrina.
Quantum vis comede: sed non precordia lede.
Quamvis sit sana tamen est repletio vana.

¶ Nouember.

Ista nouembris datur tibi regula medo bibatur.
Si vita queritur mel et zinziber comedatur.
Balnea cum venere tunc nullum constat habere.
His vir senescit ydropisis quoque crescit.

¶ December.

Sane sunt membris calide res mense decembris.
Caulis vitetur: capitalis vena secetur.
A frigore caput tegas ut sanus bene degas.
Ne nimis egrotas cinamoma repuntica potes.

¶ Aries in prima constitutione cepit videre: hoc est hominis caput habere dicitur.

Taurus: habet collum et guttur:

Semini: spaulas usque ad manus.

Lancer: pectus et pulmonem.

Leo: stomachus.

Virgo: epas: et intestina: et circa ventrem.

Libra: renes: anchas: et vesicam.

Scorpius: circa verebunda: et vasa seminaria.

Sagittarius: coras.

Capricornus: genua.

Aquarius: tibias.

Pisces autem pedes.

¶ Et ita membra humani corporis per signa supercelestia diuiduntur.

¶ Luna existente in signo membri patientis nullum medicamen facias illi membro

Aries est signū mensis martij. Malum est mederi in capite et tunc qui in capite percutitur: aut moritur aut remanet lesus.

Taurus est signum mensis aprilis. Malum est mederi oculis collo et gutturi: ac gargarismis facere.

Gemini est signū mensis maii. Malum est mederi in partibus brachij: manus sive brachia.

Cancer est signū mensis iunij. Malum est mederi pectore, sive in pulmone et oculis.

Leo est signū mensis iulij. Malum est mederi in stomaco: coram: nervis: lumbis et dorso.

Virgo est signum mensis augusti. Malum est mederi in ventriculo: et in diafragma.

Libra est signū mensis septembris. Malum est mederi in inferioribus ventris. Sic femora: anchi: et plus et quod inferius ad pedes.

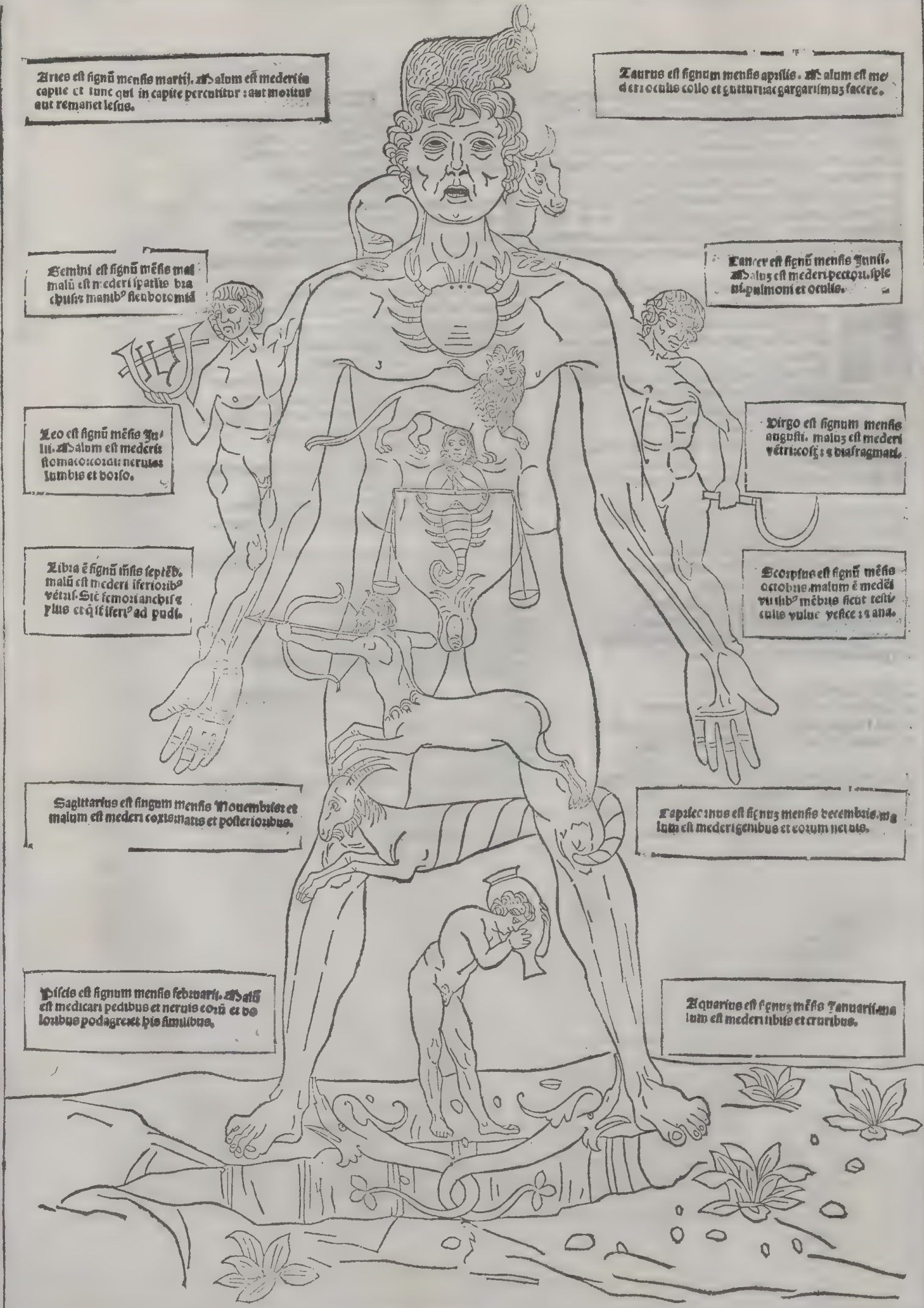
Scorpius est signū mensis octobris. Malum est mederi in vultu: sicut testibus: vultu: yescis: et ana.

Sagittarius est signum mensis Novembris: et malum est mederi in coxis: manibus et posterioribus.

Capricornus est signum mensis decembris. Malum est mederi in genibus et eorum nervis.

Piscis est signum mensis februarii. Malum est mederi in pedibus et nervis eorum: et dolibus podagrent: his similibus.

Aquarius est signum mensis Ianuarii. Malum est mederi in vultu et cruribus.

Zitargia
Lephalica
Latus capillorum
Lampyrgia
Tota i fronte an
Omni calor de
re de ambulator
venositate que
tur de loco ad lo

Angues mali

Secundina est
membrana in
cer puer in ma

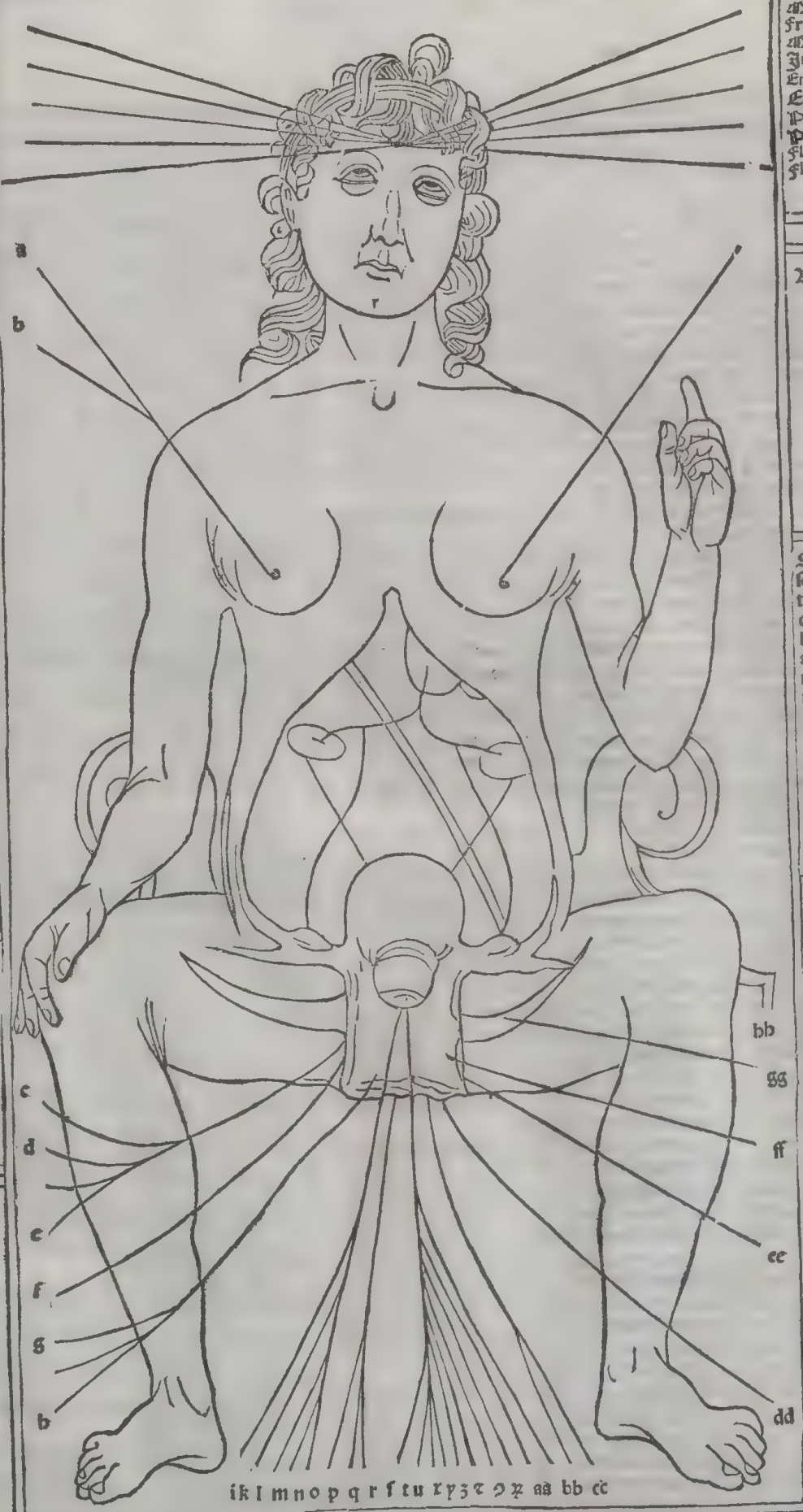
Hetericia. sic
mor lepra mo
rales et frigi
vel calida frigi
cio pororum.

Zitargia
 Lephalica
 Lasus capillorum
 Lampbulargia.
 Totū i fronte aū ⁊ retro
 Omnis calor de humo
 re de ambulatorio ⁊ de
 ventositate que vagan-
 tur de loco ad locum.

Ungues mali.

Secundina est quedā
 membrana in qua ia-
 cet puer in matrice.

Ictericia. siccitas hu-
 mor lepra morpheca pa-
 lesis ex frigida causa
 vel calida frigus cōstri-
 ctio pororum.

ikl m n o p q r s t u v x y z aa bb cc

Notanda sunt aliqua signa cōceptionis ipsius mulieris. Primus. n signū ē
 qd ex pte coitus cognoscit. Si. n. mulier qñ fuit in coitu cū viro post coitum
 frigus sentit ⁊ dolores in renibus signum est cōceptionis. Itē si color faciei
 ultra modū ⁊ sūm morez solutum est mutatus signū est cōceptionis. Itē si ali-
 qua cibaria cōcupiscit sicut terrā vel carbones signum ē cōceptionis. Itē
 si vis scire vtrū masculus vel femina ē cōcepta si color faciei ē rube⁹ leuis
 ⁊ venter in dextra pte tūc facit ⁊ rotundat ⁊ lac de mamillis spissum ⁊ bene co-
 ctum ⁊ digestus exierit: si ponatur sup aliq̃ corpus bene politus ⁊ tertius
 ⁊ non diuiditur secundum partes sed constabit tunc est masculus.

Melanolia
 Mania
 Frenesis
 Menopexa
 In fronte ante et retro
 Emptroica.
 Empima
 Pleurexis
 Prus
 Fluxus reumaticus
 Fluxus oculoꝝ

Ungues mali.

Sequitur ordinarie in ista
 scriptis circulis de cōcep-
 tione quō mulier volens
 cōcipere se hēre debeat mu-
 lier cōcipere volētes vide-
 at ne matris sit hūmida
 nimis nec nimis siccā
 nec seruida nec nimis fri-
 gida seruato ordine mē-
 struali pregnationis nec
 habūdas varijs liquori-
 bus vel albis s; sanguine
 is ⁊ nec plurimis ⁊ nec
 paucis sitq; mulier faci-
 lis digestionis et pserue-
 tur corpus intemperie.

Diafragma ē pellicula
 diuidens nutritiua a spi-
 ritualibus

Ictericia siccitas humor
 lepra morpheca paleis
 ex frigida cā vel calida
 frigus cōstrictio pororum

a Quando mulier dolet vbera. Recipe plantaginē z cōtunde bene z supera vbera liga: vel recipe cepe z pista z cōcute cum antiqua arungia: sed prius arugiā mitte in aquā vt sal extrahat z postea emplastra super mamillam.

b Si mulier lactās puez deficit lacte bibat medonē z ceruissiam iuuenē z pncipaliter caueat ne bibat vinū: simul excoquat feniculū cum semine suo in iuueni ceruissa z suauī z bibat illud z comedat etiam illud semen feniculi z abundabit in lacte copiose. Sera. Coli. Ysaac. Haly. Plinius li. ij. cap. lo. ij. Itē accipiat pulegiū z misce cuz vino z da bibere nutrienti puez omni die z habebit lac copiose. Macer. Item menta de mane comesta prodest mulieribus pueros lactantibus.

c Ad expellendū fetū de muliere noniter cōceptū. Recipe castoreū z coque in vino vel in bzarā z bibe mane z sero z eriet si erit masculus. Si autem femella fuerit nullo modo expellens eam.

d Cōtra hoc quando secundina post partū nō educitur tunc pulueriza lapidē gagates appellatur z da i potu. Item fac subfumigationē cū pennis gallinaz z fac eam desuper sedere q ad se recipiat fumū z curabitur. Item semen plantaginis post partū mulier bibat in potu assidue z deducit secundinam.

e De cōceptione Embryonis primo mense fit coagulatio sanguinis. scōdo expressio corporis: tertio mense fit connexio corporis z anime: quarto accepit vngulas: quinto accepit similitudines patris vel matris: sexto facit nervorum contractionem: septimo medulla consolidatur: octauo ossa z nervi confirmantur. nono naturaz mouet z infans omnium rerum beneficijs impletur ex tenebris ad lucem veniet.

f Ad libidinē excitādū. Accipe succi verbene duos ciatos z grana piperis. xij. z sel hircinum vel alterius animalis quantum tibi videtur hec tria cū melle simul cōmisce vt sumi possit z serua z cū opus fuerit da cuz vino bibere. Itē renes cerui decoquant cū vino bono z bibe quando volueris z videbis mirabilia.

g De exitu fetus in quo mense habebat bene suum exitum vel egressum. Si. n. in octauo mense hz egressū sic raro vinit. causa huius est ois fetus naturaliter tendit ad ortum in septimo mense: si tunc in octauo gescit a labore quem habuit in septimo. Si vero in nono mē se exit sanus est: qz genuit a laboribus vt dixi: sed si statim in octauo exierit nō vinit. Rō qz debilitatus est p laborem septimi mensis z non quieuit.

b Per quem modū puer exit de vtero nota: qbusdam. n. mulieribus plus accidit dolor: qbusdaz minus accidit q fetus aliquando protendit manū vel pedem in egrediendo: z hec oia nociua sunt: z sic tunc obstetri ces diligenter intrudunt fetum: z ex isto maximus dolor generatur per quez plures mulieres nisi sint valde fortes debilitantur vsqz ad mortē sic tunc mulieres bene z experte in hoc opere debent haberi: qz quedā obstetrices vtuntur quodaz vnguento quo vngunt vuluā mulieris: z tunc fetus exit liber: z scias: qz fetus naturaliter caput protendit in exitu z hoc valet.

i Ad menstrua prouocanda viola cum myrrha ponatur in vno vase z repletum vas aqua pluuiali ponatur ad bulliendum: sed vas ita obstrue q fumus nō possit exire sicqz coquat cōtinue p seprē horas z excipe ollā de igne: z mulier recipiat fumū seu vaporem p inferiora qz calidius sustinere potest hoc medicamē facit etiam ad eas que nunqz habuerunt menstrua. Accipe absinthium z rutam z decoque i vino: z adde quinqz grana piperis z bibat.

k Cōtra nimīū fluxū menstrui. Cortex Joniperi tritus cū vino vel aceto: z fructus eius appositus vel comestus cōpescit menstrū. Itē lac asine sumat cū melle z selle leporis vel etiā lac asine cū yfopo sumptū decoctū cōpescit menstrū. Item cinerē rane viridis in saculo secū portet: z nihil amittit de sanguine hir. Et si volueris pbare liga puluerē pdictū ad collū galline: z post vnū diem iterfice eam: z nō erit sanguis de ea.

l De purgatiōe mēicis petrosilium potū ipositū: z da bibendū mulieri matricem eius bene purgat ysaac. haly. vel etiam recipe radicem violaz vna cuz solijs: z coque bene in ceruissia: z da mulieri mane.

m Ad expellendū menstrū post partū. Recipe costā de capite caponis: z cōtere in puluerē z bibat i potu: z calide bibat d illis radicibus videlicet. Mill. folij z hec ad expellendū menstruum qz fluit de muliere d debitu modū: videlicet post annos quinquaginta. vel pone myrrhaz ad pomū scissum: z postea claude cōtra: z pone sup ipsum qz coquit z ibidē affetur: z postea sumas z da ei comedere cū myrrha: vel ponat abrotanū ad solbulares z ambulet in eis: z sanabitur.

n Medela muliez i puerperio verbenā illa radix valet mulieribus in puerperio si ipsam circa se seruauerint: qz remouet fantasmatā: z vexatiōes magnas non patient: getem bonam habebunt: z infanti si collo alligat siue manibus nō fatigabit grauedine aliquali: sed fruet gete. q etiam dormire nō pnt habeant circa se verbenā: z dormient bene z gescunt. similiter si remote equitare volueris liga sub coma eque verbenam cū artemisia: z nō fatigabitur equus in equitando.

o De facili ptu mulieris. Recipe radicem. Jusgami z alliga sinistro femori mulieris: z dū facis fac noduz vt facili ter religari possit: vt mor dū pariet statim sciluas nodū: iō vt vitalia seu itestina nō sequant. Item hoc remediū multas liberauit in ptu. recipe lauri folium z cō masticatum super vmblicum pone: z statim pariet cuz admiratione expertum est.

p Mellicratū tali mō fit Recipe vnum colear de melle fluxili: z tria aq tepide z misceant isimul sic def mulieri bibere. Que mulier i ptu laborat. Accipiat mirrhā z terat: z in vinū mittat z sic bibat. z liberabit.

q Modo contrario. Si femella fuerit cōcepta mulier tunc est grauis z pallida: z venter est oblongus in dextra parte. z in sinistra rotundus. z mamilla in sinistra parte turgescit. z lac magis indigestum linidum z aqueum: z fufum super corpus positum diuidit pars eius aperte sicut aqua: z si lac sup vrinam eiusdem mulieris fuerit fufum nater: z sic de alijs. Item experimētum scio: verum est: z expertum. Si concepit vel non detur ei mellieratum bibere: si tunc circa vmbilicū cor rofiones habuerit concepit. si vero non minime. Hyp. apho. lx. particule quinte.

r De tpe apto ad impregnandum maxime adueniente vel determinante pregnationem cum corpus non est plenum cibo: neqz deficiens est cibo: z vino non vltra modum sumpto. Incipiente igitur purgatione minus apta est conceptio: sed cum minuitur in viro: z muliere. corporis enim temperatā adiuuat. Salie. ij. teg. tex. comment. xxvj.

s Pingues mulieres minus apte sunt ad pregnandum seu concipiendum: eo q pudenda non conueniūt z parum locū relinquunt. nec valde tennes apte sunt. Si igitur aliquē impregnatur a malis humoribus expurgent. z ad hoc nil melius q Theodozicon. Nicolai et ierapig. et dyamargariton hoc est cum cognoueris in proximo menstrua venire.

t Si ex

i **C**Si ex nimio calore fit sterilitas quod signat pau-
citas menstruorum cum dolore existens: et vlcera pudendo-
rum: et calor totius corporis dabisque ei que mediocriter
infrigidant et humectant: ut lactucas: maluas: butirus:
portulacas: atriplicem. Si autem os matricis sit aptum
dicta stipita: fomenta: et medicamenta: sicut carnes gra-
natorum lentisci: radix rubi mirtus et galla. Si tunc tor-
queatur matrix curatur cum mollificationibus.

ii **C**Ad concipiendum: viscu quod in quercu nascit tere cum
vino: et da ei bibere: et hec deficiente menstruo: et concipi-
et. Plinius lib. xvi. capi. ultimo. in fine. Item vulua le-
poris comedat in cibo. Item aqua decoctionis lactuce
mane da mulieri infecunde: et eadem die ad conceptionem
conuertit: et quando est impregnata enomet: et retinere
non potest. Similiter si lermontani datum apris vel alijs
animalibus ad manducandum quando coire voluerint:
et statim concipient post coitum: et puluis testiculorum
verris datus mulieri post menstrua.

iii **C**Si ex pinguibus humoribus non fit conceptio pur-
get cum theodoricon et ierapigra: dabis quoque superius
riti antidoti in quo mittit euforbium: piper: et thus. Luz
autem emendatio facta fuerit mensuris bene exeuntibus
commiscant cessante pregnatione quod si vetustas conceptio-
ne prohiberet his signis scitur in fractione huius matricis. his
igitur cibis educatur: primo minuatur dabisque ei anisum:
cimnam: rutam: anetum: semen feniculi: fenugreci: et
similia.

iv **C**Si vero exclusionem matricis contingit impediri con-
ceptioque. Aperiat cum calida. i. cum apozimate in quo
decocta est malua et semen lini: fenu greci: butiri: olei:
et mel: cum fortioribus et camomilla: in vuluam mitte
terbeatina: vitrum: ficus: cassiam: et sic de alijs.

v **C**Alia bona de conceptione si mulier vel vir bibat
spumam quam lepus huius circa os quod rodit herbam sta-
tim concipiet. Item testiculus dexter mustele teratur cum
unguento piperis: et cum lana pessariet et coeant: et
statim concipiet vir. Item da ei bibere de lacte eque: et il-
la hora commiscere cum ea: et concipiet Albertus ma-
gnus lib. xxi. cap. Equi in fine.

vi **C**Ad dux parum da dragmas. ij. diptami cum aqua
fenu greci Dias. Plinius lib. xvi. cap. xv. Et nidus yru-
dinis in aqua lotus: collocatus: et bibitus: et fenu gre-
cum appositum cum melle prodest vel diamargariton
bibitum multum prodest. Plinius. xxiij. cap. xix. Serapio
cum aqua ciceris vel festelis bibitum et muscelino proba-
tum est. Item lac alterius mulieris bibat et artemisia ad
eius umbilicum ligetur aut ponatur: et statim partus exi-
tum habebit.

vii **C**De facili partu hec est quoniam fetus est mortuus folia
iuniperi cum aqua et melle decocta: et bibita feti mor-
tuum educunt: et secundum sanguineam post partum eici-
unt baly. Item lac alterius mulieris cum oleo bibitum fetus
mortuum educit. Item iaspis huius bona virtute ad fetum edu-
cendum. Item lac canini cum vino et melle bibitum statim ex-
pellit fetum. Item myrra cum vino bene trita et calefacta
bibat multum prodest. Auicenna Serapio.

viii **C**Ad probandum virginatatem. Recipe semine portula-
ce: et sparge super carbonem: ita ut illa fumum ad se recipi-
at: et si est corrupta videbis mirabilia. vel recipe apium
cum radice sua: et appone capiti ea nesciente.

ix **C**Nota si propter humiditatem conceptio fieri non
potest signa sunt hec: quoniam humectantur in coitu:
menstrua sunt tenuiora: et si multum his sicca fiant di-
cta superiora membra laborant: et fricentur vomitum
fumant: siccis cibis vtantur os matricis cum stipticis
confortetur: scilicet cum apozimate lentisci myrrae roseae:

balaustie: cimarum rubi: et gallarum: matrice siccata:
men existente contraria humida fiant: sicut balnea vin-
guenta: et huiusmodi cibi humidi vinum temperatum
et paucum.

x **C**Ad purgationem mulierum que post partum pur-
gari non possunt. Recipe semen lini: et contunde per opti-
me: et hec decoque cum iuveni arungia: et da ei ad bi-
bendum. Si vulua mulieris ex coitu inflatur sedeat in
aqua in qua malua est decocta et liberabitur. Item si mu-
lier minus luxuriosa fuerit betonicam et solsequium cum
aceto bibat et cessabit.

xi **C**Ad restringendum menstrua seu compressionem
eorundem experimentum verum tres rubus de plan-
tagine hoc est tres radices cum folijs decoque in aqua
fluuiali: et da potare mulieri patienti fluxum et statim
stringit absque dubio. Ad idem aqua rosea potata de se-
ro et mane stringit superfluum fluxum matricis: et hoc
faciat mulier que nimium fluxum patitur per ebdoma-
dam integram.

xii **C**De coitu. Nota quod inordinatus coitus impedit
fetus conceptum: hoc est quando femella cum viro est
in coitu: et si ipse masculus inordinate iacet similiter et
femella: ut si in latere iacuerit super femellam. et vnus
puerum generauerit in vno latere curuum: et in vno pe-
de claudum et tortuosum et causa huius est: quod inordi-
nate processit coitus ab eis.

xiii **C**Ut mulier abortiuum non patiat. Recipe can-
crum fluuialem contere eundem: et da mulieri in vino ve-
teri bibere. Plinius. xxiij. cap. vi. Nota abortiuum dicitur
quod adhuc non est perfecte productum in natura homi-
nis: sed aliquo modo in massam carneam vel materiam
lacteam: illud autem accidit eis plurimum: vel quod ma-
teria menstruorum corrupta est vel per prauum me-
tus per quem matrix rumpitur vel per alia mala: et ta-
lia: vel quod frequenter exire laborat in septimo mense.

xiiii **C**Quomodo fetus nutriatur in matrice. Hippo-
cras dicit mammillas habere quandam colligentiam
cum matrice per quasdam venulas quas abscondit ob-
stetrices: et per illas lac fluit ad umbilicum puerorum
unde falsum est quod dicunt quidam quod puer nutriatur per
os quod sic stercoretaret quod falsum est.

xv **C**Ad cognoscendum si fetus in muliere est sanus
vel non si mulieri impregnante lac fluit de mammilla
significat debilitatem fetus: quod lac secundum Aristotem. et Hippo-
cratem. particule quinter: est proprium fetus sic quan-
do fluit de mammilla signum est quod fetus ex eo non nu-
tritur: sic fetus debilitatur. Sed si mamilla est indura-
ta: tunc puer est sanus: et ratio est quod menstruum conuer-
titur in lac: et tale lac ulterius sufficienter nutrit puerum:
et non fluit ex quo oritur feni seu pueri fortitudo.

xvi **C**Ad probandum sterilitatem videlicet utrum
mulier sit sterilis vel vir. Recipe vrinas amborum in
duo vasa separatim: et in illis surfures fermenteos: et
in cuius vrina vermes sunt ille vel illa sterilis est. Ad
experimentum sterilitatis. Recipe septem grana ordei
et septem grana fabarum: et septem grana tritici: et po-
ne in ollam: et mingat super ea: et si creuerint infra se-
ptem dies non est sterilis. si autem non creuerint est ste-
rilis. Albertus magnus lib. x. tractatus. ij. capit. i. pro-
pe finem.

xvii **C**Ut mamille non crescant. Recipe herbas que
vocatur vuidinaltem: et contunde bene et super mam-
millas pone. Item recipe papauer: et decoquas in aqua
fluuiali: et intingas lineum pannum et suppone mam-
millas per tres dies: et hoc quanto calidius susti-
nere potest.

¶ Sequuntur problemata de membris generatiōis de matrice: et testiculis seu de secretis mulierum.

Quare animalia coeant. Rñ. f3 Ari. ij. de aia sup illa littera naturalissimū opoz. zc. q pp obseruationē spēt: qz si coitus nō esset oēs sensus dudū de fecissent. **¶** Quid sit coitus. Rñ. fm Auerroym q coitus est iectatio maris et femine p infra de putata a nā ad esse specifiātū et pseruādū: ergo dicit theologū q qñ coitus sit pp gñationē sibi similis: tūc nō est marie peccatū. **¶** Quare coitus tpatus sit valde pueniēs. Rñ. fm Aui. tertio canonis et cōstantinū in suo libro de coitu: qz pmo coitus alienat corpus aiam exhilarat: iram remouet: caput et sensus pfortat: et aufert multas egritudines melancolicas: qz expellit fumū spermatis a cerebro et expellit materiā apostemosam: et ergo fm Aui. cennam vbi supra ex dimissioe coitus est tenēbrositas oculorū et vertigo capitis: vnde sperma viri ultra debitū tps retentū puerit in venenū. **¶** Quare distēperatus coitus et nimis assiduus sit valde nociuus. Rñ. per pdictos: qz destruit visum: corpus ericcat. qz dicit Ari. in lib. de gñatiōe aialū. Luxuria est emissio pura hūilitatis et cerebz psumit vt exptū est: inducit et febres acutas f3 Aui. cennā et maxime abbreviat vitā. f3 Ari. de longitudine et breuitate vite. et Albertus idē declarat de passere q ppter nimīū coitū vivit tñi tres annos. **¶** Quare vt pz p sensum mulieres p coitū sunt fortes et multū formose. Rñ. p Ari. qz calor spmatis q expellitur a viris p coitū in eis recipit q calor h3 ista operari. **¶** Quare melācolicis et colericis vltra alias cōplexiones vniuersaliter magis noceat. Rñ. pz eos multū ericcat cū per se sint sicca. ergo eis ethica inducit. **¶** Quare flegmaticis et sanguineis. vt dicit Aui. valet coitus qz in eis est multū de tali materia qz necessario expellitur a natura. **¶** Cū aristoteles dicit qz omne aial pingue sit pauci spmatis et seminis qz nutrimentū trāsfit in pinguedinē: et ergo dictū aristotelis intelligit de ericio qd modicū h3 spermatis: qz totū vadit i spissitudinem. **¶** Quare femelle oīum brutorū nō appetunt coitū post ipregnationē. Rñ. fm albertū qz tunc matrix est firma clausa et menstrua tūc sunt retenta. ergo et tūc retinet appetitus. **¶** Quare tūc mulieres et eque post ipregnationē appetant. vt dicit Ari. viij. de aialibus. Rñ. d mulieribus. fm Galienū recordabant et armabant ad coitū: et qz mulieres recordant ad delectationē in coitu pcedente post ipregnationē appetūt. S3 de equa rñ de tur qz est aial valde multū comedens et digerens: et ergo multū seminis h3 et menstrui in ea generant: et calefaciens vuluā appetitū et libidinē ducit. **¶** Quare repleto corpore nō est coeundū. Rñ. fm ari. qz phibet digestio. **¶** Quare nō sit bonū ventre famelico et manico. Rñ. qz tūc nutrimentū debilitat et raro factū pcreat membz. **¶** Quare nō sit bonū post balneū imediate. Rñ. qz tūc pori adhuc sunt apti: et calor p totū corpus dispersus: et ergo coitus sequēs balneū multū frigescit. **¶** Quare post vomitū et solutionē ventris minime valeat coitus. Rñ. qz valde piculosus est habere duas purgationes. **¶** Querit qd sit tempus aptissimū ad coitū. Rñ. digestiōibus celebratis: scilicet spaciūz mediū iter

mediā noctē et aurorā: qz fm Cōstantinū valde sanus est dormire post coitum. **¶** Quare aialia agrestia sunt valde furibanda ante coitū vt bruta: vt pz de coruis: qz tūc maxime crocitāt: et de asinis qz tūc maxime solent insanire et discernere. Et dicit etiā Cōstantinus auctoritate hyp. Rñ qz tūc oia mēbra sunt accensa ex appetitu venereo: et natura laborat ad expellendū supflūz que icensio disponit ad iram: et ad furore: vt pz p arist. in pemo libro de aia: et ergo post coitū statim sunt māsucta et mitigata sicut agnelli. **¶** Quare hoies tpe coitus et nō fremant. Rñ. qz verecūdia que fm ari. est prima sensus rōnis nō dimittit: f3 tamē vt pz sensibili ois vir tpe libidinis: et coitus magis dispositus est ad irāz qz alio tpe. **¶** Quare in coitu sit tanta delectatio. Rñ. qz coitus est opus despectū in se in tantū malum ita qz oia aialia abhorrent ipm: et si nō esset tanta delectatio in eo. ergo nā in tali delectatiōe igeniose egit. **¶** Quare decisio seminis tpe coitus facit delectationē. Rñ. f3 arist. ij. de aialibus. delectatio causat ex cōicatione puenientis cū pueniēte que bene est in punctione seminum pp eoz dispositionē adiūcē. Aliter tñ. et melius: et naturaliter: et qz semen qd decidit est talis sic sua caliditate facit titillationē in virga virili: et qz talis virga est venosa: ergo ex hoc magna delectatio recipit. **¶** Quare frequenter coeuntes nō habent tantā delectationē: sic raro coeuntes pp tres causas. rñ. Prio qz seminis meatus est bene largus et amplus: ergo semē ibi facit meatū cuius meatus facit delectationē. Scda cā est qz i talibus loco seminis aliqui emittit sanguis crudus et idigestus vel alia mā aquosa: et hec nō est calida: ergo nō facit talē delectationē. **¶** Tz in viris vel in mulieribus sit maior delectatio in coitu. Rñ. fm dictū medico rñ. qz maior est in viris intensiue gñaliter semen eoz est calidū. S3 maior est in mulieribus extensiue: qz p pziū semen emittunt et aliud recipiunt: et ergo delectatio coitus est minor: vt dicit Arist. viij. ethicorū. et i pncipio de aialibus. **¶** Quare pisces etiam nō coeunt cū nullus piscatorum vidit eos coire. vt dicit Arist. in ij. de generatione animalium. Rñ. fm Arist. ibidem qz immo vere coeunt: sed qz eozum coitus velox est: ergo non percipitur per visum. **¶** Utrum coitus possit fieri per os: vt dicunt quidam de cornicibus qz rostris suis deosculando coeunt et concipiunt: vt dicunt quidam d mustela qz cōcipiat et pariat per os. vnde Arist. arguit ita. quicquid intrat per os hoc intrat in stomachum et digeritur: sed si coitus fieret per os: tunc digerendo consumeretur nec ad matricem perueniret. Sed beata virgo concepit per aurem hec non fuit naturaliter: sed miraculose. **¶** Queritur vnde generetur semen viri et qz sint hic opiniones opposite medicorum et philosophorum: sed dicendum est qz humor superfluous conueniens digestionibus viri et mulieris assimilatus. et ab anima sigillando fusus diuersis formis et figuris. sed alij dicunt qz sperma sit ex cerebro fustum: et decoctione dealbatum: et ergo secundo de generatione animalium debet concipi quod est superfluum humidū multū quod vt sanguis per totum corpus distribuit. **¶** Quare semen viri sit album cum tamen semen mulieris sit rubeum. Rñ. qz melius decoctum est: et qz in testiculis dealbatur quozum caro est alba vt in mammillis. **¶** Quare fluxus spermatis non sit mensurabilis tempore sicut menstruum. Rñ. quia ipsum non est venenosum vt menstruum: ergo natura ipsum non reijcit: sed ad generationem seruataliter respondeo quia non generatur in tantam quantitatem in viris: vt menstruum in mulieribus: ergo menstrualī impulsione non idiget. **¶** Utrum

Utrum sperma decidatur a membris vel ab humoribus. Respondeo qd aliqui dicunt qd a membris et p-
banti: quia videmus qd pater claudus generat claudum
filium: et pater truncatus generat truncatum filium pa-
ter habens cicatricem generat filium cicatrizatum. vt di-
cit Aristo. de partu animalium: et hoc non fieret nisi decisio
fieret a membro. scdo rñ. fm veritatem qd decisio fit ab
humoribus: qd fit ab ultimo nutrimento: mo nutrimen-
tu non est mēbrum vel mēbroz: sed ē humor: sed quid ip-
si de patre truncato et filio. Rñ. fm Aristo. in ij. de gē-
ratione animalium. qd fit propter imaginationem matris de
clando patre existente in coitu qui generet claudum fi-
lium: vt pz. **Q**uare imaginatio matris de clando ge-
nerat claudum filium: vt dñ qd vna mulier imagiabat vnu
ethiopē depictū in lecto suo et cōcepit ethiopē. Rñ. fm
Aristo. qd imaginatio de clando facit hominē claudum:
et de lepra facit hominē leprosum sic in pposito virtus ima-
ginatiua est superior formatiue scilicet: ergo pcepit sibi fo-
retalem filium quale fuit imaginata. **U**trum semen viri
ingrediatur in nām vel in matricem fetus. Rñ. primo
fm medicos qd sic: qd tam semen patris qd matris intrat
substantiā embryonis fetus et pbat qd aliter materia et
efficiens coincident qd est contra Aristo ij. phisicorū.
psequentiā pz: qd semen viri est pncipiū effectus illius:
puta vt edificator domus. Item ex alio eadez est ma-
teria nutrimenti et generationis vt pz scdo de anima. p
Ari. qd eisdem sumus et nutrimur. S3 sperma nō dicit
esse materia nutrimenti. S3 auerroyz in libro Colligat:
ergo nec generatiōis: vnde et fm veritatem est sciendū
quando semina ambo claudunt in matrice: tunc semen
viri disponit semen mulieris ad receptionē anime quo
facto cōuerit in fumū: et exhalat per poros matricis:
et sic patet qd solū materia menstrui est materia fetus.
Utrum semen viri vel mulieris sit animatū. rñ. phisice
et medicinaliter qd nō format animatū: S3 virtualiter: qd
mediante spiritu sibi intrinsecus qui est datus operat
vitam. **Q**uare matrix ita apide trahit semen viri: vt
dicit auerroya in lib. Colligat: qd vna puella sedens in
balneo: vbi vir pns spermatizauit cōcepit et ipregnata
fuit ex cōtractiōe seminis. Respondeo S3 auerroya qd
ibi matrix a tota materia: et forma specifica attrahit ipz
ad ppiam pfectionem. **Q**uare mulieres habent se-
men rubetū: scilicet menstrui. Respondeo qd est supflu-
um scdo digestiōis qd celebrat in epate et epas est mem-
bru rubetū: et ergo ipsum similiter est rubetū. Aliter re-
spondet qd menstrui est sanguis corruptus et indige-
stus: ergo h3 colorem sanguinis. **Q**uare menstruum
quarundā mulierū fit liuidū vt cinis. Rñ. aliqui pp infi-
mitatē aliqui pp nimiam frigiditatē et terrestreitatē: aliqui
pp sui aduersionē. **Q**uare in mulieribus genera-
tur menstrua. Respondeo p omnes medicos et philo-
sophos: qd frigide respectu viroz: ergo totū nō possit
cōuertere in sanguinē: et ergo multa pars transit i men-
struū: et dicit a mense qd omni mense a muliere debite
etatis et sana expellit: et dico debite etatis: qd ante. rñ.
annos nō fluunt. et dico sana: qd alique mulieres ifime
nō patiunt menstrui. **Q**uare menstrua fluunt et ex-
pellant a mulieribus. Respondeo qd est materia vene-
nosa: qd dicit Ari. pmo de generatiōe animalium. si men-
strui cū fluit tangit arbores vel ramū crescentē arefcit.
Item aristo. dicit si canis gustauerit de menstruo terna-
die rabidus efficeret: et ergo natura omni mense expel-
lit a mulieribus: ergo retentū in mulieribus vltra tem-
pus debitū facit molā. fm Aristo. et inducit syncopes et
errates passiones et infirmitates. **Q**uare ante tredecim
annū nō fluunt menstrua. Respondeo qd iuuenca

le sunt: et adhuc valde calide sunt ita qd bene digerunt
totū cibū: et ergo menstrua nō generant ante illud tem-
pus et p cōsequens nō expellunt: et hoc est verum nisi
malicia vel bonitas cōplexiōis ipediat. **Q**uare mu-
lieres vetule post quinquaginta annos nō patiunt men-
strua. Respondeo qd tūc sunt steriles. Aliter et melius.
Respondeo qd tunc natura debilitata est: et non potest
ipsum expellere: et ergo cōgregant in se materiam ma-
lam: ita qd efficiuntur imunde qd suo anhelitu inficiunt
pueros: et ergo catarrus et tussis in eis humidat et alia
multa mala: et ergo fm cōsiliū medicorū summe absti-
nendū est a vetulis. **Q**uare mulieres sunt ita vene-
nose et non inficiunt seipsas. Respondeo qd venenū nō
agit in seipsum S3 in aliud obiectū. Aliud rñ. et melius
qd mulieres cōsue sunt in tali materia: ergo eis nō no-
cet: qd dicit Albertus: qd quedam puella que ad eū du-
cebatur in Colonia comedebat omnes araneas: et fuit
ei cibus aptissimus: et Aristoteles de regimine pncipiū
ad Alexandrū de puella que nutrita fuit veneno et a re-
gimine indie Alexandro missa fuit. **Q**uare mulie-
res ipregnate nō patiunt menstrua. Respondeo qd tūc
menstrui transit in lac: vñ nutrit puer: et S3 si mulier
ipregnata patit menstrui: hoc est signum abortiōis.
Quare mulieres lactantes pueros: nō patiunt men-
strua. Respondeo vt iam qd menstrui transit in lac: et
dicunt medici qd mulier ipregnata lactans aliū destrui-
t puer in vtero et illū extorcat qd nutrimentū qd vñ
deberet nō potest sufficere duobus: et maxime si ex alio
viro sit ipregnata. Plinius libro septimo capitulo deci-
mosextō in pncipio. **Q**uare quedam mulieres non
lactantes: nec ipregnate nō patiunt menstrua. Respon-
deo ex grandi infirmitate: scilicet ex defectu virtutis ex-
pulsive. vnde fm medicos in tali casu bene h3 minuire
de saphena idest vena apud collum: qd hec vena incisa
menstrua nimia influentia cōstringit et ipsa retenta ad
fluxum perducit. **Q**uare in pms tribus mensibus
menstrua adhuc mulieribus fluunt. respondeo qd pro-
pter puritatem et nonitatem adhuc nō premunt: qd ad-
huc possunt sumere tantā mām. **Q**uare oculus mu-
lieris menstruose inficit speculū: vt dicit Aristo. de som-
no et vigilia. qd nubes sanguinee generantur in specu-
lo. respondeo valde naturaliter qd propter tales modū
quando menstrua fluunt in muliere: tunc fumus vene-
nosus resoluitur ab ea qui ascendit caput mulieris pe-
tens ibi exitum: et ergo tunc mulier dolet caput coope-
riens ipsum multis velis et peplis: et quia oculi sūt po-
rosi: ergo ibi petit exitum ille fumus et inficit oculos.
ita qd vene sanguinee apparent in eis: et oculi sunt gut-
tulosi et lachrymosi: et sic aer contiguus oculis ab oculis
inficitur: et ille aer iterum alium vsqz ad speculem
obiectum: et quia tale mundum est et politum. ideo fa-
ciliter inficitur: et ergo dicit Auicenna qd oculus mulie-
ris menstruose proicit camellum ad foueam. **Q**uare
femelle brutorum: scilicet piscium et volucrum non
patiuntur menstrua. respondeo per Aristote. et Alber-
tum qd in grossilibus menstruum transit ad pilos: et
piscibus ad squamas et auibus ad pennas: et quicūqz
qd vult considerare bene potest cognoscere qd iter bruto-
rum animalia femelle frequentius sunt hirsute qd mascula
li et piscium femelle magis squamose et auicularum fe-
melle magis plumose. **Q**uare menstruum recipiat
nomen a mense. Respondeo qd mensibus spacium tē-
poris mensuratur: et motus lune: et quia luna motum
suum perficit i. xxix. diebus et octo horis modo luna ha-
bet dominium super humida in secundo metheororum.
per aristote. et in posterioribus: vbi dicit nulla crescit in

fine lune: et quia menstruum est humidum: ergo a mense
 facit denominationem vel capit. Dicunt enim rustici quod
 omne humidum crescit in luna crescente et ipsa decre-
 scite decrescit. **Quare** quedam mulieres patiuntur diu-
 tins fluxum et quedam brevius ut in sex diebus et quedam
 in septem diebus: prout autem per tres ut frequenter in iuue-
 nibus. Respondeo quod sunt frigidiores: et igitur in eis plus
 generatur de menstruo: igitur longiori tempore expellitur: sed alie
 sunt calidiores: ergo in eis pauca generantur. **Queritur**
 ubi reservantur menstrua ante fluxum. Dicunt aliqui quod in
 matrice: sed illud averroes in libro Colligit. reprobat et
 dicit matricem esse tantum locum generationis: sed tale menstruum
 nihil facit ad generationem: ergo respondeo sic dicebat
 de fluxu emorroydaz. et est quedam vena circa spinam dor-
 si et reservat ipsa menstrua: et huius signum est quod mulie-
 res habent isto tempore maximas punctiões in dorso
 propter expulsionem eius a natura. **Utrum** menstruum
 de quo generatur fetus et quod omni mense expellitur sit idem.
 Respondeo quod non quia ipsum est ipsum et indistinctum ad
 generationes: sed primum est valde purum: et dispositum ad ge-
 nerationes sicut sanguis est valde clarus et aptus gene-
 rationi. **Quare** mulieres tempore menstruum impre-
 gnate generant pueros leprosos et ibecilles. Rñdeo quod
 ut patuit quod hec materia est venenosa modo per philoso-
 phum in libro de causis similitudo cause relucet in effe-
 ctu. **Quare** mulieres uniformiter in eodem tempore men-
 sis non patiuntur menstrua: quod quedam in novilunio. quedam
 in plenilunio. et quedam in defectu. Rñdeo quod hoc est pro-
 pter diversas complexionēs mulierum: unde igitur omnes mu-
 lieres respectu virorum sunt flegmaticę: tñ iter se est una
 magis sanguinea: et sic de alijs. Modo lunatio quolibet
 horum quattuor quadras: et ille habent quattuor complexion-
 nes. Prima est sanguinea. Secunda colerica. Tertia me-
 lancolica. **Quarta** flegmatica. **Quare** mulieres
 sanguineę patiuntur in prima quadra sanguinea. Rñdeo
 secundum Galienum in libro aphorismo. et secundum Silbertum in sex
 principia. tale additum tale facit ipsum magis tale talis:
 ergo quadra lune sanguinea augmentat sanguinem: ergo
 tunc sic expellitur. Quia nova luna requirit iuvenes mu-
 lieres que sunt magis sanguineę iuxta versum. Luna ve-
 tus veteres: iuvenes nova luna requirit. **Quare** ut fre-
 quenter omnes patiuntur in fine mensis seu lune men-
 strua. Rñdeo quod est propter defectum lune: ergo eius fri-
 gidity operatur frigiditates mulierum: et sic per ut breviter
 ista questio. **Quare** mulieribus ille fluxus magis sit
 in hyeme quam in estate: ut ipse sciunt. Rñdeo quod in hyeme
 operatur ad membrorum augmentum: sed in estate per sudores
 multum de tali consumitur. ergo tunc minus fluunt.
Quare in tali fluxu mulieres patiuntur dolores. Rñdeo
 quod est cõsimilis dolori sanguineę projectionis urine gut-
 tatim et paulatim: quod sicut stranguria fit ex potu indige-
 sto vias urinales multum subtiles ledit. ut sit post bal-
 neum. Sic materia menstrualis que est terrestris et indi-
 gesta multum vias per quas transit offendit. **Quare** post
 fluxum menstrui facilius mulier percipit. Sed hoc est verum
 quod est coiens cum viro. respondeo quod tunc est melius dispo-
 sita ad concipiendum: quod tunc est mundificata a menstruis
 ad generationem non requisitis: et ergo pauce inveniuntur
 steriles et infecunde sed sunt multum prolificative: ut legitur
 in Exodo. Cum iudei essent in Babilonia quod in brevi tem-
 pore augmentabatur super babilonem. Non fuit alia ratio
 quod veri iudei non coeunt cum eis nisi prius sint purificate
 et mandate a menstruo: et tunc sunt apte ad concipien-
 dum. **Quare** colores mulierum menstruosorum mu-
 tantur in palliditatem. respondeo quia tali tempore re-
 cedit calor ab omnibus membris et vadit iuvando na-

turam ad expellendum menstrua. **Quare** privatio
 caloris in facie facit palliditatem. Rñdeo quod menstrua
 sunt crudi humoris: ergo ipsis fluentibus habet discolo-
 rare faciem et pallidare. **Quare** menstruantibus ab-
 horrent capere cibum. respondeo quia natura plus la-
 borat ad expulsionem quam ad indigestionem: ergo si ca-
 peret cibum crudum remaneret crudus. Et crudus ab-
 horreret crudum. **Quare** viri coeuntes cum mulie-
 ribus menstruosis efficiuntur rauci. respondeo quod vir il-
 le per anhelitum ad membra specialia et instrumenta
 vocis attrahit aerem a muliere infectum: qui aer attra-
 ctus facit raucitatem. **Quare** aliquę mulieres sunt
 steriles: et non concipiunt. respondeo secundum medicos quod
 propter multas causas. aliquando ex parte viri: primo
 ita quod frigide nature est vir tunc suum semen est ine-
 ptum generationi. Secundo quia semen eius aquosum
 et statim a matrice fluit non faciens ibi moram. Ter-
 tio propter brevitatem virge virilis vel ineptitudinem
 quia tunc semen non progreditur ad locum debitum.
 Quarto quia semen viri et mulieris sunt indistincta:
 ac si vir melancolicus esset: et mulier flegmatica. Ari-
 stote. in primo de generatione animalium: et secundo
 de anima. sicut agens et patiens debet esse proportio-
 nata. alias actio impediretur. **Quare** mulieres pur-
 gues raro concipiunt. Respondeo quia habent matri-
 cem labricam a qua semen receptum elabatur nec reti-
 netur. Aliter respondeo et melius quia mulieres pin-
 gues habent officium matricum valde strictum quod
 semen impedit intrare: et cum intrat tunc tarde intrat:
 ita quod semen in tempore eodem infrigidatur: et ineptus
 fit generationi. **Quare** mulieres valde calide raro
 concipiunt. Rñ. quod semen extinguitur in eis et consumitur:
 ac si pauca aqua ad magnum ignem funderetur: et ergo
 videmus quod mulieres maxime colentes appetitum lasci-
 vie et libidinis maxime concipiunt. **Quare** meretrix-
 ces et non concipiunt. Rñ. quod per diversas semina earum instru-
 menta concipiendi obfuscant: et lubricant: quod semen earum
 non retinet. **Quare** ut dicit experientia Alberti: mu-
 lier bibens salutam coctam cum vino albo anno illo non concipit.
 Rñ. quod saluta est multum frigida et frigiditas ut patuit
 impedit concipiendū. **Quare** mulus sit sterilis quod non con-
 cipiat illud. pbleuma multum laborat aristote. in de gene-
 ratione animalium improbando Empedoclem et Democri-
 tum et tunc ponit positionem ipsam dicens quod generatur mulus
 ab equo et asina modo equus et asinus sunt animalia
 sterilia: ergo generatum ex ipsis efficitur totaliter sterile.
 Alia ponit Aristote. rationem quod semine equi est valde calidum
 ut probat pulchre: sed semen asine magis est frigidum: ergo
 quod ista semina admiscuntur ex eis generatur mulus bene:
 hec sunt monstra diversę generationis in animalibus diversarum
 specierum mulus ex asino et equa: et e contrario burdo ex
 equo et asina: yris ex capris et porcis: thitirus ex oue et
 hyrcos: mustiria ex capra et ariete. Sed que ficta centau-
 rus ex hoie et equa. Monicentaurus ex homine et asi-
 na. Itē hippocentaurus ex hoie et equa. **Quare** quedam
 mulieres concipiunt masculos. Rñ. sed Constantinus et Ari-
 stoteles semen cadit a dextro testiculo ad dextram partem ma-
 tricis: tunc generatur masculus: quod hec est pars calida: et
 ergo secundum Albertum calor operatur ad masculinitatem: et er-
 go secundum Albertum. Dextra pars ventris magis tamen est
 signum masculi in utero. Sed alij respondent cum se-
 men patris vincit semen matris: tunc generatur ma-
 sculus. Sed cum semen matris vincit semen patris tunc
 generatur filia. **Quare** quedam mulieres concipiunt fe-
 mellas. Rñ. quod semine cadit ad sinistram partem matris quod est
 frigidum ratione splenis adiacentis quod splen operatur femininitatem.

Quare

Quare
 post coitum
 quod menstrua
 lier: et talia
 Rñ. sed
 nis: et
 dio cum
 tricem
 re alij
 spissos.
 formaf
 et stricta
 que per
Quare
 gemelle
 trice sunt
 neralite
 rit seme
 tro later
 in finit
 melle: s
 genera
 quod sexu
 prem p
Quare
 ut dicit
 Rñ. na
 vni pu
 tur: et
Quare
 uerit
 la s
 natura
 tram p
 per ca
 tur he
 trice s
 finit
 nerari
 intend
 la est
 bro de
 mēbra
 mater
 perflu
 quod he
 pareb
 lia ve
 Resp
 tra B
 natur
 viro
 vni
 mem
 tunc
 d3 b
 ne v
 debe
 pñtā
Quare
 Rñ. d
 tatu
 adn
 cas
 ble

Quare ut exp^o est Alb. mulier iacens in dextro latere post coitum recipit masculū. i. sinistro femellā. rñ. s3 cum: qz mēstrua reclusa fluūt ad illā ptē mīcis i q̄ iacet mulier: z talis fet^o format. **Q**uare mulier hēat mīces. rñ. s3 Auer. in lib. de Colligēt: qz est locus ppius gñō nis: z est situata in mediū mulieris sicut cloaca in medio ciuitatis: z sic ad cloacā fluūt imūdia ita ad matricem pfluūt sanguis mēstruosus z imūdus. **Q**uare aliq̄ mulieres pariunt filios graciles: alie breues z spissos. Rñdeo s3 Auer. vbi supra: z ē s3 Sal. qz puer format s3 mīcitatē matricis: z que hñt matricē longā z strictā ē pueri erūt longi z stricti z graciles: sed aliq̄ue per oppositū: s3 z pueri per oppositū generantur. **Q**uare aliq̄ mulier plures recipiat pueros: aliq̄. s. gemellos. respō. s3 Arist. in lib. de humana nā. in matrice sunt septē cellule z receptacula seminis: z tot generaliter pñt generari pueri in quot cellulas peruenerit semen: z si diuisus fuerit: sed tamen tres sunt in dextro latere in illis pñt generari. Similiter tres alie sunt in sinistro latere in quibus pñt generari tres filie seu femelle: sed z alia est in medio eorum vbi autentici dicūt generari hermofroditum id est hoīem habentem utrūqz sexum. s. vuluam z virgam: z ergo si pariet vltra septem pueros hoc potius miraculosum est q̄ naturalr. **Q**uare gemelli sunt hoīes semi nō ita fortes sic aliq̄. vt dicūt leges ipsos in duello reputādo p medio hoīe. Rñ. naturaliter qz semen z mā que deberet transire in vnū puez tñ hoc transit in duos: ergo ex hoc debilitatur: z aliquando non diu viuūt vel frequenter moriuntur. **Q**uare ut dicit Arist. impossibile est gemellos ē diuersi sexus: z ita qz vnus sit masculus z altera femella s3 sp̄ due vel tres masculi: due vel tres femelle. Rñ. naturalr nō est possibile qz vna ps semis cadit ad dextram partē matricis: z alia in sinistram partē: sed semper cadūt ad vnā ptē dextrā vel sinistā. **Q**uō gñatur hermofroditus. Rñdeo per talem modū qz in matrice sunt tres cellule principales vna in dextro: alia in sinistro: tertia in medio in qua dicunt semen clausū generari hermofroditū per talem modū qz natura semp intendit generare masculū: z nūq̄ femellam: qz femella est vir occasionatus z monstrū in natura: vt pz in libro de animalibus: s3 qñqz formatū masculus quo ad oīa mēbra pncipalia: sed tandem propter indispositionē materie: z inobedientiā qualitātū seminis nō possunt perficere masculum: tunc gñat femellam: z ergo dicūt qz hermofroditus sit impotens z membro virili: z s3 patebit. **Q**uare natura non generat duo mēbra virilia vel duo feminea: sed vnum virile z aliud muliebze. Respondeo qz in natura ponetur frustratio: quod ē cōtra Arist. pmo celi z quarto metaphysice. quia de^o z natura non facit frustra. **U**truz iste sit habendus p viro vel muliere videtur qz consideranda est quātitas vnius membri super alterum: z dicit considerare s3 qz membrum sit potēs in actu venereo: z sic s3 muliebze tunc est mulier: si s3 virile tunc est vir. **U**truz talis dz baptizari in noīe viri vel mulieris. Rñdeo qz nomine viri rō noīa iponuntur ad placitum: ergo s3 digni^o debet imponi: modo vir dignior est muliere: qz oē agēs pñtātus est suo passo: vt patet per Arist. iij. de anima. **U**truz ipse debet stare in iudicio loco viri vel mulieris. rñdeo s3 viam iuris qz pmo debet iurare anteq̄ mittatur ad iudicium quo membro possit vti: z s3 hec est admittendum z si vteretur ambobus mēbris: s3 tñ occasionem ipse esset cremandus z sic semper querit pbleuma. vtrū possit pcedere ad sacros ordies. Rñdeo

s3 iam dicta. **Q**uare nā facit monstrum: vt patet per Arist. q. phys. quod sic nāz pñatur suo sine monstrum: vt patet per Aristotelem ex indispositione materie vel effectū sit constellationis specialis: vt temporibus Alberti in Colonia generabat puer ex applicatione lateris dextri omnes sere aperiebantur: z applicatione lateris sinistre ecōuerso claudiebantur. Item Albertus dicit qz in quadam villa vacca peperit filium semibominis: tñc rustici suspicabant s3 pastore coisse cū vacca volebant eum cremare. Sed astrono. dicit veritatem non fuisse. Itē vba Alberti nos vidimus equūz hñt mēsi pedes asiniores: posteriores portabat circa collū: z os nō terit sup terrā. Itē hec vba asserere Albertus nos vidim^o bicorpoz z corpa in nullo iūcta erāt nisi in dorso z hēbāt duo capita q̄tuor brachia: als. z q̄tuor pedes z ibāt ad quācūqz partem vertebantur. Item verba Alberti narrauerunt nobis qdam sincere digne qz viderunt talem hoīem in quo erāt duos homines coniuncti in dorso: z vnus fuit iracundus: z alter mansuetus z vixerunt duos annos vnus prius moriebatur: alter tandū virit donec ex fetore fratris moriebatur. **Q**uerit quō hoc sit. Rñdes per talem modū cū semen fūdīt ad cellulas per gñōē duoz gemet loz: tunc pñgit qz īterficiū z pellis medianas iter illas duas cellulas rūpat z sic semina pfluūt: z ita in dorso ramificant: z coniungunt habentes dua capita distincta. **U**truz hec sit vnus hō vel duo. Rñdes s3 Arist. z respiciēdū est ad cor. vñ qui duo hñt corda duo sunt hoīes. **Q**uare aliq̄ generatur puer cum magno capite vel cum sex digitis in vna manu vel quattuor tantum. Respondetur s3 Albertum super secundo physicorum qz propter superfluitatem vel defectū materie. Unde quando materia superfluit: tñc generatur caput aliquando magnum vel sex digiti in manu vel in pede. Sed quando mā deficit: tunc aliq̄ generatur mēbrū minus q̄ deberet esse. Aliq̄ generatur mēbra pauciora q̄ deberēt esse: z hec Albertus z Auer. distinguūt in scōo physicorum. de quātitate continua z discreta. **Q**uare ex inordinato coitu: scilicet laterali vel stationario sepius generantur pueri indispositi z menstruo si. Rñdes: qz tñc semen iordiate locat in matrice: s3 iordinate formantur: vñ aliq̄ generant gibbosi pueri z q̄plures defect^o hñtes. **Q**uare mulier sit monstrū: z dī qz nō sit hō. Rñdes ex secundo phys. oē occasio est monstrū: sed mulier est vir occasionatus: ergo ē monstrū: pbatur minor: qz natura nunq̄ intendit generare femellam: sed semp masculū. Sed qz natura femellam gñat hoc est causaliter pp māe dispositionem: z in obedientiam. vt dictū est. **Q**uare quidam puer totaliter assimilatur patri: z quidam totaliter matri. respōdetur quod quando semen matris vincit semen patris: tunc puer totaliter assimilatur matri. Si autem semē patris vincit semen matris: tunc totaliter assimilatur puer patri. Sed si semen in parte vincit: z in parte nō: tunc in parte puer assimilatur patri: z in parte matri: sed si menstruum z materia fetus trahit ad se semen operationis spermatis: tunc erit similitudo ad matrem: z potest esse temporaliter: aut in membro principali: z non in secundariis: tunc puer erit similis in complexionē cordi z serui. Sed in alijs mēbris patris: aut econuerso etiam puer erit similis in complexionē: z corde patris: z in alijs mēbris similis matri. Et sic videmus pueros aliquos fratres multū assimilare patri: z alios etiam videmus pueros totaliter matri assimilari: z alios totalr pri: z alios prius matri: z prius pri.

Quare

Quare pueri vt frequenter assimilantur magis patri q̄ matri. Respondetur q̄ hoc est propter imaginatio-
nē matris z dispositōem patris in coitu. **Q**uare pue-
ri vt frequenter assimilantur aui z atauis q̄ propin-
quis parentibus. Respondetur per Aristotelem quia
virtus auorum est impotentia in cordibus parentū ge-
nerantium. aliquando propter similitudinem nutrime-
ti: z tunc fetus formatur in similitudinem aliquorum
auorum. **Q**uare vt dicit Aristoteles similitudo pue-
rorum ad auos non extendit se vltra quattuor genera-
tiones. Respondetur fm Albertuz quia omnis virtus
quattuor gradibus mensuratur: ergo generatiua. Sed
Aristoteles dicit q̄ aliquando puer assimilatur auo cu-
ius a populo z seculo nō est recordatio. **Q**uare pue-
ri sunt de diuersa dispositione: quadam magis dura z
quadam magis molli. Respondetur q̄ propter domi-
nium diuerforum elemētorum: z quia ossa fiunt ex par-
te menstrui magis terrestri: ergo semper dominatur: s̄
medulla z cerebrum de parte eius magis aquea: sed
spiritus vitalis naturalis z animalis ex pte magis ae-
rea: z calor naturalis ex parte magis ignita. **Q**ua-
re fetus successiue fit fortior. respondeo quia in primis
sex diebus semina habent colorem lactis: sed in nouas
sequentibus ab illis sex diebus: tunc semina habēt co-
lorem rubeum: quia tunc transmutantur in naturā san-
guinis spissi z coagulati non fluentis. sicut massa car-
nea: quia ex propinqua dispositione ad carnem: sed in
xij. diebus post illos. ix. sequentibus illa materia cōdē-
satur z solidatur vt possit recipere organizationem z
formationem: quia res nuda non tenet impressionem:
vt patet per Aristotelem. ij. de anima. z sic singulis die-
bus vsq; ad partus aliter disponitur: sed quomodo per
singulos mēses regat a planetis hoc est in lib. Boetij.
Unde nota fm Salienus in primo mēse fetus fit pur-
gatio sanguinis. in secundo mēse expressio sanguinei
corporis. in tertio formantur vngule z capilli. in quar-
to mouetur fetus: z ergo tunc mulieres nausent. i. qn-
to tunc recipit similitudinem patris z matris. in sexto
nervorum constrictiones. in septimo ossa formantur. in
octauo natura incipit mouere ad exitus z fetus dei be-
neficio completur. in nono ipsum a tenebris in lucem
producit fm communem cursum. **U**trū puer in vte-
ro stercoizat vel non. respondetur fm intentionem me-
dicorum z philosophorum q̄ non: z ratio est quia nō
habet primam digestionem que est in stomacho: quia
cibus non venit ei per os: sed per vmbilicū: z ergo nō
vrinat sed sudat quod videtur esse parue quantitatis z
reseruatur in pāniculis matricis z secundina: z in alijs:
z in partu pueri exeunt in magna quantitate. **Q**ua-
re fm communem vsum z cursum pueri exeant in no-
no mēse respondetur: quia tunc est totaliter perfectus
vel quia tūc regat planeta beniuolus: scilicet Iuppiter
qui est amicus nature. Nam s̄z Arist. est humidus z
calidus: z ergo temperat maliciam saturni frigidi z sic
ci: z ergo omnes pueri nati in hoc mēse vt frequenter

sunt sani. **Q**uare pueri exeuntes octauo mēse om-
nes moriuntur. Respon. quia illo mēse super puerum
saturnus habet dominium qui est contrarius z plane-
ta maliuolus: quia frigidus z siccus: z vtraq; pars con-
trariatur vite: dicitur etiam saturnus quasi satur annus
per contrarium: quia per eoz esurimus. **Q**uare pue-
ri exeuntes septimo mēse vt frequenter moriuntur z
dicuntur illi pueri exeuntes septimo mēse vt fetus lu-
ne. respondetur quia luna est frigida: z habet dominū
super puerum: z ergo habet ipsum necare. **Q**uare
puer exiens statim flet. respondetur q̄ propter subitas
mutationem aeris z in frigidatiōem que frigiditas ma-
xime ledit suam teneritatem. **Q**uare vt dicit Arist-
ti. fetus post septimum mensem laborat ad exitum. re-
spondetur quia tunc ligamenta quibus matrici alliga-
tur illa incipiunt debilitari: quia propter sui magnitu-
dinem consumitur nutrimentum ipsorum ligamento-
rum. **Q**uare puer cum exit ponit digitum suum ad
os. respondetur naturaliter: quia puer exit de matre: vt
de calido lauacro. ergo intrans aerem frigidum ponit
digitum ad os propter caliditatem oris. **Q**uare vt
sciunt mulieres puer exiens z clamans in vtero sit si-
gnum malum. respondetur quia est signum q̄ non vi-
uens eribit: z ergo dicunt Theologi: quia tunc cogno-
scit se priuari intuitu diuino propter carentiam baptis-
mi: ergo clamat. Sed aliter respondetur: nam si nō ma-
xime pateretur nec clamaret: ergo clamor est signum
passionis z mali. **Q**uomodo puer exeat. responde-
tur q̄ pmo capite premissos: z si aliter exit per crura vel
per brachia interficit matrem: z seipsū. **Q**uare mu-
lieres comedentes infecta cibaria abortiunt responde-
tur q̄ ex illis generatur semen infectum quod anima ab-
horret: z p̄icit ab agro nature scilicet matrice quia nō
est apta q̄ ei forma nobilissima infundatur scilicet hu-
mana. **Q**uare chorea z lactatio z sal? vt alique per-
fime bene sciunt abortiuum faciunt. respondetur quia
per talem motus ligamenta embionis soluantur z la-
xantur: z per consequēs abortiuus sequitur: quia ma-
teria diutius retineri non potest. **Q**uare iactus ful-
minis z tonitruū faciunt abortiuus. respondetur quia
vapor ibi adustius qui faciliter ledit matricem infan-
tium per omnia tenella intrans per poros ipsum occi-
dit. immo Albertus dicit q̄ si puer actualiter vivit in
vtero materno per fulmina tonitruū iterficat. **Q**ua-
re mulieres iuuenes: z non antike abortiuū faciūt.
respondetur quia corpora iuuenum mulierum sunt ma-
gis porosa z rara: ergo vapor fulminis citius intrat fa-
ciendo abortum. Sed mulieres vetule sunt compacte:
ergo nō sequitur occasio in eis. **Q**uare vt dicit Ari-
sto. nimium gaudium facit abortum. respondetur q̄ tē-
pore gaudij calor vadit ad exteriora: z sic matris pro-
pter paucitatem caloris facit abortum. Eadem ratio-
ne timor facit abortum: quia tunc calor vadit ad eoz re-
linquens matricem.

Unguentum album ad
oculos qui oculi sunt fa-
guinolenti et fluentes.
Recipe pulueres tucie
quarta partes et de bu-
tiro q in maio mense &
labozatum partes tres
& de oleo olive duas p-
tes et liquefac & comisce
simul & illos pulueres
sperge in illum cōfectū
& comisce bene donec i-
frigidabitur.

Extra casus de alio vt
si aliquis de alto ecide-
rit & sanguis ex lesione
in ipso coagulatus fue-
rit & vt tunc sanguis il-
le spergatur & dissoluatur
in homine Recipe
tres carbōes viuos q-
rinos & extingue eos i
vino bono albo & ma-
ne calidum hoc sepe bi-
batur.

Nota si aliquando mē-
brum mutatur seu am-
putatur tunc debet be-
ne curare cum dialtea.
tale vnguentum sic fa-
ctum. Recipe fenū gre-
cum & semen lini & con-
tunde in pulueres & sp-
ge illum puluerem i bu-
tirus & per mitte p vnu
vel tres dies. postea re-
cipe fenū grecū & se-
men lini. Require refi-
duum in littera. 35

Contra incisionē vene
magne in collo ita qd
sanguis cessare non possit
tunc cōsumat illa vena
pulchre ad mitem vt
sanguis nō possit extre-
hoc pacto sperge & cō-
cite pulueres rubeos
sup illud vulnus & po-
ne sup eo emplastrū &
permittat facere ad die
quartū illud debet fie-
ri ex claro oui & thur-
cum stupis mixtus post
hoc medel sicut alia.

Ad vlcus maturū de
coque semen lini cū bu-
tiro & soppone tandū
donec sufficit.
Mabile vnguentū cō-
tra apostema & vlcera &
consequenter aniqua
vulnera ruptoria.
Recipe septem bouinū
& liquefac in patella & d-
hach & cola ad aliqd
vas & moue tā diu do-
nec fiet odouiferū & q-
to plus mouebis tanto
melius erit ad oia vul.

De variolis & variole
vocat vesice sicut pueri
solent habere frequen-
tius & quādoqz antiqui
habent & sunt duobus
modis. vno modo sūt
albe alio modo sunt ru-
bee. si albe fuerint iuc-
natur totū corpus in
pānum lineum. Re-
quire residū in lsa. 1

Testo capitis cum buca lapide
cullatello vel quouis alio instru-
mento sine aliqua apertura.

Albula in oculos. Sorditas.
Nasus indusus vsqz ad aures.
Apostema retro aures.
Dacule faciei.
Labia vlcerosa.

Recipe surfures tritici
& excoquant. deinde ad-
datur argia et fiat pul-
mentum cū pinguedine
et hec ponat ad loca tu-
morosa et inflaturam si
aut hec non pderint si-
bi tūc precidat cutis in
capite & videat si aliqua
ossa fuerint cōfracta i ca-
pue. Require i littera. 2

Apostema solet i tribus
locis euenire in corpo-
re humano retro aures
vt in collo hoc est in re-
gione animata et tūc fi-
at flexibotomia d cepha-
lica vtriusqz brachij pl-
tamen de parte sana lu-
xia virtutes tenous vt
si nō est antiquū plus mi-
nuatur.

Terius.
Hec sunt pensanda me-
dico curare volenti.
Ars etas regio virtus
complexio forma.
Moros et sintipomia cō-
mixtus tempus et aer.

Incisio vene vbi sūguis
cessare non vult.

Contra fixum aut pssū-
dum vulnus. si pūis-
modi vulnus multum
cruentauerit tūc debet
cōbarri loder in pulue-
rem et spergi super tale
vulnus. Etia recipe sub-
stantiā quā pergamēti-
fle de pergameno exco-
riant et pone super tale
vulnus et etiam clarū
oui cū canapeis stupis
mixtū et emplastrū ex
eo factum.

Si aliquod vulnus fi-
xum fuerit pssūde et sū-
guis nō exiat cū tamē
instrumentū sit ias expe-
ritū tūc debet iacere sup
ipm vulnus vt sanguis
et imundities exierint
ante et cū adhuc putre-
do et imūdie nō exie-
rint debet tantū suffla-
re in vulnus et tūc tali
anb liru. exhibe totum
Residū require in lit-
tera. 2

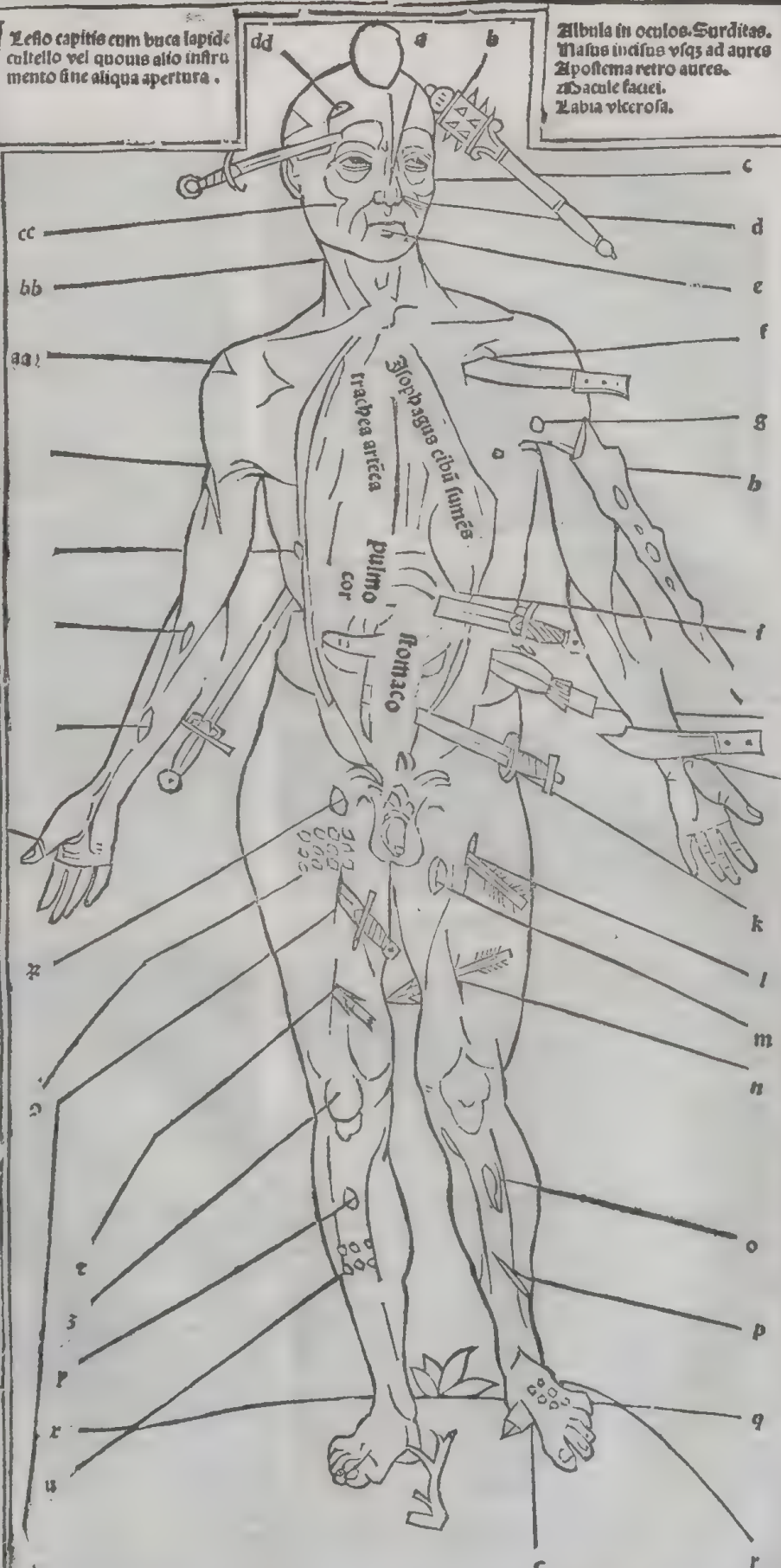
Extra vulnera que sūt
telo sagittata tūc lignū
de ipso telo non debet
extrahi alias ferrūz ne-
sciretur inueniri. sed si
lignum fuerit extrahū
& ferrum interius reti-
netur tunc debet queri
spatula sine acutē cūo

Si vero fuerit aposte-
ma in inguibus circa
pubes tunc minatur
de vena virginali hoc
est de vena que est sub
talo & dicitur vena mē-
struosa mulierum seu
vena virginalis.

Contra tumorem & in-
flaturam vulnorum.
Recipe ihus contūde
in succo lolij & cardōis
cū fa; uia ordeacea tūc
tumores & inflature p-
cū iungat seu empla-
stretur in arcum vul-
neris et breuiter cura-
buntur.

Remedium de paraleli
et vnguentum. Recipe
artemisiā cum semine
suo et millefolium cum
semine suo et semē v-
tice et iusquiami cūz ra-
dice et semine et accipe
ceram et arungiam. Re-
quire in littera. 3

Extra verrucas. Accipe
serpens caninus et terrā
in qua vrmatur et deco-
que i vrina ppua et em-
plastrator sup verrucas
semper renouādo et de-
let. Item hec idēz curat
p p m vagli vert en bo-
hemice noua koshp.

- a** Cum nasus inciditur ad ipsas aures: tunc debet confui filo tenui et subtili adinuicem: et post hoc debet conficere sibi emplastrum ex claro oui cum albo liquore mixtum bene cum stupis: et hoc emplastrum ponatur super vulnus eius: et tandiu permittatur in vulnere donec patiens estimabit quod sit vulnus curatum in toto attamen cana debet intrudi ad nasum ideo ut foramina non succrescant: et ut patiens possit suspirare. Aliud est verum recipiat illud emplastrum de vulnere: tunc nasus prematur bene manibus adinuicem: et tunc ex nouo tale emplastrum ut prius iacere non permittatur donec fiet durus: deinde detur talis potus. Acc. zemi benedictam globosam species tiriace et vneycranth cum florib: hec omnia excoque simul in vino aut ceruisia: et hoc si fuerint herbe sicce: sed cum fuerint virides: tunc debet contundi: et dare patienti ad bibendum: et sanabitur.
- b** Contra fluxum vulneris in capite fuerit vulnus et tergatur immundities siue putredo cum aliquo paniculo subtili de vulnere ei: eo quod cerebrum putresceret in capite hoc facto debes conficere pulueres rubeos: quod illi sanant omnia vulnera: et fistulam: sed ita quod prius debet mundari a putredine corporis etiam istum puluerem secure potes seminare super vulnus ipsius capitis.
- c** Contra offensionem capitis cum baculo cultello lapide vel quocunque alio: ita quod multum dolet: et sensus aliquando perdere machinatur: et totaliter perdidit: sed tamen caput eius non est incisum: sed solum infractum per verbera hunc ita curabis: minuatur sanguines de vena cephalica: donec sanguis sanus exeat: et conficiatur super loca dolorosa istud emplastrum ut inferiori circulo docetur.
- d** Etiam summe considerandum est aliquis efficitur vulneratus: et principaliter ad caput: tunc maxime deberet precauere: ut non bibat vinum forte: et non sumat carnes non bene coctas: et non accedat mulierem neque intueatur. Similiter non loquatur multa ne ratio nem perdat. Sed si nimium fuerit infirmus: ita quod comedere non poterit: tunc detur sibi perfusio tenuis cum casio decocta ad bibendum. Etiam potest sumere pulmentum cum ceruisia coctum post tres aut quattuor vel quod dies dentur ei fercula delicata et hoc si fuerit calidus in seipso: et fercula debet ei dari que ipse appetit.
- e** Contra surditatem remedium probatum. Lapiatur sal pro vno denario: et ponatur ad mundam ollam: et cooperiatur bene ut nullus vapor exeat ponatur super ignem: et sufflet ignis recenter sub olla: ita quod per calorem magnum sal liquefiat: et confluatur in globum. Et tunc remoueatut et infrigidetur: postea bene concute in mortario: post hoc perfora raphanum: aut rapaz. aut maguderim: et repleatur illo sale: post hoc coopiatut bene illud foramen cum illa particula quam prius extraxisti de raphano vel de rapa: post hoc fode in terram in mundo cellario si terra fuerit humida multum et fortis: et cooperiatur viceversa quod taliter maneat per triduum: et tunc recipe per tres dies: et serua istud in vitro: et sic fundatur in aures.
- f** Contra tumorem et vlcerosa labia vnguentum. Recipe sepum hyrcinum cum pice noua: et arungia aurorum: et cum sepo ceruino conterantur simul in mortario equali vnius cuiuslibet liquefac ad ignem: et vnge labia: et sanabuntur in breui: et si fuerint labia tumerosa fiat minutio de ipsa lingua: et cessat tumor labiorum.
- g** Unguentum ad maculas faciei probatum. Qui vult priuari maculis in facie existentibus. Recipe limacem cum sua concha: et concham ranarum: et alu-
- men: et alestem: et gyanthum: et cotunde illa simul: et scute ad nouam testam: et combure bene: et illos cineres commisce cum lixiuo de vitibus facto: et ex illo facies mane et sero laua.
- h** Pulueres corrosiuos qui carnem superflua de vulnere crescentem bohemic de viuemaso appellatur sic fac. Recipe vitriolum viride: et impone in ollam nouam: et obstrue cum luto sapientie: et impone ignem forte combure bene: et postea effunde parum de aceto vini: et statim post hoc contunde et habebis puluerem corrosiuum: et illud super carnes predictas sparge: et corrodet eas.
- i** Si autem apostoma generatur sub brachio fiat flebotomia de mediana: aut pulmonica: aut prope paruum digitum in parte opposita: et fere similem modum de eodem brachio.
- k** Quando aliquis esset transfusus gladio vel hasta da ei bibere ceruissiam tepida cum pinguedine serpentis.
- l** Si intestinum magnum inciditur: aut stomachus hunc debes cosuere filo sericeo: et subtili et spargantur super illa vulnera pulueres rubei.
- m** Unguentum contra vulnera tumentia: sed non fluentia que sunt percussione sicut plage: ut puta sustibus et baculis: vel quibuscunque instrumentis. Recipe duas libras plantaginis: et duas libras garbei: et millesfolium: vitriolum album. i. quartale: Saluam: et vitergion: quattuor libras contunde bene cum. iij. lib. arugie: et cum. ij. lib. suchari: ista omnia simul bene decoque et misce bene cum spatula interius ut bene cum aruina temperentur: postea exprime totum simul per pannum et tere herbas que manserunt post expressionem: et illa contunde cum arungia et serua.
- n** Oleum ad vulnera que in pedibus sunt quasi incurabilia que homines communiter habent: et illa vulnera habent foramina profunda illud oleum sic fac. Recipe lignum iuniperi: et incide in partes minutas: et recipe ollam vnam et fode in terram: et pone super eam aliam ollam multis foraminibus perforatam in fundo: et loca eam super illam in terra sepultas loco cacabit: et impone in eam partes de iunipero incisas: et sic tunc circumlinias ollas cum luto sapie: et pone ignem fortem in circuitu ollarum: et sic stillabit oleum quod valet aurum et argentum: et precipue ad vulnera predicta sananda.
- o** Si alicui clauus ferreus vel ligneus vel quodcumque aliud acutum ad pedem intraverit hoc sic curabis. Recipe saxifragam: et contunde: et pone super locum in quo sit talis clauus. Idem faciunt flores saxe supposito aut stercoze murilegi: et eribit clauus ferreus vel quodcumque instrumentum fuerit in ipsa carne.
- p** Contra pruritum magnum cum lixiuo ex vitibus paruis vnge loca fricando. et sanaberis sine dubio vel vitice decocte cum vino et collate per panniculum in balneum corpus tali brodio illinitum fricando cessat. Sed prius liniatur quando sudari incipiat.
- q** Si telum vel sagitta fuerit in pede: et lignum non est excerptum excipias per te: et si ad vitram partem vulnus penetratum fuerit: tunc debes laborare per illud foramen tentam extrahere sicut in vulneribus usus est: ita ut attigat vna tenta: aliam et sanetur sicut et alia vulnera.
- r** Si vero tam profunde fuerit intrinsecus quod eripi non valeat: tunc recipias genziana: et os poni ad foramen ut fiat vulnus amplius: et foramen magnum ut sagitta eo facilius exire possit ad hoc capias apostolicum magni dimergas. Steinyuozes. et polipodium et prude bene adinuicem: et ex illo fac emplastrum et pone super vulnus et extrahet sagitta.
- s** Aliud emplastrum.

f Et si tale vulnus fixum aut profundum multum cruet
tauerit. Accipe thus album sanguinem draconis vini
nigram fel vnd plustein. i. lapidis ematit: hec om-
nia contunde insimul: et fac emplastrum cum cloro
oni: et illud confectum super stupas ponatur et vulne-
ri applicetur.

t Contra vulnera fluentia et dolorosa. Recipe anguil-
lam et ercoque et accipe pinguedinem et conferva in
mundo vasculo: et ercoque gallina non intingendo cum
aqua pinguedinem et congrega ipsius pinguedines et
accipe succum saluie: rute: absinthij: et marubij: et men-
te siluestris: et tempera insimul: et vnge quando vis ci-
atricem et sanabitur.

u Unguentum bonum ad sanguinem retinendum: ubi
fuerit vena incisa. Confice thus: et aloë: adiuuicē et ad-
misce clarum oui hanc temperationem optime commi-
sce: et ex illa fac emplastrum donec vene et vulnus ad-
inuicem claudentur: et hoc fiat donec vulnus sanabit
in toto semper emplastra noua preparando.

x Contra putridas carnes et mortiferas. Recipe ar-
gillam de fornace bene concrematam: et tempera cum
aceto et appone cucumeres equaliter fumendo: et sine
ut bulliant: et tunc cola per panniculum hoc facto reci-
pe tertiam partem illius cocti et permisce cum oleo: et
fauo mellis et vtere bis vel ter et sanaberis.

y Contra inflaturam faciei vel alias vbicunq. Reci-
pe scabiosam et decoque eam vsq. ad consumationem
modice aque: et cum hac aqua madida bene inflatu-
ram pannum intinctum superpone inflature predictae
quo siccat iterum madida et fac sicut prius et in tri-
duo sanaberis.

3 Contra struma que in collo generatur. Accipe succus
raphani: sal: vinum: acetum: et confice totum in smig-
mate in aliquo vase et mittas ita per nocte stare illo vn-
ge apostema seu strumam et decidet peribit illa struma
si sepius hoc feceris.

7 Contra panaritium hoc est quando quedam pustu-
le albe in circuitu vulneris generantur bothonice: pi-
zymiet. Recipe arungiam antiquam non falsam et ver-
mes quosdam qui multos pedes habent et sunt oblon-
gi et parui et ab aliquibus centipedes vocantur seu ap-
pellantur hos vermes contunde valde bene cum arui-
na antiqua et emplastra super dolorem.

2 Ad solidandum ossa contracta. Accipe libricos vē-
tris et contere in puluerem et commisce puluerem de
lumbicis factum cum oximelle: et emplastrum inde fac
et ossibus fractis superpone et mirabiliter consolidat
ossa contracta.

8 Unguentum contra omnia vulnera quod cito gene-
rat carnes et replet. Recipe oleo oliue quattuor loth
fani mellis. iij. loth. gummi arabici et thus vix de quoli-
bet. j. loth. et molle sicut farinam: et misce simul totum:
et liquefac super ignem modicum: et moue continue in
olla ne comburetur et operare illo vnguento quando vis.

aa Contra incisuram cerebri vel iecoris vel visceris:
hec. n. omnia sunt mortifera et insanabilia. Si vero ite-
stinum magnum aut stomachus incisus fuerit hunc de-
bes consuere filo sericeo et subtili: et seminentur super
talia vulnera pulueres rubei de quibus patet alibi hoc
facto curantur vulnera huiusmodi herba sanguinaria
cum saluia: et si nollent curari: tunc cerebrum est incisus
hoc taliter considerare debes quod vulneratus rationem
perdet: et oculi eius rubei erunt omnia quecumq. come-
det non valebit retinere. et non poterit sedes habere lin-
gua eius magna efficitur: et palpat super caput et lan-
bit emplm de capite suo.

bb Contra offensionem capitis que fit multipliciter.

Aliquando. n. cerebrum penetrat: et aliquando solum
cutis offenditur et inflatur cerebrum vulneratum: et in-
ficatur modo si cerebrum vulneratum erit: tunc videri be-
ne debet ne ossa essent in vulnere: hoc facto excipiat
et imponatur ad vulnus eius sericus panniculus. Si
vero sericum non habetur: tunc panniculus alius sub-
tilis et parvus. Et ides panniculus illiniri debet prius
mundo lardone pro eo ut tertio die facilius de vulnere
excipiat: post hoc videri debet virum cerebrum fue-
rit incisum et vulneratum: quod si cum cloro oui suppone-
retur: tunc siccaretur in vulnere et assumeret cerebrum
secum: et ex illo homo mortem intraret. Ideo debet pa-
niculus illiniri quin facit ipsa putrefieri et imundicia
effluere ab eisdem.

cc Nota quod prius vulnera singulis diebus bina vice
bent ligari: et hoc cito facere non prolongando et primi-
tus lesus non debet spaciari nec deambulare: et cum tunc
ipsa vulnera saniem ceperint: tunc semper mundus pan-
niculus debet imponi ipsis vulneribus quod per hoc sub-
ito curantur et succrescent.

dd Si aliquis homo ceciderit super caput: ita quod collu-
ei incuruatur: et post hoc loqui non potest. Illi statim os
aperiatur et ponatur lignum inter dentes et ne claude-
re possit: et debet calcare super humerum eius et trabe-
re caput eius fortiter ut ad locum priorem caput et col-
lu stueat: post hoc vngat dialtea et sanabitur a timore.

Usta residua deficiunt in aliquibus marginibus figure p-
cedentis ubi similes littere alphabeti comprehendunt.

A Tunc excipiat: et post hoc curari debent sic pre-
scriptum est de sanatione vulnerum et sufficiat emplm de apo-
stolicon et ponatur super vulnus: quod istud extrahit totam
imundiciam de vulnere et cito curabit.

B Et ipone in aqua et pmitte per quattuor dies stare
et si vis potes calamentum apponere modicum: et sic ison-
de in sacculum et exprime succum illius: et accipe malum cape-
stre: et coque simul cum oib. supradictis herbis in butyro
et cola per sacculum: et tunc recipe ceram et resina: et galbanum
et liqfac oia insimul: et tunc commisce cum oibus supradictis.

C Aqua itincta et decocta in lentibus ita calidum ut
cum lingua canis expertum est: quod attrahit et tim ma-
teriam. Si fuerint rubee inuoluantur in pannu rubeo
circa oculos tunc vtere repulsivis seu recuperativis ne
exeat per oculos: et circa gulam cum gargarismis.

D Uetere et resina: seu picē albā castorei noui recos:
et oleū oliue: et accipe medullā cervi vel eq. iuuenis et
vinū vel acetū coctana si hūc poterit: et hec oia sūt pūn-
de valde bñ: et p^o pone in mūdā ollā: et cum aceto vel vi-
no bñ decoqs ad bonā horā: et tē p pānū expme: et i p^o
ridē pōe: et ex h mane et vespe loci dolorosū vnge bñ.

E Qd in vulnere pūnef mali: et post hoc infunde sed
modicū vini ad vulnus: quod illud mūdāt vulnera et pu-
treferi non permittit.

Unguentum contra siccitatē mēbroz. Qñ aliquod
mēbz ericatur in homine sic sufficiat. Recipe. Lattum
integrum et impone ad vnā aucā et assa aucā vna cum
catto et pinguedinē que inde stillauerit collige et fua:
et cum eod: mēbra q ericari incipiūt punge. Si vō totus
hō ericet seu oia mēbra hois: tē recipe cattulos iuue-
nes et excoq eos i caldā et sic ille hūctet in caldā il-
lo seu i bzdio i q cattuli sūt decocti et sanabit deo iuuāte.

Confectio vnguenti attractiui.

Recipe sepum cervini seu arietis castrati vel hyrcini
et liquefac in patella et appone pax de creta mūda: et
modicū de resina: hoc est qñtā pte refine respectu sepi:
et oleū oliue et contunde totū bene in mortario.

Unguentū

Unguentum fuscum contra vulnera fetita vbi pos-
sunt crescere carnes.

Recipe oleum oliue: z larduz sub vno pondere: z po-
ne ad patellam vt simul buliant paulatim: postea pone
tertia pte de resina: z tuc recipe pulueres thuris: z myr-
re nigre: z sic d myrra plus q̄ d thure: z coq b totū fil:
z sic postea appone parum de galbano: z indurare de-
bes cum cera modica.

Unguentū diaquilon z vnguentum prutenicū
pustulmazib.

Recipe litargiriū z cōtere simul cenobrium z isparge
i oleū oliue: z pone in patellā ereā z mitte bulire semp
mouendo cū spatula: z qñ videbis q̄ incipiet rubesce-
re: tuc appone modicū de cera plus q̄ de galbano z ef-
funde sup aquā mundaz: z si vis habere pulchrū tunc
appone serapinum z erit multum delactabile.

Unguentum album sic fit.

Recipe cerusaz: z thus albi: z appone de galbano mo-
dicū: z lapillos albos q̄ in cancro reperiunt: z contere
oia i puluerē z liquefac cū aq rosacea z cōtere bñ vsqz
ad p̄suptiones aq: z cōmisce cū oleo oliue: z fac bulire.

Unguentum retentiū ad vulnera fetida

Recipe mel z liquefac in igne: z aquam rute cōmisce il-
lis simul z habebis.

Unguentū populeon qñ vulnera inflant.

Recipe nodulos de populo de tali arboze: z cōtunde il-
los cū noua arungia que tunc temporis haberi pōt: z
serua z cooperi bene in pixide vel in olla vitreata: po-
stea recipe foliū iusquiami: z acrimonie: plantaginis:
z millefolij: trifoliū: z marubij: balsamum: mentam: z
mentā equinam z embis: feniculū: z oia illa simul equa-
li pondere accipe z cōtunde z pone in vinū z mitte sta-
re per aliquos dies: z tuc excipe herbas p̄dictas qñ
tibi videbit cōueniens z appone cōfectū qd p̄us fece-
ras d modulis populi: z aruina noua: z cōmisce simul:
z pone ad caldariū parū z buliat simul totū: z postea
in sacculum funde seu cola.

Sirupus vulneratorum.

Recipe tormentillā: agrimonīā: diptamū illā herbā: z
myrram rubeā: z coque bene in ceruisia antiqua: z co-
la per panniculum lineum: z quando infrigidabitur da
infirmo sero z mane ad bibendum.

Unguentū ad paralysim sic laboratur siue sit in
capite siue in alio membro.

Recipe iuniperuz: z aruinam gelline: z cōtunde bene
simul z pone ad patellam vt liquefiat z cola z sint am-
bo sub pondere equali.

Ad paralysim z fiat ignis bonus z sic vngat.

Recipe medullā de ossib⁹ eq: z liquefac i patella z vn-
ge locū dolentē vbi regnat paralysim. Et nota q̄ viris
d̄ esse ex ossibus eq: mulieribus vero de ossibus eque.

Contra paralysim cui statim oculis.

Recipe vinū bonū: z santū mellis: in eadē mēsurā: z ra-
dices celidonie: z feniculi: si vis cū herbis: z p̄cute illa
bene: z postea calefac circa ignem z cola z emplastre
super oculos.

Unguentū vt quasi vno die vulnus sanct.

Recipe lanceolā illā herbā: z illa est cōsimilis planta-
gini: s̄ pleniora h̄z folia z longiora z cōtunde eā cū no-
ua aruina: z postea in patella dissolue z fac emplastrū:
z pone sup vulnus s̄ pulueres sentias faciēs de eis: z
cum eadem herba potes humectare inflationes in cir-
citu vulneris.

Unguentum rufū z valebit maxime quando
aliquis leuans graue pondus offendit se vel infla-
tur ab intus vel habet spatulas ab intra.

Recipe herbas quasdam rubeas. Rubea tinctorij vel
vngulosa maior bethonice: Eseruene: korz venye: z
ablue bene: postea vero post ablutionem depone corti-
cem superiorem: z pone ad butyrū: quod in Maio mē-
se est laboratum si habere potes z coque simul valde
bene: sic tamen fac q̄ herba butyrum prenaleat. z ap-
pone radicem vnā vel duas de acrimonia. Et si non
potes habere butyrum Maj: tunc recipe illud butyrū
quod est laboratum in vna septimana ante natiuitatez
beate virginis Marie vel quod est paratum ante festū
sanctorū Philippi z Jacobi ap̄loz: tertia die vel p̄ma.

Contra combustionem ignis v̄l aque.

Recipe furfures filiginis: z combure i noua testa hoc
contere bene z contritum da in circuitu manui vel pe-
di z sanaberis.

Remedium bonum ad paralysim.

Unge locū vbi turbaris in calida stupha v̄l circa ignē
vino cremato vel etiam si pes vel manus incuruatur a
paralysi taliter fac z sanaberis.

Unguentum sanatiuum: z qd facit crescere carnes.

Recipe sepum ceruinum: z plantaginē cum semine
z radice. Si autem semen plātago non habuerit sic q̄
esset in mense Maio: tuc recipe radicem cum folijs cō-
tunde simul cum oleo oliue: z decoque super lēto igne:
sic vt buliat per integram horam primis: postea ap-
pone resinam: z cōmisce hoc totum simul vt buliat ita
diu donec illa resina liquefiat: sed non amplius: postea
cola per pannum ad nouam patellam: post hoc recipe
tria vel quattuor coclearia de vino bono: z infunde in
illud confectum: sic iterum tere ad bonā horam z post
q̄ illud vinum consumetur: tunc iterum funde tantum
de vino vt prius: z sic semp extere z effunde modo p̄e-
dicto: z hoc fac ita diu donec non erit vnguentum al-
bum sic abiectum: z donec adhibebit mortariolo: sicut
bitumen: z postea appone ceruse dimidium altez loth
z hoc si fuerit vnum quartale: tunc de cerusa appones:
z hoc illuc insparge z contere bene: z serua in pixide:
z vtere eo quādo oportunum fuerit.

Unguentū dialtee contra siccitatem.

Recipe medullam de ossibus caninis: z medullam de
ossibus equinis: z antiquam aruinam: z herbam que
crescit in segetibus z vocatur Ermodactylus: z est hec
herba p̄cise sicut cepe: z omnia illa simul bene deco-
que: z cōtunde: z liquefac in patella: z cola ad pixidē:
z membra que ericcantur sepe iungantur.

Contra calculum.

Recipe zinziber: balsamum: z zeduariam: z flores mu-
scati: z longum piper: z lapillos cācri: de quolibet vnū
lothonē: z contere hoc simul valde bene z da infirmo
ad bibendum in vino: z p̄cipue in balneo.

Ad idem.

Hec est quedam brevis medicina que a solo deo venit.
Accipe succū feniculi: petrosilij: ap̄j: z in succo istarum
pone micam panis: z pone super renes: z super vesi-
cas: z non tantum vrinam prouocat verum etiam lapi-
dem frangit.

Ad idem.

Idez se cit paritaria comesta vel bibita cū vino vel pul-
uis eius cū albo vino potatus.

De calculo frangendo.

Hec quedam veneranda optima z perfecta ad frangē-
dū lapidem medicina. Recipe radicem feniculi: z sari-
fragie: z petrosilij: equaliter de omnibus. Item radices
bardane siue lappe ad quantitatem omnium istarū re-
rum: z hec in partes minimas diuidantur z ponantur
in tanta aqua quantum videbitur sufficere buliaturqz
vsqz

vsq; ad consumationem tertię partis aque: et post hoc
sumat patiens mane et sero ad quantitatem mediocri-
ciari: et si aqua predicta nimis amara fuerit. buliatur
liquiritia cum aqua predicta quantum videbitur. et si
malum patientis recens est curabitur ad octo dies. si ve-
ro antiquum fuerit ad quindecim dies.

¶ Ad arenas expellendas.

Talis enim cura supradicta est seruanda nisi qđ loco sa-
xifragie due vel tres partes plantaginis apponantur et
operandum est in pari predicta.

¶ Unguentum contra combustionem.

Recipe olei rosarum. s. j. cere. s. ij. cerusam. s. s. clarum
oui vnus: hoc totum optime verberetur et incorpore-
tur: et fac vnguentum: et vngatur ex eo locus combusti-
onis quotidie et mirabiliter prodest.

¶ Unguentum ad scabiem.

Recipe aloes paticum: oleum laurinum: argentum vi-
num: et saluam: et fiat vnguentum: et cum illo scabies
perungatur.

¶ Aliud experimentum probatum.

Recipe auri pigmenti. s. ij. argenti viui. s. i. plumbi vsti.
s. j. et ducantur fortiter: et misceantur cum oleo et aceto
vini: et ex illo scabies perungatur.

¶ Experimentum magistri Petri hispani
contra omnem maculam oculorum.

Recipe feniculi: verbene: rute: rosarum: eufragie sileris
montani: bethonice: celidonie: capillorum veneris: ana
quassa bene: et impone in albo vino per diem naturalē.
Secundo die distilla per alembicum: et quod primo stil-
lauit quasi argentum: secundo quasi aurum: tertio qđ
si balsamus habetur. et hoc seruetur in tribus ampullis:
et cum opus est detur nobilibus et delicatis pro balsa-
mo. alijs vero pro auro et argento.

¶ Isti sunt pulueres optimi super omnia
vulnera que sequuntur.

Recipe vinum nigrum: hoc est rubeum nimis et plat-
stein cuiuslibet. s. loth: gummi arabici. ij. loth: muscatū: et
thus album cuiuslibet. s. loth: sanguinē draconis: et mu-
miam. s. loth. ista omnia contunde adinuicem: et fac pul-
uerem ex istis: et illos serua ad necessitates quando in-
digeris.

¶ Apostolicon tale vnguentum sic fit.

Recipe nigram picem arabicam cuiuslibet. i. libram.

Recipe etiam galbani: et serapini: armoniaci: oppo-
natis: colofonie cuiuslibet. s. loth: et cerā. vi. loth. Esera
mediam libram: hec omnia misce adinuicem: et coque
modicum: et postea accipe masticem: et albeaz: siue oli-
banum: et contere bene in puluerem: et terbeninaz cu-
iuslibet. s. loth: hec omnia misce adinuicem: et per-
mitte liquefieri valde bene: et exprime per panniculū super
aquam frigidam: post hoc excipe de aqua: et volue illud
bene in manibus ad ignem cum oleo: vt sit modicum
molle: hoc emplastrum sanat vulnera fistulā apostema
et oēs fluxū imundum in carne cessare facit et sanat.

¶ Unguentum bonum ad vulnera sananda.

Accipe picem arabicam. i. picem non temperatam: ce-
ram simplicem opponacūz flores iris cuiuslibet me-
dium loth et holuorūz. Aristologia rotunda: thus al-
bū cuiuslibet medius loth: litargirij. ij. loth. Ista omnia
excoquantur in vino quartali aceti fortis valde ita be-
ne vt molle fiant. Et postea ista videlicet: ceram: picez:
et picem arabicaz: et ij. libras olei: et illa omnia per-
mitte successe huc liquefieri inuicem: et sic excoque vides be-
ne ne comburantur in aliqua parte: ideo debes interi-
continue miscere et mouere: post h. refinaz abijce et re-
frigera modicum pone ad pixidem: et isto vnguento vn-

gatur panniculus: et ponatur super vulnera: et hoc cō-
trahit: et curat sanguinem malum de ipsis vulneribus.

¶ Unguentum ad vulnera quod cito gene-
rat carnes.

Accipe de oleo oliue quatuor loth: faui mellis tres loth:
gummi arabicum: thus verum de quolibet medius loth:
et molle sicut farinam: et misce simul totum: et liquefac
super ignem modicum: et misce continue siue moue in
olla ne comburantur: et operare illo vnguento qñ vis.

¶ Unguentum quod dicitur gratia dei.

Recipe terbenine. libras. ij. resine: lib. i. olibani: masti-
cis ana. s. i. myrrę. s. ij. cere virginę. s. iij. bdely. s. i. ver-
bene: pimpinelle: bethonice: cum adhuc recentes exi-
stunt: ana. manipulus. i. et decoquantur in vino albo vsq;
qđ ad consumptionem tertię partis: postea coletur et co-
latura super ignem ponatur ad bulliendum. Et impo-
ne ceram resinam: et masticem: olibanum: myrraz: bde-
lium: quousq; bene cōmisceantur semper agitando cū
spatula: post hoc impone terbeninam: et aliquantulus
de oleo oliue: et iterum agitur cum spatula: donec in-
fridet: et qđ notat colliget: residuū vō valet podagricis.

¶ Vel ē p̄dictum taliter potest laborari.

Recipe succi verbene: pimpinelle: bethonice: brunete. i.
consolide plantaginis lanceole: ana. lib. s. succi api. qđ.
ij. resine. lib. i. terbenine lib. v. masticio: olibani ana. s.
i. myrrę. s. i. cere virginę. s. iij. et in vino odorifero bu-
liantur succi: et valet contra cancerum: et contra morsus
venenosum: et puncturam: valet etiam ad omne vuln-
recens et et sanat apaltemata in costis: et in epate: et in
splene: et in pncipio foris emplastratur.

¶ Unguentum bonum ad gingiuas.

Recipe aluminis vni loth: et mellis. ij. loth: et illa duo
simul cōmisceantur: et cum illa dentes et gingiue iūgā-
tur et curabitur putredo eoz.

¶ Ad vulnus sanandum.

Recipe myrram: thus: atramentūz cuiuslibet. i. loth. et
ad ampliandum vulnus appone medullas sambuci et
vni loth: et illa oia simul confice in puluere: et sparge
modicum ad vulnus: post hoc calefac bene et suppone
vulneri: et transiet adinuicem sub illo et sanabitur: s; de
bes comprimere vulnus bene duobus digitis adinuicem:
et sic postea quarta die eligetur multum pulchre:
post hoc sanet velut alia vulnera.

¶ Ad idem pulvis bonus.

Pulueriza piper cum puluere carbonis quercini et sup-
pone die vno vel duobus et sanabitur.

¶ Aliud antidotū ad vulnera sananda.

Recipe mel: et vermes longos qui infimo crescūt: hec
duo p̄fice in puluerē: et sparge ad vulnus et sanabit: et
hoc vtriusq; ana: et cōburi d; in testa noua: et vuln-
sanabitur sine oīz fluxu imunditiarum.

¶ Contra dolorem capitis.

Recipe thus: myrram: piper: saluam: acetum: oleum:
et illa oia simul cōmisce et decoquas bene: et tūc cūz il-
lo caput perunge et liga lintheo.

¶ Unguentum ad vulnus qđ dī lupus.

Recipe albū thus: et tere modicū ad modum pulmen-
ti et cōmisce optime cum claro oui adinuicem: et tūc li-
ne supra pāniculum canapeuz: et si istud habere nō po-
tes: tunc recipe barbam ionis: et forma ex ea emplastrū
et tali dolori superpone.

¶ Antidotum emplastri boni et optimi su-
per vulnera.

Recipe thus: et aloes: et contundantur adinuicem cum
claro oui: et istud ponatur super vulnera vbi vene fue-
rint incise et cruentant multū. Istud tandiu permittat

super vulnera donec vene et sanguis adinucē crenerit
si tñ magis indigeret: tñc laboretur huiusmodi medici
na et emplm ex nouo et supponat vulnere totiens do
nec crescat adinucē pamphili et malue simul contrite
et sup vulnera posite curant vulnera sanguinolenta et
fluentia: et fortius: et melius q̄ aliud emplm. Si autē
cū arungia cōtunditur: et super vulnera ponitur sanat
summe bene vulnera.

¶ Aliud emplm super vulnera.

Serpillii romanū. i. romischkol p̄tundatur cum vino
et sup vuln^o ponat sanat multum bene. Item absinthii
concussū et recenter super vulnus positū sanat ipsa
vulnera.

¶ Unguentum bonum ad omnia vulnera.

Recipe aruinā leporis: et aruinā porci nō castrati siue
apii: et b̄ totū simul cōfice qd̄ densum fiat: et causa illud
et post hoc in melle decoque: deinde recipe absinthii:
vel succū absinthii et tempera cum predictis ad horaz
vnius diei: et hoc vnguentū seruabis q̄d̄ in placet.

¶ Ad mundationem vulnerum.

Recipe consolidā maiorē talē herbam et depone supe
riorem corticem: medietatēq̄ eius abscide: residuum vō
contunde: et misce cum aqua: et pone sup folium nigri
oleris. Snuarezkol et superpone vulnere et sanabit in
octo vel nouem diebus.

¶ Unguentum ad vulnera.

Recipe oleum oliue. iij. loth. faui mellis. iij. loth. gum
mum arabici: et thus vetus: de quolibet medium loth
et molle sicut farina: et misce simul totum et dimitte vt
liquefiat super ignē modicū: et cōmisce continue in olla
vt nō comburaf et operare illo vnguento qñ vis.

¶ Contra scabiē seu pruritus.

Recipe aquā in qua porcus vel sus mūdatus est a car
nifice post interfectionē illam cū dormire volueris ca
lescat et laua pedes ex ea et pone ad aquam eandē vsq̄
genua et inuolue pedes in pānum et de mane cum sur
gis dialtea et populeon: et illa duo vnguenta simul cō
misceat: et unge pedes scabiosos: et et tere seu frica bñ

pedes cū pilis qui sunt in scropha depositi in aq̄ p̄dca
et sic cū vnguento p̄dicto perunge et sanaberis.

¶ De emplastris.

Emplastrā bōa sunt ex rosis et violis: cera: picce: mel
le: et oleo oliue: illa fac bulire simul: et exprime per pā
num et intinge pannos: et pone ad p̄xidem et serua ad
placitum tuum quando indigeris.

¶ Unguentū Hippocratis:

Recipe anguillā et decoque in aqua: et supernatantem
pinguedinem collige et cōgrega. post b̄ recipe aquam
pinguem et gallinā et decoque sine sale: et simili mo
do pinguedinē supernatantē collige: et tunc recipe succū
saluie: rute: et absinthii: et elebori: qd̄ iacet in terra et her
bā que vocat lingua canis. Ista oia simul cōmisce: et qd̄
cūq̄ vulnus fuerit vinctū non indiget emplō.

¶ Unguentum fuscum laboratur sic.

Recipe mastice: galbani terbetine: aff. 3. i. et conficiant
tur sic oleum oliue in caldari sup ignē mittat et addat
cera: et liquefacta ponat colofonia. deinde gummi serapi
ni: et terbetine: deinde mastice: et olibani: et hoc cū spa
tula semper agitetur donec coctum fuerit: deinde infri
gidatum vsui serua.

¶ Unguentum album.

Recipe ceruse lib. ij. litargiri. 3. i. olibani. 3. s. mastice. 3. s.
i. vnaqueq̄ res per se teratur: et puluis ceruse cum pau
co oleo oliue distēperetur: postea addatur litargiriū: d̄
inde mastix: et olibanū addatur et cum pistello paula
tim agitetur quāto melius pōt et vltima vice de aq̄ ro
sarum parum addatur: et tandiū ducatur donec spissus
vel liquidum fuerit et serua vsui.

¶ Contra paralysim.

Recipe anserem: et pone in eam anguillam in frustra se
ctam seu diuisam: et assa: et cum illa pinguedine unge lo
cum vbi turbaris.

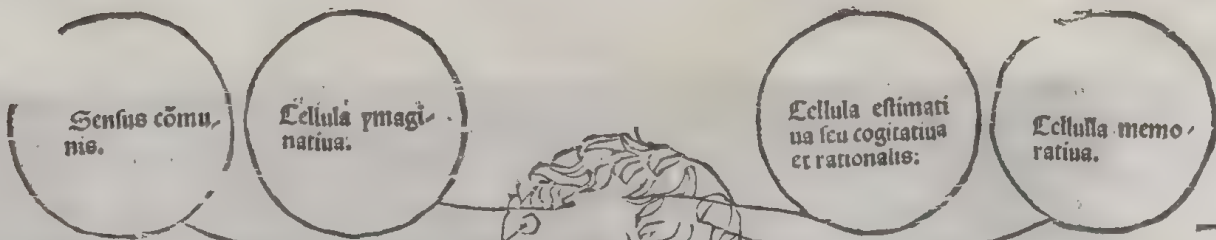
¶ Contra paralysim.

Recipe murilegum nigrum: et impone in eum sinapi:
et similiter asse et pinguedinem que inde stillauerit col
lige: et locum paraliticū perunge.

Allopi
Appo
Alina
Arctic
Ascler
Arteri
Artem
Antra
Amis
Apos
Boli
Cafu
Ceph
Cous
Catar
Colica
Calico

De huius vena caro carpiago quocq̄ corda.

Adrops

Allopecia
 Apoplexia
 Asthma
 Arterica
 Asclites
 Arterica
 Arimeron
 Antrax.
 Amissio rationis
 Apoplexia.
 Solismus
 Castus capillorum
 Cephalica
 Coniza.
 Catarrus
 Colica
 Calculus.

Lepra
 Virgaria
 Venteria
 Umbilici.
 Adorpha.
 Adania.
 Neufresis
 Opilatio ner
 uorum
 Ophthalmia
 opilatio splen
 Paracelsi
 Peripleum
 na.
 Pleuresia
 Ptilis
 Profluuius
 Polipus
 Podagra.
 Rcuma.

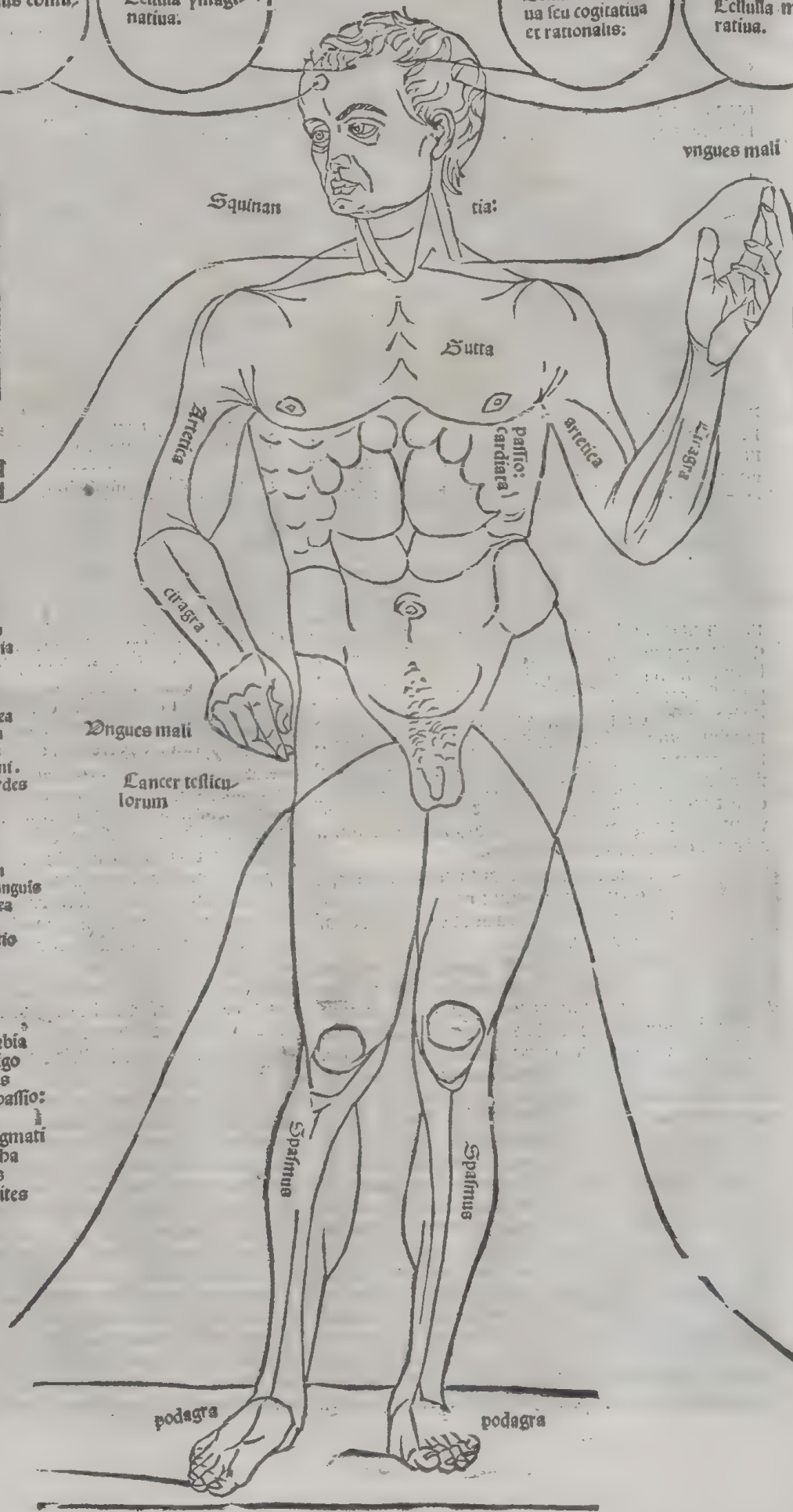
Polis et auriga ubi sit simplicitas membra.
 De uenae vena caro cartilago quodq; corda.

Lancer
 Liragra
 Lardiacia
 Diamires
 Dissenteria
 Diaria
 Diabetes
 Effluera
 Emigranea
 Epilepsia
 Empima
 Exitus ant.
 Emoroides
 Febres
 Fistula
 Ficus
 Frenchis
 Fastidium
 Fluxus sanguis
 Gomonea
 Gutta
 Doupulatio

Scoromia et
 verugo.
 Stupor mentis
 Sternutatio
 Spasmus
 Squinantia
 Sincopis
 Singultus
 Stranguria
 Satiriasis
 Suffoca
 tricia
 Sciatica
 Serpigo
 Scortia
 Tetanus
 Tenasimon
 Tussis
 Tenendum
 Ducean a
 Vertigo
 Uceratio lin
 gue.

Idroforbia
 Imperigo
 Incubus
 Iliaca passio:
 Ileos
 leucoslegmati
 yposarcha
 Asclites
 timpanites

Idrops

Epar cor stoma
 chus caput et sple
 pes man^{us} et ren.
 matrix vesica et
 officinalia membra.

Allopicia est casus capillorum cum ulceribus. Cura: ungule capre vste: et cum pice liquida trite et illinite: allopiciam sanant. Auicenna. Serap. kir. Alber. lib. xxij. **Appoplexia** est passio cerebri officialis auferens sensum: et erectionem toti corpori repete et subito magna voce precedente propter oppilationem in meatibus et ventriculis cerebri tam principalibus quam non principalibus. Cura: vtriusque tyriaca cum vino. Auicenna. prima quinti. et generalibus cunctis que sunt cocta cum ruta. **Asma** est difficultas anhelandi sine sonitu. Cura: decoquantur malue in olla: et ex illa lauetur calide infirmus et etiam sumas seu tella plena furfuribus illa coquantur cum butyro: et coquantur modicum: et hoc imponatur sacculo: et consuatur: et super sacculum illum locetur infirmus: et resanabitur: et debet in balneo esse: et sedere super istas coctas herbas: et istud sepius facere tenetur et sanabit: et post hoc vngat dialtea cum isto butyro hoc facto minuat de pede inferius sub talo. **Arterica** est passio ab articulo dicta: et est species gutte. Cura: accipe rantarides: et puluerem piperis: et sparge super ceram calidam: et sic pone super locum dolentem per vnam noctem: et mane inuenies vnam vesicam: tunc impones ceram extrahens aquam et sanabitur. **Ascites** est species hidropisis ex grossa ventositate effecta. Et dicitur ab abseli grece quod est venter latine. Cura: vide de hidropisi. **Arterica** passio ex asperitate sit trachee artarie cum voce mansueta: et rauedine: et excreatione cum difficultate. Cura: apus barbatus cum vino rubeo et forti decoctus et loco frequenter cataplasmatum multum valet. **Antrax** est genitalium partium oppilatio. **Antrax** est quedam pustula pessima que quando fit in homine coarbit carnem circumquaque: et facit foramen antrum: et putrescit caro usque ad ossa. **Amisio rationis** sit quando homo frenesim patitur: quoniam tunc solet fatuizare veluti fatuus vel amens. Cura. Recipe croci et vrinam propriam: et de mane bibat et curabitur. **Apostema** patet de se quid sit. Cura. Recipe bolum armeni cum et terram sigillatam: et incide et virumque ad calidum vinum pone: et de mane bibe et scito quia non permittit ad cor ascendere ipsum apostema.

Bolismus est immoderatus vel caninus appetitus vel irrationalis: et est passio stomachi ex frigida causa. Cura alibi videatur de passionibus stomachi.

Alus capillorum est quando crines descendunt de capite: et hoc maxime fit post infirmitatem. Cura: adeps vrsi capiti illinitus multum prodest. Sertus et Plinius lib. viij. capitulo. xxvi. et lib. xvij. capitulo. x. **Cephalea** est dolor totius capitis. Cura: thus myrram piper saluam acetum alleum commisce et decoquas: et vnge caput et liga lintheo. **Loxia** est constrictio narium a poro cerebri decurrens ad nares. **Catarrus** est fluxus a capite versus pectus: et causatur multipliciter: aliquando ex frigore magno: aliquando ex crapula: aliquando ex calore superfluo. Si fuerit ex calore superfluo: tunc minuatur de vena cephalica: et vngatur frons vnguento et oleo rosarum: similiter et caput: oleo baccharum lauri vel cum dialtea. Si autem ex crapula: tunc summe precauere debet ne nimis comedat aut bibat: sed moderate. **Colica** est passio intestinozorum grauis que fit iuxta vmbilicum. Haly. Cura: stercus caprinum loco dolenti illinitum curat. Sertus. stercus canis. **Calculus** dicitur esse lapis in vesica vel in renibus generatus. Cura: grana iu-

niperi mixta cum medone simulque concussa et expressa per panniculum: et iterum de nouo succus per pannum coletur et detur patienti in balneo sedenti. **Lir** oleum ex tigno eius. **Cancer** est quedam vulneris species carnes corrodens et quasdam habens venulas circumsque distentas ad modum crinium cancri. Cura: stercus aserinum fixatum bene cum butyro interficit cancrum: et debet prius per pannum colari: et sic illiniri volnus in circuitu. **Liragra** est paralisis manuum. Cura. Recipe succum mellis et misce cum farina ordeacea: et decoque quasi pulmentum et fac ex eo emplastrum et superpone dolozi calide. **Cardiaca** est infirmitas ex qua cor trepidat et euenit multipliciter. aliquando euenit ex calore magno et ex sanguine superabundanti. Cura: et tunc debet minuire de manu sinistra: et vnge cum vnguento populeon. et oleo violarum: et vtatur electuario isto. Recipe violarum rosarum nouellarum vel titiradijs Julii. similiter vtatur carnibus nouellozorum pulorum et iuuenum et aliarum carniuum: post hec facies sibi emplastrum. accipe rosas violas linus recens: hec omnia coque et pone super stomachum et priusque coquatur debet contundi: et sic decoque. Si vero infirmitas illa euenit ex frigore tunc assumat diamargariton. Nicolaus et hanc medicinam recipiat. **Linamomum** gariophilos cubebe lignum aloes: et os de corde cerui cuiuslibet coniunctim: et contunde bene inuicem et appone. Recipe violarum vnum fertonem anisus vnam libram: quia illud coactum fortiter fortificat omnes artes in homine. Si autem illa infirmitas sit ex sudore nimio: tunc repurgetur: vt non sudet magis: alias corpus corrumpetur: vel cardiaca passio est quando totum corpus resoluitur in sudorem continuum et dicitur diaforetica. i. apertio porozorum.

Damires est inuoluntaria vrine emissio in somnis. **Diffuria** est difficultas mingendi. Cura: oleo petroleon corpus vngatur circa partes dolentes. **Lir**. **Dysenteria** est fluxus venteris sanguineus cum corrosione et vlceratione intestinozorum. Cura: lac asine bibatur stomacho ieiuno. Haly. et Plinius libro vigesimo octauo. capi. nono. **Diarrhea** est fluxus ventris simplex quando fluunt humores diuersi de ventre. Cura: stercus canis sola ossa comedentis constringit ventrem fortiter et hec magister Auicenna docet. **Diabetes** est immoderata renus attractio vel est immoderatus fluxus vrine hoc est quando totiens mingitur quotiens bibitur. Cura: pone agrimoniam ad saccum et excoque cum vino antiquo donec tertia pars ebullierit. et adhuc appone modicum salis cocti et bibe illud et sanaberis.

Effimera est febris ex distemperantia spirituum precedens ultra diem tertium secundum sui naturam non se extendens. Cura: contra effimeram diuersam vene aperiantur vt in tabula de minutis. **Emigranea** est dolor medie partis capitis siue interioris. siue exterioris. Cura: contra emigraneam sciaticam colicam et iliaticam. Recipe calcem viuam ciminum tartarum olibanum baccam lauri sinapi: et mel crudum et fac confectionem emplastri et superpone dolenti loco. **Epilensia** est morbus cerebri officialis auferens sensum et erectionem toti corpori cum perturbatione motus maxime propter oppilationem in ventriculis cerebri non principalibus. Cura: detur simus ciconie in aqua et melle mixtus ad bibendum infirmo curat. Auctor pandectarum. **Empima** est sputum saniosum in concavitate pectoris existens aut pulmonis vel empima est passio quando sanies ex-

creatur.

creatur. inde empima. i. sanies expuentes quia empima grece sanies latine dicitur. ¶ Exitus ani est quando quoddam intestinum homines egreditur per anum. dum vadit ad secessum. Cura. Recipe aloes epaticum et liquefac postmodum in frigidato intinge intestinum et trude viceversa et si amplius erierit iterum intinge quousque manebit. Sera. et Auicē. ¶ Emorroides sunt quoniam venule existentes in ano per quas solet fluxus fieri vel emorroidis est apertio vene inferioris que cum ano exit. emachim. n. grece sanguis dicitur latine. inde emorroidis. i. sanguinis fluxus per inferiora talis infirmitas aliquando generatur ex sanguine superfluo. Cura: contra hanc infirmitatem minuatur sub talo. si autem talis passio fuerit recens et primo orta tunc. Recipe oleum oliue serenissimum et madidetur in eodem panniculo et ponatur super dolorem eundem.

Febbris est calor innaturalis mutatus in ignem et est multiplex ut superius circa imagines videri potest. febris continua est que fit de flegmate putrefacto. Cura: accipe solsequium cum radice sua et in partes incide minutas et cum aceto bene decoque et da patienti de mane et de vespere. febris tertiana est que fit de colera putrefacta similiter in corpore. cura: Recipe pimpinellaz et benedictam albas et has herbas decoque pariter cum aceto ad bonam horam diei et tunc cola per pannum et da bibere patienti de mane et vespere. cura contra quartanam. Recipe petroselinum et cum radicibus decoque pariter cum aceto ad bonam horam diei: et tunc cola per pannum et in vitrum infunde et cooperias per noctem mittens sic stare et mane iterum per pannum debet colari et da patienti bibere ieiunio stomacho et intinge pannum in eadem aqua et caput eius circumliga. ¶ febris effimera patuit de se. Cura: succus cubebe mixtus cum oleo rosarum et inunctus pulsibus et super cor illinitus omnem calorem febrium mitigat. ¶ febris ethica id est quod prius placentarius habuit quendam patientem viribus defectus et posuit ipsum in balneum aquicum in quo fuerunt resoluta cornicis oua et post balneum fortificatus exiuit. Item cibis optimis ethicis: terantur pupille alarum gallinarum et trite distemperentur cum lacte ouino et addatur vitellam ouorum et parum polente frumenti et bulliat ad spissitudinem et adde parum de zuccaro. ¶ febris acuta idem est quod febris occulta. ¶ febris autem continua hoc habet remedium. Ad mitigandum feruorem in febre continua. Cura: folia caulis coquantur cum aceto veteri et terantur cum oleo rosa. et emplastrum super stomachum multum prodest: et idem potest fieri cum folijs salicis: et folijs albarum vitium rosarum et similibus. ¶ fistula dicitur esse quoddam vlcus quod non plenarie reseruatur et ante reseruacionem cicatrix illius vulneris clauditur et sic illa sanies que prius de vulnere plenarie non exiuit facit sub cute latum locum. in superficie vero vulneris valde strictum habet foramen. Cura: excoquatur anisum in aceto et illud bibat patientis et fistula cessabit in eo. Item fistula multa foramina habet et non recta sed obliqua quod medicina intrare non possit etiam nil melius est quam stercus caprinum temperatum cum melle et tepide suppone: quia omne tumorem soluit putredinem extrahit et iniciatos vmes occidit: purgat et sanat fistulam et cancrum: et dolorem mitigat. ¶ ficius est quoddam vlcus quod solet crescere in ano vel in vga vel in naso vel in oculo. cura: contra fici in oculo. Recipe medulla de ossibus bouinis et vitellum oui et oleum: hanc omnia in patella coque et exprime per panniculum et unge morbum et super pannum pone et suppone do-

lori donec sanetur. Alia contra ficium vbi cunq; sit. Recipe plantaginis manipulos tres et millefolij et mentastri aff. manipulos quattuor. hec omnia contundantur et succus exprimat. et addantur quattuor grana piperris triti: et vij. grana mastico ieiune patiens bibat hanc potionem nouem diebus et continue renoua medicinam.

¶ frenesis est apostema natum in miringa cerebri de ebullitione sanguinis vel calore vel vtriusque: miriga vero pellicula circumdans cerebrum et est in aure que si rumperetur perpetue surdus efficeretur. Cura. Vena in medio frontis aperiatur. ¶ Fastidium est infirmitas repugnans comestioni et appetitum destruens bonum. hec infirmitas sepius generatur ex languore nimio ipsius stomachi et omnium membrorum. Aliquando ex nimia sede peruenit et superflua sumptione potus. et interdum peruenit similiter ex frigore magno. Tunc ille sumat zucarum rosaceum: et etiam iuuat illam qui habet superfluam: et stomachum confortat vel etiam sibi detur dia aradon abbatis. Si vero euenit ex frigore modo: tunc ei detur diacitonniten. Sal. Aui. aut zinziber conditum: quia illa inducunt aliquo modo calorem et faciunt appetitum bonum. ¶ Fluxus sanguinis est multiplex de ore: de auribus: de naso per anum: et per illa omnia diuersas sortitur medicinas. cura: contra fluxum sanguinis per anum. Recipe semen plantaginis et concute in liquefactum butyrum tepidum: et statim super hoc incute oua et appone modicum de croco: et hoc non contrito: et da ei comedere.

¶ Contra fluxum sanguinis de naribus. cura: vena cephalica incidatur.

Dmorea est inuoluntaria spermatis emissio. ¶ Sutta est quedam passio in scapula quando homo brachium lenare non potest: et si lenat tunc cum magno dolore. cura. Recipe absinthium et coque in melle siue malaxetur et contundatur et fiat emplastrum ex illo et dolori supponatur.

Oripilatio est erectio crinium pre timore vel dispositio in qua inuenit corpus diuersitates in frigore et punctionem in cute et lateribus: et antecedit eam pigrum et fractio est quasi maneries eius.

Drosozobia dicitur passio melancolica in qua homines abhorrent aquam mundam: et etiam sonum eius. ¶ Impetigo et serpigo sunt infectiones cutis de colera subtili mixta cum humore grosso. ¶ Incubus est fantasma in somno comprimens corpus et aggranans motum et loquelam perturbans. ¶ Iliaca est passio intestinozorum gracilium cum stipatione ventris frequenti vomitu et dolore vehementi tanquam si intestina terebello perforarentur. Ileos est idem. Et notandum quod interdum iliaca fit ex siccitate nimia: tunc vrina fit rubra et tenuis et tunc magnus calorem patitur infirmus. Ille curatur sic. Ungatur oleo violarum et vnguento populeon: post hoc detur ei exisatra. i. lib. illud sumatur mane et sero semper tria coclearia cum aqua calida: post hoc sumat succus rosarum et scamonee mixtum cum vino calido valet sibi contra idem hoc facto minuat sub talo in pede exterius. ¶ Drops est error virtutis nutritiue in toto corpore sequens mutationem virtutis digestiue in epate. Et sunt eius quattuor species. s. hiposarcha. Asclites: timpanides: et lento flegma. In timpaniti et ascliti solum venter inflatur et pes sicut posteriora macerant. In alijs autem speciebus totum corpus inflatur. cura: contra idropisim. Recipe enula campana et contunde et succum eius exprime per pannum et colligatur in testam oui et distemperetur cum fauo

mellis: et da infirmo omni die plenam testam de succo: hoc fac undecim diebus luna decrescente vel deficiente quia etiam homo in ventre decrescit. Imperigo est sicca scabies in cute vel in corpore. cura: due vene in faucibus oris incidantur.

Lepza est morbus corrumpens formas et compositionem membrorum et finaliter soluens continuum: proueniens de materia melancholica sparsa per totum corpus. cura. Recipe oleum de ligno fraxini frustatim inciso: et fac ad modum aque rosaceae et vngatur corpus sepius multum prodest. Litargia est apostema in posteriori parte cerebri sub thus carne vel litargia est apostema flegmaticum cum febre in puppi cerebri nati: et cum mentis obliuione: et litargia alia vera: alia non vera. vera litargia est quando homo semper dormit. Non vera inest qua homo non potest dormire. cura: capilli proprii vsti conficiantur cum aceto. et modica pice: et naribus apponatur: potenter excitat litargicos. Lienterie est fluxus ventris: in quo comesta et bibita egrediuntur in eisdem qualitatibus et quantitatibus in quibus intromissa sunt propter debilitatem contentiue stomachi et intestinorum superiorum. cura: Recipe sepum hyrcinum ceruissam litargium corticem glandium: emethich: sanguinem draconis cuiuslibet vnum lotum. misce adinuicem et hoc mixtum trudas super lienem: et sparge de super modicum puluerem concrematum: et sic trudas ad corpus viceversa et sanabitur eger. Si autem homo fuerit inflatus multum: ita quod lien subintrare non potest: tunc accipe allei vnam libram et decoque illud in medio quartale aque: et tunc super vapores illos ponatur eger: ita ut possit humectare corpus eius siue posteriora: quod post hoc corpus demollitur: et sic lien poterit bene imponi viceversa. Cum vero ibit ad sedem tunc intrudat intestinum digito: et hoc facto. Recipe pulueres crematos de cornu cerui thus et mastice isti pulueres super seminantur lienem et posterioribus et sanabit. Et isti pulueres etiam reformat matricem mulieris si super seiciantur secretis ipsarum. Deinde accipe thus et colophoniam. Isti duo sparge super carbones ignis locans infirmum super illum fumum quod intret corpus ipsius et sanabitur lien. Lumbrici sunt vermes qui nascuntur in intestinis hominis seu alterius animalis. cura: comedere zeduarum ieiunus attamen prius tene ad vnam horam in ore. et post hoc glutire debes: et tunc incontinenter moriuntur omnes. Sequitur aliud remedium contra lienteriam passionem quando quis magnas sedes patitur et homo estimat ut viscera eius exirent hec infirmitas interdum fit ex comestione nimia et ferculis malis: et talis egritudo mortificat hominem sepius. et sic interdum detur ei zuccarum rosaceum diaaradon abbatum vel rosatam nouellam: et adhuc vngatur oleo rosarum et emplastrum conficiatur ex rosis: et ex pomis quercinis mastice et margaritis: hec omnia condiantur et excoquantur in aceto: et fiat positio super corpus eius. Si autem illa infirmitas ex feruore processerit: tunc si bi vnguentum ex meta: et balneum ipsius aque in qua coctae sunt rose vnde grich que cum costo: et scias quod hec medela multum prodest.

Morphea est defecatio cutis maculosa: vel morphea dicitur esse casus crinium et barbe: et est differentia inter Alopecia et morphea: quia alopecia est casus capillorum et crinium capitis. cura. Recipe oua formicarum et ebullum. i. athi contunde. et succum: et acetum bonum: et aurum purissimum puluerizetur: et cum eo iuxura: id est

locus perungatur. Item fel caprinum et sanguis vesperilionis perunctum caput aut barbam curat. Mania est infania vel alienatio mentis. vel sic. Mania est corruptio anime sine febre. cura: fercula eius sint leuia sicut caro caprina: et pulli et noua oua assature molles et bibat vinum limphatum: et cum aqua permixtum balneetur et commisceatur cum mulieribus: quia per hoc ira sedatur et vesania mitigatur et inciditur ei vena circa pedicam parnam: quia talis minutio firme bene curat vel etiam alia minutio communis. Melancolia vero a nigro felle est dicta.

Neuorum oppilatio dicitur esse passio quando nervi oppilantur. cura: nervi adipe seu pinguedine accipitris sepius inungi debent. Neufresis dicitur esse dolor lumborum.

Ophthalmia est apostema nascens super albedinem oculorum. cura: vena in vtroque pede supra pedicam maiorem incidatur et multum prodest. Oppilatio splenis vel epatis est quando epas vel splen oppilatur vel obscuratur et non perfici opera digestionis. Cura. Recipe stercus vacce siccum et succum vitice tria oua olei optimi sulphuris confice hec et fac emplastrum et est optimum: splenetici: epatici: hidropici: et hoc absconde: quia donum dei est pensare volenti.

Paralepsis est nervorum mollificatio cum ablatione sensus et motus. Cura: Recipe stercora pulorum. ciconie cum adhuc sunt in nidulo contunde et cribra per pannum subtile: postea recipe arungias porci et liquefac: et impone puluerem et fiat vnguentum cum quo vnge locum dolentem. Paralepsis viscerum est que causatur in visceribus. cura. Recipe hyrundines iuvenes: deinde excoria et viscera eorum bene mundentur: et imponantur viceversa: et hoc assari debet: et mundare et comedere per tres dies. Aliud recipe ter quantum ad manum potes capere de bacchis lauri viridibus et tantum de salvia: et decoque bene in bona ceruicia triticali: et bibe ieiuno stomacho. Periplemonia est apostema canalius pulmonis vel periplemonia est collectio circa pulmonem: fit autem de humore collectio in partibus pulmonis. Pleuresis est apostema calidum lacertorum seu panniculorum seu velaminum costarum. Et pleuresis a pleura costa dicitur: et inde tunc fiunt punctiones laterum. Cura: contra laterum punctiones excoquatur mel cum lacte caprino et madefac in illo panniculum: et hoc suppone lateri languenti et cessabunt punctiones. Prisis est humiditatis consumptio quando consumitur corpus et ericatur: ita quilibet exiccatus potest dici priscus: et febris ethica idem est. Cura. Recipe rosam et polipodii et coque cum vino bene: et bibe sero et mane. Profluuium est immoderata menstruum emissio. Cura: stercus gatti cum refina et rosa suppositum profluuium mulieris reprimit et cessare facit. Polipus est superflua in naribus caro ex grossis et viscosis humoribus facta. Bolismus est infirmitas per quam homo semper continue comedere appetit et tamen saturari aliquo cibo non potest. Si vero saturatur statim euomit more canino: et post hoc statim esurit ut prius et talis infirmitas interdum prouenit ex frigore magno: et tunc parum fit. Si vero prouenit ex frigore nimio tunc semper lingua siccat: et multum bibere potest. Podagra est passio pedum cum dolore calcanei et pollicis. Cura. fricetur dolor sepe cum testiculis vulpinis: et adeps vulpis idem facit et cum pelle eius inuoluatur.

Reuma

R

Suma est fluxus humoris a capite ad partes subiectas. Cura: Isopus torrefactus et calve capiti appositus multum valet. Ad idem due vene sub lingua aperiantur.

S

Lothomia et vertigo sunt visiones ventositates et sunt proprie passionis sensus corporis. Cura sume radicem ebuli et prius desicca et inde fac lixiu et frequenter caput lava.

Stupor est diminutio sensus et mentis.

Cura: vena in occipite tangat. Sternutatio est motus naturalis cerebri fortis et validus propter expulsionem nocivorum. Spasmus est egritudo nervorum contrahens nervum contra suam originem. Squinantia est apostema gutturis viam anhelitus impediens et cibi. Cura: due vene sub lingua minuantur.

Sincopis est defectus caloris naturalis vel est ablatio sensus in toto corpore secundum maiorem partem propter debilitatem cordis. Singultus est quasi spasmus stomachi repleti aut inani ab humore aliquo viciati propter expulsionem nocivorum. Cura aliquid inopinatum et anxium inopinatum et subito patienti nuntiandum est et cessabit. Stranguria interpretatur guttatim urine emissio. Cura: thus cum pulegio coquatur in vino et bibat in balneo. Satiriasis est continua erectio virge cum appetitu ad coitum. Cura: super renes ventosas pone et extrahere sanguinem. Suffocatio matricis est ascensus matricis ad superiora propter humores corruptos. Cura: testiculi vulpis in oleo veteri cocti et posarum mulieribus impositum curat matricem suffocata. Sciatica est passio scie. i. anche unde homines cogunt claudicare. Serpigo est quedam species scabiei.

Scurria est quando urina ex se insensibiliter emittitur.

T

Stagnus est maior contractio nervorum a ceruice usque ad dorsum. Thenasmon est appetitus et voluntas nimia egerendi cum modico aut nullo effectu. Tussis est violenta

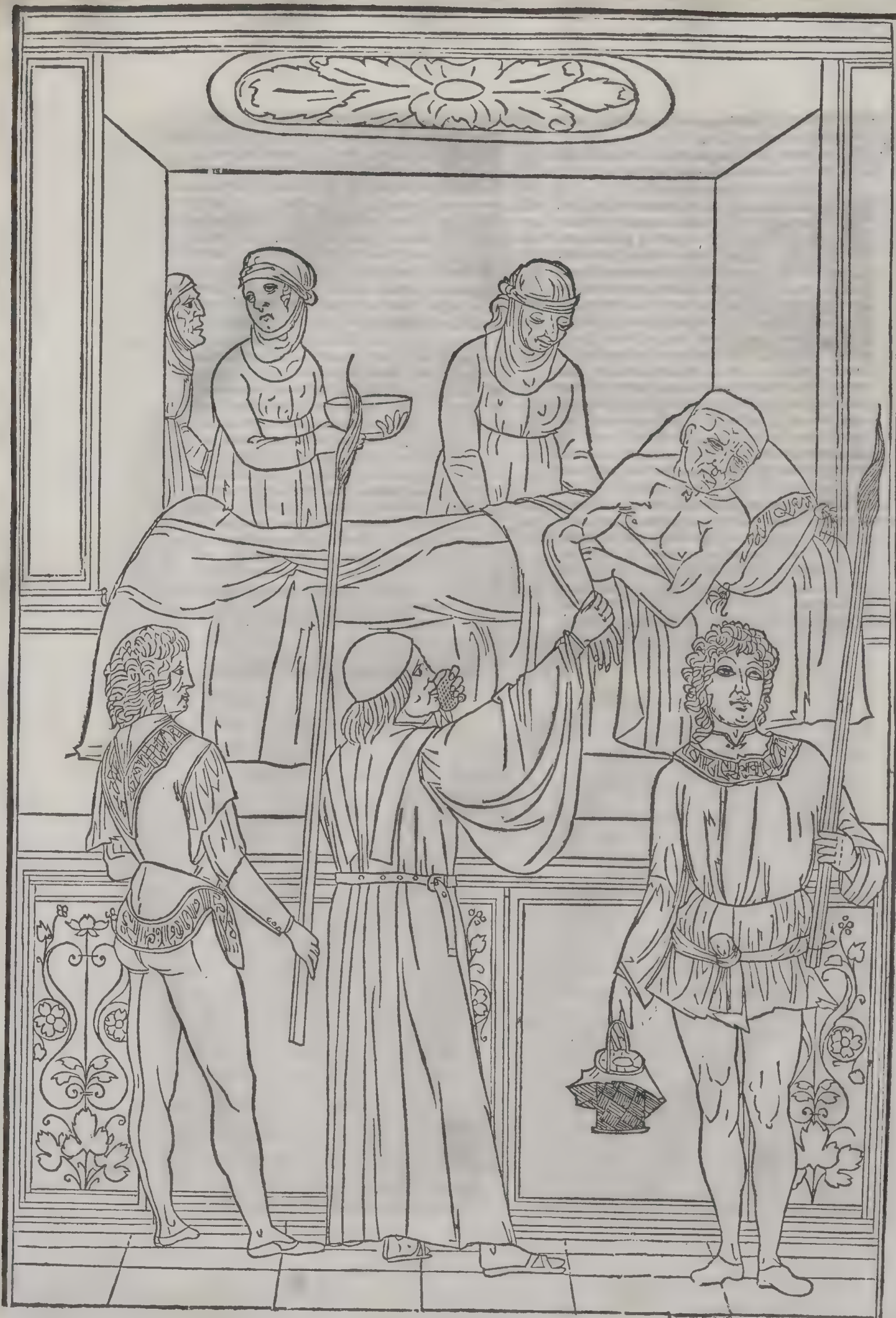
commotio spiritualis virtutis ad expellendum superfluitatem in spiritualibus. Tumor testiculorum est quando testiculi tumescunt. Tortiones venarum causantur ex ventositate.

V

Enenum est materia subtilis aquosa horribilissime qualitatis a tota substantia premeus corpus humanum. Uiscerana est infirmitas per quam homo cruorem emittit per posteriores.

Ulceratio lingue fit quando ulcera seu pustule in lingua generantur. Vertigo est infirmitas capitis. Cura: omni hora dum vacas dormire recipe tres guttas urine et pone ad nares probatum est: quod multum valet. Fetor oris fit multipliciter aliquando evenit ex putrefactione dentium. Aliquando ex putrefactione intestinorum: et alio modo fetidus anhelitus appellatur.

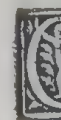
Cura: si fit ex putrefactione dentium vel oris: tunc debes lavare os quanto melius potes et cessabit fetor oris. Post hoc recipe hanc medicinam videlicet duos lothones vitrioli albi et mellis quattuor lothones premittus contunde vitriolum bene: post hoc commisce cum melle et unge cum eodem gingivas bene una cum dentibus. Si autem fuerit fetor ex stomacho: recipe pillulas aureas unum quent: et da patienti: et similiter deficiet esula cum vino calido: et post hoc dentur ei isti pulveres: cinamomum: garofili: piper: ciminum: agrestes: et crocum: cuiuslibet unum loth. hec omnia simul contunde: et da ei manducare et sanabitur a fetore.

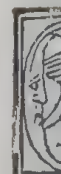
Et Loh
signa
Et In
Incip
ne fat

nutra
men
dispo
ego
mo p
uatio
qui v

qo o
gen
mul

no n
remo
ad m
mi n
est f
Pri
idu
mor

z L
trial
stio
ti tr
tale
me
ra c
pti
lib
tem
ta
re
pe
no

Consilium clarissimi doctoris dominini Petri de talsignano pro peste evitanda.

In nomine Jesu Christi mundi creatoris Amen. Incipit tractatus de observanda vita pro preservatione sanitatis tempore pestilentie.

Um omne animal p instinctus nature conetur defendere corpus suum: z prolongare vitam. Homo maxie q prevalet oibus alijs aialibus p rationem z intellectum gbus dotatus est: dz se fatigare ad prolongationem z cōservationem suū ipsius. Ad hoc vt ipse possit operari aliquem fructum virtutis. Qui sit nutrimentū sibi z illis q sequunt politice. Et ideo clementissime domine q digne appellaris pūssimus: sum dispositus reducere hunc tractatū in tali forma. Quez ego Petrus de talsignano phiscus mandate serenissimi pncipe Saleazo comite virtutū ad hec vt fiat pseruatio tue vite que nō solū est vtilis tibi: sed etiam illis qui viuunt sub tua saluberrima fronde compilati.

Primum capitulum.

Alienus in libro de ingenio sanitatis primo circa finem dicit: q nos decet nō habere negligentia in cōplemento ipsius sanitatis: iō est magne pfectionis in isto tpe habere aliqō cōsiliū cōtra vires pestilenciales demonstrando ingenii maxime illoz a gbus dependet salus z vtilitas multarum gentium que virtuose recte ab illis sunt.

De rebus demonstrandis in hoc opere.

Quattuor sunt enim res principaliter demonstrande: z prima est quot sunt cause pestilenciales: z que res sit pestilentia: z que sunt infirmitates pestilenciales. Secūda est regimen prouidendo preservatione q scilicet regimen reperitur circa sex res nō naturales: z circa aliquas medicinas. Tertia est in remouendo aliquas qōnes que cōiter sunt. Quarta ē ad manifestandū regimen curationis illoz q sunt infirmi morbo pestilentiali. Ad declarationem prime pris est sciendū q ad pestilentiam cōcurrunt quattuor res. Prima est dispositio infirmi. Secūda est fortitudo rei iducentis infirmitatē. Tertia est contactus. Quarta est mora que est iductiua magni nocuenti tpe pestifero.

De dispositione infirmi.

Quantum ad primam causam dispositionis infirmi: dico q ipsa est principalissima causa corruptionis z infirmitatis: qz operatio nes rerum actiuarum nō possunt generare se nisi in rebus aptis z dispositis ad recipiendū ipsaz actionū: vt dicit Aris. q. de aia. z Sal. in li. de differentijs febrilium: caplo de febre pestilentiali: q nullū agens iducit effectū aliqū nisi ex dispositione passi. z Auicenna. iij. cas. sen. primo capi. quarti tractatus: dicit q corpora disposita ad recipiendum talem actionem sunt vtentes nimio coitu z nimium comedentes: z habentes poros latos: z similiter corpora que sunt consimilis qualitatis qualitati aeris corrupti vt sunt corpora repleta superfluitatibus. Et iō Sal. lib. i. cap. v. de differentijs febrilium dicit: q est necesse tempore pestis desiccare corpora humida: z ea desiccata pseruare: z illos q supfluitatibus sūt repleti euacuare: z oppilationes apire: z pax iferus dicit: q ille q temperate exercet corpus suū z cibis tempatis vtit oino nō est passibilis: qz i eo nō est dispositio infirmitatis.

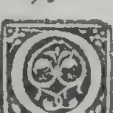
De fortitudine agentis.

Secunda causa est fortitudo agentis: qz aer in ista actione dī operans: z duplici de cā pōt dici operans. Pria qz corpora passibilia debite applicant ipsi: z indebite tangit nos intus: z extra p introitū porozū.

Tertia est cōtactus: qz in isto tempore est mala aeris pprietas nō solū p qualitatem: sed p opationem modi suppositi: z ista causa est fortior prima. Quia vbi materia reperitur disposita inducitur effectus. vbi autem non est disposita ad talem effectum introducendum non: vt habet viij. phi. z a Salieno primo de interioribus.

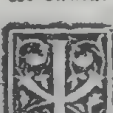

Quarta est morari in loco pestilencioso qz aer cōtinuo dimittit de sua mala pprietas: z sic disponit corpora ad corruptionem.

Uia aer nos cōseruat est videndum de causis pprietas pestilentie. Et dico q cause sunt duplices. pma est vniuersalis z remota: que est dispositio adueniens a formis z imaginibus celi. Quo habent necessario illud cuius aduentus a medico ignoratur.

Que dispositiōes faciūt corrumpere aquam: z adhuc produciūt corruptiōes putrefacientes in visceribus terre: z istud maxie aduenit p eclipsiz solis z lune: z coniunctiōe planetaz. Presertiz de saturno z marte cum stellis fixis: vel p coadunationē illaz stellaz in signo hūano: z pprie qz habuit in domo: vel p revolutiones anni in vndantiz fm q dicitur Petrus de Abano in ptilio suo differentia nonagesimatertia. Alie sūt cāe p ticularares que sunt vapores corrupti permixti cum aere vsqz ad minimas partes: leuati a terra putrida: vt est quando aperiuntur cauerne vel clausure aeris: vel quando alique res sunt posite in aqua: vt linum canepa: z similes res: vel vt sunt corpora mortua nō sepulta: vel arbor male pprietas: vt nux: ficus z similes res. Possent assignari alie cause quas obmitto breuitatis causa.

Deo dico q pestilentia est vna mutatio facta in aere: z talis mutatio pōt esse duplex. Primo in qualitate. Secūdo in substantia. De primo quando aer efficitur rabidus sine aliqua pma qualitati firmiter cāndaz. Que hñt in tantū exicare mentes hoium q z generationes z vita corrumpunt: vt accidit illis athenaz. Sicut a Salieno habetur pmo de differentijs febrilium: de hoc tamē hic sermo nō est. Secūda est mutatio in substantia propter cōmixtionē vaporū corruptoz ad minimas pres ipsius aeris: vñ totū aggregatū dicit corruptū ex mala pprietas respectu generatiōis humane. Et ista mutatio dicitur esse in substantia: non qz solum sit in substantia: sed in qualitate: scilicet q aliquando aliqua mutatio sit in qualitate: z sit parua: tamen etiam est in substantia: qz ista mala pprietas sequitur odio substantiam accidentis illius aeris: z ista est de qua loquitur. Et vt pōt cōprehendi p supradictas auctoritates: z modo isto pōt diffiniri.

Pestilentia est putrefactio que aduenit aeri similis putredini aque que balneat putridum. Certe aer sic ingrossatur: z corrumpitur ex puluere istorum vaporum maloz permixtorum: sicut corrumpitur aqua p ap positionem lini vel eius simile.

Que sint infirmitates pestilenciales.

Dico

Ico ergo q̄ ifirmitates pestilētiales sunt du-
plices. s. particulares: z cōes. Particulares
sūt q̄ nō vñomet tpe adueniūt multis. Et ta-
les adueniūt p̄ administrationē sex rez nō
naturaliū in qbus hoies idifferēter peccāt:
vel adueniunt plus q̄ alteri. Et istud est qñ

aduenit carbūculus vel qñ affligūt vñū: z nō multos
stantes i bona dispositiōe. Cōis est duplex. Et iō vnus
est vsus: vel cognoscit in vna regiōe vel ciuitate: vel ap-
pellat. Endimiācus quasi veniēs ex latere dextro: z ē
maxie pp̄ aquā illius loci vel ventū vt appet i aliqbus
ciuitatibus vel locis in qbus generant. Botia sub men-
to z i alijs locis tumefiunt crura. Quā ponit Salienus
in. viij. de iterioribus q̄ nūq̄ vidit talē ifirmitatē sicut
ptinet in libro de aere z aqua. S3 de p̄dictis hīc nō lo-
quit. Alia est ifirmitas pestilētiales cōis: z ppe d̄ epi-
dimialis ab epi qd̄ est supra: z alia qd̄ est supra alias.
Que sic diffinit ifirmitas epidimialis est facta subito
z in vno momēto tēporis. Cōis multitudine hoīz: qz
nūali epidimīa egritudines appent diuerse. Nā aliq-
bus insunt carbūculi cū febre: aliqbus disinterie: aliq-
bus glādule: vel apostemata: aliqñ variole: aliqñ mor-
bili: z appellat subita ad differentiā epidimialis q̄ ve-
nit paulati. Qis alie sūt posite ppe ad d̄fīā febris pesti-
lētialis: z illd̄ sufficiat p̄ pmo caplo p̄sentis tractatus.

¶ Secundum capitulum in quo conti-
netur regimen curatiuum.

Icto de p̄mo restat dicere de secūdo v3 d̄ re-
gimine. Et istud d3 fieri circa sex res nō na-
turales: z aliquas medicinales. Regulari-
ter opando p̄ inq̄siōe istaz rez est sciēdū
q̄ meo visu hoies deficiunt tribus modis.

P̄mo mō p̄ viam olfatiōis venenose q̄ ag-
gredit̄ membra p̄ncipalia. s. cor: cerebz: z epar. Et isti
moriunt cū signo pestilētialem. v3 p̄ iflationē: glandulaz
in emūctorijs illoz membrorū p̄ncipaliū. Et tñ qñ cor
offendit signū appet sub assellis. Et qñ cerebrum post
aures. Et qñ epar in iguibus. s. dextro. Et qñ in splene
in iguine sinistro. Et adhuc adueniūt carbūculi i alijs
p̄ribus corporis. Et istud cōueniunt quando est maior
putrefactio z adustio humorum ad itra corpus quos
natura in quantum potest conat̄ expellere. Ideo quan-
do apparent carbūculi iuxta membra p̄ncipalia: vt
est in pectore indicant peius: quia est signum q̄ tales
humores sunt adusti: z putrefacti circa regiones cor-
dis. Secundario est per viam suffocationis naturalis
caloris facte a causa humida z aquosa putrefactibili.
Et certe nos videmus z vidimus humiditates coadu-
nari in nostris corporibus p̄sertim in capite p̄ quas
sunt apostemata in gula: que appellantur squinantie:
z ex illis moriuntur. Aliquando descendunt multi ca-
tarri qui subito suffocant homines. Aliquando gene-
rantur multe surditates: z grauedines capitis. Et col-
ligationes oculorum: generantur etiam multe pigratie.
Multas paraleres: z aposteres: z epilenie: que in p̄-
senti florentie regnat. Tertia quia vermes generati
ex malis humoribus per putredinem illoz veniunt
ad partes superiores corporis: z ibi faciunt lesionem
mordendo intantum q̄ corpora sincopizant: nihilomi-
nus recuperatur: z si non subito auxiliantur moriun-
tur: ita per dolorem sicut per fumos venenosos eleua-
tos ab illis qui corrumpunt z resoluunt spiritus: istis
talibus modis z alijs q̄ reducuntur ad istos est contra
operandum per actus p̄uifusos: qui continentur in
sex rebus non naturalibus. que sunt aer: cibus: po-
tus: sōnus: z vigilia: motus: z ges: ianitiō z repletio. Et

accidētia aie d̄ qbus de p̄ticulari ē vidēdū: z p̄ d̄ aere.

¶ De signis quando aer est pestilentiatus.

Tunc aer efficitur pestilētialem qñ vermes z
reptilia apparent vel variole que res cōter
p̄cedunt sine morbo pestilētialem. Tunc gli-
bet d3 rectificare aerez vel ire in loco in quo
non apparent signa ista. Et securius est ire vbi nō sint
nec in p̄terito fuerint. Causa est qz reliquie que reman-
serunt post epidimiam habent corrumpere illos qui se
transferunt ad illū locū: sicut fermentum qd̄ circūdat
a farina: h3 disponere farinam ad fermentationem: ita
z aer iam pestilentiatus habet dispōdere corpora: iō nō
est reuertendum ad loca in qbus fuerunt epidimīa. vel
pestilētie. imo est insistendum in omnibus locis circa
rectificationem aeris.

¶ De rectificatione aeris.

Irea rectificationem aeris. Primo inquan-
tū possumus est exiccandus ipse aer in do-
mibus que inhabitātur. s. cum igne facto ex
lignis quercus: vel fermentoz bene siccoz
lauri: myrtilli: iunipis: z alioz odoriferuz li-
gnorū. Suffumigetur camera mane z sero
cū mastice: ture: z myrra: terbetina: sandaraca: cipres-
so: squinato: sauina: acoro: z similibus. Aspergat do-
mus: z maxime camera cum aceto vini odoriferi: z aq̄
rosata. Et cum multis citris suspēsis pro camera z fer-
re in manu z olfacere pomū laudani cuius hec pmix-
tio. recipe laudani. s. i. been albi z rubei. ro. ru. ana. 3. ij.
storacis liquide. 3. ij. mirre folioz mente. Sariofolorū:
ana. 3. i. camphore. 3. i. misceantur z incorporentur cum
aq̄ rosata z succo buglosse z mellisse z fiat pomum.

¶ De regimine cibi z potus.

Ibus d3 esse talis substantie. Panis recēs
vnius vel duorum dierum z bene fermē-
tatus vel de spelta munda a cortice. Confe-
ctus cum puluere anisorum z sale bene co-
ctus. Potus vinum album clarum z poli-
um ex medio sapore: nec rubeū: nec fumo-
sum: vt spirit⁹ z humores non calefiant: nec nimis par-
uum. Sed si possibile est vinum vetus: qz magis depu-
ratū est: magis d̄ficcat z minus recedit ab aquositate.
Et d3 vinum inaquari cum aqua cocta z plus in esta-
te q̄ in hyeme est bibendum. Et nota q̄ potare aliquā
tulum vini maluatici ante q̄ homo domuz ereat: vt al-
terius vini potentis est vtile: qz multi sumi exiccant: z
spūs p̄fortant z corroborantur. Et aq̄ que decoquit̄ de
bet esse curfua: ex loco petroso: vel bñ arenoso: vel ex
fonte claro. Et sapor d3 intendere ad dulcedinem.

¶ De regimine saporum.

Et sciendum q̄ oēs sapes debent esse ex
limonibus vel ex arancijs vel granatis ace-
tosis permixti cum istis aromatibus: quartū
hec est descriptio. Recipe cinamomi boni z
electi: zimziberis gariofilorum. ana. 3. s. Been albi z ru-
bei. 3. s. corralloz alboz z rubeoz. ana. 3. i. cardamo-
mi. 3. ij. croci. 3. s. zuchari albi ad pondus omnium. Et
fiat puluis subtilissimus cribelatus per siricum. Et mi-
nor q̄titas sumatur in hyeme q̄ in estate. Si non est
aliquod impediens: vt est frigiditas stomachi. Cōmu-
niter est vti arancijs: granatis z citris. Et de semine il-
lorum qui habent singularem p̄prietatem in isto omni
mode recipiantur: vel in forma trazeē vel in decoctio-
ne carniū: vel aliquo alio modo nisi pateretur lesio-
nem calculi. Vbi continue est necessitas q̄ vie sint la-
te z aperte.

¶ De aceto.

Semper

Semp est bonū vti aceto nisi sit spediens: z
ficere cū eo saporē. Preter q̄ in strictu-
ra pectoris: alias frigiditate stomachi. Sz
acētū debet esse boni vini albi: vt esset mal-
uatici vel rubore zc.

De quo dz esse ferculum.

Ferculū dz ē expelta: mileo: riso lentibus
remota p̄ma aqua: panici panis elixatus:
broditū ciceris rubei cū cortice. Radices
feniculi: apij: ferculū cōfectū ex ovo est bo-
nū. Paste malum est. Et oia alia fercula
cōia: exceptis istis. ferculū spinaciozum
petrosilij boraginis scolopendrie: z habentia singu-
larē virtutē. Ruta: marubium: isopus: z scabiosa zc.

De capparibus z fructibus vtendis.

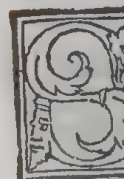
Capparīs p̄diti cū aceto maxime in p̄ncipio
cene. Supponendo aliqd ex aromatibus p̄-
dictis maxie in hyeme. Sepe comedēdo cū
aceto imodica q̄titate est vtile. Nam gene-
rat humore corrodentē venenū: fm Auicennā. q̄. cañ.
oia alia agrumina sunt enitanda. Oua cocta i prunis:
vel in aqua remoto albumine sunt valde vtilia. Pisces
omnes sunt enitandi pp humiditatem suam: z prefer-
tim illos q̄ hnt squamas magnas. Et ita anguille pōt
vti aliquibus vicibus: p̄uis piscib⁹ fluminis vel lacualis
vel maris. Sz est bene squamandus: z eijciendo inte-
riora: postea abluerē z fricare cū anis: z aceto: z assa-
ri: z nō frirari cū oleo: z comedant cū aromatibus su-
pradictis. Et in hyeme in maiori quantitate q̄ in alijs
temporibus. Post comestione pisciū vinū potest potens. Et
simul cū comestione comedere aliquas nuces auelanas:
vel amigdalas. Lac enitare dz pp suā citā corruptiōez.
Sz post assumptionē omniū ciboz z potū pōt sumi
aliquatū casē qz p̄fortat virtutē digestiua. fructus
oēs sunt mali: q̄uis loco fructū est bonū sumere post
cibū coriandros p̄fectos: z est multū vtile vt corinet
q̄. cañ. Nota q̄ in p̄ncipio prandij est bonū comedere
tria folia rute: duos ficus siccos: z vnā nucē insimul:
z est medicina specialis cōtra pestilentia: z cōtra quo-
libet venenū. Intantum q̄ illi q̄ timent toxicari debe-
rent valde vti.

De repletionē z imbanditionum diuersitatibus.

Dico. n. q̄ glibet caueat sibi a nimia comestio-
ne z potu. Sz dz vti paucō cibo respectu so-
liti: z sic ē potu: qz supfluitates multiplican-
tur pp nimia comestione z potū. Diuersita-
tes ibanditionū sunt male ideo glibet hz cōtentari de
vna imbanditione. Et si plures preparant comedat de
illa sufficienter que melius potest digeri. Euacuatio est
prouocanda: z beneficiū ventris: si natura p se nō ope-
ratur v3 cum supposito: cristerijs: vel pillulis: cuius
descriptionem inferius dicā vie yriales teneant aper-
te cū diureticis: z poti cum fricationibus factis stoma-
cho ieiuno: purgationes cerebri debent procurari per
nares: vel per palatum: z est euacuandum corpus ab
omni superfluitate quantum possibile est.

De fleubotomia.

Sanguis in corpore fuerit vincens erit flo-
botomandus vt declinet ab oimoda cōple-
xiōe. Et vniuersaliter vsus diminuēdi istis
temporibus est vtilis: si semel in mense z
par in vice. Et vbi aut aliq̄ hūiores sint vin-
centes: scilicet melancolia per vias adustio-
nis. vel colera admixta sanguini est intendendū circa
ipsorum exiccationem. i. circa euacuationem: z si esset
corpus non sanum non esset intendendū cum euacua-

tionibus. Sed abstineat se a rebus supradictis.

De somno z vigilia.

Cauendū est a nimia dormitiōe maxie d̄ die:
nec etiam post cibū imediate: si non est com-
pleta vel mediata prima digestio: nec est bo-
nū dormire supinus. Sed in primo somno
supra latus dextrum: per duas horas: dein-
de supra sinistrum: postea reuertere supra dextrū. Ul-
timo somnus sit cū capite bene eleuato: z sit bene coop-
tus: bonū est vigilare p̄ duas aut tres horas post cibū.

De motu z quiete.

Auendū est q̄ actualis est epidimia a for-
ti exercitio z maxie in aere detecto. Sed si
fiat aliqd exercitium fiat in aere nō aperto
stomacho ieiuno. Et ante q̄ veniat actualis
epidimia: fatiget corpus suū: qz tunc ma-
gis laudatur exercitium q̄ quies.

De accidentibus anime.

Adre: tristitia: z timore: sollicitudine cogita-
tione cauendum est: sed congaudendum est.
z delectandum: cū somno: cantu: historijs:
z his similibus.

De coitu carnali

Abstinendū est ab actu coitus: z si non in to-
tum pro maiori parte. Et ideo tunc non est
bonum vxorem ducere: nec nouum matrimo-
nium procurare. Similiter z politice con-
uersationes: z maxime illi qui sunt corrupti: vel magis
apti corruptioni.

**De medicinis istis tempori-
bus preparandis.**

Ex sunt medicine preparande. Prima
est administratio pillularum positarum ab
Auicenna. iij. cañ. capitulo de preseruatō-
re a pestilentia cuius descriptio hec est.
Recipe aloes epatici. 3. ij. myrre croci añ.
3. i. conficiantur cum succo mente z fiant in
forma ciceris. Et assumatur omni die vna in mane an-
te cibum: z habent resoluerē z desiccare prohibendo
putredinem. Ea si ille qui assumit esset aptus inflam-
mationi tempore estiuo addatur. 3. i. terre sigillate z re-
formentur cum aqua rosata: sed in alijs temporibus fi-
at vt dictum est.

De tyriaca.

Scunda est assumptio tyriace bene ferme-
tate ex decem annis in hac regione d̄ qua
habet sumi in omni hebdomada. 3. i. in esta-
te cum aqua rosacea. In hyeme cum bono
vino odorisero: vel sumatur cum succo ro-
sato vel aqua citri: z ante cibum per sex horas
stomacho ieiuno: z ab omni repletionē remoto.

De mitridato.

Tertia medicina est mitridatum: z in quo
libet casu plus q̄ tyriaca z in qualibet se-
primana sumatur. 3. i. z quinqz hore iei-
nare. Et debet sumi stomacho ieiuno: z
ab omni repletionē remoto: z sit ferme-
tatum ad minus per vnum annum.

De coriandris.

Carta medicina est assumptio coriandro-
rum confectorum de mane. Ex quibus su-
matur coclear vnum. Deinde sumatur ter-
tia pars vnius ciati vini odoriseri. Simili-
ter assumptio zuccari rosati tempore z ho-
ra magni vsus.

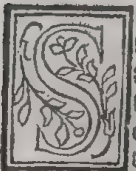
Contra vermes.

Quinta

Quinta medicina est contra vermes: et dico
quod illi qui sunt dispositi ad generationem
vermium: sumant omni mane vnum cia-
thum vini in quo bullitum sit absinthium vi-
scum ad consummationem tertie partis de-
coctionis.

Sexta medicina preparatoria videlicet
syrupus auctorum.

Sexta medicina et ultima est syrupus hic de-
scriptus ab auctoribus vicibus sum exper-
tus eo: quod reddit corpus mundum a superflui-
tibus et persequens desiccatur: confortando cor-
dibus: et epas: et oia alia membra. Et qua-
ritas que huius sumi in vice est. *3. i. 5.* Cui hec de-
scriptio. Recipe corticis citri: radices capparis: berbe-
ris: sandalorum vtriusque spodi: ana. *3. ij.* gariofilate: bu-
glose: mellisse: boragini: cicoree: ana. *3. i.* acetose epatice
marubij: ana. *3. 5.* lactuce silvestris. *3. ij.* seminum coium:
violaz: ana. *3. i.* tinij: epitunij: fene: polipodij: an. *3. i.* fuci
absinthij: fuci sumi terre: fuci chebulor: ana. *3. i.* diagre-
dij. *3. ij.* zuccari albi libras duas. et fiat syrupus et aceto
seu cu aceto fuci citonior: quod sufficit et vtere eo etc.

De modo sumendi has sex medicinas.

Modus administrandi harum sex medicinarum
est talis. In prima die sumas syrupus: in pulsu
aue marie. *3. i.* aurore et supra dormiat per vnam
vel duas horas. Secundo die capiat. *3. i.* tyria-
ce. tertia die capiat coctlear vnum coriandrorum. Quarta
die decoctiones contra vermes. Quinta die. *3. i.* pillularum
supradictarum. Sexta die gescat. Septima die capiat ali-
quod predictorum. Et non est malum si omni ebdomada ca-
piatur. *3. i.* illarum pillularum. Et illa die quo capiuntur
pillule non capiatur aliquod predictorum.

Capitulum tertium in quo mouentur quedam dubia.

Primum dubium est. Cum omnia inferiora
regantur et gubernentur per superiora ma-
xime per solem et lunam: ut patet primo me-
teorum. Et cum necessario iste mundus
inferior sit continue subiectus impressionibus superio-
ris mundi: ut omnis virtus inferioris gubernetur per
superiorem. Qualiter he cause superiores possunt esse
cause inferiorum causarum. Ad quod respondetur.
Nam res superiores semper intendunt conseruationem
inferiorum: ut habetur a philosopho primo me-
teorum. Sed per accidens aliquando sunt cause cor-
ruptionis et mortis: quia mouentur in suis circuitibus per
varios et diuersos motus et propter hoc habent diuer-
sas coniunctiones et aspectus. Quia de causa ipsarum
influencie super causas inferiores faciunt simul altera-
tionem: et hoc contingit quod illud quod debet conseruari
ab influentijs non conseruatur. Sed disponitur ad cor-
ruptionem per tales influencias alteratas ut patet.

Qualiter epidimia potest prouenire a pu-
trefactione aeris.

Secundum dubium est. Cum aer sit simplex
et putredo sit quoddam mixtum: nec aliud
quam indebita mixtio humidi cum secco. Qua-
liter epidimia potest prouenire a putrefa-
ctione aeris est: quia aer est plenus ignis
ut Aristoteles. quinta particula problematum problemate.
xvij. Cui respondetur quod aer simplex non corrumpitur
in se. Sed per admixtionem vaporum terrenorum vel
aquosorum corrumpitur. Et quia ignis non habet
commixtionem alterius elementi non corrumpitur.
Sed omnia alia sic ut patet quarto meteororum.
Omne elementum corrumpitur preter ignis. Ergo

cum aer qui nos circumdat non sit purus neque simplex
ut ait Auicenna. primo casu. sen. ij. capitulo de aere. Nos
dicimus quod aer est quasi vna aqua maris vel lacune quod
tunc non sit purus neque simplex tamen potest corrumpi.
Et de isto non loquitur philosophus in preallega-
to problemate sed de puro aere in loco proprio.

Quare magis vno tempore causatur
pestis quam alio.

Eritium dubium est propter quid est quod epi-
dimia plus aduenit tempore estivo et autu-
nali quam alijs temporibus. Cum aer tunc sit
calidus et siccus: et per consequens remo-
tus a putrefactione. Ad quod sic respondetur: quod quin-
que sunt cause propter quas citius accidit in estate et in
autumno. Prima est quia aere existente subtiliato a ca-
litate precedenti est magis aptus recipere omnem
impressionem vaporum et fumorum mixtorum et con-
gregationem ipsorum. Quare sequitur quod citius et le-
uius causatur putredo. Secunda causa est quia calidi-
tas precedens que propter suam siccitatem prohibet
bit putredinem est nimis eleuata et adducta usque ad fi-
nem. Tertia causa est quod cum venti multiplicentur as-
portant secum malos vapores eleuatos ex malis locis
remanendo in aere causa corruptionis pestilentie.
Quarta causa est quia corpora pluribus superfluitati-
bus multiplicantur: et virtutes naturales sunt debili-
tate propter diuersitatem temporum resoluendum ca-
lorem naturalem per motum intrinsecum et extrinse-
cum. ut apparet in commento primo tertij pronosticorum.
Quinta causa est: quod tunc multi fructus sunt qui habent dispo-
nere corpora ad putrefactiones. propter nimiam visum eorum.

De aliquibus auiibus que tempore pestis
non habitant in aere epidimato.

Quartum dubium est propter quid est quod tem-
pore epidimie alique aues consueve habita-
re montes et volare in altum: habitant pla-
nicem: et volant iuxta terram: et sic e conuer-
so. De habitantibus planiciem: tunc tempo-
ris. Similiter alique serpentes: mures et similia. Re-
spondetur quod quando aer prius corrumpitur quam aqua pro-
pter formam celorum vel imaginum que habent de hoc
facere necessario. Aduentus quarum ignorat a medi-
co in quantum medicus: aues que volendo aufugire
corruptionem habitant montes et volant in altum et
veniunt ad planiciem et volant prope terram. Sed quoniam
in terra generatur corruptio: et putredo prius quam in ae-
re: tunc aues et serpentes assueti habitare illam planici-
em fugiunt putrefactionem et corruptionem terre: et va-
dunt ad montes et ibi habitant: et volant in altum quod
tunc possunt. Et aliquando apparent aues que rece-
dunt a montibus et veniunt ad planiciem. Et post ali-
quod tempus reuertuntur ad montes et dimittunt pla-
nicem. Causa est quod primo corruptio aduenit monti-
bus. Deinde per tractum temporis accidit in visceri-
bus terre: quod aer est subtilioris substantie et lenioris al-
terationis quam terra. Deinde per continuationem corru-
ptionis et alterationis: etiam fit in terra. Ideo epidimia
incipit primo in aere subtiliori et fortiori et citius agre-
ditur quam in grossiori et debiliore.

Que corpora citius offenduntur tpe epidimie.

Quintum dubium est. Que corpora citius
offenduntur tempore epidimie. An corpo-
ra que habent poros latos. An que habent
strictos vel frigida: seu calida: sicca: vel
humida. Ad euidenciam quinti: sexti oc-
taui. Est sciendum quod aliqua sunt corpora
que

que habent poros latos naturaliter: ut sunt calida et huiusmodi. Et aliqui habent poros strictos: ut sunt frigida et sicca. Adhuc aliqua sunt que habent repletionem: et oppilationem que reddunt poros strictos: et aliqua non habent oppilationem aliquam: et circa hec dico quod quatuor sunt notanda. Primo est quod corpora que habent poros strictos naturaliter que non sunt oppilata ut sunt melancolici: ut aliquae vetule: minus leduntur tunc temporis alijs corporibus. Quia remissa caliditas cordis et paucus aer per poros attrahitur: quod pori sunt stricti et ideo ille paucus aer paucio tempore retinetur: quod non sunt oppilati nec repleti. Etiam illi qui habent qualitates conditionales prohibentes corruptionem: ac putredinem: ut est frigiditas et siccitas. Secundo dico quod corpora que habent naturaliter poros latos et efficiuntur stricti per oppilationes: ut sunt corpora repleta quibus sunt robusta: nihilominus plus offenduntur in aere pestilentiali alijs corporibus. Ratio est quod multus aer est attractus ad intra sic per inspirationem et expirationem: et sic quod oppilata sunt longo tempore retinentur: et non sit depressio illoz ab aere. et adhuc sumi capinosi non purgantur. et quod habent qualitates conditionales conformes huic corruptioni: vide licet caliditatem et humiditatem: et prohibetur debita transpiratio que est causa corruptionis. Tertio dico quod illi qui habent poros naturaliter strictos et oppilatos minus offenduntur quam corpora plus dicta et omnibus alijs ab his magis leduntur. Prima pars est manifesta per rationem primi dicti: et per rationes que dicuntur in quarto dicto. Quarto dico quod corpora que habent poros latos naturaliter et sunt oppilata magis offenduntur quam corpora dicta in primo dicto. Sed minus quam corpora dicta in secundo. et tertio dicto. Ideo prime partes sunt manifeste per rationes primi dicti et est manifesta ratio secundi dicti: sed tertia pars sic probatur: quod corpora tertii dicti habent oppilationes per quas prohibetur transpiratio: ergo fit corruptio propius calidi: et interceptio caliditatis medie est epidemialis: et ideo leviter intrant epidemias. Quinta ratio est in corpore tertii dicti. Aer est attractus et retentus longo tempore et spatio et virtus que habet contra operari est debilis: ergo generatur putrefactio in talibus corporibus: sufficiant ergo iste rationes contra aliquos. Quibus de causis est manifestus quod corpora calida et humida que habent poros naturaliter latos et oppilatos magis offenduntur. Postea ista que habent naturaliter strictos: et adhuc oppilatos sunt magis offensa. Ultimo illa que habent strictos et non oppilatos sunt offensa.

Qualiter aliqua corpora in epidemia moriuntur: et aliqua non.

Sextum dubium est propter quod est quod aliquod corpus in epidemia moriuntur et aliquid non. Cum cause sunt universales: et quare unus moritur in una familia: aliquid vero non: et aliquid moriuntur in una domo: et vicini non. Aliquid in una contraria: et in alia non. Respondetur quod propter diversitatem infirmorum complexionum et compositionum naturalium et actualium repleta in illis. et ideo propter diversitatem causarum agentium que adveniunt per diversitates et aspectus. Residuum invenies in rationibus none questionis.

Quare in pueri homines et non boves moriuntur.

Septimum dubium est: quare in pueri homines et non boves moriuntur: et in anno preterito moriebantur boves et non homines. Respondetur quod istud accidit per rationes proprietatis singularis que tunc adheret aeri propter quam proprietates generatur putredo in corporibus hominum: et non bovum: et ita anno preterito poterat esse una proprietates singularis in aere

que habebat respectum supra boves et non homines.

Quare iuvenes robusti et fortes moriuntur antiqui vero non.

Etiam dubium est propter quod robusti ac fortes moriuntur. Antiqui vero non. Est dicendum quod antiqui sunt sine oppilatione siue possunt esse cum suis poris strictis naturaliter et non oppilatis. Iuvenes fortes et robusti habent poros naturaliter latos et oppilatos. Iam citius corrumpuntur et moriuntur ex ista pestilentia: quod in iuvenilibus plus de humiditatibus et superfluitatibus abundat que de minutio caloris naturali habent causare oppilationes. et in pueris abundat humiditas: et regimen inordinatum que res faciunt oppilationes.

Quare moniales et incarcerati non moriuntur.

Nonum dubium est propter quod moniales et incarcerati non moriuntur: et aliquid omnes moriuntur: et aliquid non. Respondetur sic quod illi qui habitant aerem cooptum: et non fatigant se in aere detestato: nec habitant cum aliquo qui habeat ipsum corrumpere magis conservantur. Sed aliquis vel aliqua ipsa corrumpat contra omnes se corrumpunt: quod omnes simul cohabitant: et vivunt et anhelant et videntur regimine et aere particulari: et per rationem participationum aspectus unius loci: quod monasterium potest esse edificatum sub tali ascendente quod in uno tempore aer illius loci est magis corruptus quam aer alterius loci. Ideo quod unus moritur in una habitatione: aliquid debent recedere tanto citius quanto sunt generati ex uno patre. Quia sepe filii sapiunt naturam patris. Ideo si unus infirmatur aliquid sunt dispositi ad infirmitatem. Nihilominus aliquando contingit quod unus moritur in una familia: et non omnes propter dispositiones participationum repertarum in illo: et non in alijs: istud sepe advenit in una contraria: non in alijs: ista dico de civitatibus.

Quare patientes podagras non moriuntur.

Decimum dubium est: propter quod est quod patientes podagras non moriuntur istis temporibus. Respondetur quod in podagris sunt pauci humores ac oppilationes: ob quas cum humores pravi discedunt ad extrema: et extrinseca et ibi generat podagra: ideo non sunt dispositi ad se infirmandum.

Quare epidemia venit ut plurimum post guerras.

Vndecimum dubium est propter quod est quod epidemia ut plurimum venit post guerras et post famem et cetera. Respondetur quod tempore guerrarum regimen est inordinatum. Ob quam cum generantur pravi humores in corporibus dispositis ad corruptionem. Ac etiam propter superiora que disponunt sepe guerras et sepe disponunt ad pestilentiam: necnon post caritatem veniunt pestilentie: quod tempore fertilitatis corpora nimis replentur ob quam cum generantur oppilationes. Deinde corruptiones: hoc sufficiat de tertio capitulo et cetera.

Capitulum quartum de modo curativo.

Nunc sequitur quartum capitulum. In quo tractatur de actu curativo. Cuius intentio est triplex. Prima est circa virtutem. Secunda circa febrem. Tertia circa animam. Primo circa primam intentionem est sciendum quod in febricitantibus apparet virtus multum debilitata: et istud accidit: quod spiritus maxime resolvuntur: ac et complexionem membrorum principalium sunt alterate: et maxime complexio cordis ab humoribus venenosis: qui quando corrumpuntur a forma specifica: et alia membra principalia: ideo insistendum est in dando cibos copiose boni et magni nutrimenti qui leviter digerantur: quod leviter possint digerere: et spiritus multiplicari ut sunt fassiani: pulli: et perdicis: et similia. Conducanturque tales cibi cum aceto: agresta: su-

eo maloz rancioz: limonũ: vino maligranati: z simili-
bus que hñt phibere corruptione ifirmi. Lapiant etiaz
tales cibi: vltra appetitũ: qz vt plurimũ in talibus defi-
cit appetitus: z minus qz tempore sanitatis. est et vtẽ-
dum pfectionibus: electuarijs: aquis: z pulueribus: ac
etiam alijs cordialibus que cõiter ponuntur ab aucto-
ribus. Ab extra sunt membra confortanda principalia
nõ dimittẽdo. s. cor: cerebz: z epar. Etia alia membra
vt stomachus: renes: z maxime confortetur membrũ
in quo est talis humor venenosus: z istud fiat cũ medi-
cinis appropriatis membris confortandis. Aer camere
sic rectificetur pro illis qui stãt in camera: sicut p egro
aspergendo cũ ramis z frondulis: z rosis madefactis
in aceto cũ sandalis cũ psumigys ex myrra: thure filo
aloe: storacem: z similibus. Ponendo lintbeamina ma-
defacta in aceto cum cortinis: z sepe renouando: etiaz
muri camere aspergantur sepe aqua z aceto: z sint sup
lecto z banchis multi citri z c.

De corpis euacuatione z de clisteri faciendo.

Secunda intentio est marie in deficcando:
z euacuando corpus: cum flebotomia: vel
solutione ventris. Quia si mã vincẽs fue-
rit sanguinea incontinenti est incipiendũ
a flebotomia. In quo e apha. Ad hoc vt hu-
mor venenosus nõ spargatur per diuersas
ptes corpis et pñtente vtute copiosa fiat flebotomia
z si mã vincens sit alia a sanguine: put colerica vñ me-
lancolica est euacuanda cũ solutio appropriato illi: z
si illa materia fuerit sanguinea et alijs humoribz super
abundantibus. In primis fiat flebotomia. Consequen-
ter deficcantur humores eradicando si fieri potest: z si
alique reliquie remanent sunt digerende cũ sirupis
appropriatis. Sed pmo eradicantur: z ipso itermedio
fiat clisterẽ cõmune: z aliquatulum acutum: z multum
est vtile vti continuo. s. bis in die. Similiter sirupus de
scripsus ante. z posset in isto casu dare vna vice. in ma-
iori qñtitate alijs casibus.

De cura apostematũ.

Tertia intentio est circa apata z ad cyrugicos
spectat. z est sciendũ q apostemata que ap-
parent tpe pestilentie: que sunt perniciofa
z mortalia sunt ista. s. antrax carbunculus glã-
gula: vel patrarcha: ignis pñcus: z pruna de qbus di-
cetur p ordinẽ. z pmo de antraxe que dicitur ab antro:
qz nascit in locis absconsis cordis: vel qz per antrũ va-
dit ad cor quod est in medio: z sic diffinitur. **A**ntra
est apha parũ ad modũ pustule in principio fraudulen-
tum z venenosum: qd corumpit particulam a qua ele-
uatur adulterando illã z partes que ppinquantur tu-
mesunt ad formã sanguinis combusti: qui acquirit eaz
malitiã in pma adustione: z ex mortali rubedine: z cũ
vltius accenditur: z ardet augmentatur venenum z
malitia. z acquiritur vnus color citrinus: etiam si vltẽ-
rius accenditur q locus efficiatur siccus: tunc augmẽ-
tatur gradus malitie: z intantum q corripit subito p-
tes ad quas pertingit. z facit puncturam vt ignis: z ef-
ficatur nigz ac obscurz. z si cum eo exierit liquor z erit
in superficie membra similis illi qui fuit in corpore com-
busto vt cauterizato ab igne: ob qz cãm seqt q antrax
est tribus maneriebus: vt pz cũ isto apate. Adiungun-
tur sena accidentia: vt est tremor cordis: sincopis: debi-
litas pulsus. z iste accidit qz vapores mali lenati veni-
unt ad cor. Inde pazz defert a carbunculo: qz est de mã
sanguinea nõ adusta vel denigrata. Primo in illa e ali-
quis liquor: qui per adustione exacuitur adhuc non est
tante venenositatis vt est Antrax. Et appellat carbu-

culus qñ carbone lucente z non mortuo. Circa ipsum
sunt notande tres res. Prima est color: locus z dispõ-
partis: vnde color niger est peior omnibus alijs. Dein
de viridis. Deinde citrinus. Deinde rubeus. Vnde lo-
cus est peior iuxta aliqd mẽbrum pñcipale: qz extrema-
libus partibus: vnde dispositio parnis est peior illa q
est deficcata qz humectata.

De cura antracis.

N cura antracis est euacuandũ vt dictũ fuit
in interioribus fm consensũ virtutis: ac eta-
tis. Secundario est euacuãda mã defluxa ad
illius partẽ cum appositione ventose. s. cũ
scalpellatione: z cum sanguifugis z fiat cauteriũ cum
ferro ignito: z euitetur cauteriũ cũ cera ardẽti: qz cõ-
gelatio cere phibet euaporationem maloz vaporum:
imo sparguntur per mẽbrum. Adhuc potest fieri caute-
rium potentiale ex medicinis cauterizantibus: vt est vi-
triolum viride es. Arsenicum. Calx viua: z capitellum
factũ de calce z sapone: vel de aqua forti: z ex similibz
rebus: etiam bonum est emplm factum de scabiosa: cũ
ipsa in pauco tpe mortificat. Similiter istud emplastrũ
est bonũ. Recipe vitellum vnius oui: z cum illo permi-
sce de sale quãtum potes: z debes inonari de vna ho-
ra in aliam. Nihilominus ego laudo plus cauterium
acutale: z debent administrari res que operentur con-
tra venenum. Similiter detur hec medicina omni die.
Recipe succi scabiose. s. iij. terre sigillate: boli armeni lo-
ti añ. 3. s. misceantur z potẽtur in mane. Similiter coa-
gulum bibiti expellit venenũ a corpore: maxime coa-
gulum legoris. In vice. 3. i. cum vino odorifero. Simili-
ter succus citri. 3. ij. cum vino bono. Similiter terra si-
gillata: ambra: coralli: metridatum: z tyriaca.

Cura circa accitã que veniunt a pñtate mãe.

Ertio est notandum circa accidentia que ve-
niunt a pñtate mãe z a caliditate ipsi: z
etiam a caliditate medicinarũ quã facit cau-
terium: vel a cauterio actuali in parte ifirma
circumstantis vt mortua cũ aliquo ferro: vel vt qz cau-
satur dolor z est cã inflamationis: z apostematõis. Jõ
dz expectari quousqz naturaliter euellatur: z incidatur
circa partes suas non dimittendo aliquid carnis infir-
me: z corruptio nõ vadat ad ptes sanas: z est bõa sca-
rificatio vt mali humores possint exire. etiam ventosa
euellit de pfundo sanguinem corruptum z venenosum
vt non reuertatur a circũferentia ad centrum. Fracta cu-
te z extracta mã venenosa in eius etiatione. Caveat si
bi medicus a malis fumis: z nõ tãgat cũ manu: qz vna
mã distillati subtilis est ptagiosa intm qz medici postea
infirmantur. Immo appõatur medicamẽ qd abstergat
z mundificet. Sicut medicamen factũ ex farina ordel
z melle cũ pauco salis apponendo solũ. **A**d idẽ re-
cipe sarcole mellis. añ. partes equales misceantur z mi-
rabiliter operatur facta mundificatione admistref ge-
neratiuum carnis. z si est pñtitas capiatur basilicum
z teratur z impleatur pñtitas z fiet gñatio carnis.
Ad idẽ recipe aristologie rotunde: centauree mio-
ris: pentafilon pñolide maioris. añ. partes eqles: z di-
stilletur aq ad lambicũ z reseruet tpe: z est mirabilis
in reseratione carnis. **A**d idẽ emplastrũ ex coriã-
driis recentibz z vuis passis recentibus cũ melle est bo-
num. **A**d idẽ radix ansodilli cum fece vini. Simili-
ter bertonica cum pinguedine emplastrata. z ista suffi-
ciant in cura carbunculi z antracis.

**Quare dicitur patrarchia glandula siue buf-
fo z similia.**

Secundario

Secundario est notandū de patrachia siue glādula v^l buffone. Et d^r patrachia: a patrachio hoīe qui p^{mo} inter xpianos inuenit: z d^r buffo siue bubo ad similitudinem illius aialis: qd hic vocatur: qz tale a^{pa} accidit in locis emunctorijs absconditis: vt illud aial continuo stat. Sed d^rnt qz patrachia fit d^r mā venenosa. Bubo aut nō. ideo sic diffinitur. Patrachia est a^{pa} venenosus perdens qd operat circa pulsus cordis cū sincope z tremore: multiplicatur tpe pestis in locis predictis: vt in collo. Cā istius est cā diffinitiois q etiam est dicta supra: z differt a carbunculo: qz mā sua q^{uis} sit ex sanguine non est tm adusta: vt in carbunculo: z est signū alterius malitie: qz occidit in trib⁹ vel q^t tuor diebus: z aliqⁿ in paucioribus: z aliqⁿ in quinqz: z si peruenit vsqz ad septimū potest sperari. Aliquando gⁿatur ex mā flegmatica: z aliqⁿ humida cum sanguine permixta. Sitr est differentia: qz carbūculus nascitur in extremitatibus: z in alijs partibus corpis exceptis emunctorijs: z etiam in principio non causatur eschera vt a carbunculo.

Modus curationis istorum.

Ira curā istius a^{pa}ris. Sciendū est q duplex est intentio. s. vniuersalis z particular. Vniuersalis sit p^m intentionē. scda ita qd si tale a^{pa} est sub asellis d^rtre fiat flebotomia ex alia parte in brachio: z ex vena cōi. Si post aurem fiat flebotomia ex vena capitis illius lateris in manu. Si in inguinibus ex saphena illius lateris. Cura particularis est duplex ad hoc vt mā extrahat sensibiler cū rebus que hnt extrahere z resoluer vapores illius z hoc fit cum appositione ventosaz z scalpellatioe: z sanguisugis: vel cum cauterio actuali vel potentiali: v^l cū oī alia re cum qua melius fieri potest. P^{mo} si apponitur ventosa cū igne: deinde fiat scarificatio: z d^r no reponatur ventosa vel sanguisuge bone vel habeat gallus z depiletur circa pudibunda apponat loco per horam: z in alia hora apponat alter: z sic fiat per totam diez z venenū ita attrahit a corde galli. Ideo gallus subito moritur. Scda est qz fiant emplastra que hnt attrahere z resoluer sensibiler. Quoz hec sunt descriptiones. Recipe medulle fermenti. s. iij. sinapis: semis vrtice: aī. s. vitrioli. 3. ij. Cātaridaz nūero. x. misceantur z cōponant cū melle dispumato. Ad idem recipe capitellū factū ex calce vīna: sapone: z cum salina est bonū. Ad idē recipe radi. nasturtij: agrimonie: aī. M. hec bulliant cum oleo de lilio: z mellerā. s. iij. Ad idē recipe cātaridaz nūmero. x. puluerisent: z bulliant cum oleo veteri vsqz ad spissitudinem z apponat loco. Aliud recipe cartomi: nūcis: rancide: semis caulis: cepe stercois columbini: aī. s. i. misceantur z puluerizetur: z fiat emplastrum: similiter appositio istius capitelli est multum vtilis.

Ad frangendum z euacuandum apostema.

Ingulares medicine que frāgūt apostema: z euacuant mām sensiblr sunt iste. v. Species gūme: vt ē galbina: enforbiū: arsenici: nasturtium: vrtica: semen sinapis: nūces rancide. cātarelle: cordumeni: salisgēme. baurach: piraciō: stercus auium calidoz: vt est colūboz: accipitru: z sal

contū. Componantur oēs iste res cum gūmis z succis vel melle: vel stercore auū: vel capitello: vel lixiuio fortis: quo vtunt tinctores: vel alchimiste. Cālia circa B specialis in mā isensibiler resoluat. Recipe baurach: salis armoniaci: allei: piperis nigri: aī. partes equalēs pistentur z misceant cū succo scabiose: z fiat emplm. Aliud bonū Linoglossa viridis z siccata trita inter duos lapides sitr consolida maior mirabiliter operat. z hoc vidi per experientia: qz resoluat venenū. Similiter operat vincetoxicū siue antiozara: qz habet prop: te tatem singularem.

De pruna z igne persico.

Modo restat istud capitulum videre z est notandum q dicitur carbo vel pruna: qz in pⁿ cipio sue apparitionis facit vna adustiones z escharam: qz corrumpit partes gbus supuenit cū sorditie deambulando z facit mēbrū nigrum: z est de genere carbunculi z nihilominus differt ab illo: qz pruna generatur ex sanguine subtili: vt sepe apparet tpe pestilentie. Materia autem carbūculi fit ex sanguine grosso adusto: vt dictū est: adhuc differūt: qz pruritus precedit carbunculum. non aut in pruna. Adhuc differunt: qz in aduentu carbūculi color semp est niger z in aduentu alioz. Aliquando rubeus. Aliqⁿ citrinus. Aliquando viridis. Adhuc est differentia inter carbonem. z ignem persicū: qz ignis persicus est quando colera predominatur melancolie in tali adustione: z tūc est nigredo circumstans quātitatē z cum tali colore: vel infans laudat tempus capiendi tyriacam: sanis z egris cū stomachus vacu⁹ fuerit z tu bene digesseris: z aliqⁿ ad fabe egyptiace magnitudinē: aliqⁿ ad modum auellane. z ad pondus. 3. s. vel. 3. i. ad plus. fm q plus ad digestionē stomachi tempus habes: z mō cū aq: mō cū vino: modo cū succo granati: modo cū vīa: mō cū succis: vt dictum est supra: appropriatis qd tibi ex te scire relinquūt: hoc mō medico logico z sapienti. Ita adhuc circa exhibitionē ipsius tyriace. Quas ego Petrus voco dominam medicinaz. Considerare etiā opz anni t^{pa}: regionem: z etatem: vtputa si estas ē maxime cum calidior facta fuerit. Nā leditur inde corpus vt circa hoc. Sal. Hippo. allegat cum dicit. Eas aī canem molestas esse farmacias. z qz vt plurimū febres infert hoc tempus p^{ius} vtendū est isto calidissimo tpe tyriaca: sitr ab hominibus magne caliditatis parti⁹ est vtenda nisi forsan cogat necessitas. C Et eadē ratioe qz fortior est virtus tyriace roboze infantium p^{pea} ipsam Sal. infantibus prohibet exhiberi: nisi causa predicta: cum ipse asserat se vidisse mirabiliter mortuū fuisse infantem vnum z imoderato vsu tyriace: dissoluit. n. in totū ambitum eius z ventrem fluere fecit: sic p^p irrationabilem assumptionē tyriace perit ifans. Sal. finaliter pcludit qui in terra calida p^{ner}fabit: vtputa nigrum vel similitū: caue vt farmaca. v. tyriaca nisi vt d^rnt est in necessarijs causis z sufficiat tibi ea que in ibi est caliditas. C Quo circa a p^{mo} ortu Julij: z inquantū durāt dies caniculares. s. per totum vigesimū secundū diem Augusti: z hominibus calidissimis per totū augustum exhiberi inibet tyriacam: nisi vt dictū est si eēt necessitas maxia: vtputa pestis: morsus venenosus ferarum: z his similia vel maiora instarent.

Incipit anothomia Mundini.

Quia dixit Sal. septimo
terapentice. Methodi.
auctoritate Platōis op^o
in aliqua scientia vel ar
te traditur tribus d^o cau
sis. **¶** Primo vt quis sa
tisfaciat amicis. **¶** Secū
do vt exercites q^o exer
citio vtilissimo quod est
per intellectum. **¶** Ter
tio vt remediet obliuio
ni: que est ex senectute.
Hinc est q^o his tribus d^o

causis p^o motus p^oposui meis scholaribus in medicina
quoddā op^o cōponere. Et q^o cognitio partū subiecti in
medicina: q^o est corpus hūanū: que loca dispositionū
appellat: est vna partū scientie medicine: vt dicit Auer.
p^omo sui Colliget. cap^o de diffinitione medicine. Hinc
est q^o inter cetera nobis cognita: cognitionē corp^ois hu
mani z partū eius que ex anothomia insurgit propo
sui tradere: nō hic obseruans stilū aliū. sed sū manu
lem operationes vobis magis tradam noticiam.

Situato itaq^o corpore vel hoīe mortuo per d^o
colationē vel suspēsiōē supino. Primo noti
ciam totius debemus habere. Secūdo par
tium: nam cūz omnis nostra noticia incipiat
a notioribus nobis. z que sunt confusa sunt notiora: z
non confusus sit partibus a cognitione totū debemus
incipere. **¶** Circa totū aut q^o debemus cognoscere est
in quo hō d^oriam h^o ab alijs aialibus. habet aut d^oriaz
in tribus. sū figura vel situ partū: z in morib^o siue ar
tibus: z in partibus quibuscūq^o. In figura nāq^o hō ē sta
ture recte: z hanc habuit q^otuor causis. nā corp^o hūa
nū h^o inter cetera aialia mā leuissimā spumosa z ae
rea. Et iō ad supiora eleuabilē. Secūdo inter cetera ei^o
dem q^otitatis calozē habet ampliorē cuius est sp^o ad su
periora eleuare. Tertio formā h^o p^ofectissimā que cum
angelis z intelligētijs que totū vniuersam regunt cōi
cat: z iō sursum ei^o sensus vniuersi eē debēt. Quar
to rōne finis sui fuit ei^ode stature z figure recte: q^o ipe
finaliter ordinat ad intelligere ad quod deseruiunt sen
sus z marie sensus visus: vt app^o p^ohemio metaphy.
z iō in ipso debuit visus situari: z cerebrū: z p^o p^ois ca
put situ tali vt possit oīa diuersa sensibilia apprehende
re. z q^o ad plura visibilia se extendit q^o situat in alto:
q^o apparet q^o custodientes cinitates vt possent a lōge
bū videre statuunt sua spectacula in loco alto: vt in tur
ribus z hmōi. vt dicit Sal. ix. de iuuamentis mēbroz. z
pp hoc ipse ibi dicit: z ēt Aui. iij. can. i p^oncipio q^o neēi
tas in situādo caput sup^o in hoīe nō fuit pp cerebrum:
nec pp aures: nec pp os: nec pp nares: s^o pp oculos pp
cām dictā. z sic ex pte app^o oīz q^otuor cāz q^o hō fuit
stature recte: pp q^o vocat antropos vel platenus. i. plā
ta reuerfa: z microcosmus. i. mior mūdus. q^o sursum z
deorsum h^o sicut mūdus z vniuersum. z est hec prima
d^oria. Secūda est ex moribus vel ex arte. Mores. n. inter
cetera aialia magis h^o māsuētos: nā est aial politicum
z ciuile. Arte oī a nā caret. nō enim h^o artē insitā a nā:
vt araneas: apes: z hmōi: ad hoc vt pēpiat oēm artē. si
n. hēret aliquā istā a nā: oī alia careret arte: vt dicit Sa.
iij. de iuuamētis. Differt ēt ab alijs in p^orib^o: nā non h^o
p^ores multas: q^o h^oit alia aialia intrinsecas: nā nō h^o p^ores
q^o sunt a nā date vt arma ad defendendū sicut sunt: cor
nuar ostrā: vngues lōge: z istis caret: q^o h^o organū o^o

ganorū q^o est manus: que sibi p^o parare oē genus ar
morū ad defendendū: vt ēt dicit Sal. i. de iuuamētis: z iō
caruit a nā illis: vt oīa possit hēre. Caruit ēt p^orib^o q^o pilo
se: pēnose: z squamose sunt pp eādē cām: z ēt q^o nō h^o
māz multū sup^oflus terrestrē: q^o mā ē illaz p^oriū. Caruit
ēt cauda pp eādē cāz ēt: q^o cū sit statū erecte getē ope
rat sedēdo: cauda. n. sessione p^ohibet. hec sufficiant de
anothomia totius.

De partibus nāq^o licet sint duplices. s. simpli
ces z composite: de simplicibus non ponaz
distinctam anothomiā: quia eorum anotho
mia non apparet in corpore deciso: sed ma
gis in liquefacto in gurgitib^o aq^o. Sed ponendo ano
thomiam mēbroz organicorū de consimilibus loquar
fm q^o simile aliq^o in aliquo mēbro organico d^onat^o:
vt de carne in anothomia core: z de ossibus in anotho
mia dorfi z pedū z de neruis in anothomia cerebri z
nuche. **¶** De mēbris aut officialibus sciendū q^o in q^o
pluribus ipsoz q^otu ad anothomiā factā i mortuis sex
sunt videnda: vt dicit Cōmentator Alexandrim^o com
mento libri sectaz. s. que ipsoz sit positio: que sit eoz
substantia: z p^o p^ois cōclusio que sit eoz q^ontitas. nūer^o
figura: z p^otinuitas eoz. Sed q^otu ad anothomiā ip^o
tū factā in viuīs sunt p^osiderāda duo que ēt in mortuis:
vel mortuorū anothomia p^ont quodāmo apparere. p^om
est que sint iuuamēta ipsius z opōnes. scōz est que sint
egritudines q^o in ipso p^ont cōtingere: z si curā aliquam
appropriatā h^oit que sit illa ostēdatur. **¶** Diuisio autē
z nūerus partū corp^ois est: q^o p^otes quedaz sunt que
extrema vel extremitates dicuntur. Quedā vō trisece
z p^oside: z illaz q^odam sunt que ordinant imēdiate ad
p^oseruationē sp^oi: q^oda imēdiate ad p^oseruationē idiuīdū.
Prima sunt mēbra genitalia. Secūda sunt q^o in vētribus
cōtinent. Tres at sunt vētres in corp^o nostro. s. supior
q^o p^oinet mēbra nālia. Medius qui p^oinet mēbra spūa
lia. Primo tū icipiā ab anothomia ventris inferioris:
q^o illa mēbra fetida sunt. z iō vt ista p^omitus abiciant
ab eis incipiendū ē. Secūdario q^o oīs nostra cognitio
z speculatio que ex manuali cōsistit operatōe a notio
ribus nobis icipit: talia at cū sint posteriora sunt nobis
notiora. **¶** Primū at q^o est videre ex b vētre ē sba: z
complexio ei^o: q^o positio ei^o est satis nota: q^o fuit po
situs ista alios vētres pp imp^ofectionē eoz mēbrozū:
q^o p^oinent: q^o mēbrū quato min^o p^oicipat d^o nobilitate z
p^ofectione: tāto magis locū ismū obtinet in genere mē
broz: sic est in mundo in genere entū. Itē q^o p^oiet mē
bra deputata ad expurgandū z ad p^otinēdū feces z su
p^ofluitates q^oues que. s. p^ondūt deorsum: z spāl^o q^o sūt
accepte p^o sursum. Est itaq^o sba ei^o carnosa: vt i^oestina
z pelliculosa: z carnosa tū magis: z ex b app^o q^o ē cō
plexionis calide z hūide. z cā q^ore fuit hmōi vēter car
nosus z pelliculosus. z nō ossuosus ē: q^o hmōi venter
h^o p^otinere mēbra que pp assumptionē cibi vt stōne: z
pp repletionē z retentionē fecū: vel ex fecib^o in conca
uum: vel ex aquositate vel ex vētositate: vt hidropisio:
vel pp ipregnationē vt matrix d^oz aliq^o tumescere. Si
at venter esset ossuosus nō posset intumescere. **¶** Sec
cundū q^o oīs videre est numerus p^oriū q^ontitas z figura.
p^otes. n. sunt duplices. s. intrinsece z extrinsece. Quedam
sunt directa: quedā collaterales extrinsece: directe sūt
que d^ont correspondere ori stomachi z est pars in qua
sentitur os siue cartilago epiglotalis: que alio nomine
noiatur pomū granatūz de qua suo loco apparebit: po
stea est ps stomachalis que est sup^o vmbilicum v^o d^o
stans ab vmbilico per quattuor digitos. **¶** Tertio est
pars vmbilicalis: z est vbi est vmbilicus: cum quo est
d iij

Ipsas visis partes magis intrinsecas discernas: ipsas. n. qdā sunt ptinentes quedā vero ptēte. Et ptinentes cōi noīe vocant mirach. Mirach autē cōponit ex qnq; partib⁹. s. cuti: pinguedine: panniculo carnosus: musculis ⁊ cordis eoz: ⁊ siphac. Cū rasorio igitur incide. ptrahēdo a scuto oris stomachi directe vsq; ad ossa pectinis leuiter incidendo cutis: postea iuxta vmbilicū sūm latitudinem. icidas. ptrahēdo a dextris ad sinistras vsq; ad dorsū. Postea excoria ⁊ habebis primo cutim: post sit apparebit statim pinguedo maior tñ in porco q̄ in hoīe. postea locutus est panniculus carnosus qui nō ē neruosus vt alij: neq; est carnosus: vt musculus: s; est pmixtus ex carne ⁊ pāniculo p̄tū sunt corde ⁊ musculi. **M**usculi sūt octo vt dīc Salie. sexto de iuuamentis mēbroz: capitulo penultimo: nam duo sunt longitudinales: quozum si la. ptendant sūm lōgum a clipeo oris stomachi vsq; ad ossa pectinis. ideo vocati sunt longitudinales: ⁊ isti nō habent magnas cordas nisi ligamētales: post istos sūt duo trāsuersales supiores: vnus a dextris alter a sinistris: ⁊ ambo oriunt a supiorib⁹ iuxta costas: ⁊ desinūt in cordas circa ossa pectinis: sic q; dextera corda tēdit inferius ad sinistrum: ⁊ sinistram ad dextrum: ⁊ p oppositum sunt pcedentes inferiores ad superiora: quoz ortus est ab ossibus pectinis: ⁊ anche ⁊ desinūt in cordas: cū ad locū vbi finiunt costae dirīgūt ita q; corde eozum cruciantur adinuicē ⁊ ad modū istius figure. **U**ltimo post istos sunt latitudinales: quoz fila ptendant sūm latū vnus dexter ⁊ alter sinister: ⁊ ori. ⁊ apparentia eoz est magis iuxta dorsū versus sursum: ⁊ isti cū longitudinalibus veniunt interfecantes se ad inuicē ad angulos rectos. ⁊ hic est numerus: q̄ntitas: positio: substantia: figura: colligantia: ⁊ ptinuitas. **I**uuamentū eoz est duplex. s. cōe ⁊ pprium. Cōmune est duplex. s. pncipale ⁊ secundariū. Principale est: vt cōstituentes substantiam ipsius mirach membra intrinseca tueantur a nocumentis extrinsecis: ⁊ calitas eoz reuerberetur ad intra. Secundarium iuuamentū ē: vt adiūnet ad expulsiōē eoz que a pectore expelluntur: ⁊ vt ad expulsiōē ferus: ⁊ secum cum mirach ēt adiūuent: vt dicit Sal. in eodē sexto. Iuuamentum speciale est: q; musculi longitudinales sunt facti ad attrahendū pncipaliter. Scōo ad expellendum. ⁊ quia hec opō in intestinis maxime requiritur: ideo isti musculi fuerūt ma

gnl. expulsiōe aut operant per attractiōe villos suos
rū: qbus p̄cis exprimunt mēbra que p̄tinent. z p̄ p̄cis
expellūt q̄ in eis p̄tinet. Itē hoc faciūt gr̄a diafragma
tis cū quo p̄tinuānt q̄ descendens a parte posteriori o
rsum cāfit: quare intestina z mēbra que continentur
sunt quasi inter duas manus. z ideo qñ isti muscoli cō
trahuntur comprimitur diafragma: sic q̄ illa mēbra
exprimunt quod in eis est. sicut aliqua res contenta in
ter duas manus expellitur per compressionem manū
adinuicem. quod latius infra declarabit in anothomia
diafragmatis. Musculi vero latitudinales sunt facti ad
expellendum z propter hoc maxime immediat⁹ appo
sumantur intestinis: z expulsiōem faciunt per cōpres
sionem partis a qua d̄z fieri expulsiō. z expulsiō d̄z fie
ri a superioribus ad inferiora. Hinc est q̄ isti muscoli
magis fuerunt positi superius q̄ inferius. Transuersa
les vero facti sunt ad retinendum. Retentio aut fit per
villos transuersales: vt apparet tertio de virtutibus na
turalis qua retentione oportebat facere ne supfluita
tes reascenderent superius ad locum superiorē: vñ
de venit. z ne cito descenderent. sed continerēt vt to
tum iuuamentum erurgeretur. ideo non fuerūt tantū
duo transuersales superiores sed z inferiores. Sed qz
magis requiritur retentio ne regrediantur superius q̄
q̄ descendant inferius. z ideo maiores fuerunt trans
uersales superiores quam inferiores. Et etiam ad hoc
facit diafragma: vt postea dicetur. Elevatis autē z
abscisis musculis istis apparet siphac melius est: tamē
vt in vna parte referuntur isti muscoli propter illō qd̄
postea oportet videre. Istud siphac est panniculus
subtilissimus: z valde durus: z iste fuit factus vt p̄hi
beretur ne muscoli cōprimerent mēbra naturalia cū
ea p̄tinerent: z propter hoc fuit nernosus z durus: vt
possit dilatari z p̄stringi quando illa dilatantur z fuit
subtilis ne ea aggrauaret z fuit durus ne faciliter rum
peretur. naz ex eius fractura accidit passio que dicitur
ruptura seu crepatura. Intumesceat. n. hoc mirach cum
rumpitur hoc siphac. Sunt etiam eius alia duo iuua
ta que Auicen. ponit libro de animalibus capitulo de
anothomia stomachi. s. vt per contractionem eius vsus
dozsoz cū quo alligat expellat illud qd̄ in stomacho z
intestinis z in matrice p̄tinetur: z hoc facit simul cum
diafragmate cum quo continuatur: vt postea patebit.
Aliud iuuamentum est vt alliget itestina dozso: z vt ab
ipso vniuersaliter oriantur panniculi oīz membrorum
alioz in eo contentoz. Alia vtilitas fm Sal. qnto de
iuuamenti membrorū est q̄ prohibet itestina a ruptu
ra quando inflantur a ventositate. z ex his apparet q̄
fit substantia ipsius mirach z p̄plexio eius: apparet q̄
fit eius positio quantitas partium: z numerus appa
ret que sint iuuamenta ipsius. Restat autem videre de
passionibus eius: potest autem venter pati omne gen⁹
egritudinis. s. malam complexionem: malam composi
tionem z solutionem continuitatis. De cura male com
plexionis nihil dicam: quia non habet propriū in sua
curatione quod ex anothomia dependeat. mala autem
compositio que est tumor preter naturā in ipso est du
plex: quedam est apostema: z qdaz nō. Prima non h̄z
aliquid propriū nisi q̄ in eruptione eius si rūpat ad
ntra z extra hec est peior q̄ si rūpat ad vnū lat⁹ tū
tū: z cā p̄s: qz natura non h̄z supra qd̄ se fundet in cōfi
liando vulnus. Mala autēz complexio que non ē ap̄a
fit islatio ipsi vtr̄: q̄ accit i hidropisi asclite vtr̄ tipani
enā i asclite aq̄sitas p̄tinet i p̄cauitate vtr̄ iter itesti
na z siphac: sic i tipanite vtr̄ositas p̄tinet: z facit itume
cere mirach. In curatiōe ei⁹ d̄bes sic p̄cedē cū his q̄
ponunt

ponit auctores. modus at q maxie depēdet ex anothomia ē exctio aq̄s itatis p̄ icisionē. Modus at ē vt pte si phac quā mō icidisti reducās sup̄ itestina: ita q̄ fiet si cut in vino: et postea hidropico situato supino debes cutem trahere supius: et postea rosariū habere et pforare vsq̄ ad siphac: ita q̄ icidat ēt siphac: et tunc statim debes habere canulaz et ponere in foramine et extrahere d̄ aquositate quātū sustinet: patiens semp tñ sis memor q̄ melius est infra sustinere q̄ exq̄sissime euacuare: et specialiter in hidropisi pp̄ debilitatē virtutis: postea dimitte cutim q̄ redibit ad locū suū et recoopiet vulnus et ex aqua amplius nō exhibet. Ipsam vero qñ vis extrahere plus retrahere cutim sicut pmo. Istud tñ volūmus nō facies nisi a lateribus: nō in medio: q̄ vulnus factū in medio nō ita cito p̄solidat pp̄ siphac esse grossius et solidius ibi q̄ in lateribus. Scdō pp̄ chozdas vulnus est paratū ducere spasmū. Tertiū q̄ aqua melius egredit q̄ grauis est tendere deorsū. Si vō venter pariat solutionē p̄tinitatis: tūc illa solutio est penetrās in pfundū: aut nō. Si aut nō tūc est cura difficilis: si sic tūc p̄ vulnus aut egrediet aliqd de p̄tētis aut nō. Si sic: aut illud qd egrediet est zirbus aut aliqd interioz. Si zirbus tūc d̄z sui cū syrico vel ligare iuxta cutis quātū possibile est: et postea abscindi: q̄ totū de ipso quantū ptingit aer corripit: et si itromittat corripit et putrefacit alias ptes: et iō d̄z abscindi: et post illud d̄z itromitti et filiū dimitti extra: et dimittere labiū apertus: q̄ nā p̄solidabit zirbū et expellet illud qd est cū filo alligatū: et hoc facto debes p̄solidare vulnus. Si vō illud qd egressū est: est itestiniū: tūc aut itestiniū est vulneratum: aut nō. si nō est vulneratū et neq̄ substātia alia est ei inuoluta q̄ citius pōt d̄z itromitti. Si vō aliqua substātia vt puluis est annexa vel ēt sanguis d̄z lauari cū aq̄ calida et itromitti. Si vero pp̄ morā ventositas sit iclusa in eo: et ex hoc itumescat et nō possit itromitti: tūc cataplasma resolutiū vel spongia madefacta in decoctione resolutiua desup̄ poni d̄z: et detumescet: et sic itromittat. Si aut nō possit detumescere neq̄ itromitti: tūc dilate vulnus mirach donec itestiniū itromittat. Cū aut itestiniū fuerit icisum: tūc si ipm fuerit ex grossis intestinis debent labia eius sui cū syrico sicut labia aliorum mēbroz. Si vō sit ex itestinis gracilibus: tūc nō sustinet suturā nisi sit pfunda valde: et talis impedit opatio nē eius. Et pp̄ hoc melius est vt dimittat et teneantur p̄iuncta labia vulneris cū capitibus formicaz magna rū. debent. n. labia itestini p̄iūgi: et debes h̄re formicas magnas et facere q̄ mordeant labia p̄iuncta vulneris et abscindere caput statim: et sic facere donec labia sunt iuncta: et tūc itromitte itestiniū vt p̄us. hoc facto ad curandū ventris solutionem redi. Et istud vulnus curari d̄z cū reditiōe labioz in vñū: et reducta p̄tinent in vñū futura facta cū syrico hoc mō. Nā in prima futura recipit totū mirach ex vna pte: ex opposita vero pte d̄z dimitti siphac: et reliqua de mirach in pte in qua dimissū fuit siphac d̄z assui: et ex alia pte siphac d̄z dimitti: et sic p̄fir ad b̄ vt labiū siphac iungat et reducat labio mēbri carniformis: vt fiat certior et firmior p̄solidatio vulneris et eodē mō vulnus b̄ si p̄ seipm nil sit egressū: et hoc de anothomia mirach qd est membrū p̄iūns sufficiat zē.

Restat videre de anothomia p̄tentorum: hec mēbra sūt numero. x. Primū qd occurrit est zirbus. Scdō itestina. Tertiū stomachus. Quartū splen. Quintū epar. Sextū misinteriū. Septimū renes. Octauū vesica. Nonū testiculi: et vasa sp̄matica et matrix muliere. Decimū est virga cū collo vesice. De zirbo aut pmo qd d̄z videre ē locus

eius: locus. n. eius in hōle est q̄ cooperit stomachū ab interiozi pte: et oia itestina: et lz in alijs nō coopiat oia in testina: hoc fuit q̄ hō iter cetera aialia eiusdē quātitas est debilioris digestiue virtutis: et ēt q̄ itestina nociuis exterioribus sūt magis disposita pp̄ cutē eius subtiliorē eē et minus pilosam. Ex h̄et pōt patere fm q̄ sit eius iuuamētū. Iuuamētū. n. eius est p̄ncipalr pforare virtutē digestiua stomachi: et iterioz reuerberādo calozē nālem ad stomachū. Et p̄pterea dixit Sal. qnto d̄ igenio sanitatis q̄ gda3 miles in bello fuit vulneratus cui epiplex. i. zirbus fuit abscisus tñ ex vulnere sanatus est: ex quo tñ postea nō potuit digerere. Et ex his consequēter p̄z tertiū ingrendū de ipso. s. de substātia eius. substātia eius nō fuit simplex: sed cōposita et fabricata ex substātijs q̄ habent calefacere: et p̄pterea fuit cōpositus ex triplici substātia sicut dicit Sal. x. de iuuamentis mēbroz. s. ex p̄niculis subtilibus duobus: ex adipē seposā. Ex arterijs et venis. Et ex panniculis. P̄rio vt ibi p̄niculi p̄tinerēt alia: et ēt q̄ iste zirbus debebat eē extensibilis lenis et d̄sus vt caliditatē reuerberat et ad hoc at magis pōt substātia p̄nicularis et aliq̄ alia. Scdō in ipso fuit adeps q̄ calefacit cū sit valde pp̄inq̄ caliditati vel in potētia ad calidū. Tertiū arterie et vene q̄ multū calefaciūt. Ex hoc patent reliq̄ duo. s. q̄ sit numerus p̄tiū eius: et q̄ sit colligātia eius. nam h3 colligantia ad mēbra ad que terminat vt ad stomachū vel ad splenē: et ad itestina: et sp̄aliter colon pp̄ cām que d̄icet: h3 ēt colligantia ad mēbra a qbus oriū. Oriū nāq̄ a p̄niculo carnosō iter d̄yafragma: et cā q̄re inde oriū est: q̄ ad p̄niculū illū terminant due extremitates p̄niculi siphac: q̄ debent inestire zirbū: et sic q̄ ibi est vena magna et ēt est arteria a qbus iuxta stomachū oriūtur vene p̄ue: et arterie p̄textus zirbū. Tertiū ibi est misinteriū seposum: a quo oriū adeps seposā replēs vacuitates illius p̄texture. q̄ aut ipsius egritudo est declarāda p̄ anothomiam patet ex his que dicta sunt supra.

Leuato autem zirbo quantum ad partem: que cooperit intestina et non plus: ne moueas alia membra a suo loco statim tibi apparet intestina. Circa que primo notabis positionem et numerum. ferunt enim plura inuoluta et reuoluta: et non fuerunt vnum intestinum rectum propter duo. Primum q̄ dato in quibusdam brutis tantum sit vnum intestinum rectum vel recte procedens. In homine autem et in alijs animalibus perfectis fuerunt reuoluta: vt diu cibus contineretur in stomacho et in intestinis: quia si non contineretur oporteret q̄ animal esset in continua assumptione cibi et in continua assellatione. Et continuatio illa impediret occupationem in alijs perfectioribus operationibus. Secunda causa fuit q̄ si intestinum fuisset totum vnum rectum non quolibet pars cibi fuisset contacta a superficie intestini: et ideo non exiccasset totum intestinum totam humiditatem contentam in cibo. vt igitur nihil remaneat de cibo intactum ab intestinis: et vt tota humiditas ericcaretur ordinauit natura ipsa esse inuoluta. ex hoc statim apparet q̄ sunt plura numero. quia sex tria subtilia: et tria grossa. Incipiamus ergo ab vltimo quod vocatur rectum vel longum: cuius extremitas est oriū cium quod vocatur anus. Sed vt anothomia aliorū non destruat ligare oportet intestinum istud circa medium eius in duabus partibus et in medio ligature incidere: et inferiorē partem dimittere et cum superiorē ascendere scarnando. Et nota circa istud intestinum multitudinem venarū miseraicarū q̄ veniūt ad sugendum si aliquid est de humiditate in chilo vel de supfluitate

supfluitate remāsit. et istud intestinū iuxta illā finit vbi i
 cipit intestinū colon. Et dicitur colon: quia plura cola h3 vlti-
 uernositates vel cellulas vel cameras in quibus sterco-
 figurā accipit: et in ipso retinet per has cellulas. Circa
 quod intestinū debes considerare locū: quia multū circa sinistru
 renē inuoluit hec est cā qre eius dolor ex pte loci nō di-
 stinguat a dolore renali. Postea vō ascendēs et coope-
 riens splenē incipit circa exteriora declinare vsus ptem
 dextrā et cooperit stomachū: et per coopturā quā facit
 supra stomachū accidit: quia quā supfluitates descendūt ex
 hoc intestino quia stomachus ei compatitur et dolor et ru-
 gitus tunc tps appet circa stomachū: et tūc statim hō
 appetit affellare: et affellat. Quod nō ptingeret si i stoma-
 cho eēnt hūiditates q facerēt hūc rugitū et dolorē et ex
 hoc p3 quia accidit hīs q purgant quia sincopis eis accidit
 quā appetit affellare. Vel hūiores in intestino hoc ptingit
 q debet euacuari: quia tūc illi hūiores in intestino illo exi-
 stētes alterāt stomachū: et os eius: et ex alteratiōe oris
 stomachi seqt sincopis. S3 dubitat aliq3 rōnabilr de
 loco huius intestini cū sit de grossis deberet eē inferius:
 et nō supra aliā cuius oppositū appet. Dicēdū quia istud
 intestinū fuit locatū supius iuxta stomachū per tria. Pri-
 mum quia istud ignobilius est oibus gracilibus. et iō sub
 mirach iter oia gracilia debuit eē positū exterius. Se-
 cundū quia istud intestinū cōtinet feces: et aliqñ idurāt:
 et de se puata sūt oī hūiditate et calitate nālī: vt a mem-
 bris vicinis adiunaret: ordiauit nā vt imediate locaret
 supra stomachū: vt coopret a girbo: a quo et stomachus
 coopret: quia et zirbus ipm hūectat et calefacit: et propte-
 rea appet quia nō est aliud intentū cum quo alligatus sit
 zirbus sicut cū colon. Tertiā cā huius locatiōis est: quia
 istud intestinū pprie est factū ad ptingendū et expellēdū
 feces: s3 magis ad expellendū. et iō iter aliā intestina ad
 ipm pprie debuit puenire colera q h3 expulsua stimu-
 lare mō p hoc quia sic locatū est colera ad ipsius substā-
 tiā puenit pter illā q ad pcauitatē intestino: nū puenit.
 Nā supra ipm in pte dextra existit pēnula epatis in q
 existit chistis fellis cū quo alligat: et hoc appet ad ven-
 sum. Et ppter ea tale intestinū in tali loco appet citrinū:
 et amax in gustu et nigrū. Et nota circa hoc mirabilez
 opationē nāe. Ad illud quod obicit solū quia istina non
 indicant supiora rōne loci: s3 rōne colligatiōe quā h3 cū
 stomacho vel fundo stomachi: mō istina gracilia rō-
 ne colligatiōe ad fundū stomachi sūt supiora alijs: et ex
 loco istius supioris intestini appet cā qre in dolore coli-
 co auget dolor tpe assūptiōis cibi: quia tūc istud intestinū
 cōprimis a cibo: s3 tpe famis nō. S3 itendit dolor: rena-
 lis et hoc est vnu ex signis distinctiōis iter vnu dolorē
 et aliū: et ex loco et colligatiōe dicti intestini appent nobis
 duo. vnu vtile in cognitiōe: aliud in opatiōe et cognitiōe
 quia quā sit colica passio incipit in pte sinistra: et in illa ma-
 gis molestat: tūc quia intestinū illud frigidius est illic cuz
 nō tangit a chisti fellis. Scdo quia in maiori qritate est
 locatū circa renē sinistru: et est strictius: tūc illa colica q
 sit in pte sinistra nō tam diu molestat: tūc quia sit a causis
 facilioribus: tum quia est cā eius in loco viciniori ad ex-
 pulsionē. Et nota hoc quia per expientia vidi multotiens.
 Quantū ad opus vō pferat. Priū quia in colica ea q ad-
 ministrant ad extra debent magis applicari et appo-
 ximari circa hypocondriū dextrū q sinistru l3 vtrobi-
 q3 pferat. Secundo quia quā sit clistere melius est vt cor-
 pus declinet versus dextrū: vt intestinū colon nō cōpri-
 matur ab alijs: postea iniecto clisteri quā volūtas est vt
 egrediat elisteri vertat se statim sup latus sinistru: et po-
 stea paulatim sup dextrū sicut in expulsione que d3 fieri
 p positionē administratā p supiorē ptem: ecōtra quā in

cipit mouere hoc est de loco et colligatiōe eius. Substā-
 tiā vero eius pderes grossam et solidā per ventosita-
 tē gñatam in eo: multo tpe ptinget q in eo fortissimū in-
 terdū generat dolorē que cū fiat in substantia grossa et
 solida apparet ac si intestinū terebello pforet. Et cū in h3
 similat dolor huius dolori renali. Quarto considerare
 debes figurā eius et formā que appet ex dictis. cellulo-
 sum enī est intestinū et in cellulis istis quia via et trāitus
 multis obliquat supfluitatibus: et sit cā more supfluita-
 tū que in eo figurā recipiūt ad modū illaz cellulaz: et
 iō sterco figurā h3 quā scis figura maxie appet i ster-
 core desiccato: et retento. et in febribus et in alijs egrit-
 tudinibus in quibus egiunt sgbale: et hūiores flegmati-
 ci retinent: et sūt mā pcurbitini. nā in pcauitate cellula-
 rū: et humor flegmaticus melacolicus: q est sufficiens
 mā generatiōis vermiū si iter vna cellula et aliā ptinge-
 tur paucus humor q nō sit sufficiens ad generationem
 pāniculū ptingentē vnu vermē generat in vna cellula
 cū alio in alia cellula generato. Opatio iuuamentum et
 egritudo ipsius ex pdictis p3. hoc autē intestinū est cōti-
 nuatū pte supiori cū monoculo siue ceco quod dicitur mono-
 culus nō quia nisi vnu habeat orificiū: p quod attrahit ad
 ipm et p ipm expellit: quia hoc est impossibile: s3 h3 duo ori-
 ficia: vnu p quod attrahit: alter p quod expellit. Istud autē
 p quod expellit nō est sicut in alijs opposite locatū cōtra
 pmi: s3 ambo locata sūt iuxta se inuicē et ista hec orifi-
 cia pendet lacuna huius intestini ad modū sacci: et ideo
 alio nomine vocat saccus: et sic apparet eius figura: et
 colligatiō: et locus et quia locatum est in latere dextro su-
 pra et iuxta terminū anche siue scie: et ista renē dextrū.
 Substātia eius est eadē cū substantia colon: egritudine
 et patit silem. Iuuamentū est vt p succi q venit ad ipm
 in eo retineat: et reuoluat et vt reuerberet vel descensū
 phibeat sūt ipsius succi ab intestinis superius: et ista i-
 testina supiora sūt gracilia et sūt tria. Nā hūc intestino
 ptingat intestinū pleon quod circa ylia locatiōe h3 et sūt
 et reuolunt: et in isto sit yliaca passio in qua est dolor
 vehemens circa ylia: et sic appet locus: colligatiō: passio
 et dolor. Substātia eius est subtilior: et iō gracile vocat
 sicut per pma cām vocat pleon. Eius iuuamentū: quia fa-
 ctū est vt cōtineat succū. vt quod vtile est possit exfugari:
 iō multū inuolutū est: et ad ipm pueniūt plures vene mi-
 seraice q ad aliqd aliud intestinū: et ab eis et a misente-
 rio debes ipm excarnore. et quā ad pte eius supiorē iux-
 stomachū pueniūt: tūc inuenies quia circa pte sinistras ad
 spondiles declinet et valde est icarnatū cū miscenterio
 et iō cū cautela icide ne frāgas aliqd: et post icisionem
 inuenies ieiuniū intestinū quod taliter vocat: quia vltimū
 iuenit vacuū in bene dispositis. Et cā sue vacuitatis est
 duplex: s. rectitudo eius. nā est rectū sicut intestinū vlti-
 mū. Scda cā est multitudo colere pure q puenit ad inte-
 stinū hoc: vt chisti fellis p canalē q ptingat cuz intestino
 duodeno cū quo istud imediate ptingat. Et dicitur istud p-
 mū intestinū et vocat duodenū: quia eius longitudo vt in
 pluribus est duodecim digitorū ad quod intestinū canalē
 qdē a chisti fellis puenit: et iō caue quā excarnas ne istū
 canalē icidas: s3 icide intestinū duodenū bene inferius
 et liga: et tūc incipiendo sicut incipiunt auctores habes
 sex intestina. Primū est duodenū. Scdo ieiuniū. Terti-
 um pleon: et ista sūt gracilia: et supiora. Quartū mono-
 culū seu cecū. Quintū colon. Sextū rectū. Hec enī oia
 intestina videbis eē inuoluta ptingata alligata dorso sic
 alligata sūt oia viscera p quodā mēbz quod vocat eucha-
 rus vel miscenteriū a miseraicis q in ipso sunt disperse
 Et vulgares Bononiēses vocat ipm interigilio. i. inte-
 riora tenens.

De misenterio vel alio nomine eucharo.

Stud mēbrū fm auctores substantiā h3 cōpo-
sita ex venis cordis pāniculis ligamentis: vt
pdicta mēbra possit ligare ex substantia sepo-
sa z pingui: vt dura mēbra qles sunt spondi-
les cū mollibus: qlia sūt iestina z alia viscera sine me-
dio nō pūngant: vt molle a duro nō patiat: reliqs aut
vacuitates q sūt i hoc replent substantie glādose: q mul-
te sūt in hoc mēbro: z hoc est vnu iuamētū carniū glā-
dosaz: q in h3. Aliud iuamētū est vt sustentat venas
misericas q in hoc sūt dispse sicut nō est longiquus q
iste carnes sint facte ad generādū hūiditātē qua iestina
z fer iterdū hūectarent: vt lubricet cito ab iestinis:
z iō videmus q stercus ligduz emittit dato q cibaria
sumant dura. maxia tñ ps glandose carnis est in parte
superiori grossa in q frequēter agregat pp pinguatē ad
splenē melācolia ex q catur melancolia mirachia. Hoc
facto eleua misenterium vel dimitte donec feceris ano-
thomiā venaz q pueniūt ad stomachū z ad splenem:
ad quā vidēdā z alioz mēbroz infla stomachū cū ca-
nula p portanariū z liga fortiter: z absconde iestina. Et
fac an icisionē ifra locū ad quē puenit canalis a chisti
fellis ad iestina.

De stomacho.

Iso de iestinis pcedas z videas tertiu mē-
brū: puta stomachū: de quo debes videre il-
la ser: que de alijs. Prio locū pnotabis eius:
z circa locū nota pmo vbi eius. Scdo situm
vbi eius est: q cū sit cella cibi stomachus: vt dicit Gal.
qnto de iuamētis stomachi: z caplo scdo. z ibi habet
totū qd dicit de stomacho. Et dictū est de intestinis: z
hī ab Aliabbate tertio sue theozice dispositiōis regal.
caplo. xx. Est ergo locus eius in medio superioris z ife-
rioris: dextri z sinistri: anterioris z posterioris. h3 tu
hic dubitabis quare stomachus non fuit positus iuxta
os. Dico q cā fuit duplex. Una est q iuxta os deberēt
eē mēbra anhelitus pp attractionem aeris. Secūda q
mēbra fecū receptiua debēt eē pūnuata cuz stomacho:
talīa aut ifra dyafragmate debēt eē pūnta: z iō vides
q stomachus supius h3 cor mediāte dyafragmate: ife-
rius misceteriū z iestina a dextis h3 epar quo appre-
hendit qnqz suis pennulis: sic manus q apprehēdit z
caput qnqz digitis: z a sinistris h3 splenez: quo calefit:
rōne arteriaz eius: a pte anteriori h3 zirbū: a postero-
ri musculos dorū: z venā magnā: z arteriā q trāsit su-
pra dorū. vt postea videbis: z iō locus eius est in me-
dio: q est sicut cella cibi cōis oibus. Situs aut eius ē:
qz h3 sit locatū supra dorū: ps tñ eius superior declinat
versus sinistru: inferior vō ad dextrū: Et cā istius situa-
tiōis fuit pp cās q dicent. nam epar debuit eē in latere
dextro eleuati: z cū sit magnū totā pcauitatē dextre p-
tis supior occupauit: splē aut nō: z iō in dextro nō po-
tuit ps supior collocari: h3 in sinistro. Pars ergo inferior
debuit ad pte dextrā declinare: qz in pte sinistra iferio-
ri iuxta renes est iestiniū colon grossū multū inuolutum
iustis inuolutiōibus: z sibi occupat magnū locū. S3 in p-
te inferiori dextra sunt iestina gracilia z subtilia q pūi
z modicū occupāt locū: z iō stomachus qstū ad ptem
inferiorē d3 declinare ad pte dextrā: vt repleat pcauita-
tē ibi exēūtē: z cedat locū colon: z ex hoc appet pūi:
qs. s. locus sit eius. s. stomachi. S3 tu dices qre stoma-
chus nō fuit locatus directe supra spondiles dorū. Di-
co q cā huius pōt eē triplex. Una q dicta est: vt cede-
ret epar in pte dextra: z repletet vacuitatē in pte fini-
stra. Alia cā fuit: qz si stomachus eēt directe locatus su-
pra dorū tūc ozificia duo. s. iferius z supius essent dire-
cta. Et iō in hoīe cuz sit stature recte stomachus nō bñ

ptineret cibū: s3 descēderet ab eo statim: vt ergo hoc non
ptingat sic fuit situatus. Tertia cā huius fuit q quātū
ad os eius supius z ptem supiorē d3 recipere melanco-
liā a splene que est in pte sinistra: z quātū ad pte infe-
riorē d3 recipere coleram ab epate qd est in pte dextra.
Et ex hoc appet. s. qs sit locus eius. s. stomachi fm col-
ligantiā: colligantiā psequenter appebit melius: qz colli-
gantiā h3 cū splene: cū epate z cū corde: z cū cerebro:
z illud cōsequenter declarabit: qz appebit q cū splene
h3 colligantiā pp venas que apporant melancoliā ad
os stomachi: z pp venas que veniūt ad latus sinistru
stomachi ad nutriendū sicut cū epate h3 colligantiā rō-
ne venaz reliquaz cū cerebro pp neruū q venit ad os
stomachi z expandit maxime circa ptem supiorē sto-
machi. Cū corde vero h3 colligantiā rōne arterie ma-
gne que sub ipso est. Ex his pōt apparere tertium. s. cu-
ius figure sit: qz est figure rotūde: qz talis figura magis
est a nocuentis remota. Item qz oīum aliaz est capa-
cissima: stomachus aut muta d3 cōtinere: s3 nō est per-
fecte figure rotūde: s3 arcualis magis: pp cām dictaz:
qz ps supior eius est declinās ad sinistru: inferior vero
ad dextrū ad modum cucurbite retortē: vel saracenicē:
verū omnia que dicuntur de stomacho melius appare-
bunt per anothomiā membrorū sequentiū. Patet etiaz
quartū. s. que sit quātitas stomachi: qz magnus valde
est cū interdū ipm oportet recipere z cōtinere magnā
quantitatē cibi: verū qd nō est semper in magnitudine
sua vltima: s3 equat magnitudini cōtenti: qz extensibi-
lis z corrugabilis. Quinto aut videas partes z nume-
rum partium eius: partes aut eius sunt duplices. s. vni-
uersales z itegrales. Quedā vero qstatiue z deter-
minate: prime sunt due tunice eius. Prima intrinseca
est nervosa. Secunda z extrinseca est carnosā: verum
est q prima est spissior secunda: qz illa primo d3 pūan-
gere cibū: z ideo vt nō ledetur ab eo debuit esse spissa.
Item pp aliud qz stomachus ppter illam tunicā est ex-
tensibilis: qz regritur interdū ppter multam quantita-
tem cibi. sed exterior: licet regratu propter digestiōē
fuit subtilior: qz digestio stomachi iuuatur a membris
vicinis circumstantibus: sed extensio z continentia ci-
bi non. Et iste tunice non solum diuersificantur in sub-
stantia: quantitate: z loco. sed situatione villorū: qz in
prima cum in ipsa sit appetitus: z appetitus imediate
ordinetur ad attrahendum villi fuerunt situati ad at-
trahendum: tales autem sunt longitudinales. z ideo
in ea sunt villi longitudinales: z quia attractioni statiz
coniungitur retentio: quia omne quod attrahitur: attra-
hitur vt retineatur: quia attrahitur vt in ea membrum
voluptuatur. hinc est q in hac etiam tunica fuerūt po-
siti villi transuersales qui deseruiunt retentioni: verum
est q illi sunt locati in parte non interiori illius tunice
sed exteriori. In secunda vero cuz ipsa ordinetur ad di-
gestiōem z digestiōi seruiat: quia ei consequitur: z
ex consequenti expulsionī substantie fuerūt positi villi
latitudinales. z ex hoc apparet quare intrinseca tuni-
ca fuit nervosa z carnosā: non fuit intrinseca propter
villos longitudinales qui debent esse in tunica intrin-
seca que est: vel d3 esse principium appetitus. Itēz alia
causa est quia intrinseca ordinata est ad sentiendum: ex-
trinseca ad digerendum z ad alterandum. Nunc au-
tem sensatio melior sit quando sensibili imediate oc-
currit sensus vel membrum sentiens: alteratio vero po-
test fieri per medium z digestio: z hoc est quod expref-
se ponit Auicē. capitulo de membris. primo cā. sen-
prima. Et natura qdem intrinsecam tunicā. s. stomachi
fecit nervosā. extrinsecā vero carnosā: potest nāqz
digerentis

digerētis opatio ad id qđ digestū ē i potētia sine occur
su puenire: sentiens vō id qđ sentit non pōt sentire nisi
obuiādo ei sensus. s. tactus. Alie vō sūt ptes eius qđ ita
tiue z determinate: vt ps supior z orificiū eius iferius
qđ dī portanariū. ps eius supior fm nām angustior p
te iferiori: qđ in iferiori dī fieri digestio z cibus dī cōti
neri. in supiori nō. Orificia tñ hāz ptiū pueniūt z disse
rūt. Cōueniūt qđ ambo posita sūt a lateribus: z nō sūt
posita vel facta in vltima eminētia ptis iferioris z su
perioris: s; ps iferior descendit magis qđ portanarium
vel pillereon: vt cibus nō descēdat: s; ptineat in ea vt in
bursa quadā sicut supior supeminet ori stomachi: vt qñ
stomacho repleto homo inclinaret: nō reascēdat cibus
ad meri. z os: z spāliter qñ multū replet stomachus.
Ex hoc pōt videre: quare ex supflua quātitate cibi dya
fragma cōprimif z cibus nō egredit. Item pueniūt qđ
ambo orificia sūt in stomacho in loco in quo ptiuatur
vel alligat dorso. nā os stomachi est recte i pncipio sue
alligatiōis dorso alligatū: z ppterea alligatū est os sto
machi ad spondilē: vbi finif z terminat dyafragma: z
ista est tertiadecima eo qđ in duodecima est costa vltia
mēdosa ad quā determinat dyafragma. Et ex hoc ap
paret tibi: qđ qñ vis exterius alterare pfortare vel ali
ter opari circa os stomachi qđ optimū est in dorso cir
ca. xij. z. xij. spondilez hoc facere: z spāliter qñ pdicta
ipugnant ab epate: z splene. dummodo arteria adorti
nō ipediat qđ in dorso est. Sequētibus aut spondilibus
qđ vocant spondiles renū alligatur stomachus vsq; ad
portanariū: tūc vō alia ps iferior a spondilibus obliq
rūt ē qđ supius orificiū qđ vocat os stomachi est ma
gis latū qđ iferius portanariū. Et hoc fuit: qđ p os sto
machi aliqñ cibus grosse sube z dure dī descēdere z i
digestus. Et iō os stomachi debuit ēē latū. S; p orifici
um inferius tñ res subtiliata z digesta dī egredi: z iō
nō fuit ita latū z hoc dī ptibus eius. ¶ Ex qbus appet
fextū: qđ dī ingri de stomacho. s. qđ sit eius substantia: qđ
appet qđ cū nervosa tunica sit maior in eo qđ substantie
neruose sit a dñio. Ex hoc appet qđ sit cōplexio eius: qđ
frida z sicca. Appet qđ opatio vel iuuamētū: qđ duplex
vnū ad appetēdū cibū pro toto p tunicā itrescā: altez
ad pparādū cibū ad nutrimentū totius z h p tunicā ex
trinfecā carnosam z mēbra coadiuuātia. Et ex his po
tes videre qđ pōt pati egritudines oīz genēz qđ pñt
cōpati alia mēbra oīa pncipalia: vt epar. cor. cerebrū: z
ex pñti totū corpus. Curatio tñ eoz pprē ex anotho
mia nō dependet multū qđ alioz. Et hec de stomacho.

¶ De splene.

Plenis anothomia pfecte videre non pōt
nisi abscondas costas aliqđ mēdofas ex la
tere sinistro: qđ nō pfecte eleues: s; vt suffi
cit operi tuo qbus abscondis locus splenis ti
bi appet: qđ parietī sinistro stomachi adhe
ret quātū ad pcautū eius. quātū vō ad cōne
xū alligat dorso z siphac pāniculis subtilissimis oris
a siphac. Appet scđo qđ locus eius nō est ita in alto sic
locus epatis: figura eius est qđrāgularis: qđ in hoīe est
qñ ad modū qđrāguli pp figurā stomachi: cuius cōca
uitatē circūstātē in pte sinistra hz splen replere. Tertio
vide quātitatē eius: qđ in hoīe satis pportionalibus est
in quātitate respectu alioz mēbroz. Colligātia vō ei
est: qđ colligātia hz ad cor epar miscenterii: zirbū z sto
machi. Colligantia vō hz ad oīa ista mēbra pter cor: p
venā qđ venit a porta epatis ad splenē qđ colligātia ap
paret. nā si excarnādo pcedas videbis qđ a vena cōca
ua epatis puenit vena magna ad splenē a qđ descendit

vnus ramus in medio trāsitus eius iferius ad miscen
teriū ad ipm nutriēdū: z portat sanguinē aquosiorē z
humidiorē: postea qñ ista vena apporimat splenē: ite
rū vnus ramus ramificat ab ea: q vadir ad nutriēdū
ptē sinistra iferiorē stomachi. postea vō puenit ad sple
nē z pcauitatē eius. Et ramificat in pcauitatē ipsius i
duos ramos. s. iferiorē z supiorē: descendit iferior iferi
us ad nutriēdū zirbū: quātū ad ptē sinistra: s; supior
transiens p pcauitatē splenis ramificat in duos: quoz
vnus puenit ad ptē supiorē sinistra stomachi ad nutri
endū supiora. alter vō circa orificiū puenit stomachi:
ad portādū melācolia: q mulgēdo puenit ad os stoma
chi: vt icitet appetitū. Qđ vō remanet magis in splene
ipm nutrit. Et ex hoc appet tibi cū qbus mēbris alligā
tis hz splen mediāte vena. colligātia aut hz cū corde p
arterias que ad ipm veniūt ab arteria adorti que i dor
so est infra dyafragma: a qbus arterijs stomachus mul
tū calefit in latere sinistro: vel a splene rōne istaz arte
riarū: z hec fuit vna cā quare arterie multe: z magne
veniūt ad splenē sicut alia cā fuit. vt calore arteriarum
sanguis grossus q est nutriturus splenē subtiliet z di
gerat: qđ splen hz substantiā rarā in quā dī recipere hu
morem grossum melācolicū. Et ex his appet tibi qñtū
qđ debes videre de splene. s. que sit eius substantia: que
ē rara z spongiosa pp qđ appet sextū. s. cuius cōplexio
nis sit: qđ in cōparatiōe ad cutim calide z humide: s; ef
fentialiter sit fride z sicce: pp nutrimentū. iuuamētū p.
Et ex his tibi appet qđ cū recipiat humore melancoli
cū: z ptineat grossum z ineptum euacuatiōi qđ frequen
ter repletur oppilatur z apostemat: z resoluētia for
tia tunc multum resoluunt substantiā eius si sint fortio
ra dato qđ rōne humoz competant. Et hec de splene.

¶ De epate.

Par manifeste vides esse locatum in dextro
latere amplectēs stomachū supius eleuatus
valde: z nō decipiat te qđ i aiali mortuo mul
tū locat sub costis: qđ nō est sic: cū sit sub dya
fragmate z dyafragma extremis costaz cōiungit: sed
hoc evenit qđ membra spūalia multum euauerunt: z
ideo vacuitatem eoz replet epar: cōprimēdo dyafrag
ma. z ideo debes trahere inferius z aial siue corpus
eleuare. Et cōsidera scđo qđtatem eius maximā in
homine: cum sit animal calidum z humidū. Tertio re
spicias partes eius quarum quedam sunt intrinsece in
tegrales: quedam vero extrinsece magis: intrinsece in
tegrales sunt qñq; pēnule eius s; in hoīe nō semp sunt
abiniuicē sepate: z quelibet illaz pēnularū est cōposita
ex renis diuisis z dispfis p eas in modū retis cuius re
tis vacuitates replete sunt carne: que est pprē substā
tia epatis: que est sanguis coagulatus: z in his venis
continetur chilis: q diuisus est ad minimā fm minima
alteratur z contangitur ab epate. z ideo fit vt quasi to
tum epar contangat totum chilum: z hoc ordinauit na
tura vt melior fieret z perfectior conuersio chilis in san
guinem: qđ alteratio que fit fm minima melior siue per
fectior est. Sed tu dices quare nā non sic ordinauit in
stomacho: sed in stomacho posuit concanitatē vnaz.
Dico qđ hoc fecit qđ in stomacho nō dī fieri perfecta di
gestio: sicut in epate. Item qđ in stomacho assumuntur
cibaria grosse substantie que non possent per strictissi
mas vias penetrare: sed ad epar substantiā tñ ligda dī
peruenire z penetrare. Et ista decoctio: z si fiat in toto
epate magis tñ fit in parte superiori. Et ppterea pars
illa solidior ē z magis cōpacta. ¶ Partes eius extri
sece sūt ptes eius qđ mediātibz hz cū alijs colligan
tiā. nām cū corde hz colligantiam p venā chilis que
ozitur a

oriz a gibbosa pte epatis: et p artarias: vt videbis i anothomia cordis et vene chilis: h3 colligatiā ad dyafragma cui suspendit: et ad spondiles siue dorsū cui alligat p pāniculū eius. Pāniculus aut eius est duplex. s. coopiens circūuoluens. et suspendens. Primus est subaz suā velans. Secundus est suspendēs ipz ad dyafragma sopius. Ex pmo patif dolores extensiuū. Ex quo patif qnqz dolore extensiuū: p scdm patif dolore aggrauatiū a mā aggrauate. Quedā vō sūt pres que sūt orze ab eo: et iste sūt duplices vene et canalis chistis fellis: de canali hoc postea videbis. Vene aut sūt duplices. s. chilis que oriz a gibbositate epatis: et cōcana siue porta q oriz a pcano epatis. De anothomia chilis postea videbis. C. Porte aut sunt qnqz rami itantes epar sicut sūt qnqz pēnule iam dicte epatis. Egredientes vō ē epar sunt octo: due puer: in qbus nō labores ad discernendū: qz sufficit tibi si sequētes discernes. Sex aut aliarum. Pria vadit ad dextrū stomachi ad itendendū tunicaz exteriorz eius: et spāliter pte iferiozem. Scda vō vadit ad splenē cuius anothomiā iam vidisti in anothomia splenis: et illa est satis magna et bene discernibil. Tertia tendit ad latus sinistrū et vadit ad itestiniū rectū ad exsugādūz humiditatem a cibo si qd remāsit inuatiua. Quarta vadit ad supiorē pte dextrā stomachi ad nutriendū ipm in opposito eius: que veniebat a splene ad latus sinistrū. Quinta ps diuidit: qz vna vadit ad dextrā pte zirbi ad nutriendū zirbū: in opposito illius q veniebat a splene: q veniebat ad nutriendū sinistrū zirbi. Alia vō ps vadit ad colon ad suggēdū qd est in ipso. et ad nutriendū ipm: et ppterea in pte dextra marie ptiuat zirbus cū colon. Sexta vō ps vadit ad ieiuniū. et reliquū eius vadit p itestina gracilia. s. ilion vsqz ad cecū: et in isto sūt plures vene miseraice qz in aliquo alio: et ppterea iste ramus erit tibi manifestus valde: et hoc d tertio videndo circa epar. Quartū qd debes videre est forma eius et figura: nā figura est lunaris: qz pcanitatē h3 et gibbositatē: pp qd apostema factus in gibbo eius dz esse figure lunaris. Quinto appet substātia eius: qz additio in eo est caro. ppria que est sicut sanguis coagulatus: et ideo est eius cōplexio calida et humida.

E Quamentū et opatio eius ps: qz eius opatio est chilū sanguificare. Et qz idrops est ppriū nocumentū sanguificatiōis manifestū est: qz idrops est ppria passio epatis. Quō at aquo fitas vel vctofitas huius pueniat ad totū: vt i hypofarcha satis ps qz per venas. Quō aut perueniat ad concavitatem ventris vt in asclite et timpanite declaratus est supra in anothomia ventris et mirach.

De chist fellis.

Chistis fellis locus est qz in pcano epatis i pēnicula media eius: et cā huius fuit: qz colerā quā ptiuet dz trāsmittēre ad itestina pp cām dictā supius: nūc aut agilius colerā hāc trāsmittit ad itestina: qz si eēt locata in gibbo epatis. Item nisi sic eēt tūc nō ptangeret itestiniū colon pp iuuamētū dictū. Sz tu dices quō verificat dictūz Sal. qnto de iuuamētis mēbroz caplo. iij. qz purgatiū colere est in loco medio venaz que portāt sanguinē ab epate et venaz iferiorz que attrahunt et educunt chilum ad epar. Dicedū q illud h3 veritatē d loco colli chistis fellis: qz initū colli est in medio epatis: vt ps ad sensum: et debuit ibi eē initū sui ortus cū in medio epatis cōpleatur digestio humoz. ergo tibi dz sanguis dpurari a supfluitatibus oibus: et icollū chisti fellis ibi debuit eē vel habere ortū: l3 bursa siue vesica chistis sit locata: vt dictū est. Scdz qd debes videre ē colligatiā eius. Colligā-

tia aut eius appet ex ptiibus suis qd discernes eleuādo chistim fellis a pte iferiori: et tūc manifeste vides q h3 duplicē pte. s. vesicā ptiētē et collū suū deferēs et dpor tās: et istud collū vsqz ad distātiā quādā est vnū: et postea bifurcat: et vnus ramus eius penetrat in epar i mediū sui vel melius oriz a medio loco epatis: ad attrahēdū colerā ab epate. alter ramus magnus descēdit ad itestiniū duodeniū: vt vidisti supius: et iste bifurcat: qz ab ipso ramus ptius ramificat: q vadit ad fundū stomachi ad pforādū digestiū: et iste fuit ptius vt expulsiua sup siue nō irritaret vel stimulare: et istud est vepz: vt i plibus. Aliqbus vō iste ramus est maior eo q vadit ad itestina pdicta. Et ex his ad sensū poteris videre solonez cuiusdā qōnis q ptiueit fieri tertio de vtutibus nālib⁹ qd Sal. dic q p idē collū chistis fellis attrahit colerā et expellit: qz vt q tūc expellat ad locū: et ad mēbz a quo attrahit. Dicedū q istud est idē collū vsqz ad quādā distātiā: postea vō bifurcat. Et ex B appet tibi q sit colligatiā chistis fellis: qz colligatiā h3 cū epate: itestinis: et stomacho. Itē h3 colligatiā rōne neruoz venaz et arteriaz cū alijs eo qz ad ipm pter pdictū canale pueniūt vene et arterie: qz potes videre ad sensū ad ipz nutriendū: qz ex eo nō nutrit q puenit ad pcanitatē eius fm Sal. eodē tertio sicut ad ipm pueniūt nerui: qd me diāribus h3 sensū. Ex his appet tertiu. s. qz sit nūerns ptiū eius: et qrtū. s. q sit eius quātitas: et qntū. s. q sit figura eius: qz figure oblonge cū rotunditate: suba eius ē pellicularis. Iuuamēta eius patent ex dictis: qz factus est ad attrahendū colerā rubeā: et supflūā ab epate ad expellēdū eā ab itestina. vt dcm est. Et ex his potes videre q sint ifirmitates q ab ipso pti ptingere: et sūt valde nocētes: qz oppilatiōes. Illa aut oppilatio pōt esse duplex. s. qz vel est oppilatio facta i collo eius cōi: vel i aliquo ramo eius cōi: tūc cūz colera nō expurget: ab epate pmisceat cū sanguine p totū corpus: et si ipa sit colera subtilis et corpus sit aptū ad febrē ipa est cā febris putride colerice. si vō sit grossa: tūc est cā ictericie: et tūc egestiōes poterūt eē colorate: tū magis vel minus fm q plus attrahit de colera ad itestina. Interdū tū est qz oppilatio illa sit tū in canali: q puenit ad itestina: et tē colera attrahit ad chistim fellis: et non pōt expelli ad itestina: qz clausus est canalis: et tunc putrefiet et cābit febrē tertianā vel ptiū: et egestiōes nō erunt tincte sz vrina sic. Quādoqz vero erit oppilatio in canali q puenit ad epar: et tunc egestiō nō erit tincta: nec ad chistim attrahet colera. Et iō in eo nō continebitur: et per consequens non putrefiet in loco precipuo. et ideo coleram generat: et ictericiam: vel febrē continuam. Et nota bene has oppilatiōes: qz multum valet ad curam: et multotiens contingunt. Et ex his habes perfecte anothomiam epatis. Et his expeditis potes eleuare splenem et abscindere epar. sed non in totum. Sed circa zirbum eius vbi est origo vene chilis dimitte partem quandam: vt aliam videas que reseruauimus ad posteriora de epate et vena illa. stomachum autem dimitte: sed eleua miscenterium: qz eius anothomiam vt disti in anothomia intestinoz.

De vena chili de renibus.

Quibus omnibus eleuatis tibi apparebit vena magna: que est ramus chilis descēdēs. et arteria magna que est ramus adorti descēdēs: et quando illa vena chilis est in directio renū ab ipsa ramificantur due vene: que vocantur emulgentes: quarum vna vadit ad renem dextrum: altera ad sinistrum. Orificia tamen illarum nō sunt

nō sunt indirecto: s; vnum est aliud et superius alio: et hoc ne vnus ren impediret aliū in attrahendo. Superius autē vt in pluribus est orificiū vne qd venit ad renē dextrus. Inferius vō eius que veniunt ad renē sinistru. s; sit aliquā ecōuerso: et cā illius fuit: q; vt in pluribus ren dexter d; eē magis ad supiora eleuatus sinistro. et s; q; calidi est eleuare: ipse autē calidior est sinistro. Itē q; monoculū ite stinū est locatū in dextra pte sub rene. Itē epar erat eleuatū superius. splen vō in latere sinistro magis descendebat. S; si alicui eēt magnū epar: monoculū eēt pui. colō vō in pte sinistra eēt eleuatū: et ps sine ren sinister eēt calidior dextro: et eēt p;io mō: hoc tñ raro est: queli bet hāz emulgentiū vadit ad renis pcauitatē: et iō de bes vnā earū excarnare: et melius est vt excarnes leui ter illā: que venit ad renē dextrū: pp cām que dicit: et i ea ponas tentā: et videbis q; ad pcauitatē et cauernosi tatē renis venit cuius iā appet tibi locus q; locus eius est quasi iuxta epar. S; tu dices q; nō fuit inferius iuxta vesicā: dico q; cā fuit vt bene attraheret aquositatē ab epate: qñ enī mēbrū attrahēs est ppe illud a quo d; attrahere attractio est melior. Colligatiō ē eius cū epate appet: q; magnā venā recipit ab epate mediāte vena chili: vt p venā illā aquositatē vrinālē que amodo ē supflua corpi postq; sanguis egressus est epar attrahit et expellat: s; cū hac aquositatē et attrahit sanguis: q; fm Sal. de iuuamentis caplo. iij. de virtutibus nālibus ad mēbra ad que attrahit supfluitas aliqua p canalem latū attrahit simul cū supfluitate iuuatiua. s; sanguis: et hec est cā q; ad splenē et ad renē simul cū supfluo p;io vnicuiq; attrahit sanguis. s; ad vtrāq; vesicā. s; fel lis et vrine pura supfluitas attrahit sine sanguine. Et ex hoc appet tibi q; si vrina ad renes puenit cū sanguine mixta et venit ad vesicā depurata et sepata a sanguine: o; ergo q; in renibus depurat et colet. Colat autē: q; ad pcauitatē puenit renū quā videre debes scinden do renē in pte gibbosa eius nō pcaua et p longū ptra here vsq; quo pcauitatē videas: statim tūc appet q; daz panniculus: sine pannus rarus: et ista est vena emul gens rarefacta ad modū collatorij: et p has porositates pōt vrina trāsire: sanguis autē non. Et iō colat vrina et distillat inferius in rene ad orificiū cui p;inuat porus vi ritides: q; descendit inferius vsq; ad vesicā et vrina descē dit p ipm ad vesicā. Et ex hoc appet tibi q; h; colligatiō cū vesica: sicut h; colligatiō pp arteriā que venit ad ipm puenit cū corde et cerebro rōne neruoz q; pueni unt a nucha ad texedū pāniculū eius quo mediāte sen tit: et sanguis remanet in rene: et attrahit in substantia eius: et nutrit renē. Et ex hoc appet tertium. s; q; sit nu merus eius ptiū. Quia pmo numerus discretus est s; duobus: dextro et sinistro. Et cā qd fuit q; si nocumen tū accideret vni opatio pficiat p alter. Scōa cā fuit vt totā supfluitatē aquosam: que multa est plus q; aliqua alia scōe digestiōis bene et cōplete possent attrahere. Et ex hoc appet q; nō fuit tñ vnus ren: s; vnus splē: et vna chistis fellis. S; tu dices quare nō fuit vnus et magnus potens attrahere totā aquositatē: ad hoc rñ det. S; caplo palleгато: q; si eēt tñ vnus magnus: tūc corpus humanū rectū nō eēt equū in lateribus. s; ineq; lis qd est veredū et enorme. numerus autē ptiū p;: q; h; substātiā p;riā pcauitatē pāniculū et collatorij. Quar to notes. q; titatē et figurā. naz figure est oblonge: vt in ipso distincta eēt duo orificia p;dicta. Appet et qnto q; sit substātiā eius q; carnosā et solida multū: vt ab aquo sitate mordicariua nō ledere vel dissoluat appent iu uamēta renū. Et ex his notes hic q; in renibus ex quo libet genere egritudinis accidit difficilis egritudo. P;io

ex morbo cōplexiōali vt ex supflua calitate diabetes que fm Sal. sexto de iterioribus assimilaf lienterie sto machi: q; tota aquositas subito attrahit et expellit sine digestiōe a renibus. Patit et morbū cōpositionālē pro priū et spāliter in numero vt lapidē arenā et pilos. La pis vō arena et pili vt plurimū generant ex eadē mā. et in eodē loco. nā mā hoz sunt hūiores grossi: q; densant et ispissant a calitate renū. Et iterdū est q; p;az ispissā tur: et tūc fuit pili q; generant subtiles et longi: q; mā il la p;oz aliquē strictū repellit paulatim: et p;inuata a poris cutis expellit paulatim. et p;inue mā pili et capil li. et qñ illa mā plus adurif generat arena que p;rega ta generat lapidē. Et ille lapis est rubens: q; ren est ru beus. Et iste lapis si sit ita magnus: q; nō possit egredi p;oz viritidē: vel nō frangit difficilime et qñ est ipossi bilis cure: q; nō nisi p;cisionez a qua penitus caueas. Si vō sit p;uus et fragibilis difficulter curat: et expelle tur cū fortissimis doloribus cū transeat p; mēbra valde sensibilia: et igrediat p; cauernositates vesice: que sunt ita stricte. S; fortitudine virtutis apianf et dilatant: et nō est longinquū q; alig scindant. Patiunt et renes so lutionē p;inuitatis quātū ad venas eoz ex qua accidit fluxus sanguinis cū vrina. Et nota q; hec solutio huius vene que est cā huius fluxus sanguinis p;rie d; itelli gi q; sit facta et fiat in pte illa in qua vena sit subtilior: et rarior: et hec ps est ps panniculi collatorij. vt appuit tibi ad sensum. et iō qñ illa soluit cum deberet phibere sanguinē descendere. nō phibet. Et iō sanguis egredit cū vrina. Et sit mictus sanguinis vez est q; dicit aliq alig q; istud accidit ex vena soluta supra renes. et dicit q; cā est: q; vena debilitat in p;inēdo. S; tene p;mi di ctū. q; rōnabilius magis est et sensui magis p; et p;cor dat. Patit et q;to egritudinē cōpositā vt apostema. et tūc est dolor iñxus pp substātiā suā solidā aggrauati uis. Ac si lapis eēt iñxus in loco. et in dolore s; multū cōicat cū colica. S; d;ia distincta ipoz d; cā. s; His cōplexi s; elenes renes: s; qñ veneris ad vasa spmatica vt videas ortū eoz: et ideo dato q; vesica sit octauum membrum continuatione. tamen pretermittas anotho miam vasozum spermaticoz et testiculoz.

De vasis spermatis et eorum differentia et con uenientia et c.

Debes ergo scire q; membra generationis in viris et in mulieribus in aliquo differunt: et in aliquo cōueniunt. Cōueniūt p;mo in vasis spmaticis quātū ad ortū eoz: q; vt dicit Aui. secūdo cas. sen. xx. et xxi. de anothomia matricis: vasa spmatica in viris et in mulieribus oriunt iuxta renes ita. s; q; vasa q; sunt in pte sinistra ortū hñt a vena emul gente sinistra et dextra ortum hñt supra renes. s; rene a vena chili: et arterie ab arteria adorti. Et q; he vene ortū hñt a corde et ab epate vt infra videbis pōt cogno scere quō vasa spmatica sunt decisa a corde: q; nō ime diate s; mediate. Et hoc in viris et in mulieribus po tes videre: s; aut pueniant magis in loco originis. i lo cis tñ ad que terminant in viris et in mulieribus mul tū differūt: q; in mulieribus terminant ad matricez in loco exteriori vbi sunt testiculi: et imo p;rie loquendo extra matricē reuoluunt et p;erunt. Et p;canitates cō texture carnibus minutis glandosis replent: et propte rea nō sunt vere testiculi: sicut in viris: imo sūt sicut te sticuli leporis: facti pp predictā vtilitatē vt generēt hu miditatem quandam saliualem que sit causa delecta tionis in mulieribus: postea vasa hec substantiam pe netrant matricis et ad concantatem ipsius pertingūt. Et sunt ora ipsius et vocantur cotilidones: q; eis me dianibus

diantibus alligat fetus matricis q̄ sit fluxus menstru-
rū. Et q̄dā pueniunt ad os matricis neruofum ad por-
tandū humiditātē faluālē iam dictā z ab his venis ra-
mificant z oriunt̄ due vene a quolibet latere vna: que i
mirach penetrāt z ascendūt: z quāto plus ascendūt mi-
nus occultant̄: z extra iuxta cutem magis approximāt:
donec pueniāt ad māmillas. Et iō in mulieribus q̄n fa-
cis anothomiā mirach. vsq; ad has venas pserua z cō-
sidera hūc locū: z hoc in muliere: q̄n in porca vel in
alio aiali habente māmillas in mirach iste vene oriun-
tur in matrice: z manifestantur in mirach. Et post has
venas ascendit a p̄fundo pectoris iuxta vel i directo po-
mī granati vna vena que venit māmillas ad decoquen-
dū sanguinē: q̄ d̄z conuerti in lac: z nō v̄r nisi vna: z in
porcis pregnantibus valde appet. Et tūc appebit tibi
colligatiā matricis: z māmillaz p venas illas. Et qua-
re appositio ventose in māmillis restringit fluxū men-
struoz. Et vt p̄tinuet hic sermo si facis anothomiā in
muliere post vasa spermatica debes videre anothomi-
am matricis eius: sicut in alijs mēbris videas. Primo
locū z colligatiā. Secūdo figurā. Tertio quātitatez.
Quarto substantiā. Quinto numez partū eius. Ser-
to iuamenta z nocumenta eius. Locū eius videbis:
q̄ est situata in p̄cavitate alchati: z circūdata p̄cavi-
tas illa spondilibus allanis: z caude a pte posteriori: z
a pte anteriori: ps que d̄r pecten siue femur: q̄ ipsa ime-
diatē est locata inter itestini rectū q̄d est sicut calcitra
eius a pte posteriori: z vesicā ex pte anteriori: z spāl-
iter quātū ad collū eius: q̄ eius collo supuenit collū ve-
sice: lz p̄cavitas eius alior sit p̄cavitate vesice. Inter de-
xtrū aut z sinistrū est in medio posita directē. Et Scōo
videas colligatiā eius: q̄ magna est: q̄ colligantiam
h̄z quasi cū oibus mēbris supioribus: q̄ cū corde z
epate mediantibus venis z arterijs: cū cerebro ratioe
neruoz multoz: z p̄ p̄s cū stomacho rōne vtrozūq;:
cū mēbris que in medio sunt vt cum dyafragmate reni-
bus z mirach: q̄ mediantibus his cū p̄dictis alligat̄:
z spāliter cū māmillis: vt dixi. lz et cū eis sit colligan-
tia mediantibus alijs venis: que oriuntur a vena chili
ascendente que oriunt̄ sub furcula. vt infra dicef. Et et
colligantia eius cū mēbris iferioribus vt vesica per
collū eius z itestino colon. Colligata aut est anchis z
iuncturis ambabus scie que sunt ligamēta grossa: z for-
tia alligantia matricem ad anchas que iuxta matricēz
sunt lata: z grossa z iuxta anchas subtilia p̄cedentia si-
cut cornua a capite aialis. Et iō vocata sūt cornua ma-
trici. figura eius est quadrāgularis cū quadā rotun-
ditate h̄is collū longū inferius: z cā huius figure fuit
exigentia loci: z vtilitas siue necessitas propter quam
fuit creata: que postea dicent̄: q̄ propter talem figurāz
h̄z distinctionē cellulaz. vj. que dicent̄ iferius. Tertio
videas de quātitate eius: quātitas eius p̄pe mediocri-
est f̄m quātitatez vesice: variat tñ rōne aliaz: q̄ maio-
raf z minozaf rōne coitus: z ip̄gnatiōis: q̄ mulier q̄
fecūdauit h̄z matricē maiorē q̄ sterilis. Scōo rōne coi-
tus q̄ mulier vtens coitu: maiorē h̄z matricēz virgine:
vel p̄tinentis vt accidit in viris mēbro pudēdo: eo q̄
opatio magnificat mēbrū: f̄m Sal. sexto de inferiori-
bus. Tertio rōne etatis: q̄ iuuenis maiorē h̄z matricē
q̄ habeat puella z senilis. Quarto rōne cōplexiōis z
hūiditatis totius ista pote s colligere ex fen. scōi. c. pal-
legato. Et pp istas q̄tuor cās mulier quā anothomiza-
ui anno p̄terito. f. anno xpi. M. ccc. xv. de mense Janua-
rij maiorē in duplo habuit matricē q̄ illa quā anotho-
mizauit anno eodez de mense Martij. Potuit et eē vna
tā quā ponit Auic. f. q̄ p̄ma erat tūc mēstruata z in p-

te menstruatiōis et ip̄inguat z ingrassat matricē. diuer-
sificat et matricē rōne generatiōis: q̄ matricē aialiū plu-
rimū generatiui maior est q̄ matricē vnius generatiui.
Et p̄pterea centies erat maior matricē porche quā ano-
thomizauit anno dñi. M. ccc. vj. q̄ vnq; videri in femi-
na humana: potuit tñ eē alia cā: q̄ erat pregnans z ha-
bebat in vtero. xij. porcellos: z i ea monstrauit anotho-
miā fetus siue p̄gnatis quā tibi narrabo. Quarto vide-
as eius substantiā. Substantia eius est neruosa z pelli-
culosa: vt possit dilatari ad fetū p̄tinentdū: z iō est frigi-
de z sicce cōplexiōis: z et substantia eius spissa multuz
que subtiliat in dilatatiōe necessaria. Quinto videre d̄-
bes numez partū eius: ip̄a enī h̄z ptes exteriores z ite-
riores. Exteriores sūt latera eius i q̄bus sūt alligati tes-
ticuli: z vasa seminaria iā dicta. z cornua eius: z collū
cuius extremitas est vulua: z circa collū nota q̄ ip̄s est
longū in quātitate palmi: vt virga: latū z dilatabile: z
iō pelliculosū z rugosum rugas habens ad modū san-
guisugaz: vt titilatio ei ex virga in coitu p̄tingat: z i ex-
tremitate vulue sūt due pellicule se eleuātes z deprime-
tes orificiū dictū: vt phibeāt igressuz aeris z rez extri-
secaz in collū matricis vel vesice: sicut p̄pucij tūc ve-
retrū z iō vocat eā Aliabbas loco p̄reallegato p̄pucia
matricis. Partes it̄nsecas videre potes eas scindēdo
p̄ mediū: z tūc videbis os eius: z p̄cavitatem eius.
Et os est neruofū multū factū ad modū oris catuli nu-
per nati: vel vt p̄p̄ius loquar ad modū oris tince anti-
que: z in superficie eius est velatū velamine subtili in vir-
ginibus: z in violatis rumpit̄ z iō sanguinat̄. Cōcavi-
tas d̄o eius h̄z septē cellulas: tres in pte dextra: z tres
in pte sinistra z vnā in sūmitate siue in medio ei: z iste
cellule nō sūt nisi q̄dā p̄cavitates in matrice existentes
in q̄bus pōt sperma coagulari cū mēstruo: z p̄tineri z
alligari orificijs venaz. Ex his oibus apparent iuua-
menta matricis: q̄ p̄ncipat̄ est facta pp̄ p̄ceptionez z
ex p̄sequēti vt totū corpus superfluo sanguine idigesto
mūdificet̄: vel purget̄. Et hoc in hōie: q̄ alia aialia flu-
xū mēstruoz nō patiunt̄: q̄ tales supfluitates p̄sumun-
tur in eis: in pellis: pillis: vngues: rostra z p̄nas: z hu-
iusmodi: homo aut caruit his. Et ex his p̄z q̄ multis
passiōibus est submissa: z multa mēbra p̄ cōpassionem
ei cōpatiunt̄: que sunt passiōes ei proprie accidentia z
cās z curas longinquū eēt narrare: z extra p̄p̄ia iten-
tionē: s̄z quere in locis p̄allegatis appropriatis: vt i ter-
tio cā. xxi. fen. a Serapione. Rasi. z Joāne nostro pas-
siones que eidem cōpassiōes existunt sunt tot quot sūt
membra: q̄bus est colligata: siue localiter alligata: que
sunt illa iam dictum est z vidisti. Cū tamen ex ano-
thomia potes perpendere q̄d ponit Sal. sexto de inte-
rioribus. f. q̄ suffocatio matricis non fit q̄ matricē cor-
poraliter moueatur vsq; ad collum gulam z pulmonē.
q̄ hoc est impossibile: sed hoc contingit siue accidit q̄
ipsa non potens expellere vapores per partem iferio-
rem: propter aliquam causam mouetur z constringitur
in parte inferiori vt expellat ad superiora. Et si isti va-
pores per colligantiam iam dictam perueniant ad sto-
machum per compassionem z arteriam adorti faciunt
singultum z eruptionem frequenter: z tunc mulieres
dicunt q̄ habent matricem in stomacho. Si vero h̄j
vapores perueniant ad pulmonem z impediāt ope-
rationem eius dyafragmatis scilicet anhelitum dicunt
mulieres q̄ habent matricem in gula: q̄ gula siue tra-
chea arteria est ordinata ad anhelitum immediate. Si
vero illi vapores perueniant ad cor quod raro contin-
git suffocationem patiuntur cum sincopi: z tunc dicunt
mulieres q̄ matricē earum peruenit ad cor. Verum est

q̄ hec suffocatio fit p̄ cōpassionē ad dyaphragma: p̄ al-
ligantiā quā h̄ ipsa matrix cū dyaphragmate: z cū lum-
bis. Nō enī ipsa puenit ad ipsa membra s̄ vapor: quō
aut possit z p̄ quas vias peruenire potuisti videre: que
fit cura z cum q̄bus queras ab auctoribus: q̄ anotho-
mia in his p̄ncipalr dat noticiā locoꝝ. Et iam narraui
anothomia vasoz spermaticoꝝ mulieris: z visa est cō-
tinentia ipsoꝝ in viris z mulieribus q̄tū ad originez.
S̄ differentia est q̄ cū viris testiculi sint ad extra sic
sunt in quolibet aiali: q̄ d̄ esse morosum in coitu sicut
sunt oīa quadrupedia p̄ter eritiū vasa spermatica in-
tra mirach nō terminant: s̄ egrediunt mirach z testicu-
lis copulant vt duobus suspensorijs: q̄ membra nobi-
lia vt sint tuta a nocuentis extrinsecis debent esse ve-
lata p̄niculis. Ista vasa nō p̄tenta in siphac cōtenta z
velata sunt p̄niculis vel p̄niculo orto z siphac q̄ no-
minat dindimus: cuius orificiū est in fine illoꝝ clausus
fm̄ nām existens. In p̄cessu eius fm̄ q̄tū vasoz di-
latatū existit: in fine eius dilatat ad q̄tū testiculoz.
Et in pte illa vocat bursa testiculoz siue oreū: z sic ap-
paret cuius figure sit iste dindimus z cuius q̄tū sit.
Et q̄tū numerus p̄tū eius: substantia: positio: si-
ue colligantia: appet ē iuuamentū eius: q̄ factū est ad
p̄tinendū z custodiendū testiculos: z vasa spermatica
puenientia ad eos. Egritudo igi sp̄alis eius cuius co-
gnitio z cura declarat ex anothomia est dilatatio orifi-
cū eius p̄ter nām que cā est vt illa que p̄tinent intra si-
phac descendant in oreū: z talis descensus d̄ hernia:
z q̄ illud q̄ descendere pōt est ventositas: vel aquosi-
tas: vel itestiniū: hernia triplex est: ventosa z aquosa: z
itestinalis. Carnosa aut nō catur ex descensu alicuius.
Curant aut he passioēs p̄ emplastra p̄strictiua z liga-
tiones fm̄ q̄ ponūt auctores. S̄ illa que est itestinalis
q̄ p̄cessit cyrugia p̄pe curat: z modū videas: q̄ sup-
pinat homo z itestina reintromittunt: siue ad p̄tū lo-
cū reducant. Postea testiculus ducit supius donec sit i
altiori loco in quo possit eē: z illū locū signa: q̄ tunc di-
recte est supra osse femoris: q̄ in loco illo d̄ fieri icisio
vel pforatio z nō supra locū illū. Quia tūc pforaretur
mirach. z aliq̄ itestinoꝝ. Nō ē d̄ fieri infra locū illū.
q̄ remaneret post p̄solidationē illa eminentia magna
p̄ter nām. In signato loco d̄ fieri pforatio: z ista fit a
q̄busdā cū rasorio z citius expedit z vadunt circūcir-
ca excarnādo dindimū z ē testiculū ab oreo. Postea
ligant in pte supiori z abscindūt dindimū z vasa sper-
matica cū testiculo: z p̄solidant postea. Et ista cura ci-
to fit. Et q̄dā sunt q̄ solū excarnant dindimū z nō testi-
culū: z sunt z ligant in pte supiori: z ponūt medicami-
na fortiter p̄strictiua z sic dimittunt. Et fit ista pforatio
cū caustico rumpente: z adurente cutim in loco illo: po-
stea ponūt arsenicū q̄ corrodit z causticat z p̄stringit:
adurendo z p̄tinue p̄tes dindimi corruptas extrahūt:
postea vero consolidant.

De diuersis vasis spermatis zc.

Exposito dindimo debes videre q̄ ponunt
auctores. s̄ q̄ vasa spermatica sunt duplicia
s̄ preparantia z deferentia. Preparantia sūt
que descendūt a locis predictis. s̄ testiculis.
z circa p̄tem supioꝝ testiculoz inuolunt z saccū qua
si ibi faciunt. Nō enī substantiā testiculoz igrediuntur.
z ista vasa sunt venosa z neruosa. alia vero sunt q̄ istis
p̄tinuant neruosa magis: z quāto plus ascendūt a te-
sticulis magis sunt neruosa z ascendūt vsq̄ ad locum
osse femoris: vbi icipit dindimus egredi. Et tūc p̄fun-
dant interius iuxta loca vesice vel colli eius: z tandem
p̄cedunt ad virgā z ad meatū virge pueniūt in loco q̄

est in foramine osse femoris: z tūc p̄ meatū q̄ sūt ibi
duo sicut vasa spermatica sunt duo emittūt sperma q̄
apporiat a testiculis: q̄ ab eis generatū fuit i alijs va-
sis: z illud sp̄ma emittunt in canale virge: z postea vir-
ga extra emittit. Vez est q̄ illa foramina non poteris
videre nisi q̄ anothomias virgā. Et ex his tibi de te-
sticulis hoīs z vasis spermaticis appet figura z substā-
tia: q̄ testiculi sunt glandosi: z appet nūerus: quātitas.
positio: colligantia: z iuuamentū eoz. Et ex his appet
egritudo: q̄ q̄ icidunt vel apostemant vel oppilatur
vasa: vel alia de cā mā spermatis non puenit: q̄ cessat
coitus: sicut iterdū p̄ oppositas cās fit emissio sp̄ma-
tis in voluntaria: z maxie p̄tingit p̄ sp̄mū vel p̄pter
mollificationem predictozum vasozum.

De vesica z que circa eam dicuntur.

In cōpletis eleuarenes: z vade excarnando
vntū porūz vritidez vel amboz: z videbis q̄
terminant ad vesicā iuxta mediū eius: z nō
est pforans vesicā directe vno foramine ma-
gnos: s̄ foraminibus magis p̄tis z obliqs: a lateribus
p̄cedentibus inter tunicā z tunicā vel inter tunicam z
coopertoriū. Et hoc fuit factū vt q̄ vesica repleret vri-
na nō redeat vrina ad renes: imo quāto plus implet tan-
to plus foramina illa claudunt: q̄ paries vnus tunice
ad parietē alterius siue coopertorij applicat. Scinde er-
go vesicā z videbis magnā eius p̄cauitatē que neruo-
sa est: z videbis eius collū carnosum z musculosū: vt
tpibus determinatis q̄ d̄: z homo vult expellat vri-
nā: z q̄ est necessariū retinere: retineat eaz. Et q̄ mu-
sculosū est eius collū si incidat vesica in collo eius p̄so-
lidari pōt: si vero in fundo nō. Collū eius aut foratum
est foramine puo p̄ q̄ emittit vrinā ad canalē virge: z
extra egredit. Nā illud collū statim p̄tinuātū est cū p̄-
putio virge vt potes videre: z sic ipsius vesice apparet
locus: quātitas siue colligantia: numerus: substantia z iu-
uamentū. Egritudines pōt pati oīz genēz vel modo-
rū: vnā tū patit que d̄ litiasis. nā in p̄cauitate eius pōt
generari lapis ex hūioribus mucilaginosos cōgregatis
in ea z p̄densatis a caliditate supflua. Et hic lapis cū-
ratur cū dissoluentibus ipm̄ vel p̄ incisionē. Nā hic la-
pis situato hoīe debite ne possit se mouere sedendo: d̄
cū digito posito manū z cū manu alia posita super fe-
mur p̄duci ad collū vesice z p̄ductus ibi retineri: z po-
stea d̄ fieri icisio in collo: z cū trahetorio violēter ex-
trahi: z hec si lapis est magnus. si vero puus q̄ possit
p̄ canalē virge extrahi d̄ p̄ cōpressionē factā cū digitis
ex collo vesice p̄duci vsq̄ ad virgā: z si nō egredit euz
trahetorio paruo d̄ educi.

De continuatione: z que circa eam narrantur.

Vltimo vero est virga p̄tinuata cū collo vesti-
ce carnosū p̄tinuato multis ligamentis z cor-
dis: que oriunt ab osse pectinis: cū neruis or-
tis a nucha z iō valde sensibilis z extensibi-
lis est: p̄tinuata est ē cū maximis venis z arterijs or-
tis a vena descendēte: z arteriā in loco vbi bifurcat ad
duas anchas: q̄ ad linguā z ē virgā veniūt maiores
vene z arterie q̄ ad aliud membrū eius d̄z quātitatis.
Et ideo in locis periton inuolute sunt iste vene z arte-
rie: z sunt magne z ibi est locus siue p̄ncipiū virge: z
propter hoc he vene sunt sicut radices virge: z propter
istas virga est tota cauernosa: z sue cauernositates re-
plentur ventositate generata in p̄dictis arterijs: z quā-
do ventositate replentur erigitur virga. Et vt melius
anothomias eius videas. debes separare ossa femoris
z eleuare virgam cum vesica: z in intestino recto vel
sine

sine illis: et diuidere virgam per longitudines: vsq; ad eius canalem: et tunc in principio eius apparebunt duo foramina predicta: apparebunt etiam cauernositates eius. Et ex his vides quantitatem eius: quia quantitas siue longitudo eius est vnus palmi: sicut longitudo colli matricis apparet etiam substantia eius: quia nervosa est: preter extremitatem eius que vocatur prepuccium. Apparet etiam numerus partium eius: apparet positio et colligantia: figura vero oblonga: quia virga est in homine absoluta: et non applicata ventri: sicut in quadrupedibus: et causa fuit: quia homines in coeundo: non coniunguntur secundum dorsales: sed amplexando: et si cum virga eleuasti intestinum vel extremitatem intestini: recti: cuius anothomia diximus supra: tunc cognosce in illo intestino siue extremitate eius: que dicitur anus musculos mouentes siue aperientes et constringentes. Et considera quoniam venas emoroidales que in extremitate eius sunt magis profunde: sicut in quibusdam periodis determinantur aperiantur: et sunt fluxus emoroidarum. Et in his completa est anothomia membrorum naturalium que in primo ventre continentur.

De excoriatione medijs ventris: et que circa hunc dictum hic.

Is expeditis incipe excoriare ventrem medium: vsq; ad principium colli: quia vsq; ad principium capitis sunt membra spiritualia. Et nota quod sicut prius: ita iste habet duplices partes. scilicet partes continentes et membra contenta: membra continentia sunt membra pectoris: et membra pectoris sunt duplices partes. scilicet intrinsece et extrinsece. Exteriores quidam sunt directe: et quedam laterales. directe sunt siue vocantur partes furcule: et iste sunt due furcule. scilicet superior et inferior laterales vero partes vocantur latera pectoris dextrum. scilicet et sinistrum. Intrinsece autem partes sunt quinq; scilicet cutis pinguedo: que note sunt mamille: musculi: ossa: et cartilaginee.

De mammillis et earum figuris etc.

Mammillarum primo videas figuram: quia figuram habent cucurbite et rotundam: quia debent esse capaces sanguinis qui debet conuertere in lac. Item quia vt ibi ponit Galenus sunt scuta cordis: et ideo debuit habere figuram tutam a nocumetis: talis autem est rotunda. Habuerunt autem vt papillas fetus nuper natus possit sugere lac. Ex his secundo videas substantiam: quia ipse carnes habet glandosas: quia sanguis superfluous bene decoctus in eis debet conuertere in lac. et ista conuersio est per infrigidationem eius: et ideo carnem habuerunt glandosam. Tertio videas quantitatem: tamen primo scias quod in muliere sunt maiores quam in viro: quia in muliere sunt facte propter duo. vnum est vt generent lac. in viro autem non. et ideo in muliere fuerunt magne. Item in muliere sunt facte magne vt caliditatem quam recipiunt a corde ad cor reducant reuerberando: hoc est magis necessarium in mulieribus: quia minus habent de caliditate circa cor quam viri. Quarto nota numerum: quia due fuerunt in homine sicut in omni animali quod generat vnum vel duo. In animalibus autem poligenes siue plura generantibus plures sunt mamille. Quinto vide locum et colligantiam. primo locum: nam in homine sunt situate in pectore: et in alijs animalibus non sunt situate in pectore: et causa quare in alijs animalibus non sunt situate in pectore est vna quam dat Galenus capitulo preallegato: quia mamille sunt facte propter generationem lactis. Lac autem generatur ex superfluitate sanguinis bene digesti. multa tamen quantitas talis superflui in alijs animalibus transit in

cornibus seu in generationem cornuum et dentium et huiusmodi. Aliam causam dat Aristoteles in libro de partibus animalium: quia alia animalia habent coles. id est tibiae anteriores quasi adinuicem complicatas: et ideo pectus habent strictum propter quod mamille eorum in pectore eorum non poterunt locari: et ideo habuerunt iuxta anchas posteriores. Si sint animalia generantia vnum tantum vel dispersas per ventrem si generant plura: vt in porca et in cane. homo autem cum habeat pectus latius habuit mamillas locatas in pectore: quia cum hoc habuit iuuamenta. nam lac habet in eis generari ex sanguine subtiliato: et bene digesto: melior autem digestio fit circa pectus in mammillis propter calorem existentes in eis fortiores: quam in omnibus alijs partibus et propter eandem causam natura ordinavit venas: que veniunt ad matricem: vt ibidem dicit Galenus. procedere tortuose ad hoc vt sanguis continue subleuetur: et bene digeratur. Secundum iuuamentum fuit: quia sunt sicut scutum cordis et in homine cor debet bene tueri: quia est sine pelle. Tertium iuuamentum est: quia caliditatem siue calorem recipiunt a membris spiritualibus: et receptum reuerberant ad ipsum: sicut vestimentum: vt etiam ibi ponit Galenus. Et ex his apparet colligantia earum: quia ipse colligate sunt cum corde et epate per venam ascendentem a qua iuxta ferculam ramificantur rami: qui descendunt supra dorsum: et inter costas tendunt ad mamillas. Colligantur etiam cum matrice mediastinibus venis que ascendunt a matrice ad mamillas de quibus dictum est supra. Ex iuuamentis autem potes videre nocumenta.

De quadam ossa musculorum et eorum meatibus etc.

Post mamillas sunt musculi: musculos autem omnes pectoris in anothomia ista discernere non potes: sed tamen non discernantur: quia sunt: tamen debes scire quod istorum musculorum quidam sunt tantum dilatantes: et quidam dilatantes et constringentes. Dilatantes tantum sunt duo musculi dyaphragmatis: qui sunt in inferioribus pectoris: sunt etiam duo musculi qui sunt in collo. dyaphragma dilatatur in parte inferiori: vbi est spaciositas magna: sed illi qui sunt in collo dilatant concauitatem superiores que est parua. Sunt etiam musculi qui sunt in dorso vbi est origo costarum: et incipiunt iuxta originem prime costae. Sunt et multi alij musculi parui. Musculi vero qui sunt dilatantes et constringentes sunt musculi qui iter costas sunt locati: quia iter quaslibet duas costas sunt duo musculi: quorum vnus habet villos laterales: et alius transversales. Post musculos sunt ossa. Ossa autem pectoris fuerunt plura et non vnum continuum: vt possit dilatari et constringi. nam debet esse in continuo motu. Sed ad motum localem et voluntarium requirunt musculi mouentes et requiruntur ossa que sunt sustentaculum motionum. Et hec est causa quare iste venter non fuit tantum musculosus vt primus: nec tantum ossuosus vt vltimus. Ista ergo ossa fuerunt duplicia. scilicet costae et ossa thoracis. Costae sunt duodecim. Septem vere: et quinq; mendose. Vere sunt que cum ossibus thoracis sunt continue ad cooperiendum et complendum pectus. Et causa quare vna costa non attingit alteram in extremitatibus: est illa que dicta est: vt pectus possit melius dilatari et constringi: ossa tamen thoracis sunt septem continuata septem costis veris. Inter tamen ista ossa et costas sunt cartilaginee continuantes vnum cum alio. Et ex his autem cartilaginibus cum ossibus suis componitur vnum membrum quod vocatur furcula pectoris: quia ad modum furcule est bifurcata et figurata: et in

extremitate eius directa est q̄dā scutalis cartilago vocata pomū granatū. facta ad custodiendū os stomachi a lateribus aut in costis mendosis sūt cartilagines: vt mollis cum duro melior fiat p̄iunctio: v̄z est q̄ oīa ista melius appebūt si icidat pectus: vbi sūt teneritates costarū: z a latere dextro z sinistro: z tunc apparebunt tibi omnia que sunt interius.

De panniculis pectoris.

Membra autē p̄tenta in pectore sunt pāniculi: cor z pulmo: z orta ab eis. pāniculi autē sunt tres. s. mediastinus q̄ diuidit p̄cauitatē pectoris p̄ mediū ab anteriori ad posteriori: p̄pterea diuidit pulmonē p̄ mediū. Et iste pāniculus nō est nervosus nec p̄tinuus z vere vnus vt alij. Et iste est factus p̄ iuuamentū cōe. s. vt si nocita fuerit ps dextra vel sinistra pulmonis nō cōicet nocumētū alteri p̄ti: factus est ēt vt suspendat pulmonē ad pectus. Itē est factus vt si p̄ cās aliquā fiat empima: hoc est q̄ aggreget sanies i pectore: vt illa sanies nō regurgitet ad aliā p̄tem: postea est pleura. Pleura autē est pāniculus substantia durus z nervosus: in q̄titate magnus: coop̄ies oēs costas iterius: z iō colligantia h̄z cū oībus mēbris p̄tensis in p̄cauitate pectoris. **I**uuamēta sūt coop̄ire mēbra predicta: z vt ab ip̄o pāniculi predictoz mēbro rū ortū habeāt. vt ponit Aui. sen. p̄ma. p̄mi cāsi. cap̄lo de mēbris. Passiōes oīum modoz z genēz pōt pati: maxie tñ patit passiōē apostemofaz que vocat pleuresis: v̄z est q̄ pleuresis est duplex. s. vera. z non vera. Nō vera est illa que fit in musculis q̄ sunt intra costas cuius acumen est versus curim extrinsecas. Vera fit in hoc pāniculo: z ex substantia eius potes videre q̄ illū apostema: vt p̄limū est colericū p̄ q̄d ip̄m p̄sequitur febris acuta: febris rōne loci p̄sequitur: q̄z p̄pingus z vicinū cordi fit febris illa acuta rōne hūoris calidi. Vide ēt q̄ ad tale apostema p̄ sensibilitates pāniculi p̄sequit dolor p̄ngitiuus lateris: q̄z huic panniculo attrahuntur magis latera q̄ ps anterior: s̄ ps anterior magis approp̄iat panniculo mediastino: z p̄pterea dolor p̄is p̄ ip̄leumonia est anterior: iste lateralis. fit ēt q̄ cōprimunt pulmonē: z ipedit dilationem eius malicia anhelitus: tussis segtur tūc: q̄z eminentia apostematis stimulat z aliqua virulentia z erugo que emanat ab h̄ apostemate p̄ porositates pāniculi: z hec est cā quare in pleuresi fit screatus in p̄ncipio rubeus: postea albus: aut saniosus p̄m q̄ mā maturat. Et iō appet in principio subrubeus inchoantē abbreviat: vt ponit Hip. p̄mo aphorismoz: paroxisimos z p̄sistentias. z cā est: q̄ tūc significat q̄ mā est subtilis: pāniculus est ratus z q̄ virtus ē fortis. quō autē ista mā virulenta z saniosa p̄ pulmonē expellat z screatus in anothomia pulmonis declarabitur. Tertius pāniculus est dyasfragma q̄ pōt ēt dici musculus: eius situs i corpe est i fine pectoris: z costarū alius existens i pte anteriori q̄ posteriori. Nā q̄tū ad ptem eius carnosaz est p̄tinuātū cū cartilaginibus costarū mēdosaz. Et in pte posteriori cū spondili duodecima ex spondilibus renū: z eius utilitas fuit ex situ ei⁹. Pri⁹ vt diuideret spūalia a nālibus: ne a cibo horas digestiōis z a fece vapores eleuati puenirent ad mēbra spūalia: q̄z ipedirent mentē z rōnez. Et ex hoc satis apparet: q̄ qñ egritudine patit: vt apostema ledit mēs: iō alio nomine vocatū est enfrenū: q̄z frenū est mentis: sicut vocatū est dyazonona ab Aristo. q̄z zona zingens p̄ mediū: nō q̄ directe latitudinaliter cingat. s̄ oblique: vt dictū est: z cā siue utilitas huius obligatiōis fuit illū q̄d dictū fuit cap̄lo de anothomia mirach: q̄z ex hoc cū mirach cōprimunt hora cōpulsiois supfluitates in ite-

stinis ac si ēt iter affides torcularis cuiusdā. Quantū vero ad ptem mediā eius: que est nervosa z pāniculosa colligatū est cū pulmone: vt ip̄m moueat motu anhelitus mediastibus nervis: q̄ ad ip̄m veniūt a cerebro z nucha. Et ex h̄ appet q̄re diuersificatū est dyasfragma ab alijs musculis: q̄z alijs muscoli in loco vbi ossibus applicant sūt cordosi: z in alijs carnosī. dyasfragma vō est ecōtrario. cā est: q̄z dyasfragma p̄ncipalit̄ habet mouere pulmonē z nō costas: nūc autē oīs musculus q̄tū ad cordā eius d̄z ēē p̄tinuātū cū mēbro quo d̄z mouere: z cū alio q̄tū ad ptem eius carnosaz. Et ex his appet q̄ sit figura eius: q̄z rotūda oblonga. appet ēt q̄ sit substantia eius: q̄z musculosa z cordosa: appet ēt q̄titas eius.

Iuuamenta sūt tria q̄ declarata patent ex dictis. Pri⁹mū est vt sit p̄ncipiū motus anhelitus. Scdm est vt diuidat iter mēbra spūalia z nālīa. Tertiu est vt iuuet in testina z mirach ad expellendū: que in itestinis sūt cōtenta. Et ex secūdo iuuamento appet q̄ ad apostema eius segtur alienatio mentis: sicut ad frenesim. Signa distinctiua perquire a Gal. q̄nto de interioribus. cap̄lo de passiōibus dyasfragmatis.

De corde z operatione eius.

Lenatis pāniculis appebit tibi pulmo in cuius medio existit cor velatū pēnulis pulmonis: vt ab ip̄o aere attracto tefrigeret calor z spūs q̄ in eo generat: z tēperet cuius cordis p̄mo appet situs z locus: q̄z est medio anterioris z posterioris dextri z sinistri q̄tū ad cuspidē eius declinās versus sinistru: q̄tū vero ad radicē eius versus dextru: vt possit bene iussillare calozē z spm v̄sus: dextraz ptem: q̄ calidior ēē debuit sinistra. Et ēt in medio superioris z inferioris amotis z extremis: z sic fuit locatus: q̄z sicut p̄nceps z p̄ma radix oīum membrorū. Que sit colligantia eius p̄sequenter appebit sicut appebit q̄titas eius: q̄z nō nimis magnū neq̄ p̄uum: maius tñ est in homine q̄ in aliquo alio animali eiusdem quantitas: quia plus habet de calore in q̄to: sicut figura tibi apparebit: q̄z est figure pinealis vel pyramidalis: q̄z huiusmodi figure debet esse omne quod est excedentis caliditatis: q̄z propria figura primi calidi est figura pyramidalis. Et etiam alia ratio: distinctio ventriculorum eius z ortorum ab ip̄o. Quarto debes videre numerum partium eius: z ex hoc tibi apparebit que sit substantia eius: z complexio z iuuamentum. Numerus vero partium eius est: quia partium eius quedam sūt extra substantiam eius. Quedam vero sunt de substantia eius. Extra substantiam eius sunt casula cordis: z orta ab eo: que postea apparebunt. Casula eius nervea siue pellicularis est dilatata multum: facta ad tuendum cor a nociuis: z ne contangatur ab alijs membris in hora sue expansionis. Et causa quare non est continua cum corde fuit ne cor in sui motu impediretur propter aggregationem. fuit etiam alia causa vt cōtineret quandam aquositatem: qua humectaretur cor: z rozaretur ne propter superflūū z continuū eius motum exiccaretur. z ideo semper in hac casula reperitur aquositas: z ideo si exiccatur hec casula vel priuaf tali aquositate ad mariscum deuenit: sicut si fit superflua i iectigantiam z tremorem z cardiacam passiōem cadit cor: vt ponit Gal. q̄nto de inferioribus cap̄lo. ij. partes autē essentielles cordis: quedam sunt extrinsece que dā intrinsece. Extrinsece sunt pinguedo additamenta cordis: siue auricule cordis: z orta ab eo pinguedo statim apparet in superficie exteriori cordis p̄ fine potius quā existat ex parte agentis: q̄z pinguedo generatur a frigidō aut calido diminuto. cor autē calidissimū: sed generata

rata est pp finem: vt cor propter vehementē z cōtinuū motū non ericetur. Additamenta cordis sunt qdā ptes pelliculares: apte ad dilatādū z cōstringēdū: genite ad hoc: vt qñ in corpe nro generat multū de sanguine vel de spiritu in ventriculo sinistro dilate: vt contineant sanguinem multū vel spm multū q iterdū gñat. Sed tu obijcies sicut obijcit Gal. loco palleato. Quare natura non fecit cor ita magnū q posset p̄tinere omnem multitudinē sanguis z spūs: s̄ fecit illa additamentā: dico q causa fuit: qz si cor fuisset valde magnū esset eā debilitatis virtutū ppter dispersionē spūs. Et p̄p̄ea aialia que hñt corda magna sunt timida: vt lepus z ceruus. Scōa causa fuit: qz cum non semp generet in nob multa quātitas spūs z etiam sanguinis cum cor fuisset magnū: vt plurimū cōcavitās cordis extitisset vacua: sed qz iste auricule pñt facilliter cōtrahi qñ non sunt replete: ibi nō erit vacuitas. Itē evitat pōderositatē. Que aut sit orta a corde subsequenter apparebit. partes aut intrinsece cordis sunt ventriculi cordis: dexter. s. z sinister z medi⁹. Scinde igitur cor pmo in pte dextra z incipe a cuspide ei⁹: sic q alium parietem non tangas: s̄ a latere ventriculi medij diuidas: z tūc occurret tibi statim ventriculus dexter: z videbis in eo duo orificia: qñ vnus est versus ep̄m: z est orificium per quod ingreditur vena chilis: z est orificiū maximū: qz per hoc orificium cor trahit sanguinem ab epate: z ipsum expellit ad oia alia mēbra: z qz p istud orificium h3 plus trahere q̄ expellere: ordinauit natura vt clauderet hora cōstrictionis: qñ d3 expellere: z aperire qñ cor dilatatur z attrahit tria hostilia: que aperiunt ab extra ad intra: z qz per idem orificiū sit et expulsio sanguinis perfecte d cocti: z h3 non tot⁹ expellatur: qz aliqua portio eius expellitur ad pulmonē: alia ps eius transit in spūs: ordinat natura ne illa hostilia essent multuz depreffa: z vt pfecta clausione non claudat. Nota tamen duo. Prio q sensus tibi declarat q vena chilis h3 originē suā a corde: qz cū substantia cordis est continua: z ipsum nō ptransit: z est maxima iuxta cor sicut stirps arboris: z scōo aduerte q ab ista vena ante q̄ concavitatem cordis ingrediat oritur vena que circūcirca radicē cordis circulatur z ab ea oriunt rami dispersi per substantiaz cordis: z ex hac vena nutritur cor. l. ex sanguine huius vene: postea vero versus pulmonem est aliud orificiū: vene arterialis que portat sanguinē ad pulmonē a corde: qz cum pulmo deseruiat cor di fm modum dictuz vt ei recōpenset: cor ei transmittit sanguinem: per hāc venam: que vocat vena arterialis: quia portat sanguinē arterialis: qz habet duas tunicas: z habuit duas tunicas. pmo qz vadit ad mēbrum qd existit in p̄tinuo motu. z secundo qz portat sanguinem valde subtilē z colericum: vt igitur non euaporet: z vt nō scindatur hec vena: ipsa habet duas tunicas quare est dicta vena arterialis: z in orificio isto vel istius vene sunt tria hostilia que aperiunt ab intra ad extra: z clauduntur ab extra ad intra perfecta clausiōe. quia per hoc orificiū cor tantum d3 expellere a se hora constrictionis: z non d3 retrahere aliqd hora dilatationis. hoc viso scinde ventriculum sinistrum: ita q in medio remaneat pies in q est ventriculus medius: z tunc statim tibi apparebit cōcavitās ventriculi sinistri cuius pies est densior z spissior pariete ventriculi dextri. Et hoc fecit natura ppter tria. Pmo qz hic ventriculus d3 continere spiritū. dexter vero sanguinem: sanguis aut granior est spiritu. ppter qd rōne contentoruz plus aggrauaret pars dextra q sinistra: z ideo cor nō fuisset equalis stature: vt illa esset eq̄lis ponderis fecit parietem sinistruz grossio-

rem: vt recompensaret sua gravitate gravitati sanguis. Alia causa est qz d3 continere spūs: q facile est resoluibilis. Ut igitur nō resoluat paries fuit spissus. Tertia cā est: qz hic ventriculus generare d3 spm ex sanguine spūs aut generatur ex sanguine a forti caliditate subtiliante: z euaporante. fortior autē est caliditas: qñ est in mā. z subo densiori quare paries huius ventriculi fuit spissus z densus. In concavitāte aut eius circa radices sunt duo orificia: vnum est orificium arterie odoriti q d3 odoriti: qz imēdiate a corde orta: vel. qz est principium originis oīum arteriarū q sunt in corpe: z p istā transmittit cor spm supra sanguinē in ipso gñat ad oia membra qñ cōstringitur: z p̄p̄ea ordinauit in pncipio isti⁹ orificij tria hostiola densa valde q pfecta clausiōe clauduntur ab extra ad intus: z ap̄iuntur ab intus ad extra: z orificium hoc est valde pfundum. Aliud est orificiū arterie venalis que d3 arteria: qz vaporem portat. dicitur venalis qz tñ h3 vnā tunicā: qz nā non fuit multum sollicita d custodia eius q per ipsaz trāsit qd est vapor capinosus vel aer que attrahit cor a pulmone: z qz per istā venā cor attrahit z expellit nā i orificio: hic posuit tñ duo hostiola: que pfecta clausiōe nō clauduntur: z sunt hostiola ista multū eleuata: vt apodiēt parieti cordis qñ expellit z trāsmittit spm ne per ipsum spirit⁹ expellatur. Et ista sūt mirabilia opera nature sicut mirabile est opus ventriculi medij. Nam iste ventriculus nō est vna p̄cavitās: sed est plures p̄cavitates pue late magis in parte dextra q̄ in sinistra ad hoc: vt sanguis q vadit ad ventriculū sinistrū a dextro: cū debeat fieri spiritus continue subtilis: qz subtilisatio eius est preparatio ad generationē spūs: z nā trāsmittēdo aliqd p mēbra vel viam aliquā nūq̄ trāsmittit illud ociose: sed p̄p̄andū illd ad formā q̄ d3 suscipere: vt frequēter pōit Gal. in libro de iuuamentis: vt in gnto de venis miseratcis. z hoc de partibus substantialibus cordis. Alie sunt ptes: que sunt orite: z illa sunt quattuor. s. vena chilis: vena arterialis: arteria odoriti: z arteria venalis: z duo vadunt ad pulmonē: cuius anothomiam statim videas.

De pulmonis substantia z numero partium eius z ex quot vasis componitur.

Ex dictis aliquantulū apparere potest substantia pulmonis z numerus partium eius: nā ipse compositus est ex triplici vase: ex carne molli z panniculus: z vase triplici. s. ex vena arteriali: que orit ex dextro ventriculo cordis: que portat sanguinem nutriturum pulmonem. Secundo ex arteria venali que oritur ex sinistro ventriculo portans vapores capinosos ad pulmonem: z apportans aeres ad cor a pulmone. Tercio est trachea arteria: que ad pulmonem portat aerem: z ab ipso ad extra ducit: z h3 vasa cōueniunt oia in hoc q pmo quando ad pulmonem euenerit in duos ramos diuiduntur. Unus vadit ad partem dextram eius: alter ad sinistram: z quilibet eoruz iterum diuiditur in duos ramos magnos: quoruz vnus vadit ad partem superiorem pulmonis: z alter ad partem inferiorem: postea omnes vadunt se diuidēdo vsqz ad ramos capillares z minimos z adinuicē continuantur z interuntur sicut rete: z componunt sicut rete substantiam pulmonis: z sicut vene epatis substantiam eius: z scias q rami trachee arterie sunt iuxta ramos vene arterialis: vt cibentur ab eo z iuxta ramos arterie venalis vt aerem transmittant ad arteriam venalē vt eum portet ad cor: z a corde ducat ad arteriam tracheam: Itē tamen vie vel rami qui sunt inter has sunt ita stricti vt sint inuicē sanguinis: z puḡ aeri intranti z exeūti: z ideo si dilatant supflue pōt fieri exit⁹ sanguinis sine

nis sine ruptura a pulmone. Concanitate et vacuitates huius repleti carnis molli ipsius pulmonis: et hec est pars secunda eius. Tertia vero pars eius est panniculus eius raris: ad quem terminantur orificia horum vasorum: vix est quod orificia vasorum trachee arterie sunt maiora orificiis aliorum vasorum et aptiora. Primum quod orta sunt ex stipite maiori et latiori. Secundo quod sunt cartilaginosa et non pelliculosa: et ideo cum sint duriora magis possunt stare apta. Et ex his nota ulterius via per quam a pectore ad pulmones et tracheam arteriam expellitur sreatus vel sanies siue sanguis emanans a pectore: ut in pleuresi vel a concanitate eius: ut in emothoica passione et empimate: quod quando in his locis est congregata ipsa diuiditur ad minima: et ex fortitudine pectoris expellitur ad pulmonem quando pulmo dilatatur orificia trachee arterie magis aperiantur: et per illa exsurgat materia predicta: et non per alia orificia aliorum vasorum: quod non sic sunt lata: neque dilatantur ora anhelitus et tunc ex vasis illis: ille humor vel liquor expellitur ad vias latiores: et ex illis ad minores donec ad originem perveniat canne pulmonis: et tunc cum tussis extra expellitur: et tussis est adiuvans ad penetrandum hunc catarrhum in canales iam dictos. et ex his apparet quod expurgatur hec materia: et dato quod non perveniat ad cor: si expurgaretur per alia duo vasa bene de necessitate perveniet ad cor. Hec omnia habent a Galieno. quanto de interioribus capitulo. item sic igitur pars numerus partium integram pulmonem. Partes eius constitutive sunt quatuor. scilicet due in parte sinistra et tres in dextra: quarum tertia dicitur pomum granatum siue culcintra: quod supra ipsam sedet vena chilis: et arteria in directo cordis in loco ubi vena ascendit ad cor: et ex hoc potes videre quantitatem pulmonis: quod si sit parvus non inflatus: si tamen inflando ipsum inflaveris videbis ipsum magnificari: maior tamen est quantitas eius in dextra quam in sinistra: quod in sinistra est color locum ibi occupans locum. figura eius pars: quod ad figuram elibani figuratus est: in parte posteriori longior et huius magnitudinem quam anteriori eius: colligantur pars ex predictis: et iuvamentum et egritudines eius satis sunt nota: nisi quod debes excorticare ramos trachee arterie: et videre annulos rotundos: quos expuit peripleumonice vel pti-ficus: quod illi sunt rotundi: sed huius vlcus in canna pulmonis (de cuius anothomia statim persequendum) non expuit annulos: sed cortices: et si annulos expueret non tamen rotundos cuius causam dicemus.

De anothomia trachee arterie et.

Expedita anothomia pulmonis: opus videtur anothomiaz trachee arterie quod est via ad pulmonem: sed ut eius anothomia videas perfecte opus permittit anothomia quorundam que cum ea colligantur habent. Opus igitur ut excarnes collum siue gulam et videbis musculos longitudinales supra quos notabis venas quidem ex utroque latere unam quod fuit iuvamentum horum dixi iam in anothomia pectoris. Illis elevatis invenias duas amigdalas ex utroque latere unam que sunt carnes glandose facte ad formam et figuram duarum amigdarum: quod iuvamentum fuit ut humiditates quas gerant et congregant humectet tracheam ne exsiccentur per motum. Secundo iuvamentum fuit ut repleant et equarent loca gula: quod gula per epiglottidem in parte superiori est valde tumida: et in parte inferiori per stricturam trachee est valde gracilis. Amigdale igitur ille posite sunt infra epiglottidem ut adequant. Tertium iuvamentum est ut sint scutum venarum et arteriarum appoplecticarum: quod portant sanguinem ad caput et arterie portant spiritum: qui postea in rete quod pterunt conflato sub cerebro fit animalis: et iste vene vocantur appoplectice: quod ex plenitudine earum frequenter fit appoplexia. Vocat

etiam vena somni: quod ex naturali oppilatione facta in rete iam dicto caput somnus vocatur etiam profundus: quod sunt locate in profundo intra siue supra musculos spodiolum colli. Et ut eius originem videas scinde furculam et accipe truncum arterie adorti ascendentem et vene ascendentis. Et videbis quod antequam egrediatur furculam ramificatur. Primum in duos ramos quorum unus vadit ad partem sinistram: et alter ad dextram: et antequam ad subfascellam perveniant alter istorum vel ab alterutro descendet vena per spodiles dorsum ad nutriendum octo costas: et partes superiores pectoris: postea penetrat per fascellam quibus predictorum: et vadit ad domesticum brachium: et in cubito apparet. i. curvatur cubiti et dicitur basilica: et est inferior. Et ex his potes videre quomodo basilica habet continuitatem cum vena que nutrit partes pectoris superiores. Etiam apparet que est causa quare in pleuresi in qua dolor ascendit superius versus ad furculam cooperit flebotomia basilice: ut ponit Hippocrates. secundo regiminis acutorum. et Galienus. ibidem. Postea vero egreditur furculam: et ramificatur in ramos quorum duo obliquantur: et unum eorum vadit ad brachium dextrum: et alter ad sinistrum et vadit ad siluestrem partem brachii: et apparet in curvatura brachii et dicitur cephalica: et huius evacuare a capite: quod continuata est cum venis duabus directe precedentibus superius ad caput. et iste dicuntur vene predictae appoplectice et sicut dixi de venis: ita eodem modo predictae arterie. Postea iuxta istas arterias et venas appoplecticas invicem nervos duos magnos descendentes a cerebro a sexto pari nervorum: unus a latere sinistro et alter a dextro: et ex utroque formantur et ramificantur nervi reversioni: qui sunt nervi vocis: quos videbis suo loco: residuum autem dextri cum isophago per maiorem partem coniungitur: et in os stomachi ramificatur: et tendit versus ad fundum: et aliqua pars eius in furculam cum venis et arteriis cassule coniungatur: sed sinister pro maiori parte cum membris spiritualibus complicatur. et quantum ad aliquid eius cum nervis coniungitur: huius membrum excarnatis eleua silvestrem tracheam arteriam et isophagum: sed hoc non poteris nisi alia membra. scilicet oris eleues. Incide ergo et eleua mandibulas inferiores a superioribus et hec faciendo notes anothomiam oris.

De anothomia oris et multis circumstantiis circa hoc.

Iam ipsius oris primo occurrunt labia inferiora et superiora: et huiusmodi labia sunt composita ex nervis: carne: et cute: mira commixtione: ita quod cutis a carne: neque caro a nervis potest separari: neque panniculus ab eis deest. Et hoc fuit quod labia debebant moveri versus omnes differentias positionis scilicet sursum et deorsum: ante et retro: a dextris: et a sinistris. Vel igitur oportuit quod haberent diversos et pres musculos quod est impossibile propter gravitatem: vel igitur oportuit quod carnem et nervos secundum omnem divisionem haberent permixtos: cooperiunt etiam labia panniculo qui oritur a tunica intrinseca meri continuata: cum tunica intrinseca stomachi: sicut et omnia membra oris. Ut sit sensus eius: cuius est stomachus: et propter hoc convenit quod in omni vomitu futuro tremat labium inferius. Post labia sunt dentes numero. xxxij. duo duales inferiores: duo incisivi: duo camini: quatuor maxillares: et sex molares: et torides superiores. et dentes principaliter sunt facti per contritionem et digestionem sicut cibi. Secunda ratio propter voces et distinctionem loquere: sicut et labia: et ideo carentes dentibus vel labijs non bene loquuntur: post dentes est lingua cuius anothomia reserua. Post vide palatum habens concanitate in cacumine superiori: ut fiat itonatio vocis: et revolutio agilis ipsius cibi qui dentibus coteritur. In fine palati videbis vena pendentem ad modum igni vire: et ideo vocata est vena in substantia exilis rara: spodiolum: quod

giola: a capi
ra des
mata
cis. S
vadi
in ore
pulmo
multu
incida
ri. Est
ditur
da. z
ferro
ligua
pmi c
posito
cauill
capita
terise
pla gl
quen
emin
ciarur
da sp
no ex
cartil
voca
rame
dat a
nit q
quid
qz t

subst
sa fuit
gna d
rit: se
qz ci
aper
aper
can
voci
mcr
runt
isti f
L. re
larie
com
debe
sus
civi
ad
tur:
ta e
long
hs l
tur
ex h
trac
anc
qz t

glosa: q̄ p̄ncipalr̄ est facta vt sup̄fluitatē descendentes a capite hora reumatismi recipiat: ne ad mēbra inferiora descēdat: z p̄p̄ea frequēter apostematur. Est ēt for̄mata vt vocē modulet in frangendo aerē: q̄ est mā vocis. S3 iuuamentū ei⁹ est vt ip̄m aerē qui ad pulmonē vadit z attrahit per nares z os rep̄cutiēdo aliquādiu in ore retineat z ne frigidus sed alteratus pueniat ad pulmonē: z p̄p̄ea contingit q̄ h̄ntes, abscessam vuluam multū sunt catarrosi: z ideo phibetur ab auctoribus ne incidat. Sed si sit putrida aut apostemata debet aduari. Est ēt alia cā: q̄ p̄ situm z substantia eius q̄n̄ inciditur raro solidatur: sed sanies ibi aggregatur putrida. z semp̄ sentitur fetor oris: z iō meli⁹ vt cauterizet ferro ignito. Modus at̄ est vt habeat canilla ferrea vt lingua linita luto sapie: siue creta: vt p̄dit Alui. q̄rta. sen. p̄mi cas. caplo de cura p̄ cauteriū z aperto ore z interposito inter maxillas ligno rotūdo in vna extremitate canille imponatur vulua postea ferrum ignitum p̄ concauitatem canille intromittat: z attigatur vulua z cauterizetur. Post vuluaz vero sunt fauces: z sunt loca ampla glandulosa: apta suscipere sup̄fluitates: z iō frequenter apostemant: z apa eoz̄ lz extra non emineat, eminet tñ̄ intus: z iō si os aperiat̄ z in pfundo aspiaciatur apparet tumor: z ideo fit ibi squinantia in secunda specie z vocāt vulgares gotum: z i fine siue termino existit p̄m̄ cāne: z meri: z ibi videbis memb̄z vntū cartilaginofum cū magna sapia a natura fabricatū: q̄ vocatur coop̄torū: q̄ hora trāsglutiōis cibi claudū foramen epiglōtis: ad hoc vt aliqd̄ cibi vel potus non d̄cedat ad pulmonē: q̄ possit esse cā suffocationis. z iō euenit q̄ si aliquis ridendo trāsglutiāt: q̄ tunc vadit aliqd̄ ad pulmonem: q̄ hora risus stat epiglōtis aperta q̄ tunc videtur suffocari.

De meri cum trachea.

Es expeditis eleua vt agilius z lenius videas anothomiā residuoz̄ meri cum trachea: z his eleuatis nata primo substantiaz eoz̄. nam substantia meri est pellicularis z mollis substantia trachee est pellicularis z cartilaginosa z causa fuit q̄ meri est via cibi: qui interdum diglutit in magna q̄titate propter q̄ oportet via eius interdū dilata ri: sed trachea est via aeris penetrantis ad pulmonem: q̄ cū leuis sit z nō solidus per viam penetrat que stat aperta. Una aut̄ pellicularis propter mollitiē non stat aperta: sed paries vnus cadit supra altez: non fuit hec cāna ossuosa: q̄ d̄ esse flexibilis propter formationez vocis. Item impediret transitum cibi multi: z solidi p̄ meri. z p̄ hanc cām non fuit tota cartilago vna. S3 fuerunt plures cartilagine continuatē p̄ pelliculas fil. z isti sunt circuli quidā non tamen cōpleti sed in figura. Residū at̄ cartilagis continuata substantia pellicularis in directo meri z hoc nec sba dura cartilaginosa comprimat meri z impediat transitū cibi: z ideo scire debes q̄ a parte anteriori cāna est cartilaginosa: q̄ vsus p̄tē illā nō contāgit meri. Itē tūc tūc magis a noticiis: sed vsus p̄tē posteriorē est pellicularis. z h̄ vsq̄ ad epiglōtim: que tota est cartilaginosa p̄ cām q̄ dicitur: z sic apparet substantia cāne. Sed sba meri est cōposita ex duplici pāniculo: siue tunica intrinseca: que villos longitudinales ad attrahendū h̄z z extrinseca q̄ villos h̄z latitudinales aptos ad expellendū illud q̄ attrahitur ab intrinseca. vtz est q̄ p̄ma p̄ncipalior est scōa: z ex his p̄z iuuamētū hoz̄ z numer⁹ p̄tū ei⁹. p̄ partes trachee: q̄ p̄tē quādā p̄ncipalē h̄nt: q̄ d̄ epiglōtis cui⁹ anothomiā postea ponā. Tercio videas d̄riaz ex parte q̄statis: nā meri est lōgi⁹ z mai⁹ cāna: q̄ tēdit vsq̄ ad

diafragma: z infra ip̄z p̄tinuat cū ore stomachi: sed cāna pulmonis non descendit nisi vsq̄ ad furculam: z cāna p̄z: q̄ pulmo statim est sub furcula: sed os stomachi est immediate sub diafragmate. differunt q̄rto in situ siue loco: nā meri est positū magis in pfundo: versus spondiles colli z dorfi: s3 trachea arteria magis est posita anteriorius: z cā fuit triplex: vna fuit q̄ cum trachea sit magis dura cartilaginosa z meri piculosum p̄t magis tūe tū canna ab intrinsecis alteratibus q̄ meri q̄ magis fuit posita exterius. Scōa cā fuit q̄ per tracheā attrahit aer: cuius p̄tinuus d̄ esse ingressus: z ideo ipse debuit h̄ere sitū directū ad q̄d: z sic h̄z q̄ ponitur anterior sic os. Tercia cā fuit q̄ si m̄ri fuisset positū anterior versus gulā vel oportuisset q̄ post finē trachee meri obliquasset versus dorsum vel q̄ a fine canne vsq̄ ad p̄ncipū oris stomachi fuisset vacuitas: sed vtrūq̄ est inconueniens: nam secundū est impossibile: primū at̄ pareret nocumētū z impedimētū in actu trāsglutiēdi. His visis eleua meri incipiēdo a p̄te inferiori cū solitudine ne tangas aliquē neruū reuerfuit: vtz est q̄ facit se parat a trachea vsq̄ ad epiglōtim: ibi vero difficulter. Propterea q̄ tunica meri dispersa ē epiglōto: z iō ab eo non facile sepat: z hoc fecit nā sagaciter ad hoc: vt in hora trāsglutionis cum meri eleuatur ad os: ad attrahendū cibū epiglōtis etiam eleuet ne sui duritiē z soliditate ipediat trāsitum cibi: z ista continuatio non fuit necaria in tota trachea: q̄ ipsa fm̄ totū preter epiglōtum non est cartilaginosa: z ex hac anothomia manifestatur snia Sal. in libro de motibus liquidis: quia epiglōtus hora trāsglutionis non mouetur sursum: q̄ ab aliquo moueat: neq̄ ex se: s3 q̄ trahit ad isophago p̄ p̄tinuationē dictā. Et hic sufficiat d̄ anothomia isophagi meri z cāe pulmonis.

De pulmonis extremitate grossa z solida que nominatur epiglōtis zc.

Elenatio meri videbis extremitatē pulmōis grossam z solidam que nominatur epiglōtis. Et hic epiglōtis est cōpositus ex quadruplici sba. s. pelliculari: q̄ velatur p̄ cām dictā z ex musculis: z neruis z cartilaginibus. Musculi vt dicit Sal. octauo de iuuamentis sunt. xx. inter cartilagine ei⁹ z octo inter epiglōtim z membra circumiacentia: non tñ̄ perfecte oēs possunt discerni. Nervos at̄ inuenies ascēdētes: ab vnoquoq̄ latere trachee arterie vntū: z isti sunt nerui orti cū neruis sup̄positis descendētibz sup̄dictis: z oriunt̄ ab eis iuxta cor: z superius reuertunt̄. Et ideo isti vocati sunt nerui reuerfui: siue nerui vocis: q̄ proprie sunt p̄ncipium motum vocis: z cā q̄re h̄z nerui reuerfui fuerūt z non directe ad epiglōtim veniunt a cerebro: fuit quadruplex: vt ibi dem ponit Sal. in libro de motibus liquidis. Una cā ē q̄ isti nerui sunt p̄ncipium magni mor⁹ z fortis z sp̄s: p̄p̄ quod debuerūt ēē fortes: quare sicci: q̄ nerui motiui quāto sicciorez tāto fortiores. Tunc at̄ sunt sicciorez quāto a cerebro magis remotiores: q̄ iux̄ cerebrū z originē eoz̄ nerui sunt valde molles. Propter quod vt essent remoti a cerebro nā trāsmittit eos vsq̄ ad cor. Postea reflexit superius z reflexit iuxta loca calida vt cor. z ad arteriam adorti vt fierent sicciorez. Secūda cā fuit: q̄ cū vox sit mor⁹ qdā volūtari⁹: v̄l scā a motu volūtario: ei⁹ p̄m̄ d̄ ēē cerebrū. Et q̄ cerebrū nō p̄t m̄lū moueri: talr̄ ordinauit nā istos nervos: vt cerebro mo dice moto moueret epiglōtim fm̄ iperū volūtariū ipsius. mō hoc fit p̄ hoc q̄ nerui illi s̄ situati ad modū freni z habenaz. Et iō ibi dicit Sal. q̄ cerebrū v̄t h̄is neruis ad mouēdū epiglōtim: sic miles v̄t freno z hēnis.

Tercia

Tertia causa est ista: qz lz vox dependat a cerebro tan-
 q̃ a pñ^o voluntarij motus depēdet ēt a corde tāq̃ ab eo
 in quo format pcept^o: z iō cū sit opō cōis cerebri z cor-
 dis: nervi q̃ sunt in strictura vocis debēt cōicare cordi
 z cerebro: z iō cū ortū hēant a cerebro transitū debue-
 runt hēre iuxta cor. Quarta cā fuit: qz nervi ad muscu-
 los debēt puenire iuxta pñcipiū eoz z nō finē. Prin-
 cipiū aut musculoz epiglōtis est versus pte inferiorē
 q̃re nervi ad eos venientes ab inferiori pte ad eos de-
 bēt puenire: q̃re fuerūt reuersiui z isti nervi lz māifeste
 appareant tñ duo. tñ multiplicānt postea p̃m multipli-
 cationem musculoz: z ex his p̃t videre quō ex incisio-
 ne nervoz reuersuoz p̃t accidē lesio z amissio vocis.
 Itē q̃ qñ incidunt nervi descēdētes simul amittit vox
 z alie opōnes: z imo cū ictu qñ incidunt soli reuersiui
 amittitur tñ vox z alie opōnes nō impediunt. Post ner-
 uoz anothomia: eleua nervos z musculos z conspice
 tres cartilagineas. P̃ia anterior maior est oib^o clipeal^o
 appellata siue scutal^o: ad silitudinē scuti siue clipei. Itē
 posita ad exteri^o ad defendendū vt clipeus. Secunda
 vero est ad complēdū totū qd̃ deficit ex p̃ma. z lz voca-
 tur nomen nō hñs: z cā q̃re fuit facta epiglōtis cōple-
 te cartilaginosa est vt sit magis sonora vt ad ipsam fiat
 molior refractio: z nō impediāt cū hoc transglutienē: qz
 eleuat hōra trāsglutiendū ad supiora cū meri pp cāz su-
 pra dictā. Tertia est que existit in medio z vocat cū-
 balaris. In medio at eius est lingua fistule dicta fistula
 ad similitudinē fistule artificialis: z ista sic nominata ē
 ad silitudinē istius fistule nālis: z est conueniēti^o dñi.

De lingua z narratis circa eam hic z c.

Expeditis his que circa pulmonē z cannam
 eius z epiglōtim tunc remanet lingua qua fa-
 bricata est in osse facto ad figuram lre laude.
 Habuit. n. i suo fundamēto os: vt ab eo sustē-
 tetur z etiam qz diuersis z varijs motibus d̃z moveri:
 vt ei iuitatur: z eidē affigatur: qz ois motus localis d̃z
 esse ad aliq̃d fixū: z hēc est cā q̃re os istd̃ fuit figur lau-
 de: qz si fuisset totū vnū oblongum: aut p̃cessisset recte
 deorsum: z tunc penetrasset epiglōtis vel meri vlt^o stetit
 set a latere vno: z tunc lingua nō existeret directa sed
 ad idēz latus plicata. Postea scinde linguā per mediū
 z videbis magnas z plures arterias ad eam venientes
 vt faciliter moneatur z magnificetur: videbis etiā duo
 pia nervoz motuoz qui magis profundant in p̃fun-
 do radice lingue: z sensitioz qui in superficie z panni-
 culo eius expandunt ad dandum sensum gustus z ta-
 ctus: z sic is p̃uenisti ad anothomiā vnius nervi mo-
 tui orti a cerebro ad dandū motū. z vnius sensitui ad
 dandum sensum.

De capite continente mēbra animata.

Is expeditis assume caput qd̃ est venter po-
 sterior vel postremus continens mēbra aia-
 ta z spāl^o cerebz qd̃ est in immobili: z iō ca-
 ruit muscul. situs ei^o ē ps supior corpis. Lā
 aut ei^o situs est supra dicta: z ex his apparet p̃mū. s. sba
 eius: qz de se ossuosum est poti^o q̃ musculosum. Appa-
 ret scōo situs z locus eius z ex superiorib^o z sequenti-
 bus apparebit colligantia eius. Apparet tertio q̃titat^o
 respectu alioz maioris q̃ in alio aiali eiusdem q̃tita-
 tis cum hoie: qz h̃z continere cerebz qd̃ maius in ho-
 mine q̃ in aliquo aiali eiusdem q̃titaris. Et d̃z habere
 ventriculos maiores etiam magis distinctos. figura au-
 tem capitis z forma apparet: qz est figure sperice leui-
 ter p̃sse^o ex viraqz parte: ita qz p̃m anteriora z poste-
 riora taberositates quas dā: p̃m dextrū vero z sinistrūz
 habeat planiciem. Lā at quare fuit figure rotunde: sed

leuiter cōpreffe ex viraqz parte est: qz talis est ois alia
 rū capacissima: z qz ipa nō pōt tūgi nisi i puncto. z per
 p̃sequēs a reb^o exteriorib^o tuta. his duob^o idiguit caput
 qz d̃z esse capacissimū pp cerebz. z qz valde dispositus
 intrinsecus alteratib^o d̃z ēt tūti ab eis. q̃re figure fuit spi-
 ce: nō tñ fuit p̃fecte figure rotūde. s. dep̃sse ex viraqz p-
 te pp ventriculoz cerebz distinctionē. z pp ortū sensui
 p̃ticulariū a pte anteriori. q̃re fuit figure p̃dicte. Et ex
 his apparet q̃ntum qd̃ p̃suevit ingri in anothomia cui-
 usqz mēbz. s. iuuamētū eius: qd̃ ē cōe z gñale qd̃ est cō-
 tinere mēbra aiaata z spāl^o cerebz z orta ab eo. Se-
 quif sexto z vltimo videre numez partiū ei^o: ptes aut
 capitis s. Aui. in tertia. sen. p̃ima. caplo p̃mo. sunt. r. s.
 capilli cutis: caro: p̃aniculus exterior: craneū: p̃aniculi
 intrinseci duo: cerebz: p̃aniculi inferiores: recte mira-
 bile os basillare: z adde. xj. vt orta. Capilli in capite fue-
 runt generati z ex necessitate materie z ex necessitate
 finis. Ex necessitate materie qz cū caput sit caminū to-
 tius corpis recipit fumosas sū p̃fluitates a toto corpore
 que materia pilozum: z ideo p̃ cutim eis egrediunt^o z
 formant^o pili magni q̃ dicuntur capilli. Necessitas finis
 fuit: qz cū caput sit expositum rebus exterioribus alte-
 rantibus habuit capillos: vt per eos tueretur a nociuis
 extrinsecis alterantibus. Cutis capitis grossa est: quia
 capilli debent esse firmati z infixi in ea qui debent ha-
 bere radices magnas z grossas: z ideo cutis grossa fu-
 it z etiam quia est velamen z scutum ossis z cerebz.
 cum super craneum non sit musculus. Caro autem ap-
 paret in fronte temporibus z circa mādibulas. Eleua-
 ta cuti cranei apparebit tibi p̃aniculus exterior factus
 propter tria iuuamenta: vnum vt craneum a cuti z cu-
 tis a craneo siue medio non tangitur. Secundūz vt cra-
 neum p̃ hunc p̃aniculum sentiat. Tertiūz vt per hunc
 p̃aniculum dura mater suspendat^o a craneo. qz hic p̃ani-
 culus generat^o ex nervis z ligamētis ortis a dura ma-
 tre penetrantibus p̃ cōmissuras z poros cerebz extra
 craneū ex quibus contextitur p̃aniculus his exterior.

De craneo quid sit z c.

Craneum est os magnum circūdans cere-
 brum exterius. in concavitate existit cerebz
 locatum. z ideo magnūz est hoc os in homi-
 ne sicut z cerebrum. eius situs est: quia vela-
 tum est partibus predictis propter necessitatem dictā.
 z velat etiā cerebrum propter necessitatem eandem.
 Istud craneum non fuit vnum z continuū: sed partes
 habuit. z hoc propter multa. P̃mo vt si fieret nocu-
 mētum in vna pte alteri nō cōmunicaret vel toti. Scōo
 vt fumositates possent p̃ iūcturas ex craneum expelli.
 Tertiūz vt stus medicaminū tpe necessitatis possit ad
 substātiā cerebz penetrare. Iste ptes cōtinuate sunt iū-
 cturis: q̃ vocant^o adozee. s. seratiles. nō. n. fuerūt nodati
 les: qz nō debent moveri illa ossa: sed fuerunt seratiles
 vt firmiorē facerent colligatiā: z iō dentales sunt. z fue-
 runt duplices. s. vere z mēdose: mendose sunt due. s. in
 vtroqz tpe vna: z dicunt^o mēdose: qz nō penetrāt iteri-
 us: sed tñ aperiūt exterius. vere vō sunt tres sicut tres
 sunt ventriculi. s. coronalis facta ad modūz corone. sa-
 gittalis p̃rūpens p̃m lōgitudinē ad modum sagitte vel
 linee. z tertio adozee. lauda q̃ cōtinuat craneū posteri-
 us. qd̃ est figure laude. z fuit figure istius os posterius
 quia cerebrum posterius est figure pyramidalis que sit
 cā istius apparebit in anothomia substātie cerebz po-
 sterioris. Et ex his apparet qz in genere qnqz sunt ossa
 capitis. s. os frōtis: duo parietes cranei: os lauda: z ba-
 sillare qd̃ statim videbis. Et ex his pz qz sit iuuamētū
 cranei z partiū ei^o. z egritudies eius sunt ois genez.

Pōt. n.

Pōt. n. pati malā cōplexionē: apostema z solutionem cōtinuitatis: in qua nota q̄ ipsa est periculosa: q̄ disco-
opertū est aerē z appropinquat exteri⁹ alteratib⁹ z maxie
si fiat in loco iūcturaz z spāl^r in loco q̄ d^r bregma z ē
ps mollior z gracilior q̄ sit in craneo z tard⁹ indurat
in pueris: z hoc est q̄ ibi sit iunctio siue vnio duarum
coniuncturarum.

De dura matre z pia.

Exposito craneo videbis duos panniculos
sub eo. s. durā matrē: z piā matrē factos vt
velēt cerebrū: z vt cerebrū non contāgat a
craneo qd̄ est valde durū: z iō iuxta craneū
immediate existit dura mater que solida z dura ē iux^a ce-
rebrū ē pia mater: q̄ mollis z hūida est vt nō ledat ce-
rebrū. z quia in ipsa p̄tinent siue p̄tēte sunt vene: q̄b⁹
mediatib⁹ nutrit cerebrū z ex hoc apparet q̄re duo siue
runt pāniculi. q̄b⁹ fuit vt ne durus p̄tangeret cerebrū.
z vt mollis nō p̄tangeret craneū. Est et alia cā. s. vt si
nocumentū nō p̄tangeret vni: adhuc non cōicaret cere-
brū z dura mater magis ē alligata craneo vt suspēdit
ei. z iō per ip̄s siue suas p̄ficaces transmittit nervulos
z ligamēta. h̄z et dura mater p̄tinuitatē cū cerebro. vñ
penetrat per ip̄s diuidēs ip̄s p̄ mediū in dextrū z fini-
strū vsq̄ ad vētriculū anteriōrē. z diuidit et ip̄s in ante-
rius z posterius. Et ideo diuidit anteri⁹ cerebrū a po-
steriori: z fuit hoc necēariū: q̄ vñ ē diuerse cōplexiōis
ab alio: z sicut didit dura mater ita et z pia mater: im-
mo magis: q̄ cū pia mater sit sustētaculū venarum nu-
trimenti cerebrū diuisa est per cauernositates cerebri z
nutrimentū tribuat cerebro: sicut penetrat vsq̄ ad vē-
triculos cerebri: z circūcirca velati sūt: vt pāniculo sub-
tilissimo vsq̄ ad finē mediū. nā vētriculus posterior pā-
niculo nō idiguit p̄p̄ siccitatē eius respectu anteriōris.

De cerebro in hōie q̄re maius in quantitate q̄
in aliquo animali eiusdem quantitate z ē.

Pāniculis eleuatis appebit cerebrū in hōie
maius in q̄titate q̄ in aliq̄ alio aiali eiusdē
q̄tatis: q̄ cor h̄z calidius eisdem: z idiget
p̄p̄ opōnē itellect⁹ plurib⁹ spiritibus aialib⁹.
Et hoc cerebrū duas p̄tes h̄z anteriōrē z posteriōrē:
pars anterior diuisa ē fm dextrū z finistrū: z hec disio
app̄z in substantia maxie cerebri: z ex p̄nti in vētriculis:
ei⁹ s̄a medullaris frigida z hūida diuersa ab alijs me-
dullis: q̄re nō est p̄tēta: vt craneū nutrit: sed pon⁹ cra-
neū nutrit: vt p̄tineat cerebrū: z ei⁹ iuuamentū ē vt sp̄m
vitalē siue cōplexionalē contempet vt fiat aialis. Po-
stea vō vade scindendo leniter per mediū dōec perue-
nias ad vētriculū anteriōrē magnū. Et anteq̄ p̄fon-
des vsq̄ ad lacunā: nota vētriculū esse diuisum in dex-
trū z finistrū vt dixi: et parietes hincinde sunt descen-
dentes vsq̄ ad basim. z diuides dextrū a finistro: z tūc
statim videbis amplitudinē vniuscuiusq̄ vētriculorū.
in anteriōri p̄te ei⁹. s. in angulo afriōri locata est fanta-
sia que retentiva est sp̄ritūa sensibilibus p̄ticularibus
receptariū. In angulo posteriōri ē imaginatiua q̄ app̄e-
hēsiua ē h̄z sp̄z in fantasia retēraz. z eas app̄hen-
dit cōponēdo: z diuidēdo: discernēdo h̄ ē hoc. In me-
dio vō h̄ est sensus cōis q̄ ē app̄hēdēs sp̄s delectas a
sensib⁹ p̄ticularib⁹: z iō sensitiua h̄ terminat ad illū locū
vt rini ad fontē vt videbis. z h̄ disa sunt f̄z sniaz Ari. d̄
v̄tutib⁹ aialū: z l̄z f̄z sniaz Ari. z Gal. ibi tñ sit sensus
cōis: q̄ diuersimode p̄t dicit z fantasia: z imaginatio vt
als declarauit. z ex his p̄nt patere iuuamēta h̄ vētricu-
liz: q̄ iuuamēta sunt: vt imaginatio fantasie d̄seruiat z
sensui cōi: z vt oib⁹ sensitiuis siue organis sensus sp̄m
tribuat alalē vt sentiāt: z ex his apparēt nocūta q̄ in

h̄ vētriculo z cerebro anteriori p̄tigit: q̄ in eo p̄nt oēs
egritudines fieri. Solo p̄tinuitatis mala cōplexio: q̄ si
sint in pāniculo dolorē cānt: z si totū circūdat pānicu-
lū vocat ouū siue dolor oual: si mediā p̄tē emigranea.
Pōt et pati egritudinē q̄ est apostema: z si sit in pāni-
culis calz vocat firsē. qd̄ frequēter p̄tigit si sit fridum
vocat litargia. Si vō sit in suba cerebri pessimū ē mor-
tifex: p̄t et pati egritudinē cōpositionalē: q̄ si ē oppilās
nō ex toto aut est suba vaporosa. z sic est v̄tigo z scho-
tomia: aut hūoral. z sic est stupor palis: z h̄mōi. Si sit
oppilatio ex toto aut oppilat vētriculos z subaz simu-
lat vētriculos tñ: si vētriculos z subaz. sic est appople-
xia. si vētriculos tñ sic est epilēsia. Uex est q̄ h̄ oppila-
tio est oppilās alios vētriculos: s̄z nō tñ quātū antero-
rē. Melācolia est de gñe cōplexiōis male. ante q̄ at p̄-
cedas ad mediū vētriculū p̄sidera iter mediā iter hūc
z mediū. z sūt tria. s. anche. q̄ sūt sūt basis huius ante-
rioris vētriculi dextrū z finistrū. z sūt de suba cerebri ad
formā z figurā anchaz z a latere vniuscuiusq̄ iter vē-
triculos iā dictos est suba vna rubea sanguinea. scā ad
modū vermis oblongi siue subterranei: ligata ligamen-
tis z nervulis alterutriq̄ q̄ ad sūt elōgationē p̄strigit:
z claudit anchas: z viā siue trāsitiū ab anteriōri ad me-
diū. z ē. Et qñ hō vult cessare a cogitatioē z sūt p̄side-
ratioē eleuat p̄tētes: z dilatat anchas vt possit sp̄s trā-
sire de vno vētriculo ad alios. z p̄pterea vocat v̄mis:
tū q̄ assimilāt v̄mi subterraneo in suba z figura. z ē in
motu p̄tino: z extēsiuo. Post h̄ d̄scēde iseri⁹ paula-
tiue. z p̄ tibi occurret lacuna q̄ est qdā p̄auitas rotun-
da. z oblonga: in cuius medio est foramē tēdēs iserius
ad palatus dyagonalr. z ei occurrit viā directā q̄ a me-
dio vētriculo descendit directe ad collatorū: z h̄ la-
cuna h̄z circūq̄q̄ eminēcias rotundas magnas: factas
ad sustētādū venas vel arterias ad ascēdēdū a reti mi-
rabili ad vētriculos dictos: z iō in basi eius appent glā-
dule q̄ sūt iuxta rete mirabile eminētes: z p̄ istā lacu-
nā vētriculi anteriōres z cerebrū quātū ad mediū eius
expurgāt suas supfluitates. s̄z cerebrū quātū ad p̄tes
anteriorēs magis expurgat suas supfluitates p̄ collato-
ria nariū. His expeditis statū sibi appet vētriculus me-
dius q̄ est sicut qdā viā z trāsitus ab afriōri ad poste-
riōrē. z in isto locato est v̄tus cogitatiua: z merito: q̄ h̄
v̄tus opaf cōponēdo fantasiata z memorata vt ex sen-
satis eliciat nō sensata. Itē q̄ ipsa est v̄tus regitiua to-
tius aialis. regimē aut totius aialis p̄stist in cōph̄ sio-
ne p̄ntiū: memoria p̄teritorū: z p̄noscificatione futurorū.
Et iō debuit eē in medio h̄z v̄tutū app̄hēsiuaz z re-
memoratiuaz. fuit et in medio h̄z vētriculorū vt sit v̄-
tus eius in directo ad cor: eo q̄ v̄tus eius est v̄tus ime-
diatē deseruiēs itellectū: q̄re debuit esse i medio vētri-
culo: post istū p̄cedēdo tibi appebit vētriculus posteri-
or q̄ est in cerebro posteriōri. situatus z locatus: z h̄ ce-
rebrū est velatū z distinctū a p̄mo duobus pāniculis iā
dictis. q̄ h̄ est molle. s. anterioris z posteriōris durū. Itē
cerebrū posteriōrē est locatū: q̄ est p̄ncipiū nuche. z q̄
est p̄ncipiū p̄mū nervorū motuorū. Motus aut sit p̄
nervos motuos q̄ q̄to duriores tāto fortiores sūt. Itē
cerebrū est figure pyramidalis: q̄ vētriculus locatus i
eo: est et figure pyramidalis: z cā q̄re illius figure ē vē-
triculus posteriōrē est: q̄ p̄ p̄tē inferiorē eius q̄ est basis
eius d̄z recipe: z iō d̄z h̄re latitudinē. p̄ p̄tē supiorē d̄z
p̄tine: z iō acūmē z stricturā d̄z h̄re i cacumie: q̄ sp̄s
meli⁹ reseruant i stricto loco q̄ i amplo: z iō fuit talis
figure. Et ex his p̄z q̄ opatio siue iuuamēti istius cere-
bri posteriōris: q̄ vñ est vt sit p̄ncipiū motuorū z nu-
che. Aliud est vt sit in s̄m virtutis memoratiue. Et ex
f

hoc p3 q passio ppa huic est qñ lesa est memoria sicut qñ lesa est cogitativa. Egritudo ppa est vetriculo me-
dio: z qñ lesa est imaginativa passio est in vetriculo an-
teriori: sicut qñ passio est cōicās toti cerebro oēs lese sūt
vntes: z opatiōes hāz vntum oīz. Sz tu dices q est
cā q vetriculus medius nō hūit cerebz mediu distin-
ctū sūt alij vetriculi. dicēdū q cā fuit: qz iste vetriculus
est sic via z trāsitus istoz alioz duoz: z iō nō d3 eē di-
stictus ab eis s3 cerebz: z h3 d anothomia cerebz z c.

De elevatione cerebz qd inde apparebit

Is expeditis o3 eleuare cerebz leniter: ita vt
nō rūpaf aliqs nervus z icipe eleuare a pte
anteriori: z tūc statū tibi appebūt due caruncu-
le siles capitibus māmilla: z in suba appa-
rēt siles sube cerebz: z iō a medullare suba sūt ozte: ve-
late subtilissimo pāniculo q d3 pia nīr: z iō fragiles sūt
satis: qz nō debent i hoīe ex penetrare: z h3 qz cerebz
est cōplexiōis fride z hūide excedēter odor aut cūz sit
fumalis euaporatio: vel nō sit sine fumali euaporatiōe
h3 exicare z calefacere qre remittere h3 lapsū cerebz
z iō ipm h3 iuuare: qre nō ordinavit vt nō elongaret a
cerebro: s3 itra craneū remaneret: in pcauitate emūcto-
riū siue collatorij nariū: z p porositates ossis nariū reci-
piūt vapores: z odores representāt vsqz ad vetriculū an-
teriorē cerebz: pcede postea z videbis nervos duos ma-
iores: q sūt i corpe nro vocatos opticos: qz origo est a
suba cerebz: z si bñ pcedebas: videbis qz ptiuate sūt
cerebz sube in vetriculis anterioribus: z ex pāniculū piū
mrez cerebz anqz craneū egrediant pūgunt: qz ad iui-
cē applicant: vel qz cruciant exītes pforati in loco cru-
ciatiōis z vniōis ipsoz: vt eis fiat vnus locus cōis: vt
spēs vnus rei recepta a duobus oculis z delata p du-
os nervos ad vnitatē redeat: vt vna res nō videat due
s3 vna sic d3: z post cruciationē eoz egrediunt craneū
z glibet eoz ad ppiū venit oculū cuius anothomia:
postea declarabit. Post illos eleua tñ cerebz fm me-
diatē eius z videbis scdm par nervoz subtiliū z du-
roz: q vadūt ad oculos ad monēdū ipos motu volūta-
rio. Postea est tertiū par nervoz cuius vna ps vadit
ad mēbra faciei ad dādū z sensū z motū volūtariū: z
alia ps eius admisceat qrtō pari: z istō qrtū par sūt cūz
eo qd ei admisceat ex tertio pari descēdit iferius ad lo-
ca dyasfragmatis: z dat sensū mēbris iferioribus z vi-
sibus. Et isti veniūt ad stomachū: z ex eis oriunt re-
uerfui: qz innamēta dca sūt supza: z isti pmi nervi sūt
vocis. Postea sūt nervi qnti paris q vadunt ad os pe-
trofū: qd est in radice auris: z eius foramē ē pāniculū
ptextū ex filiis hōz nervoz: z sic sūt istz auditus. Po-
stea sūt nervi viginti paris subtiles q vadūt ad palatū
ad dādū sensū palato. Ultio est septimū par nervoz q
vadūt ad ligūā ad dādū sensū gustus z motū ligue. Et
ex his pcedēdo eleua totū cerebz z tūc appebūt duo
pāniculi iferiores exītes supra os basilare qd est basis
z fundamētū cerebz: z totius capitis: z tūc eleua hos
pāniculos duos ab osse: z in medio basilaris idirecto
collatorij iuenies rete mirabile: ptextū textura fortissi-
ma: z miraculose duplicata vel multiplicata ex arterijs
subtilissimis: ad iuncē ptextis q sūt rami arteriaz appo-
pleticaz: ascēdētū z in isto reti siue in venis istius re-
tis ptiue spūs vitalis ascēdēs a corde ad cerebz: ad h3
vt fiat aialis: z qz spūs h melius alterat diuisus ad mi-
nima: z tūc maxie diuidit ad mima: qñ est pētus i ar-
terijs puiffimis z subtilissimis: iō istud rete fuit ptextū
ex venulis siue arterijs minimis z subtilissimis: vt spūs
in eis pētus a cerebro facit alteret: z tpaturus ad for-
mā aialis spūs pueret: s3 formā pfectiorē acgrat in v-

triculo cerebz: sic sūguis in ventriculis cordis: z h3 est
vna ex cāis qre rete mirabile fuit pstatū sub cerebro vt
ponit Gal. x. de innamētis: z in libro d vtilitate pulsus.
Est et alia cā: qz mēbz h3 ē dignū multa custodia: qre
ipm nā locavit in loco tutissimo z forte et h3 fecit nā: vt
ex vaporibus cibo: z potuū pdesatis a cōplexiōe ce-
rebz z cadētibus deoz sūt: vt aliq oppilatio ad tps fie-
ret in h3 reti mirabili ex q oppilatiōe catur sōnus: z istō
rete sustētat due carnes glādose facie pncipalr ad ipm
sustētādū duas venas ascēdētes ad cerebz z duas ar-
terias ascendentes ad ventriculos cerebz.

De oris qd durius est ceteris basilatione.

Ost hec oia videbis os basilare qd durius ē
ceteris: qz d3 eē basis z fundamētū z sustē-
taculū oīz alioz qd aut d3 alia sustētare d3
eē duz. Du3 fuit et vt a supfluitatibus qbus
submittit nō putrefiat: s3 putrefactiōi resistat. Istud os
diuisū est in ossa patrosa nariū: z oculoz z ossa duo la-
teralia: q vocant ossa paris: z sic sūt qnqz: z h3 melius
discernes si decoques tñ: tñ est q ossa nariū sūt multū
cauernosa porosa. vt supfluitates pfit descendere z va-
por subiectus odori ascendere ad cerebz: postea scinde
alterutraqz ossa oculoz: z videbis locū oculi z colligā-
tiā eius cū nervo optico: z colligātiā eius cū nervis
motus oculi. appet et locus eius: qz nō est positus mul-
tū in pfundo: qz d3 recipe spēs in medio exītes: nī emi-
net et multū ex faciē: ne ab exterioribus ledat cūz eos
beat valde molles z passibiles: z iō ad eius siue eoz
tutelā in hoīe nā ordinavit supcilia vt a rebus descēdē-
tibus custodiāt. z palpebras vt a rebus iterius occur-
rentibus et custodiant. ordinavit et tuberositatē maxil-
lar: vt custodiant a rebus ab iferioribus ascēdētibus
z a latere obuiantibus: sic ab alio latere obuiāt nares.

De oculorum tunicis z c.

In oculo aut sūt. vj. tunice: z tres humores:
tunicas videbis diuidēdo oculū in duas par-
tes: plene z leniter. s. in anteriorē z posteriorē.
Et in anteriori sūt qtuor tunice: qz tres cōti-
nuantur z correspondent tribus tunicis intrinsecis: qz
vni illaz. s. corneae nō ptiuat aliq in pfundo siue iteri-
us. sic igit pma ē cornea: q d3 cornea: qz assimulat cor-
nu in suba z colore q trāsparens est: z fuit trāsparens qz
tū ad colozē vt nullus eēt colozis: ne ipediret receptio-
nē ois coloris: fuit et sube solide: qz rebus exterioribus
est ppingissima. Scda est pūctina qz pter corneā exte-
rius est pūngēs z velās z coopiens totū oculū: z hu-
ic i pte posteriori siue iteriori est sclerotica pūnata cū
ea z iterius circūdās. totū oculū: postea subiunctina in
pte anteriori est vnea dicta sic: qz simulat medio follicu-
lo graui vne nigre in cuius medio vsus corneā est fora-
mē qd d3 pupilla: scā vt spēs visibilis possit puenire vs-
qz ad chrystallinā: z nō ipediat pp obscuritatē vnee: z
cā qre nō fuit totus discooptus hac tunica vnea est tri-
plex: vna est qz ab ea suo colore viridi z puniceo siue
azuro pfortat spm visui cū sunt medius iter extremos
colores. Scda cā est: qz nimis si ipsa nō esset spūs visi-
uus a lumine exteriori resolveretur. Et iō vt stare vni-
tus in vno loco idirecto chrystallino fuit h tunica hñs
vntū foramē qd foramē pupilla vocat. z iō ptingit q si
hoc foramē dilatat a nā: vel alr q ipedit visus: z ma-
gis ipedit qz si pstringat a nā. Tertia cā est: qz omnis
spēs rei q vī puenit ad oculū in figura pyramidali: cu-
ius basis est res visa: z eius conus est oculus siue eius
angulus est in chrystallina: qre o3 qz h3 foramē sit stri-
ctū. d3 vnea: qz hec tunica ptiue hūorem vneū gñatuz
ad humectandū oculū: ad hoc vt sit mediū intrinsecum
receptiū

receptioni spēs: z qz tale mediū nō pōt eē nisi aeris vī
a q a dñio z aer nō pōt ibi pseruari. iō nō fuit ibi aer: s
a q. Itē qz illuc currit spūs vīfibilis aeris a dñio: z h hu
mor p̄tinet in vnea vt phibeat chrystallina appropin
quare aeri exteriori: z vt corneā faciat distare a chry
stallina: et vt foramen pupille stet dilatatus: z p̄pterea
egredit foramen yvee z itumescit corneā. Et iō p̄tigit
q in appropinquatibus mori euz ericet hīc hūor q
cornea cadit z applanā. Et tūc a vulgaribus dī q ap
pet tela aī oculos: z est signū ifallibile mortis. Corin
git et p̄p eius ericationē p̄strictio pupille: z iā potuisti
videre noticiā passionū q occulte sunt: q sunt in oculo
rōne huius yvee nisi q restat aliud dicere d cataracta.
Cataracta aut sit qñ vapor gñat aut descēdit a cerebro
aut ascēdit a stomacho z puenit indirecto pupille ad
humorē hūc exīs inter chrystallinā z pupillāz ipedit
receptionē spēs. Et qz h vapor in p̄ncipio est mobilis
spēs rep̄tat cū motu. Itē cū de se sit coloratus mouet
chrystallinā f̄m suū colorē: z cū spēs p̄suerit esse rei
extrinsece q mouet vīsum indicat vīsus vīfua res exte
rius eē motas: z iō indicat muscas aut cimices vel for
micas sup pietē ambulare. Postea vō h vapor i aquā
puertit: q p̄densat z in cataractā trāsit p̄firmatā: que si
totā pupillā coopiat phibet oīno vīsum. si aut nō oppi
lat ex toto aut existit a latere foraminis aut in medio.
Si a latere diminutā videt z indicat rem. Si vero in
medio sit indicat rem et p̄foratā: qz p̄tem quam videre
nō pōt indicat eē foramē. Et ex his nota modum cura
tiōis cataracte p̄firmate. q sit p manualē opationē: qñ
fit: qz ista cataracta penitus extrahat qz anteq̄ possit
attrahi egrediet totus hūor albigineus s̄z b̄ sit: qz actū
iponūt p̄forādō corneā longe a pupillā: z p̄fundat ob
lique cornea: donec sit indirecto pupille: postea ducunt
actū ad locū cataracte vel aque p̄densate: z tūc ipsaz i
pellūt isfra ad locū ifimū: z tūc cū suffocatione: z alijs
rebus phibent ipsa reascendere: z iō talē actū nō vo
cant cataracte curatiū: s̄z vocāt abattere. i. dep̄mire
cataractā: z sic apparet tibi quarta tunica: q dī yvea cū
ista in pte posteriori seu iteriori oculi est tunica gnta q
dī secundina: vel qz secūda est a sc̄lirotica: vel qz secon
dine assilata. Post istas ē tunica aranea circūdās chry
stallinā vīsus p̄te anteriorē: cū in pte posteriori p̄tinuat
tunica retina: z in medio istoz p̄tinet hūor vitreus z i
medio eius est hūor chrystallinus rotūdus siue figure
sperice cū qdā planicie in pte aīriori: z h hūor est ma
gis vīsus p̄te anteriorem qz hūor vitreus in quo locat:
z iō hīc hūor factus est ad chrystallinā locandū: z ad
ipsam nutriēdū. Et ex his cōpleta ē anothomia oculi.

De loco aurium in capite zc.

Is expeditis videbis aurē positā a latere ca
pitis: qz sonus p̄cipit z dextris z a sinistris:
z ante z retro: z sursum z deorsum. Et iō in
strumentū illius potuit locari in dextra: z si
nistra. nō aut in pte anteriori: qz ibi erant inst̄ra aliozū
sensuū. Auris aut fuit figure rotunde in hoīe vel circu
laris: vt eēt plurimū capacissima: z cartilaginosa. Car
tilaginosa aut fuit: vt eēt ab alteratibus extrinsecus tu
ta. Et vt eēt sonora cuius foramē est longū terminatus
ad os petrosum in cuius p̄cauitate est spūs cōplanta
tus q est iplātatus: q est inst̄m auditus: z eius foramē
vel cauernositates coopit p̄niculus subtilis cōtextus
ex villis neruoz auditus iam supradictoz vt hīc est.
Ossa aut alia que sūt isfra basilare: nō bene ad sensum
appent nisi ossa illa decoquant: s̄z p̄p p̄m dimittere cō
suevit: vep̄ est q de mādibullaz ossibus potes videre
p̄ncipiū z finem. Incipiunt. n. a cōmissura siue adorea

que est iter craneū z basilare in loco q est in fine super
cilij z frontis: z p̄cedit vīsus p̄tem posteriōrē iuxta os
petrosum z auriculam terminatur: aut ad dentes: quo
rum anothomiam supra dixi.

De diuisione totius corporis zc.

Ap̄te expedito diuide f̄m longitudinē totū
corpus in duas ptes: incipies a collo vsqz ad
caudā vt tibi p̄mo occurrit collū sc̄m pp pul
monē z tracheā arteriā i aialibus respirati
bus: in q sūt. vij. spondiles: z he spondiles sūt graciles:
z subtiliores alijs: qz ab alijs dñt sustētari z portari: de
latū aut d̄z eē leuius deferētē: s̄z. n. sūt subtiliores alijs
foramē hīc maius: qz nucha est grossior i collo q̄z i ali
qua pte spondiliū: qz ibi est p̄ncipiū eius: z qz sūt gra
ciles he spōdiles fuerūt dure z firmiter p̄tinuate vt nō
accidat dislocatio z lesio ab obuiatibus extrinsec̄. Post
istos sūt spondiles cōstaz q sūt. xij. sūt sc̄ costē. xij. septē
vere z. v. mēdose. Postea sūt spondiles renū q sūt. v. z
sūt valde grosse z magne cū sint sic fundamētū z sustē
tamentū oīum aliaz z basis: postea sūt spondiles ali
qñ que sūt iplicatura: que est a dorso ad caudam: z sūt
tres minores p̄dictis: qz d̄z p̄tinuari cū ossibus siue spō
dilibus caude que sunt p̄ue: vltio sūt spondiles caude
vex̄ est qd hīc debes notare dñas hāz spōdiliū: q sūt
in foramibus eoz p q trāseūt pua neruoz z diuersita
tes et eozum in alijs siue additamentis siue fimenis vt
noiat Aui. Sed he diuersitates magis sunt note i cor
pore decocto vel p̄fecte ericato: z ideo nō cures: s̄z for
te alio faciā anothomiā in tali: z scribā que ad sensum
videbo: vt p̄posui a p̄ncipio: in quolibet tñ spondili est
nucha que est medulla filis sube cerebri: nisi qz viscosi
or est z solidior: sc̄a vt ab ipsa tribuat sensus z motus
toti corpi a capite iserius: z qz orta est a cerebro diuiso
f̄z dextz z sinistz: hīc est q i superficie eius appet filuz
diuidēs eā p mediū. s̄. dextz z sinistz tñ nō penetrat b̄
diuisio vel sepatio f̄z p̄fūdū: qz nucha est orta a pte po
steriori cerebri: q nō est dep̄ressa f̄z p̄fundū: z ex hac di
uisione siue sepatiōe nuche tibi pōt appere cā quare op
pilatio pōt p̄tingere i media pte nuche: z nō erit i alia
pte: z ideo palissa pōt in vna parte z dextra vlt̄ sinistra
p̄tingere z nō in alia. A nucha at in q̄libet spōdili oriz̄
vñ par neruoz q vadūt ad dādum sensum z motum
mēbris determinatis. Que at sūt mēbra ad q̄ proueni
unt nerui illi nō pōt bene in tali anothomia videri: sed
oportet aial liquefieri i aqua pluuiāli: z b̄ nō spectat
ad p̄ns: z si vīs hec mēbra cognoscere lege i p̄ma fen.
p̄mi cañ. summa sc̄da caplo de anothomia neruoz or
toz a nucha: z qz spondiles sunt. xxx. paria: neruozum
sunt. xxx. paria: z qz a cauda oriz̄ vñ erūt. xxxi. pia.

De excoziatione brachiorum z pedū zc.

Is expeditis excozica brachium z pedem:
z incipe a brachio z excozica leniter: vt vi
deas venas supradictas: que veniunt ad cur
uaturam brachij: z tunc videbis venam su
pradictam: que penetrat p subassella ad brachiū: z pro
cedit p domesticam partem brachij: z in pte iseriori cu
biti apparet: z vocat basilica. Et in superiori pte cubiti
est cephalica: que enacuat a capite: z ad brachiū venit
supra furcula morte a vena ascendente ad caput: vt su
pra dixi. Et in medio istarū est vnus ramus p̄tinuatus
in curuatura brachij cū ambabus: z hec vocat media
qz media est: vel alio noīe vocat cōis: q̄libet tñ harum
duaz procedit vlt̄erius vsqz ad manū z in siluestri pte
manus apparēt: z illa q est inter auricularē z ānularē
dī sylen z rīdet basilice. Que vero est inter pollices z
indicem dī saluatella z f̄leubotomatur loco cephalice.

Que vo est in medio brachij z retinet locum
 cois siue basilice post venas musculos multos notab:
 z cordas multas magnas z grossas quartu anothomi
 am pfecta in tali corpore no labores inuenire: s; in cor
 pore exiccato ad solem p trienniu vt alias monstraui
 z numez eoz pfecte declarau z anothomia talium:
 z musculo z brachij z manus z pedu z scripsi i lectura
 qua feci sup pmo scdo z tertio z quarto de iuuamen
 tis. Eleua igit carnositatem totam vsq; ad ossa: z pmo
 inuenies os qd vocat adiutoriu: vtz est tamē q supra
 dorsum siue pectus a latere posteriori est spatula hñs
 figuram similem ad modū spatule lignee: qd os latum
 est inferius: vt pectus z costas no ipediat: strictū vero
 est superius vt adiutorio pfirmet: z iō in eius extremo
 superiori hz aliquā cōcauitatem supficalem ad modū
 cōcauitatis rotunde: in qua vt reuoluat adiutorium si
 tuata est extremitas rotunda adiutorij: cuius caput p
 mū est rotundū locatum in psside ossis spatule: postea
 in medio obliquat vsus domesticaz ptem vt plicatio z
 amplexio rez sit possibilior. Extremitū aut hz quasi du
 as eminentias: qz duobus fociilibus dz pungi: z in me
 dio partū eminentiā hñtium hz magis supra quandā
 cōcauitatem in quā ingredif extremitas fociilis inferio
 ris: que facta est ad modūz infri hauriendi aquā: vt fir
 mior sit cōiunctio z colligantia: z iō dislocatio raro z
 difficulter fit in hac iunctura. Et qñ fit raro est q bene
 possit restaurari: z fociile inferius est longius supiori:
 qz cōuenientius est q illud qd sustentat altez sit longi
 us: z maius: eo q sustentat: ambo tñ pueniunt: qz sunt
 grossiora in extremis qz in medio qz ab extremis de
 bent oriri ligamenta: z iuncture: z in medio debent si
 tuari musculi: z fociile superius no pcedit directe: sicut
 inferius: vt sit causa cōplicatōis manus z brachij: post
 ista duo fociilia est raseta: cuius ossa fuerunt purificata:
 vt possit manus in planta eius plicari z cōtrahi ad cō
 tinendum res fluidas z currentes: z fuerunt ossa eius
 octo in duabus aciebus: in qualibet acie quattuor. po
 stea sunt ossa pectinis denominata sic a forma z figura
 pectinis. z sic sunt quattuor: que cōrñdent quattuor di
 gitis: nam pollici no rñdet aliqd os pectinis qz pollex
 no est in eadem acie cuz alijs digitis: postea sunt digiti
 gnqz in quozū quocunq; videbis carnem in pte dome
 stica vt possit cōplicari ad capiendū: z ex duricie ossiū
 eoz non ledant pp fricationem. A lateribus ēt eoz est
 multa caro vt iter ipos cōplicatos no accadat vacuitas
 aliqua. Ex pte vero siluestri no est tanta multitudo car
 nis: qz digiti no cōiungunt versus ptem siluestre. Post
 carnem vero sunt corde quartū vnaqueq; ppria ad pro
 pria venit iuncturā z illa que ad supiorem venit iunctu
 ram ingredif p mediū inferioris corde: qz egitate eaz no
 pōt: vt sit tuta a nociuis: z pp hoc supior magis est pro
 fundior inferiori: qz longius huius procedere. Itēz no
 egitat eam ne tumor z ieptitudo fiat in digitis. no autez
 procedit in aliquo laterum: qz ossi proprio dz coniungi
 in medio directe. non a latere.

De esse ossium z qbus in locis dirigunt zc.

Mltimo aut deueniemus ad ossa que sunt fun
 damenta totius z supportantia omnia: z sunt
 ossa inferiora: ante tamē qz ad ossa peruenia
 mus excozia cutem subtilissime vt inuenias
 venas duas descendentes: que ramificate sunt a trun
 co vene chills descendentes: que qñ erit in fine spondi
 liū renū mūdificat in duos ramos: quoz vnus trāsibit
 ad tibia dextra: z alter ad sinistra qd pñ videre ad sen
 sum: z eodem mō ramificat arteria descendēs: postea
 glibet illoz tunicozū ramificat in duos magnos ra

mos: quoz vnus directe descendit per domesticam p
 tem tibie vsq; ad digitos pedis: z hec vocatur saphe
 na que propter directionem suam fleubothomata eua
 cuat a membris naturalibus: z genitalibus: vt a matri
 ce renibus testiculis z hñmōi z appet supra genu z in
 fra supra cauculā: z infra in calcaneos: z apparet in pe
 ctine pedis alius ramus obliquaf z ingredif iuxta iun
 cturam scie: z iō vocat sciatica: z pp obliquationē quā
 hz circa has iuncturas fleubothomata magis euacuat
 in passionibus iuncturaz: z appet in oibus predictis
 locis. In parte tñ siluestri: postea eleua musculos z cor
 das: z vide ossa. Et pñū est os femoris supra qd fabri
 cati sunt spondiles dorfi: z per pñs totum corpus. In
 parte inferiori hz pñidem quandā: in cuius cōcauitate
 locata est extremitas rotunda cāne core que vertebrū
 vocat: z in medio amboz in parte anteriori est quod
 dam ligamentū qd alio noie pōt vocari vtebz: etiā qñ
 hoc vel pñū resilit foras: tñ necesse est hoīem claudi
 care: qz crus hoc elongaf z firmari no potest nec totūz
 pōt bene supportari: necesse est vt crus tabescat: qz vene
 que pertranseunt inferius p oppressionem: z obliqua
 tionem quodāmodo oppilant lz non pfecte z iunctura
 hec istoz ossium vocat scia: vnde dolor eius vocat scia
 ticus: postea videbis os qd noīaf cāna core qd est ma
 ius oibus ossis: que sunt in corpore: qz dz esse sustentamē
 tū totius corporis: qd pcauitatem habuit magnam: vt
 esset leue: z vt multū medullam retineret: z qz melius
 sustentare pōt qñ no stat perpendiculari: s; qñ fm extre
 ma plicatū est versus domesticam: z in medio plicatūz
 est z cōnexū: hinc est qd no est rectū oīno: sed fm mo
 dū dictū post ipsum in iuncture genu sunt duo fociilia ti
 bie versus tñ ptem anteriores in iunctura illa est os qd
 vocat patella factū ad modū patelle vt iunctura sit for
 tior facta ex ligamentis ac si per modū fuissent ligata:
 z fociile maius est in domestico z grossius: qz illud hz
 magis onus corporis sustentare. minus aut z subtilius
 est in pte siluestri no perueniens ad iuncturā: qz factūz
 est tñ vt sit appodiamentū maioris. Post ista duo fo
 cilia est os cui ista pñuant per iuncturā cayb siue ca
 uicule nominate ab osse illo qd cayb nominat: z est os
 calcanei fabricatū depressum z grossum quadrangu
 latū. vt possit bene figi z figere totū: z propter fixationem
 bonam z vt qñ figif cutim ad terraz no atterat. natura
 cutim grossam callosam multa sub ipso posuit. Postea
 est naviculare qd est factum ad modum navicule qua
 drangulare oblongum. Postea est raseta pedis qd cō
 positū est ex tribus ossibus: non ex octo sicut raseta ma
 nus: qz pes no dz ita pluribus motibus moueri ad ali
 qd retinendum vt manus: sed propter fixationem habu
 it tñ tria. Postea est pecten qd compositum est ex qñ
 qz: qz pollex positus est in eadem parte cum alijs: post
 hec sunt ossa digitoz qñtuordecim: qz glibet eoz digi
 torum hz tria ossa: z pollex habz duo: z tunc erunt ossa
 pedis. xxviij. Quot autem z qui sunt musculi z corde
 magis potest videri in homine exiccato qz recenter su
 spenso: sicut alias declarau ad sensum qñ legi libzū de
 iuuamentis membrorū tñ: tñ scias q corde extenden
 tes digitos pedis oriuntur a musculis qui sunt in tibia
 in parte siluestri sed pñabentes digitos oriuntur a mu
 sculis: qui sunt in planta pedis: nam pars inferior pe
 dis fuit carnosissima propterea vt pes magis fi
 geretur z cutis ab ossibus ad terram non alteretur: z
 ideo in planta pedum rationabilr musculi contrahen
 tes digitos fuerunt locati: sed extendentes digitos no
 potuerunt locari in parte superior: qz pars superior dz
 esse exarnata ne aggrauet pedem.

finis.
 Incipit

Incipit tractatus Rasis de egritudinibus puerorum
et earum cura qui appellatur practica puerorum.

De sabafati puerorum.

Abafati accidit pueris et forte accidit in facie et in capite et generatio eius est propter multitudinem sanguinis et humiditatem cutis et signum eius est vulnera parua ex quibus exit humor qui expandit in facie et in capite: et cum eis accidit pruritus quare puer planget vigilat: et querit: et incipit in eorum cura corrigendo cibum nutritis: deinde tondet caput pueri cum psilatro: deinde superpone desuper folia attriticia: quoniam forte curat per bismum quoniam ista folia sugunt venentia: aut pone desuper istud unguentum. **U**nguentum valens ad sabafati que accidit in capitibus puerorum. **R**eci. ceruse litargiri. 3. v. li. xiiij. o. cineribus vitii. 3. iij. olei ro. 3. i. cere. 3. 5. liquefiat cera cum oleo ro. et terantur medicie: et faciantur cum vitellis duorum ouorum assis. Deinde unge cum eo caput pueri.

De fauositate puerorum.

Passio que dicitur fauositas mellis est species sabafati et tunc super vulnera apparet quidam squame et scalpitur cutis cum magno pruritu: et exit ex eis quod est que mel: et cura eius est ut quotidie tondatur caput et ablatur cum aqua mentastri et maiorane et saturegie: deinde yngatur cum isto unguento. **A**ccipe litargiri ceruse. an. aur. ij. sulfuris et argenti vivi: aurei. i. olei rosati partes duas: acceti partem unam misceantur et conficiantur cum oleo rosato et aceto donec fiat unguentum: et unge cum eo sero et mane: et caput abluet cum illa aqua.

De magnitudine capitis puerorum.

Accidit quibusdam pueris quod exeat cum magno capite et post exitum augmentatur ultra mensuram debitam. et ego vidi puerum cuius caput adeo augmentabatur in longitudine et latitudine quod corpus eius sufferre non poterat et non cessavit augmentari quousque mortuus est puer. **M**agnitudo autem capitis aut erit ex ventositate generata in ossibus capitis: aut ex aggregatione aque incluse in eo que non inuenit viam exitus: et incipit in cura eius purgando caput nutritis cum hieris magnis et caueat ab omnibus cibis generantibus ventositatem et superflua grossa: deinde incipias in eius cura cum eis quod mittuntur in naribus pueri: sicut de oleo amigdalorum amararum: aut de oleo anetino aut de ben optimo: aut de aqua maiorane: et si sic sit curatus sufficit. Sin autem pone super caput emplastrum de olivano: sarcacolla serapino gummi amigdalorum: si sanatus fuerit sic sufficit: sin autem accipe alzum vel alzunabum et pista cum testa sua donec fiat quasi unguentum. misce cum eo partem olivani et pone super totum caput post rasuram: et per mitte aliquot diebus. **I**sta medicina restringit caput et redire facit ad mensuram debitam: deinde mitte in naribus eius: fel lupi vel cerebrum et parum myrre vel ambre et fac hoc in quolibet mense. Paruitas capitis si fuerit naturalis non curatur.

De inflatione ventris puerorum.

Multotiens accidit eis cum magnitudine capitis inflatio ventris: et cura eius est quod accipiat myrram et aloem et crocum et conficiantur cum aqua sarraliarum: et pone super caput et si cum inflatione ventris in magnitudine capitis macrescit corpus. **A**ccipe anilem. 3. v. auellanarum. 3. vij. amig. et feniculi aurei. i. terantur et extrahatur ab eis oleum deinde immitte naribus usque ad. 3. iij. et unge caput et mitte in naribus: et da bibere nutriti cum lacte.

De sternutatione puerorum.

Sternutatio accidit in cerebro vel in tunicis eius: et signum eius est quod oculi profundantur et superuenit febris.

Cura eius est quod ponas super cerebrum folia portulacae: aut rasuram cucurbitae cum oleo ro. et farina ordei: aut unge caput cum vitello oui et oleo.

De vigiliis puerorum.

Vigilie accidunt pueris in prima etate ex corruptio ne lactis: et cura eius est ut mittatur in naribus pueri oleum violatum cum croco aut oleum anetinum cum succo lactuce: et unge caput et stomachum cum istis oleis: et sit sollicitudo nostra in correctione lactis. et da sugere sirupum papaveris et unge tempora et frontem cum oleo opij et croco.

De epilepsia puerorum.

Epilepsia accidit duobus modis: aut nascitur puer cum ea: et est ex malitia complexionis naturalis in cerebro humide aut frigide. Aut erit eis accidentalis: et si naturalis est quoniam cum ea nascitur. **S**ignum accidentalis est quoniam aduenit post partum. et cura naturalis est observatio dietae: quoniam cum mutaverit etatem sanabitur ab ea: si autem non fuerit sanus sectabitur eum usque ad mortem: et curatio accidentalis est sollicitudo circa corruptionem lactis: ut caput et corpus nutritis purgetur: et caueat ab omnibus cibis generantibus flegma: et non lactetur puer nisi in ea quantitate qua possit digerere vel minus: et mitte in naribus medicinas calidas: et odor et assam fetidam et rutam et unge cum oleis calidis et suspende peoniam in collo eius: et liga ad collum eius lapidem smaragdum: et non accidet eis epilepsia et si duraverit post hoc da tyriacam magnam.

De quadam passione que dicitur mater puerorum.

De quadam passione que dicitur mater puerorum: hec infirmitas accidit pueris in prima etate frequenter: et signum eius est plactus magnus multus timor in somno: et vigilia augmentatur calor: et ex ore eius egreditur odor fetidus: et causa huius egritudinis est acceptio lactis plus quam possit digerere. Et cura eius est in correctione lactis: et quod detur dyapylis diamascom quotidie sexta pars dragme cum lacte: et precipua medicina est in B tyriaca magna.

De sane aurium puerorum.

De humiditate fluente in pueris ab auriculis: hec infirmitas accidit pueris in prima etate ex humiditate cerebri. **E**t cura eius est ut mittatur in eis auriculis licinium bombacinum antiquum et cum fuerit humore plenum extrahatur et aliud intus mittatur: et forte cum hoc tantum curatur. sin autem accipe alumen et dissolve cum vino et intinge in licinio et intromitte: humor enim desiccabitur. aut accipe croc. et nitrum contere cum aqua et aceto et intromitte.

De veneno fluente de aure.

De veneno: et hoc accidit pueris ex vesica vel plaga accidente in auricula. sufficit eis intromittere mel bullum cum aqua: purgat enim venenum ab auriculis: aut accipe folia myrte aut galle et distemperetur cum aceto et intromittet.

De morbis oculorum in pueris.

De egritudinibus puerorum in oculis: accidit pueris in volis diversitas egritudinum: et ex eis est inflatio et clausura palpebrarum: et forte hoc accidit ex medicinis stipticis: quas mulieres ponunt super capita puerorum: sicut alkanna et huiusmodi: quoniam superflua capitis convertitur ad oculos: et forte accidit eis ex fluxu materiae calide et frigide. Et cura huius egritudinis est quoniam rubor est in facie et calor in fronte: ut accipias succum menthe et foliorum rosarum. an. 3. i. croci myrre. an. 3. i. et 5. pulueriza et confice cum aqua sarraliarum et lacte mulierum: et superpone oculis et fronti quotidie renouando quousque apianet

vsq; apianf oculi z ē exptū in pueris. **¶** Si at in oculis nō fuerit rubedo nec calor in frōte. Accipe myrrā z crocū z aloez z folia rosaz p̄fice cū bono vino z super oculos pone. **¶** Et p̄bati ad hoc qd sepe p̄bau mite in narib; paz ambre z distēpa cū lacte mulieris. Si at accidat eis aliaz egritudinū aliq; sic scabies z albedo z h̄mōi curenf cū medicinis q̄ dicunt in etatib; adolescentiū z iuuentū z alioz; s; in cū leuiozib;.

¶ De obliquitate visus.

¶ De egritudie qñ qd oblique aspiciat vel videt z h̄ ant ē nāle aut accidit post partū: z cura ei; ē q̄ apponat d nocte cādela ex pte p̄ia visui obliqui: z cū recept; vel erect; fuerit in lecto suspēdant cultre pulchre diuersoz colorz sup lectū quousq; corrigat visus.

¶ De morbis dentium.

¶ De egritudib; q̄ accidūt pueris circa natiuitatē dētū dixit Gal. qñ dētes nascūt cito natiuitas eoz leuioz ē: z mioris doloris: s; dētes erūt obiliores: z cū tardauerit eoz natiuitas erit dolor fortis: s; dētes erunt fortiores: z duri: z si origo fuerit in vere nascunt statim z sine dolore: z ecōuerso: si fuerit i hyeme: s; gingiue nō islabunt: z si fuerit in estate accidit eis p̄ dolor: z accidit eis in h̄ tpe p̄lm āpa in maxillis z gingiuis z glā dule z puritus in auriculis: z fluxus sanguis z vene nī: z forte accidit gbusdā febris z flux; vētris: aut p̄stipatio. **¶** Et cura eius est qñ inflat gingiua vt scalpaz paz cū digito z postea cū oleo vel pinguedine galline aut cerebro leporis: aut lacte canis: z pone sup caput pueri aquā in q̄ decocta fuerit camomilla z anetū: z sup eius mādibulas pone emplā dissoluta: z si dolor augmentet post hoc apud origines. Accipe alcānā butirz oleū laurini misce totū: z pone sup locū. **¶** Vel accipe butirz vacce z medullā cruris z pone desup z si ap̄paruerint capita dētū pone sup caput totū z collū lanā mundā z spargat q̄tidie sup lanā aq̄ tepida. **¶** Et si acciderit fluxus vētris medicabit cū eis que dicem;.

¶ De pustulis que accidunt in ore pueroz.

¶ Vesice que accidunt in orib; pueroz in p̄ma etate qñ qd accidūt ex corruptione lactis: vel ex acumie: z illa vesicatio aut erit nimis acuta aut paz. **¶** Signū acute ē rubedo z fortitudo doloris z fluxus salive z signū parū acute ē vt vesice declinēt ad albedinē z sint pui doloris z hūor q̄ ad os descendit sit multus. **¶** Cura vesicaz acutaz ē corrige lac nutrice cū cibo frido z hūi do. deinde masticare paz de lenticulis z ponat mulier in ore pueri: aut acci. paz midi z distēpa cū aq̄ rosaz z suppone z pone in ore pueri aquā macianoz vl; maloz gnatoz. **¶** Et si acuta fuerit z nimis colerica misce cū istis succū lactuce aut portulace aut vne canine.

¶ Et cura vesicaz pui acuminis z declinātis ad albedinē ē vt accipias: myrre croci. añ. 3. i. zuccari duplū pulueriza z mittant in os z si plage fuerit nigre aut putride medicabimur cū medicinis dictis in etatib; iuuentū.

¶ De vomitu in pueris.

¶ Accidit pueris in p̄ma etate vomit; multis causis: aut pp̄ lactis multitudinē magis q̄ digerere possit: aut pp̄ corruptionē eius. z maxie si puer fuerit humidi z obilis stomachi. **¶** Et cura est vt vetes multitudinē lactis: z post p̄sidera in vomitu si sentit odor acetosus z fuerint in eo hūores al. Accipe olibani sextā ptē. 3. i. z rute sicce tertiā partē. 3. i. pulueriza z misce cū siru. rosaz: z da puero: aut accipiat mater paz cimini z sumach z masticet: z ponat in ore pueri. **¶** Aut detur puero si rupus maloz granatoz cū menta. **¶** Aut qd sepe probauit: accipe ligni aloes z masticis. 3. 5. galle sextā ptē. 3. i. Molle totū z p̄fice cū sirupo rosaz z modico alga

lie z da puero anteq; sugat lac. z pone sup stomachū hoc emplastr; mastix: aloē acatia galla olibanū panis vsti. añ. p̄fice cū oleo rosato: z sirupo rosaz: z pone sup stomachū: est. n. exptū ad vomitū z saluā puerozū. **¶** Et si in vomitu nō fuerit odor acetosus s; acut; z calor declinat paz ad acumen: vel color ad palorē: p̄pina puero paz de rob agreste vel citoniorū vel coctano rū aut de istis. **¶** Troscisci valentes ad vomitū puerozū. Recipe rosaz spodij. añ. 3. iij. galle. 3. ij. semis portulace: semis lapatij. añ. 3. i. z 5. carabe p̄ficianf. cū aq̄ agreste vel cū aq̄ maloz granatoz ad pōdus. 3. i. z da trosciscū vnū puero cū sirupo rosaz: z pone sup stōm. istud emplm qd valet vomitū z fluxū ventris qui accidūt pueris. Reci. farine ordeirubi viridis: cortic; mali granati. añ. p̄fice cū aq̄ rosaz z pone sup stomachū.

¶ De fluxu ventris puerorum.

¶ Multoties accidit fluxus ventris pueris pp̄ natiōnem dentitū sicut diximus. Vel pp̄ frigus cum ligatur puer. Aut pp̄ corruptionē lactis ex colera aut flegmate. **¶** Et signū colere est q̄ iueniat in egestionē pueri citrinitas z acumen: z q̄ erit sine mora. **¶** Et signū frigoris z flegmatis est albedo in egestionē z torio in ventre cū egerit z nīsi flegma sit viscosum erit statim. **¶** Et cura est vt def puero sirupus rosaz vel macianoz vel mali granati cū mēta z accipiat de spodio in aq̄ posito ad bibēdū: aut accipiat fermētū dissolutū in aq̄ z cola z mitte sextā ptem. 3. spodij z tres ptes. 3. galle z 3. 5. croci z da bibere. **¶** Aliō accipe semē lapacij z violaz z misce cū vitello oui affati z da puero. **¶** Aut da ex hac medicina expta. Reci. semis lapacij: arilli vsti vuaz passaz. añ. 3. iij. glandinz semis papaueris albi. añ. 3. ij. croci aurea q̄tuor pulueriza z def ex eo puero cum rob de citonij vel sirupo rosaz: z pone sup stōmz emplā stiptica: z accipe aquā decoctōis sumach: z malla cū farina ordeirubi vel farina milij suppōe: si cessauerit flux; bonū est. Sinaut acci. acatie ceruse. añ. 3. i. opij vj. ptē. 3. z forma liciniū z superpone z statim cessabit fluxus. **¶** Si aut fuerit ex frigore vel flegmate detur puero octaua pars. 3. gallie cū succo coctanoz vel def pars q̄rta. 3. olibani. emplm p̄stipās vētrē valet stōis pueroz. Acci. croci: myrram ceraz confice cum vino z pone desuper.

¶ De constipatione pueroz.

¶ Multoties accidit pueris cōstipatio. z cura eius est vt des nutrice paz cucumeris asinini: deide alia die lactet puerū: aut accipe lacteridis terre z fac cerotū: z pone desup aut accipe mediā ptē stercoris foricini z terre cū pinguedie renū hirci z fac licinium parū z suppōe z si acciderit puero duoz mēsiū vt p̄stipef ei; nā z alte ref in calore z n̄ p̄t vomere. Acci. sarcacolle tertiā ptē. 3. vni; z da cū lacte m̄ris ei; aut fac clistē cū oleo viol.

¶ De tussi puerorum.

¶ Tussis accidit pueris in p̄ma etate. Lingue at eoz nō p̄nt claudē epiglottū: z sic ifrigidat pect; z ei; istra: z cura ei; ē cū eis q̄ sunt sic cib; z medicina. Isti. n. non debēt curari cū forti vl; vehemēti medicina. S; accipe amigdalas dulces pista z p̄fice cū aq̄ feniculi z coque cū ea: z p̄pina puero sero z m̄ge. Aut accipe aquā feniculi z misce cū lacte z da puero. **¶** Et si cū tussi fuerit aspitas z siccitas. accipe semē citoniorū z resolue cū aq̄ calida z exhe viscositatē. coq sup ignē cū penidijis z oleo amig. z da. z si fuerit calor misce succū maligrati dulcis. **¶** Medicamē ad tussis pueroz cū calore. Reci. papaueris albi: dragagari. añ. 3. 5. seīs cucumeri 3. i. Confice cū aq̄ decoctōis sebestē. **¶** Aliō ad tussis pueroz. Reci. passas sine arillis fac bulire vase ferreo: sed

caue ne

cave ne adurāt pista z misce tñdē penidiōz: z da pue
ro sero z mane ad modū nucis. **¶** Aliud ad tussis fri-
dā. Accipe myrrā z misce cū melle z cuz oleo amig. z
ppina. **¶** Et si pect^u pueri fuerit plectorici accipe dra-
gātū galbanū: an mitte in vitello oui assati: z da. Et si
acciderit strictura anhelit^u accipe se. lini pista cū melle:
aut accipe se. bōbacl^u z pñce cū vitello oui assati. **¶** Et
si cū tussi fuerit flux^u vētris da sirupū mirti cū lacte co-
ctū. Aut coq^u dactilos cū farcacibus z lacte z ppina.

¶ De pruritu z vesicis puerorum.

¶ Pruritus z vesice accidit diuersa vulnera in corpib^u pue-
roz ex corruptioe lactis in stō pueri vñ se. **¶** Ex illis
sūt vesicis qdā sunt albe qdā rubee: qdā nigre: z qdā
vehement^u doloris: z qdā pui: z si nigre fuerit cū febre si
gnificant mortē: z cura gñalis est vt pmo icipiat in cor-
rectioe lactis z ponat puez in caldario pleno aq^u cala
ad attrahēdū supflua ab iteriorib^u ad exteriora ad sup-
ficiē cutis vel corporis: z da pnero medicinas ad expel-
lēdū supflua ab iteriorib^u ad exteriora ad supficiē cutis
sui cōpis sic ē decoctio dactiloz aut siculū cū aq^u fenicli.

¶ Et cū itellereris q oēs supfluitates sunt ex balnea
qñdie in aq^u decoctiois folioz rosaz z miri hmoi. Cū
āt puer exierit ab aq^u vngat oleo rosato. z si vñhera fue-
rint sicca cū oleo violato. Si hūida ex mltitudine vene-
ni pone desup cerusam mixtā cum cera z oleo rosato.

¶ Et si affuerit prurit^u z puer trāserit sex vñ septē men-
ses ipz balnea p in aq^u decoctiois violaz sicca z oz. ex
corticati: maluanisci: fenugreci: feniculi: cucurbitre: s nō
vnges aliq^u vnguento. z da nutrici succū fumiterre: mi-
rabolanos: citri. z abstineat nutrit^u ab oib^u dulcib^u z sal-
sis adurētib^u sanguinē: z si acciderit i crure aliq^u vul-
nera post balneū supaspge puluerē amidi spodij alkā-
ne: rosarum myrrē: z farinam ordeī.

¶ De lumbricis puerorum.

¶ Nō opz nos dare medicinas fortes pueris ad potan-
dū p hāc passionē: sed eligem^u ex eis q apponunt ex.

¶ Medicamē ex hēs lubricos ab intestinis. Accipe ci-
minū pista cū felle tauri recenti z pone ad vmbilicum.

¶ Aliud. accipe lupinos asininos. 3. i. alipiadi: z bacca-
rū lauri. añ pñciant cū felle tauri recētī. z da qñdie ad
bibēdū. 3. i. aut aquā sebestē: aut oleum oliue: aut come-
dat amigdalas dul.

¶ De inflatōe vñ eminētia vmbilici pueroz:

¶ Eminētia vmbilici accit pueris qñ mltū plāgūt: vel
vociferāt: aut ex tussi magna: aut forte accit ex casu vel
percussioe. **¶** Et cura ē vt accipias lupios z petias pāni
linei: z cōbuñ z pñce cū vino z iterpōe stupas z pone
sup vmblicū: z si fuerit flexibilis cauterizet in circuitu
vmblici: z nō i loco flexibili pp tenuitatē cutis z si i di-
gueris fortiorib^u medicinis pōe medicinas qñ dicem^u i
caplo crepature.

¶ De crepatura pueroz.
¶ Jam dixim^u sup^u qñ modis accidit crepatura: sed mō
nō idigem^u nisi medicinis pueris necarijs. **¶** Emplz
valēs crepature pueroz. Reci. alumis aureos. xv. gal-
le aureos. ij. terant^u z pñciant cū vino qñsqz ispisset. z po-
ne sup locū z suppone spōgiā itinctā in aceto mixto cū
aq^u z cū ceciderit aliū repōat. **¶** Aliū leue ponat sup
pānū aliqñ glutinū de corijs: z sup locū pōat: z pmit-
te quousqz adhereat. z si ceciderit aliud reponatur.

¶ De lapide in vesicis puerorum.

¶ Lapis q gñat in vesicis pueroz fac strāguriā: dolo-
rē magnū z tenuitatē vrine: z pruritū i vga: z sōre erit
vga sp erecta: z cura ei^u ē i balneis vt balnees puez qñ
tidie i aq^u cala: z da ex ista medicina. **¶** Medicamē p
uocās vrin ā: z frāgēs lapidē. Reci. olibani ynchē añ.

pñce cū melle: z def ad modū auellane mane z sero.

¶ Medicamē exptū ad gñitatē lapidis z vñfic^u vñie.

¶ Acci. septē nuces virides z pista cū cortice exteriori:
z accipe māipulū vñū porroz nō lotoz: z ex hē succū
ex vtroqz i vase vitreo z cola z da pnero oi mane septē
dieb^u: z qñ ibit dormitū vñge vga z testiculos oleo an-
tiq^u vñ oleo de ben.

¶ De relaxatiōe pueroz.

¶ Relaxatio accidit pueris: vñ i vno mēbro vñ toto cor-
pore: z phibet ipz ab ambulatiōe z motu: z pñenit pp
viscosum hūorē relaxatē nervos. **¶** Et cura ei^u ē si nō
fuerit nālis vt des nutrici sirupū factū de medicis sibi-
lib^u: z sit eius cib^u sic^u: sic res assate z nō comedat lac-
nec carnes duras: ouinas: nec pisces: nec vinū limpha-
tū: z añqz lactes puer ponat in balneo: z inūge ei^u iun-
cturas cū oleo de costo vñ d castoreo: z vtat qñdie isto
electuario. **¶** Electuariū qñ cōposuit Gal. cuidā pue-
ro q patiebat spasmū i toto corpe. **¶** Reci. mētaltri ro-
sa. cinamomi. mastice. su. meu. ameos. dozonici. zedo-
rie. gariofiloz añ. aureū vñū. sandaloz ligni aloes. añ.
3. i. musci. 3. 5. vñge oēs medinos balsamo: z pñce cum
melle: z da qñdie qñtā prē. 3. i. vel. 5. z si spasm^u fuerit
in toto corpore: pōe sup spōdiles dorsi emplz euforbij.
qñ sic sit. Accipe cere. 3. i. euforbij. 3. i. olei qñ suffic^u zē.

¶ Impressum Venetijs per Joannem
z Gregoriū de Gregorijs fratres. An-
no domini. M. cccc. die. xvij. Feb.

¶ Explicit Fasciculus medicine in quo
continentur: v3.

¶ Primo indicia vrinae cuz suis accētijs.
¶ Secundo tractatus de flebotomia.

¶ Tertio de cyrogia.

¶ Quarto de matrice mulierum z impre-
gnatione.

¶ Quinto pñlia vtilissima pñra epidimiaz.

¶ Sexto de anothomia mundini totius
corporis humani.

¶ Septimo de egritudinibus puerorum.

